UN MES A PEU PER CATALUNYA

DE LA MEDITERRÀNIA AL PIRINEU

JOAN RAVENTÓS HILL

El mes de maig de 2018 vaig poder fer realitat una idea que tenia al cap de feia temps: marxar tot un mes a caminar per Catalunya. Aquesta travessia pel país havia de ser a la tardor o a la primavera, que són les èpoques en què ni el fred ni la calor són gaire extrems. El juny de 2017 vaig marcar-me com a fita fer aquest viatge a peu durant el mes d'octubre següent, però a mesura que els mesos avançaven era més evident que no podria: l'1 d'Octubre es va convocar el referèndum per la independència de Catalunya i jo no podia marxar enlloc en una data tan important. Ho vaig deixar per a l'any següent. Finalment vaig triar el mes de maig de 2018. Llavors no sabia que seria el mes de maig més plujós dels últims 69 anys, però després de dies de roines i tempestes m'hi vaig anar acostumant i ara, després de l'experiència, estic content d'haver travessat el país amb aquelles condicions atmosfèriques que m'obligaven a adaptar-me i a improvisar. Abans de sortir de casa, vaig marcar-me algunes pautes: anar-hi tot sol, sense tenir una ruta traçada, sense cap indret preestablert on arribar i sense planificar-ho gaire, tot plegat amb l'objectiu de provocar la necessitat d'improvisar i de posar en pràctica la meva experiència excursionista. I em sembla que ho vaig aconseguir. Una d'aquestes pautes no la vaig seguir. Quan feia pocs dies que caminava, em vaig marcar un objectiu: arribar fins a la població pirinenca d'Àreu, a la Vallferrera. Així, l'1 de maig de 2018 vaig sortir de casa amb una motxilla de 9 quilos i després de molts dies de caminar, a finals de maig vaig arribar a Àreu. En aquest llibret, podeu llegir la meva experiència, recollida al llarg del camí en nombroses notes manuscrites i redactada posteriorment. Espero que us agradi.

Andorra
Sort
la Seu d'Urgell
Puigcerdà
Ripoll
Olot
Berga
Solsona
Vic
Santa Coloma
de Farners
Manresa
Cervera
Tàrrega
Granollers
Igualada
Terrassa
Sabadell
Mataró
Barcelona
Montblanc
Vilafranca
del Penedès
Valls
el Vendrell
Vilanova
i la Geltrú
Reus

Primera part

De Vilanova a Sant Celoni

(del mar al Montseny)

Dimarts 1 de maig

Sembla que no pugui ser, però ha arribat el dia que he esperat durant mesos. L'espera ha estat més llarga que curta, però per fer-la més lleugera em vaig marcar un ritual. Cada dilluns, a primera hora, només entrar al despatx, aniria retirant una de les fotografies de muntanya que tenia enganxades a la paret del meu davant. Les utilitzava per anar desviant la mirada, cosa que recomanen fer de tant en tant els oftalmòlegs i els oculistes per fer gimnàstica amb els ulls si es treballa continuadament amb pantalles d'ordinador. Aquesta cerimònia de dilluns a primera hora es va anar reproduint durant moltes setmanes i en desenganxar la fotografia d'aquell dia ho anotava al meu diari, amb un somriure esperançat. Va ser la meva manera de fer un compte enrere. Vaig calcular que la retirada de l'última imatge s'escauria l'última setmana de treball. I així ha estat. I avui ha arribat el dia de marxar a caminar tot un mes pel país. Sembla mentida, però és veritat!

Aquests últims dies la gent se'n feia creus: i no et fa por, anar sol?, però i si et passa res, com t'ho faràs?, on dormiràs?, que ja tens la ruta preparada?, i si plou?, què prendràs?, que caminaràs de nit? Jo no estic segur d'haver-me fet tantes preguntes, i ho dic amb tot el respecte pels qui em preguntaven, però només he previst on poder sojornar les tres primeres jornades. No he comptat ni els quilòmetres ni he calculat el desnivell. No ho vull preparar tant. Em sembla que amb tres dies de camí ja detectaré com cal organitzar-me i com em responen el cor, els pulmons i les cames. I a partir d'aquí anar avançant per allà

on més em plagui i em convingui durant els dies que m'estaré caminant pel país. El que sí que he preparat és un equipatge tan reduït com m'ha estat possible, amb una motxilla que pesa uns nou quilos i mig comptant el litre d'aigua de la cantimplora. He mirat que no pesés gaire més del deu per cent del meu pes corporal, que en aquests moments és de 81 quilos. Per això he renunciat a prendre l'aïllant i la tenda de supervivència que em vaig comprar, que és com un tel de ceba. M'havia plantejat dormir algun dia al ras, però faré bé de canviar de plans. Ara encara no ho sé, però aquest serà un dels mesos de maig més plujosos dels últims seixanta-nou anys.

Tampoc he anat a comprar el foragitador de gossos que vaig trobar per Internet, un curiós aparell electrònic que emet ones d'alta freqüència que els quissos no poden sofrir. Si en trobo, de gossos, hauré de fer-me'n amic. No vull anar tan carregat, perquè seran molts dies que hauré d'arrossegar el pes i la meva columna no és jònica ni corínti a, feta de marbre, sinó de vèrtebres encara flexibles, castigades per un tres de deu dels Verds que es va desplomar sobre meu fa anys, a la plaça més castellera, i no me les vull acabar de fer malbé.

Per darrer cop, escampo sobre el llit tot el meu equipatge i hi faig l'última ullada: a part de la motxilla que estrenaré per fer aquest viatge a peu (regal de la família), hi compto les botes noves, tres parells de mitjons de muntanya, tres samarretes (primeres capes), tres calçotets, tres pantalons curts, unes malles, unes sabatilles de recanvi, dos parells de mitjons per a aquestes sabatilles, una jaqueta SoftShell (segona capa), un anorac paravent (tercera capa), uns

bastons Black Diamond (regal de les companyes de feina), un tapaboques o buf, un tub de crema solar, un paraigua plegable, una cantimplora d'un litre, una altra cantimplora de plàstic plegable de mig litre, una brúixola, el meu mòbil (amb els mapes de l'aplicació Catalunya Offline), una tauleta (*tablet*) per poder escriure, un carregador solar, una bossa amb papers i un bolígraf, un necesser amb un tub de gel, pastadents, raspall de dents i una pinta, una bossa amb un cordill i algunes agulles d'estendre, la farmaciola, un protector labial, una capseta amb una pastilla de sabó per a la roba, una tovallola petita, un cable carregador per al mòbil, un xiulet, paper higiènic, mocadors de paper i un frontal. També m'enduré una bossa que em penjaré en bandolera on porto la cartera amb la documentació, alguns diners, un bolígraf i els cartronets on aniré prenent notes. Vet aquí el meu equipatge per a tot aquest mes de maig.

Carrego la motxilla, deixant a fora la roba que em posaré per marxar de casa i mirant que tot quedi ben repartit. El que fa més embalum, a sota. El que haig de tenir més a mà, a les butxaques. Tanco els cordills i les cremalleres, penjo el carregador solar a l'exterior del paquetam i els bastons a les corretges corresponents. Planto la motxilla dreta sobre el llit i veig que s'aguanta, que no es tomba. No li pesa més el cap que els peus. Bon senyal. Tiro el cos enrere, me la miro de reüll i li parlo: 'noia, em sembla que ja estem a punt de marxa!' La sospeso i me la carrego a les espatlles. La noto compacta i que fa de bon portar. Em sembla que he encertat el pes. No serà excessiu per a tants dies. Sempre

m'ha molestat portar pes en excés a les espatlles. Ja ho he dit.

Em vesteixo amb la roba que he deixat a l'exterior de la motxilla. A partir d'aquest moment, he de saber viure només amb allò que hagi pres. Pregunto a la meva parella Queti i al meu fill Martí si ja estan a punt, perquè avui que és festa, u de maig, em podran acompanyar fins a Sitges. És una etapa forçosament curta. No he sabut trobar cap allotjament a l'interior de les muntanyes del Garraf com m'hauria agradat. No agafen passavolants a les dues cases on vaig telefonar fa pocs dies. Els quilòmetres que no faci avui em tocarà fer-los demà, que hauré de travessar tot el massís del Garraf i una bona part del Baix Llobregat.

Obro la porta de casa i surto a les escales. Aquest és el moment inaugural de la meva caminada. Un mes a peu per Catalunya. Sembla que els raigs de sol que entren per la finestra i il·luminen la paret i els esglaons faci el moment encara més especial. Ens fem una foto al replà de casa i després baixem les escales. Sortim al carrer i travessem la carretera per anar a esmorzar en un bar que és a prop de l'estació del ferrocarril. Ha plogut i els carrers estan mullats. Ha fet un xàfec curt però intens. El temps ja m'està ensenyant les seves cartes, però jo soc mal jugador i no en faig gaire cas.

En acabar d'esmorzar, tirem pel carrer de la Llibertat avall, per sota la via del tren, per baixar fins a mar. A Vilanova, tot tira cap a mar. Cap al sud veig que creixen uns núvols considerables, uns castellots blancs com de cotó fluix, però aquí encara fa sol i l'esperança sempre és a l'abast de la mà

si el camí se t'obre davant teu, encara net i lluminós, a punt d'encetar. Prop de mar, girem pel passeig Marítim cap al nord i travessem la plaça allargassada i encimentada on els pescadors han estès les xarxes perquè s'assequin i per cosir-ne els estrips que s'hi fan quan les arrosseguen pel fons del mar i s'enganxen a les roques. M'ho miro tot amb deteniment, perquè no em crec que me'n vagi tot un mes a caminar pel país. Em fa més l'efecte d'una de les caminades que fem al llarg de l'any per la costa dels Colls fins a Sitges, per anar-hi a dinar i tornar cap a Vilanova amb el tren. Però no. Avui m'embarco en el meu projecte que m'havia semblat tan complicat de concretar, de fer possible. I espero que les meves xarxes no es quedin enganxades a cap escull, sinó que es dediquin a recollir les bones experiències que em pugui oferir aquest viatge a peu.

Pel pont que travessa el torrent de la Piera fem cap a la Farola, que diem per Vilanova, el far que guia els vaixells quan són a alta mar, i aviat ens plantem a la platja del Far. Fa poc que hi han plantat vegetació pròpia d'aquests ambients sorrencs per crear-hi un espai dunar. Les plantes, que encara tenen tiges molt primes i estan distribuïdes geomètricament, semblen aparentar la clepsa d'algú que s'hi hagués fet un empelt de cabells. Fa una mica d'angúnia, però tot sigui a fi de bé. A mi m'agrada que hagin recuperat aquest espai natural. Els humans, que som depredadors de mena, amb aquests petits gestos retornem a la natura parts del territori arrabassat.

Avancem de cara al mar per una plataforma de fusta, i quan saltem a la sorra de la platja veig clarament de reüll, mar endins, una espessa cortina de precipitació. El sol

malda per aparèixer darrere els estrats de núvols i hi pinta un decorat d'una bellesa tràgica. Amb les botes de muntanya, avancem paral·lels a la làmina arrissada d'aigua, per la franja de sorra humida i compacta on trenquen les onades. Jo amb la meva motxillassa a l'esquena, pel costat del mar, en un medi natural molt dòcil que potser és la manera més adequada de començar aquesta travessa.

Al final de la platja tan llisa hi ha un mur de roques que cal grimpar. És la punta Mabrera, amb el seu antic búnquer on havia vingut a pescar amb el meu pare quan jo era un nen. Només recordo haver-hi pescat una mabre, que ens va fer una il·lusió desmesurada. Érem més bons anant a buscar bolets que no pas pescant. El sender voreja petites cales que queden parcialment amagades i, a mesura que ens alcem sobre l'aigua del mar, ens arriba la lluminositat del color blau turquesa de la primera franja marítima, que s'enfosqueix de cara a la mar fonda. El camí de ronda és plàcid, marcat amb els senyals blancs i vermells del GR 92, i a la punta Llarga anem seguint un marge de pedra seca, d'una pedra molt blanca, calcària, que adquireix molta llum amb el sol de biaix que apareix per sota el sostre de núvols. El contrast del blau del mar amb la blancor agrisada de la pedra seca ens planta al davant un paisatge més propi del Cap de Creus o de Menorca.

Al marge del camí fotografio la flor d'un all silvestre i sé que si tastés una d'aquestes fulles minúscules i rosades, notaria a la boca el gust aspre i descarat d'un gra d'all. Per sobre la cala del Barco hi ha molta herba campanera, una corretjola molt delicada que fa unes vistoses campànules

de color lila. La planteta conviu amb poms espessos d'unes flors blanques i menudes que no identifico. Les mates[1] han tret molta fulla nova que és molt tendra i els coscons[2] estan molt florits, amb unes inflorescències molt menudes de tons grocs. Tant la ginesta com les estepes blanques també són ben florides, aquestes últimes amb la flor rosada de cinc pètals, tan suau que sembla feta de paper de seda. La primavera sembla voler mostrar-se amb tota la seva esplendor i desplegar una simfonia sorprenent de colors, encara que sigui arran de mar.

Passada la punta Grossa, per sobre la cala dels Gegants, no cal aixecar gaire el cap per veure com els núvols amenaçadors han anat tirant terra endins, però de moment encara no plou. Quan arribem a la punta de les Coves, ens acostem al rompent de les onades per veure-hi una gran agulla de roca recolzada a la paret. L'aigua del mar peta al peu de l'agulla i fa passar les onades per sota el pont de roca. A prop, hi ha un corb marí que ens observa, mentre mira d'atrapar algun peix despistat. L'abruptesa dels Colls s'acaba en sec i ara avancem per la platja de Santa Margarida, feta de còdols arrodonits pel treball mecànic de l'aigua. Els embats del mar hi han creat un pendent excessiu per caminar-hi amb comoditat i per això triem el camí asfaltat que hi ha per sobre, arran de les ondulacions herbades d'un camp de golf. La fúria del mar ha esberlat alguns trams de la carretereta i algú hi ha deixat tanques rovellades perquè cap vehicle no caigui a l'esvoranc. A la petita desembocadura de la riera de Ribes s'hi fa un petit

---

[1] Nom penedesenc del llentiscle *(Pistacia lentiscus)*.
[2] Nom penedesenc del garric *(Quercus coccifera)*.

estany allargassat terra endins on es refugien alguns ànecs collverds i de vegades polles d'aigua o fotges, però ara enlloc d'aquestes aus hi neda un gos negre, gros i pelut, que es fa l'amo del tros. És una imatge inesperada.

Aviat encetem la llarguíssima mitja lluna del passeig marítim de Sitges. El blau turquesa continua instal·lat dins del mar. Al fons, hi ha uns velers blancs que hi posen un toc de lirisme. A alta mar, les franges són grises, d'un blau molt fosc. Els núvols que han anat entrant cap a terra ferma han crescut i ja ens tapen el sol. A mi ja m'està bé. Sempre he preferit caminar sota la protecció de l'ombra que sota els raigs directes del sol. Al nucli de Sitges, prenem un carrer molt pujador que ens situa a les Parellades, i aviat som al Cap de la Vila. Dinarem en aquesta placeta cèntrica, en un establiment que ja coneixem. Mentre ens esperem, m'assec en unes escales i em canvio el calçat: substitueixo les botes amb els seus mitjons per les sabatilles que porto de recanvi i uns mitjons més prims. No és que siguin molt còmodes, perquè em van un pèl justes, però tinc l'esperança que, amb els dies, s'aniran adaptant a la forma del meu peu, més aviat prim i llargarut.

Després de dinar anem fins a l'hotel Montserrat, que és on dormiré aquesta primera nit. Es tracta d'un allotjament de tota la vida, adaptat a les necessitats dels clients que deuen ser generalment estrangers amb ganes de ser a prop del centre, però en un hotelet modest. El vestíbul és ample i fosc, i el recepcionista és un home amable i de seguida s'interessa per la meva caminada. Comprova la meva reserva i em dona la clau. Pugem cap a l'habitació 207, petita però amb tot el necessari. Desfaig la motxilla i

endreço les coses. Ens hi estem una estona descansant i xerrant i a mitja tarda els acompanyo fins a l'estació, perquè ells ja se'n tornen cap a casa, que demà l'una treballa i l'altre va a l'escola. És un moment estrany. Ens acomiadem i tots dos travessen la barrera on es validen els bitllets. Des de l'altra banda, em saluden i desapareixen. M'hi estic uns segons, però no tornen. Em giro i veig com la gent circula per la plaça del davant. Jo m'hi afegeixo, com qui puja a una escala mecànica, i comença a ploure, amb ganes. Haig de córrer cap a sota uns balcons.

Entro en un petit establiment regentat per un noi hindú i li compro unes barretes de cereals, que m'aniran bé per als propers dies. Tinc pensat esmorzar i sopar allà on dormi, però no dinaré. Pel camí, quan sigui l'hora de dinar, em menjaré una d'aquestes barretes i ja està. No crec que sigui necessari entaular-me tres cops al dia. Quan arribo a l'habitació per agafar el paraigua, veig que les barretes fa un parell de mesos que van caducar, però confio que la data és només una referència legal i que encara deuen ser bones. Em torno a calçar les botes per no mullar-me les sabatilles de recanvi i surto al carrer. El cel és fosc i negre, però ara només plovisca. M'adono que, pensant tot això, estic gestionant els meus primers moments de solitud, sense cap companyia coneguda, i que a partir d'ara haig de deixar fluir les coses, sense encaparrar-m'hi gaire.

Camino per un parell de carrers i entro al bar Mont-roig, un local gran, de sostre alt, que té moltes taules ocupades, però en veig una de buida que és a la vora del finestral que dona al carrer. M'hi assec i escric la primera entrada al blog 'Un mes a peu per Catalunya' que aniré completant cada

dia que pugui perquè la família i els amics que tinguin prou paciència puguin anar seguint l'evolució del meu trajecte. Quan surto al carrer ja ha parat de ploure. Aixeco el cap i veig que el cel és molt blau. No sembla que durant tot el dia haguem tingut aquells núvols tan amenaçadors, però la primavera ja les fa, aquestes coses.

Tiro avall pel carrer del Pecat, amb terrasses plenes de gent bevent cervesa, i surto al passeig marítim. A prop de la Punta em faig una *selfie* acompanyat de dues estàtues de Santiago Rusiñol i Ramon Casas. El sol de posta tenyeix de groc intens la Punta de dalt a baix, des del campanar de Sant Bartomeu i Santa Tecla fins a les escales que pugen cap a l'església. La lluminària també arriba a l'espigó que tinc al davant i m'hi assec una estona, esperant que el sol vagi desapareixent darrere l'horitzó. Mar endins, cap al sud, encara es veu la cortina grisa d'alguna tempesta. Les poques onades que arriben a la mitja lluna de la platja són un mosaic de pampallugues que van del groc a l'ocre i que fereixen la vista.

Quan el sol s'esmuny darrere unes cases, la temperatura baixa de cop. M'aixeco i em poso la jaqueta. I em dirigeixo cap a les escales de la Punta, per veure si des d'allà dalt encara recupero una última llambregada solar. No sé què deu pensar la gent que veu un subjecte amb botes de muntanya, vestit amb unes malles negres i uns pantalons curts a sobre, una jaqueta tècnica i que de tant en tant s'atura i escriu. I si em faig aquesta pregunta al mig de Sitges, on puc passar desapercebut entre alguns turistes, no vull pensar quin efecte faré a les comarques interiors, on tots els homes deuen anar amb la clàssica camisa de

màniga llarga posada dins dels pantalons. Però ho deixo estar. No em preocupa gaire. Més aviat ho trobo còmic i divertit. Passo pel davant de l'església. Encara hi toca el sol i llegeixo en unes rajoles que el temple romànic anterior que hi havia aquí mateix va ser aterrat per les mines i les bombes castellanes durant la guerra dels Segadors, el dia 15 d'octubre de 1649. I jo no em sé imaginar una sòbria església romànica a la cèlebre Punta de Sitges.

Trobo algunes parelles estrangeres de rostre vermellós que ja han pres el sol a la platja i ara passegen relaxadament per la plaça de l'Ajuntament, observats discretament per l'estàtua del doctor Robert. Jo m'empasso de cara avall pel correló[3] de la Rectoria, que és un carreró molt estret i esglaonat que salta davant la façana del palau Maricel, blanca i plena encara de llum. Em vaig fixant en tots els detalls de les cases, dels carrers, de la gent que passa, que és aquella cosa que m'envaeix tan bon punt estic tot sol en algun lloc. Camino pel carrer de Bernat de Fonollar, el Recó de la Calma i el carrer de Sant Joan. M'aturo a prendre notes. El museu Cau Ferrat ja està tancat i continuo pel carrer del Bosc, on hi ha l'Estudi Vidal, que és una sala d'art municipal, l'Ateneu de Sitges i el Cercle Artístic de Sitges. Poc més enllà hi ha el palau del Rei Moro i l'Espai Cultural Pere Stampfli. En poc espai, una concentració d'ofertes culturals gens habitual.

Torno cap a l'Ajuntament i baixo pel carrer Major, en general molt tranquil, llevat d'una zona central amb bars i

[3] Denominació d'un carrer curt i estret que s'utilitza del Penedès cap al sud.

tasques que observo com si fos un estranger més, amb les mans a les butxaques i sense tenir un objectiu gaire clar. Al Cap de la Vila giro pel carrer de Sant Bartomeu i algú em crida. Em tombo i és la Carme, una coneguda vilafranquina que feia temps que no veia i que sembla haver reconduït la seva vida desordenada. M'abraça mentre la seva parella ens observa a uns metres de distància, sense ganes d'entrar en aquesta situació inesperada. 'Ja no prenc res, molts records!', es gira i se'n va. Jo em quedo palplantat al mig del carrer mentre me'ls miro com s'allunyen i desapareixen per un xamfrà.

Quan reprenc el camí, giro pel carrer de Sant Gaudenci, baixo fins al Museu Romàntic de Can Llopis i trenco pel carrer de Sant Bonaventura, on veig una reixa d'una finestra forjada amb una maça del ball de Diables. Sitges ja ho té, això. El contrast entre mons que semblen oposats o almenys molt allunyats, però que aquí són complementaris. Em menjo un entrepà en un bar i aviat me'n vaig cap a l'hostal Montserrat. Em preparo la motxilla per demà, que em tocarà fer una llarga etapa fins a Sant Joan Despí, i m'acotxo dintre el llit, esperant que el son m'atrapi aviat en aquesta menuda habitació del centre de la Blanca Subur.

Dimecres 2 de maig

Em llevo a un quart de vuit, em dutxo i pujo a esmorzar al tercer pis de l'edifici, tal com ahir em va explicar el recepcionista amable. Entro a un menjador molt lluminós, que té un terrat exterior també amb taules. *Good morning!* Només hi ha un parell d'estrangers. M'assec a l'interior,

que de sol ja en tindré tot el dia, posat que el temps no s'encapoti com ahir. Tot i que soc l'únic allotjat del país, al taulell del self-service han deixat tomàquets per poder sucar el pa i un fuet amb un ganivet al costat per anar tallant. M'omplo un got de suc de taronja i em menjo dues llesques de pa amb tomàquet amb fuet i pernil dolç, que avui hauré de fer una bona tirada. Després del cafè amb llet, tiro escales avall a preparar-me la motxilla i surto al carrer. Són tres quarts de nou. Fa fresqueta i engego a caminar.

Haig de sortir del nucli de Sitges cap al nord per anar a buscar els senyals del GR-5 que marxen pel camí de la Fita, que és com la porta d'entrada al massís de Garraf, però em faig una mica d'embolic amb el meu mapa digital de l'aplicació Catalunya Offline. Encara no la domino prou. Tampoc me l'he volguda mirar gaire, aquests dies. Vull que mani l'espontaneïtat del moment, però també espero que la pràctica d'aquests dies em doni una experiència en cartografia digital que aniré incorporant al llarg del viatge. Faig un tomb involuntàriament massa llarg per Sitges, fins que trobo el carrer que em connectarà amb el camí. Començo a pujar encara pel nucli urbà, pel costat de nens i nenes amb carteres i carpetes que van cap a l'escola. A mitja pujada em trec la jaqueta per no començar a suar tan aviat. Fa un dia radiant.

Passo per la porta d'entrada de l'escola Miquel Utrillo, que és cap on va la riuada de nens i nenes. Calculo que quan pleguin per anar a dinar jo ja seré al cim de la Morella. Poc més enllà passo per sota l'autopista i deixo enrere el nucli urbà. Enceto un nou horitzó, amb un cinturó de muntanyes

de color verd fosc que semblen esperar-me. En una paret vella hi ha un antic rètol del GR 5 que dona aquesta acurada informació: 'Sitges-Montserrat, 16 h 13 m, 64 km, 910 m.' Em sobta que afinin tant amb això dels tretze minuts i els nou-cents deu metres! Travesso les Pruelles, una zona industrial que és pràcticament l'última traça urbana que trobaré fins a Sant Boi, ja a la comarca del Baix Llobregat, i començo a pujar pel camí de la Fita, ara sí, un camí de terra, una rampa que em condueix a l'interior del paisatge agrest i isolat del massís de Garraf.

Deixo un trencall que va cap a Cal Mallorquí i m'aturo a treure'm les malles, que ja es veu a venir la suada que faré avui per aquestes carenes assolellades. Les deso en una butxaca de la motxilla on també guardo el paraigua. Cada cosa al seu lloc, tot ben endreçat, una pràctica imprescindible si ho tragines tot a sobre. Desplego els bastons i vaig pujant a bon ritme per un camí ample, paral·lel al fondo d'en Barbeta, que és un típic fondal garrafenc, sec, calcari, però amb molta vegetació que aquesta primavera és molt més frondosa i verda del que tocaria. El to més clar de les fulles noves de la mata i el coscó donen un aire molt primaveral a aquest entorn que habitualment és d'un verd molt fosc. A dins de la pineda hi ha espasetes, uns petits gladiols de color fúcsia que donen un toc molt viu de color al sotabosc, com petites flametes escampades entre l'herba.

Deixo el GR 5 en un trencall ample de camins equipat amb un vistós indicador vertical metàl·lic. Són tres quarts de deu. Dec estar només a uns 200 metres d'alçada, però el

bosc és frescal. Tot és verd: el carç[4], la mata, el bargalló[5], tot! Em sembla que estic més amunt, en una franja de territori de cap a 500 o 600 metres, però no. És aquesta primavera que ho ha pintat tot d'un verd molt intens. Hi torno, encara pel camí de la Fita, i em passa un tractor pel costat que deu anar a llaurar. Poc més amunt deixo un antic pou de calç fet de pedra seca, que és arran del camí. Hi ha molta quietud. Només sento la piuladissa escadussera d'algun ocell i el ritme de les meves botes en aquesta pista ampla i còmoda on s'avança tan bé. Quan surto d'excursió m'estimo més els senders i corriols que les pistes, però aquests dies les arribaré a valorar d'una altra manera. Quan hi siguin em permetran avançar d'una manera més àgil si cal arribar a la meva destinació a una hora pactada o si em sento empaitat per la pluja i els trons.

L'obaga del turó de la Sivina em protegeix una estona del sol i quan arribo al collet de la Fita el panorama s'obre, s'eixampla, i recupero la sensació d'abans: només estic a 225 metres d'altitud, però l'estètica que tinc davant meu és semblant a la d'un prat de pastura de cap als 700 o 800 metres. No sembla que estigui tan a prop del mar. Aquesta és una sensació que m'acompanyarà al llarg de tota la serra litoral. Sovint, el paisatge semblarà més de mitja muntanya que de la clàssica terra baixa més aviat seca i desolada. A ponent, veig la carena del puig de l'Àliga i, més al nord, la serra de Font-rubí, a la part alta del Penedès. Continuo cap al nord-est, entre camps de sembrat i alguns erms amb marges d'un metre de gruix que guarden la barraca de Mas

[4] Nom garrafenc del càrritx *(Ampelodesmos mauritanica)*.
[5] Nom garrafenc del margalló *(Chamaerops humilis)*.

Maiol. Poc més enllà, a l'alçada de Can Maiol, m'atrapen aromes de carn a la brasa que intenten seduir-me, però la meva voluntat és arribar d'una tirada fins al cim de la Morella per fer un balanç del que ja he caminat i del que em quedarà per fer avui.

Passo a tocar d'un altre forn de calç. Aquest, a diferència de l'anterior, té la boca del forn fet amb una gran llosa de pedra que algú va esculpir deu fer molts anys per fer-ne el forat de l'entrada. Al pla d'en Sonya deixo el camí que baixa per una carena cap al mas Quadrell, una gran masia que veig al fons, situada al capdamunt d'un turó. Des d'aquesta mena de coll on estic situat, també veig la plana Novella i el cim de la Morella. Em fa l'efecte d'estar en un lloc molt remot i el cert és que ja estic a l'interior del massís, que té una orografia molt enrevessada i que provoca sempre aquesta sensació de solitud, un efecte enganyós d'estar lluny de cap urbs i de les extenses platges de sorra daurada de Castelldefels que són a poca distància d'aquí.

En general, la vegetació que domino des d'aquest punt alçat és una màquia litoral amb brolla de pi blanc barrejada amb algunes alzines esparses, però ara passo a tocar d'un roure, que és el primer que veig. El camí em fa avançar cap al nord i ara tinc un teló de fons molt calcari, que és l'altiplà de la Mola, amb el seu penya-segat característic. En un nou trencall, el meu camí gira a llevant. M'aturo per fotografiar el vessant que tinc als peus. S'estén fins al mar, al fons, amb mas Quadrell al seu turó, envoltat de boscos i sembrats. Tinc el puig dels Boixos sobre meu. Me'l miro perquè unes ombres veloces m'han passat per davant i

quan aixeco el cap veig moltes orenetes que volen a tota velocitat per sobre el turonet.

En una obaga canvio de vessant i passo al nord. A la meva esquerra tot el terreny es precipita cap al fondo de les Llenties, un altre típic fondal garrafenc, però el topònim no es refereix al llegum, sinó als nombrosos fòssils de nummulits que s'hi troben escampats, semblants a les llenties. La màquia d'herbassar, coscó, sabines i bargallons continua esquitxada d'espasetes i ara també d'estepes florides. Lluny hi ha algunes masies esparses. Ara fa una brisa fresca que és una delícia i veig el primer arboç, amb molta fulla nova, i em sorprenen dos pins pinyoners en una esplanada. Tot això en un moment. Ho celebro parant a fer un glop d'aigua i a ajustar-me els tirants de la motxilla, que se m'arrien.

Per sota el puig Espinal hi ha un camp esquitxat de roselles i sortint d'un bosquet, en un revolt, apareix davant meu la sorpresa de les vinyes extenses de Can Planes, amb un marcat contrast molt estètic entre el verd clar i intens dels pàmpols i la vermellor de la terra rogenca i humida, ben llaurada, que té l'aspecte de ser molt fèrtil. El camí continua per la vora de la vinya, per una línia d'arbres que segueix el perímetre del camp i que gira cap al nord, per darrere mateix de la torre medieval i la masia de Can Planes. Aquí apareix sota meu un fondo molt profund, aparentment impenetrable. No m'explico com hi podria baixar. Me'l miro com s'estén quilòmetres enllà per sota les carenes i consulto el mapa per saber que és el fondo del Tro, potser el més esquerp i encaixonat del massís. A l'altra banda, en una situació menys vulnerable o fins i tot

còmoda, hi ha les masies de Can Lluçà i de Campdàsens, instal·lades a les carenes que hi ha per sobre el barranc. El camí es desentén de tot això i em fa girar novament cap al nord per entrar a la capçalera solitària del fondo.

En un pèlag enfangat trobo ben marcades les peülles de diversos senglars. Poc més enllà em passa un ciclista, que trenca per un instant la solitud d'aquest indret perdut al cor del Garraf. Giro pel camí de Vallgrassa, a tocar d'un indret que no m'esperava: la bassa de Vinyals, un petit estany ple d'aigua on creix el canyissar i que ara és un punt de control de fauna. Els animals hi venen a beure o a enfangar-se per desfer-se dels paràsits. En fer una d'aquestes dues coses, hi deixen el seu rastre en forma de petjada, de mata de pèls o d'excrement, que després els tècnics analitzen per saber de quina espècie es tracta.

El camí puja amb suavitat per la part alta del fondo de la Casa Vella ocupada per una brolla de pi blanc i antics conreus. En aquest moment rebo una bona notícia al mòbil. D'aquí a dos dies podré dormir a l'alberg de la Conreria. És una injecció de moral que rebo a dos quarts de dotze, just quan arribo al coll de Vallgrassa, situat en una de les carenes principals del massís. Hi passa una carretera asfaltada que sembla nova de trinca, acabada d'enquitranar. Encara fa olor. Al fons de la vall, al nord, hi ha la masia de Vallgrassa. Podria baixar fins a la masia i prendre el GR 92-4 que va pel fons d'un torrent, però no m'enredarà. Prenc la carretera a mà dreta, cap a llevant, de pujada. Baixar a Vallgrassa suposaria fer un tomb excessiu i sé que més endavant, al pla de Querol, ja connectaré amb

aquest camí senyalitzat, que em servirà per pujar a la Morella i arribar fins a Bruguers.

Mentre avanço pel paviment negre i aromàtic, m'entretinc mirant les dents de lleó que creixen sobre les restes d'asfalt que hi ha als marges de la carretera i també buscant muntanyes conegudes a l'horitzó: el Montmell, el Montagut, la serra de Bolet, la menuda taca blanca de les casetes de Font-rubí i la silueta retallada de Montserrat, que sembla irreal. La carretera és plena de bandes sonores, perquè els cotxes no s'embalin gaire, aprofitant que aquí pràcticament no hi passa ningú i no hi ha cap mena de control. Per mi no calien, les bandes sonores. L'estètica de la cinta negra de l'asfalt a plena carena en contrast amb els dos vessants de la muntanya, que fan un pendent accentuat cap a totes dues bandes, amb la seva màquia i algun pi escadusser, és com una seqüència d'una pel·lícula d'autor.

Arribo al coll de la Fanigola, escrit així, tal com ho diem al Penedès, i continuo amunt, per una rampa molt dreta. Passat el coll Saparet em creuo amb una corredora que he vist de molt lluny com s'aproximava en aquest escenari grandiós on tot té una dimensió gegantina. Quan passa pel costat em diu un bon dia esbufegant. Camino per sota la Creueta dels Aragalls, un turó que em separa de la visió oberta del nord. Sota meu, al sud, hi ha la capçalera ampla del profund fondo del Salt, i al fons, encara més cap al sud, la masia de Can Lluçà, instal·lada al mig del seu altiplà conreat, i el mar, que ho lliga tot pel darrere. La carretereta no para de pujar fins al pla de Querol, que és on efectivament se m'ajunta el GR per l'esquerra. Estic a 480 metres d'alçada i el terreny ja planeja. Mirant avall, molt

enfonsades, hi ha unes cintes blanques que contrasten amb la blavor del mar: les platges de Castelldefels. Per sobre meu, al nord, hi ha el turó del Rascler (574 m) i el puig Ginebró (593 m) eriçats d'antenes i radars aeris. Per la carretera que he caminat no hi ha passat cap cotxe. Només la noia que corria i jo.

Deixo ja l'asfalt i prenc un sender que s'encara amb el pla inclinat del Campgràs, sembrat d'avencs. Cal circular-hi amb precaució i vigilar on es posen els peus per no acabar als dominis d'en Pere Botero. La terra és de color ocre i sovint en surten rasclers, que són roques calcàries molt erosionades amb fractures i talls esmolats on cal anar amb compte per no caure-hi de genollons. El sender s'esmuny per la vegetació atapeïda de carços, coscons, arboços, bargallons i estepes. I aviat un rètol m'avisa que hi ha un avenc. M'hi acosto, baixo una petita depressió i hi trobo la boca de l'avenc de la Sílvia, fosca i negra, on m'acosto amb precaució per no donar feina als equips de salvament. Continuo avançant per un espai obert i planer, amb les antenes de la carena més a prop. Un altre petit rètol i un aflorament de roca m'indiquen que hi ha un altre avenc a la vora. És el de l'Asensio, que té un pou estret i incòmode, per on jo no sé si hi passaria.

Poc més enllà hi ha l'avenc dels Llambrics i el corriol em diposita en una pista que només travesso, perquè entro de seguida a un extens camp d'herba molt verda, un espai molt obert i agradable. Al fons hi ha l'antic corral de Campgràs. M'hi acosto perquè vull veure'n l'estructura, feta de pedra calcària de la zona, d'un gris molt clar, amb unes pedres d'una dimensió superior al que és habitual.

Dues arcades molt rústiques aguanten dretes les parets gruixudes que tanquen el recinte. Per darrere surt la bola del radar aeri que és com un bolet blanc i gegant. Dos mons tan a prop i tan lluny alhora. De ramats, ja no en deu veure cap, aquest antic corral, només passavolants com jo que pugen a la Morella o travessen el massís. Des d'aquí ja es veu la plana del Llobregat amb la trama urbana de Barcelona al fons. I abans, encara lluny, un menut esperó rogenc, que és el castell d'Eramprunyà, on hauré de passar d'aquí unes hores. Davant meu ja veig com s'alça el cim de la Morella.

Prenc un camí pujador, per on van les marques del GR 92, i després m'enfilo per un sender que va de dret cap al cim. Hi arribo quan falten deu minuts per a la una del migdia. Em descarrego la motxilla al peu d'un vèrtex geodèsic que marca el punt més alt i em venen al cap els nens de l'escola, que ara deuran sortir a dinar. A prop hi ha una semicircumferència metàl·lica amb un dibuix de les muntanyes que es veuen des d'aquí dalt. La circumferència és plana i està instal·lada a una alçada perfecta perquè hi pugui deixar les ulleres de sol i el meu paper on vaig prenent notes. Miro el panorama, que és amplíssim cap a totes bandes. Quan torno cap al dibuix panoràmic que he convertit en una improvisada taula per escriure, m'adono que és ple d'aigua. De seguida trec el full d'allà sobre, però ja és ben xop i l'haig d'estendre en unes roques planes perquè el sol l'assequi. Sort que és un paper de gramatge alt i que no s'ha escorregut la tinta.

Pel sender de l'altre vessant arriba una parella veterana. Bon dia, bon dia. Al cap d'un minut ella em pregunta on

vaig i li explico que vaig sortir ahir de casa i que caminaré durant tot el mes de maig fins allà on arribi, que no sé on serà. La sorprèn la proposta, però li sembla molt bé i gairebé se'n deleix. M'assec en una roca i poc després la parella ja marxa del cim. Quan són un tros enllà, sento que ella diu al seu home: 'jo sempre pregunto', i que ell li respon: 'ets una tafanera!' Ja torno a estar sol, però no me'n sento. M'aixeco per observar tots els accidents geogràfics que hi ha a partir del puig Ginebró, on hi ha la bola blanca: el port de Vilanova, molt lluny, la Mola de Colldejou, encara més lluny, el Montmell, Vilafranca situada al mig de la plana, em sembla distingir per sobre seu el gep del Montsec a l'horitzó més llunyà, més cap a la dreta les muntanyes de Montserrat, el Puigmal molt nevat, la Mola de Sant Llorenç, el Montseny, el Tibidabo, Barcelona i la plana del Llobregat. Se senten cabres però no les localitzo. El so sembla provenir del puig Ginebró, però només hi veig el bolet immòbil i un punt marcià.

Aprofito l'aturada per respondre a l'alberg de la Conreria i a un quart de dues tiro avall, pel vessant oposat, d'on venia la parella, seguint la llarga carena de la serra de la Morella que avança cap al nord-est. Veig encara lluny el turó d'Eramprunyà i molt enfonsades les ciutats del Baix Llobregat per on hauré de passar aquesta tarda. No m'ho sembla, que hagi d'anar tan lluny. Tampoc no hi penso gaire. Vaig avançant sense fer-me gaires preguntes i fixant-me en tot el que vaig trobant. Baixo del cim i després camino per un rascler carener amb coscó i mata, romaní florit i poms de fanigola plens de flors liles. El rascler és molt traïdor. Cal vigilar com camines i com diposites les

passes al camí, perquè constantment hi ha petites roques que surten del terra i hi dibuixen angles i diagonals que poden torçar els turmells. M'arriben algunes aromes de la vall de Joan, de l'abocador grandiós instal·lat en aquesta vall plena d'avencs per on el gas de la combustió dels residus s'ha acabat filtrant. Una bomba de rellotgeria que alguns ja avisaven fa dècades. La fortor va canviant de potència en funció de cap on bufa l'aire.

Camino encarat cap a la gran conurbació barcelonina que és al fons, molt avall, plena de carrers, edificis, vehicles i persones que no veig. Aquí dalt hi ha un silenci absolut. De vegades bufa una mica d'aire, que se sent a la pell i a les oïdes. I hi canta algun ocell, l'únic senyal de vida, a banda d'algun avió que travessa el cel o baixa cap al Prat. Deixo el terrat carener i el sender comença a baixar per un pendent accentuat que aviat s'esmuny per l'interior d'un bosc de pins amb moltes fulles tallants de carç que li donen una lluentor metàl·lica. La baixada és constant fins al coll Sostrell, ample, planer, que té a continuació l'esquena també ampla de la serra del Clos, que em toca remuntar amb paciència. Al nord apareix el poble de Begues, instal·lat en una conca tancada per un entorn molt forestal de muntanyes suaus i boscoses. Quan assoleixo el cim del Clos, a 548 metres, torna a aparèixer la visió llunyana però molt clara del Puigmal nevat, que és una imatge omnipresent des de fa estona, molt contrastada amb l'entorn de brolla i arbustos molt verds que tinc a prop, amb el mar al fons.

Al final de l'altiplà hi ha la cresta de les Agulles, abocada a la plana del Llobregat que té molt per sota. El contrast de

l'abruptesa dels monòlits encrespats amb la làmina de terra fèrtil del fons té molta força estètica. De seguida començo a perdre alçada per un sender molt obac cap al fons de la Clota, que ja s'explica amb el topònim que té. En aquest bosc inesperat, hi trobo alzines i els primers roures martinencs de fulla molt jove i tendra. Corriols baixadors i obacs m'ajuden a tallar revolts de pista i em condueixen fins al coll de la Clota. Hi ha una gran roca apaïsada amb una inscripció de pintura vermella: 'AMUNT CATALANS' i les quatre barres, que algú ha volgut convertir en les dues franges de la bandera espanyola. El coll és una antiga cruïlla de camins, i hi trobo plantada la Creu de la Clota, de ferro forjat, amb unes rajoles al peu que algú ha mirat de trencar, però encara s'hi llegeix això: '...d'aquesta creu de terme en l'encreuament de camins del Castell i de la Sentiu. Any 2000'. El camí de la Sentiu, l'històric camí per on ja viatjaven els nostres homes i dones medievals.

A partir d'aquí, el camí s'assembla a una corba de nivell que circula per sota el turó de la Desfeta i per sobre el fondo del Celler, sense guanyar ni perdre gaire alçada. Al cap d'una estona m'aturo perquè el paisatge és sorprenent. Veig les Agulles com es destaquen a prop de la carena, agrupades més amunt, i els boscos de diverses espècies que atapeeixen el vessant amb diferents tons de verd. Faig una foto i després un tall de vídeo que escombra tot aquest racó de muntanya que trobo tan suggeridor. Mentre estic gravant, sento una remor que em passa per sobre, però no aixeco el cap, estic gravant, amb la mirada fixada a la càmera, i no vull que el tall em quedi mogut. Quan acabo, miro més enllà, cap on ha marxat la remor, i veig un núvol

fabulós d'insectes, un eixam de milers de bestioletes alades que m'acaba de passar per sobre el cap. Visiono el vídeo i, efectivament, es veuen passar centenars de petits animalets voladors en direcció contrària a la meva escombrada lateral de vídeo. Em grato el cap d'angúnia.

Continuo pel caminet, que és agradable, fent petits desnivells per superar el relleu dels replecs que baixen de l'ample cim de la Desfeta i s'estimben avall cap al fondo. Aviat, vora el camí trobo una mulassa[6] molt ben arranjada, coronada pel clàssic pa de terra amb lliris i una mena de barret de pedra que deu fer de xemeneia. Al costat hi ha un racó amb ombra on algú ha disposat unes pedres per seure-hi. La més grossa del mig fa de taula. Em descarrego la motxilla i m'hi assec per menjar-me una altra barreta de cereals caducada. Després faig un glop d'aigua i torno a saltar al camí. Ja veig el castell d'Eramprunyà a prop, dalt del seu turó de gresos vermells. I aquests gresos rogencs combinen a la perfecció amb les fulles d'arboç que han sortit noves, que projecten una verdor molt intensa a tot el bosc. El sender surt a una pista que segueixo de cara amunt, pel costat d'una roureda que cobreix tot el vessant i que també ha tret fulla nova, d'un verd tendríssim. Sembla mentida trobar un bosc així tan a la vora del mar.

El camí ample avança fins al peu mateix de les muralles exteriors del castell, però jo trenco per un sender, ben bé per la base de la fortificació, que és per on s'esmunyen els senyals del GR. Vaig perdent alçada ràpidament per un magnífic bosc d'alzines i per l'antic camí del castell, amb

[6] Mot garrafenc per denominar una barraca de pedra seca.

continuades ziga-zagues, contraforts i xaragalls adaptats al terreny argilós i rogenc tan característic d'aquesta zona. Passo arran de la vistosa roca Foradada, que és un espectacular pont de roca natural, i a les tres en punt arribo a l'esplanada de l'ermita de la Mare de Déu de Bruguers. Per mi és un punt d'inflexió en la llarga etapa d'avui: he superat la part més muntanyosa i ara inicio la segona part que culminarà amb l'entrada a la plana del Baix Llobregat i l'aproximació fins a Sant Joan Despí, que és on dormiré. Segueixo el perímetre de l'ermita fins a l'absis romànic de pedra vermella que és a la part posterior, de carreus ben escairats, dipositats sobre la roca mare. Baixo per unes escales fins a una placeta. Miraré de trobar aigua en algun dels restaurants que hi ha, però n'hi ha un de tancat. M'acosto al segon i hi veig moviment. Hi entro. Sembla més una casa particular que un establiment d'hostaleria, però hi ha gent dinant en un menjador. Quan passa un cambrer li pregunto si em pot vendre una ampolla d'aigua i em diu que m'assegui a fora, a la terrassa, que ara surt.

M'instal·lo en una de les taules, em descarrego la motxilla i m'assec de cara al torrent de les Comes, que obre el panorama cap a la plana i el mar, molt dilatat, i també de cara a les parets de la muntanya per on acabo de baixar. Em trec les botes perquè duc els mitjons humits i vull que se m'assequin. De seguida apareix el cambrer amb una ampolla de litre i mig d'aigua fresca. Me'n bec una part i la resta l'aboco a la cantimplora. Estiro les cames sota la taula i miro de gaudir al màxim d'aquest moment de repòs que no m'imaginava fa una estona. Al pla del Llobregat es

veuen avions minúsculs com emprenen el vol. Gràcies a l'aire fresc que corre per la terrasseta, els meus mitjons van perdent temperatura i humitat. Surt una parella que deuria estar dinant al menjador i demanen un *carajillo* de Baileys. Tots dos s'asseuen encarats al sol i amb els ulls tancats. De seguida surt el mateix cambrer d'abans amb els *carajillos*. Jo em miro el mapa per tenir una idea del que em falta per caminar i aviat em calço, em carrego la motxilla i m'acomiado de la parella. Adéu! 'Taluego!' Entro al restaurant per pagar l'aigua i marxo. Són dos quarts de quatre.

Travesso la carretera de Gavà que puja cap a Begues i salto per un sender molt baixador que travessa una obaga d'alzines. Pel costat hi baixa un rierol. En algun punt del caminet hi creixen figueres molt robustes i apaisades, amb la capçada baixa i ampla. Fan aquella olor característica que fan totes les figueres. I aviat arribo a la font de la Salamandra, a tocar del rierol, que raja dins d'una capelleta on la gent hi han anat penjant exvots que fan una mica d'angúnia. Continuo avall i em desvio uns metres per observar aquest torrentet que avui té un petit corrent d'aigua, suficient per fer uns vistosos salts i omplir uns pèlags[7] molt bonics que semblen trets d'un entorn prepirinenc. Torno al sender i acabo de baixar fins a una pista ampla, que prenc de cara avall, per un túnel d'alzines que fan ombra. Per sobre, em passen volant cinc grossos tudons que fan un gran esvalot.

[7] Mot penedesenc utilitzat per denominar un toll d'aigua.

Vaig perdent alçada pel vessant dret de la riera de Sant Llorenç, i de sobte giro per un corriol que es precipita cap al fons del torrent, pel costat d'unes alzines que tenen moltes inflorescències masculines penjant de les branques. Travesso la riereta i continuo per l'altre vessant, sota la serra de Roca Galena. Em passa com abans d'Eramprunyà. Estic caminant per un bosc de roures martinencs que és una meravella i no em fa gens l'efecte de tenir el mar a poca distància. Si em giro, veig darrere meu el castell d'Eramprunyà, molt alçat damunt el seu esperó de gresos vermells.

Vaig avançant per aquest bosc. Als marges hi ha alguns conillets, que paren les seves boques rosades cap al cel i trenquen la monotonia del verd. Sé que tenim una ascendència comuna i que per això els utilitzem per entendre fenòmens biològics com a organismes model. Aquestes flors i jo compartim una part de la genètica, com la compartim tots els éssers vius de la Terra. Sembla mentida que jo ara i aquí, que estic tot sol, hagi de pensar això veient aquestes floretes tan simpàtiques. Deu ser, potser, que ja he entrat en el joc que m'ofereix el camí, i jo m'hi llenço, com dirien al nord del país, a pleret!

En un moment determinat, veig que a cada passa que faig el paisatge canvia més i més fins que es transforma d'una manera radical. En pocs metres, canvio la massa forestal de pins i roures per una estructura de territori completament diferent. Davant meu s'estén una petita vall coberta de cirerers amb algunes casetes de pagès. I ja sé que els cirerers es fan a la plana del Baix Llobregat, però deuen arribar fins aquí dalt. Amb un parell de revolts baixadors

em situo al coll de Can Bori, que és una cruïlla ampla de camins de muntanya. Deuria ser una era on batien els cereals. Una part de l'esplanada encara es manté enrajolada. Consulto el mapa i decideixo continuar pel camí de Sant Climent, que és per on va el GR, vorejant els camps de cirerers per llevant.

La vall és molt solitària. Només un gall que canta. Els arbres fruiters hi fan una mena de sostre pla i verd tendre que ocupa tot el fons de la depressió. El camí guanya alçada i els senyals em duen per un sender que entra cap al bosc. Hi avanço una estona i acabo saltant a una pista ampla, en un indret molt obac que té uns plataners molt alts i la riera de Salom, que porta un petit corrent d'aigua. El camí s'enfila de valent per un coster, entre finques agrícoles, i al capdamunt surto arran d'un petit cementiri situat en un lloc també molt solitari, per sota el coll de la Creu. Dins del recinte hi ha uns quants xiprers i fileres de nínxols que ocupen tot el perímetre interior.

Continuo cap al coll, de moment sense veure cap traça urbana imminent, però passat el coll i després d'un parell de corbes sí que apareix Sant Climent de Llobregat, un poble que vist des d'aquí té un aspecte fondament rural, gairebé diria muntanyenc, amb algunes cases antigues d'estil molt popular, algun xalet d'estil modernista i el conjunt de l'església i la rectoria que té uns horts perfectament cultivats a sota mateix, amb línies paral·leles de patateres molt verdes. Baixo pel carrer de l'Església fins a la plaça de Francesc Macià, on paro en un banc a beure aigua. Em descarrego la motxilla i m'assec al costat d'un avi que pren el sol. Estic a punt d'entrar al tram més urbà que

faré en tota aquesta travessa i em convé consultar el mapa. A més, aquí abandono el GR 92 i ara no disposo de gaire temps per perdre'm.

Tiro avall pel carrer Major i surto al passeig de la Riera. Hi trobo un indicador vertical de l'Anell Verd de Sant Boi. Aquest sender senyalitzat es dirigeix cap a l'estret de Roques que he vist en el meu mapa. Perfecte. Un home m'ho corrobora: 'tiri per aquí, que és molt maco!' Gràcies! Travesso la riera de Can Carreres per un pont i m'enfilo per darrere d'antics xalets modernistes. Jo m'esperava un camí més aviat baixador, però el sender no para d'enfilar-se per una carena ampla. Després veuré que l'estret de Roques, imaginat com un tall al fons de la vall, resultarà ser una mena de coll situat al capdamunt de la serra. Però ara encara no ho sé, i suavitzo la pujada observant en una caseta d'un camp de presseguers el text: 'Climent t'estimo 2009'.

Al final de la pujada arribo a l'estret de Roques, que no sé identificar físicament, però potser ara hi passa la carretera, que efectivament s'esmuny per un tall fet a la muntanya. Per sobre hi travessa un pont de fusta, per a vianants i ciclistes. Hi passo i de seguida soc a l'altra banda, però el camí se'n va en una direcció que no em convé gens, s'enfila muntanya amunt. Torno a travessar el pont i miro de baixar pel terraplè, però és massa dret i ple d'arbustos que em deixarien les cames fetes una desgràcia. Després de consultar el mapa, travesso novament el pont i reculo per un camí baixador que, aviat, em diposita arran de l'asfalt.

Faig un tram de carretera i poc més avall entro al camí de les Golbes, que va per una carena lleugerament en descens, amb vistes panoràmiques cap a l'estesa urbana de Sant Boi i Cornellà. El caminet em duu fins a un menut edifici octogonal i emmerletat, d'una sola planta, d'aspecte molt curiós: el pavelló de caça dels Marquesos de Cornellà. Surto novament a la carretera, amb aspecte d'antiga travessia, i aviat passo pel costat d'un antic raval, amb cases antigues de poble, per aquesta també antiga carretera de Sant Climent. Algunes cases exhibeixen banderes estelades. Arribo a tocar de la gran trama urbana i quadriculada de Sant Boi, que veig al meu davant, i aviat hi entro pel carrer d'Eusebi Güell. Tot recte, com un tiralínies, que per a mi és una novetat extraordinària. De tant en tant, entre els edificis moderns, hi ha antics xalets i cases modernistes i em puc imaginar aquest camí quan era de terra, a primers de segle XX, amb xalets esparsos i plataners a la vora, que s'han conservat. Una casa de l'any 1932 té a la façana un vistós esgrafiat amb un escut quadribarrat.

Giro per la rambla de Rafael de Casanova i arribo a la plaça de l'Ajuntament, que és a prop del riu Llobregat i al peu del nucli antic, aturonat. Pel tall del carrer de la Pau veig al capdamunt el campanar de Sant Baldiri. Ara em tocarà travessar el riu Llobregat, però no sé per on. A prop hi ha el pont que fa travessar el tren d'una riba a l'altra. Potser hi han habilitat algun pas per als vianants, però no. La segona opció és anar seguint el riu aigües avall i mirar si puc enfilar-me al nus de comunicacions de la C-245 que deu ser un dels ponts més transitats del país. Així doncs avanço per

l'avinguda de Maria Girona i trobo unes rampes que em baixen fins a la vora del riu. Vull saber si hi ha alguna manera de pujar al pont sense haver de fer les llaçades que fan els vehicles. Amb la meva motxilla i la meva vulnerabilitat, el nus de carreteres i rotondes el veig com un risc massa evident.

Vora el riu hi ha el Camí Natural de l'Anell Verd, molt ben senyalitzat, que han arranjat perquè tothom el pugui utilitzar per caminar, córrer o anar amb bicicleta. Llegeixo els plafons que indiquen la direcció i la distància per arribar al delta del Llobregat, a la Colònia Güell o a l'ermita de Sant Ramon, però no diuen res de travessar el riu. Tiro aigües avall i passo per sota el viaducte de la C-245. No veig la manera d'enfilar-m'hi, però no hi desisteixo. Hi ha d'haver alguna manera de travessar el riu a peu. No pot ser que no hi hagi cap pas habilitat per a les persones que volen canviar de riba. Però les parets són molt altes i inassolibles. Tiro encara una mica més enllà i trobo una rampa que sembla elevar-se cap al terraplè. La segueixo. És la meva basa. La rampa m'eleva fins al pont fent un revolt tancat i pujador. I el pont de Sant Boi té, efectivament, un pas per a persones a cada banda, no gaire ample, tocant a la barana.

Em sento salvat, tot i que el soroll és infernal i el trànsit de cotxes i camions és incessant. Miro de sostreure'm de tot plegat i observo el riu mentre camino, vigilant de no ensopegar amb la tanca que em separa dels vehicles, no gaire alta. Uns metres per sota veig les aigües abundants i marronoses del Llobregat, carregades de sediments, com marxen a bon pas cap al mar. Després de tres-cents metres

de pont, trobo un camí a mà dreta que baixa cap a la llera i el prenc sense dubtar. Tot seguit, travesso el pont per sota i m'incorporo a un altre camí de ribera, ara aigües amunt, on passen corredors i ciclistes. Ja més tranquil, observo el riu amb més calma, que va molt ple. El corrent és molt fort, molt potent. L'aigua fa remolins i si pugés un pam més podria envair espais arbrats de lleure. Segueixo la llenca de terra que fa un revolt per darrere una immensa planta de tractament d'aigua i m'acosto al cabal seguint un camí que es dirigeix a un gual encimentat que queda submergit. El corrent d'aigua impressiona. Tal com baixa, arrossegaria tot el que se li posés al davant. M'adono que a l'altra banda del riu hi ha el nucli antic de Sant Boi, molt proper. Fa poca estona que hi era preguntant-me com travessaria el riu a peu. Me'n torno fins al camí riberenc i continuo endavant, seguint la línia arbrada.

Aviat passo per sota un viaducte. Per fer l'indret més agradable han pintat les pilastres amb dibuixos molt acolorits de paisatges i animals. Trobo que és una bona idea, perquè l'entorn té molt de caràcter, amb el riu i la vegetació riberenca, i aquestes grandioses pilastres que sostenen el viaducte, plantades en línia, deurien ser massa aspres i dures, i amb el color dels dibuixos adquireixen una nova estètica. A la sortida del pont decanto cap a la dreta per un camí que m'alça uns metres i travesso l'A2 per sobre. Hi ha el trànsit intens d'aquesta hora de la tarda i una bona cua de cotxes i camions de cara a Barcelona. El camí baixa i fa un gir que m'encara directament cap a Sant Joan Despí. Avanço per la plana que s'estén fins als primers

edificis de la ciutat, cultivada amb nombrosos hortets ben cuidats.

Entro a la ciutat i només sé que he d'anar fins a l'altre extrem, al costat de la via del tren, al carrer Domènec, que és on tinc reservada l'habitació de la fonda Echevarría on dormiré. Travesso Sant Joan per allà on se'm presenta més fàcil: carrers Joan Vinyoli, José Agustín Goytisolo, Baltasar d'Espanya, Bon Viatge, passo a tocar de l'església de Sant Joan Baptista, Verdaguer, Francesc Macià, Domènec i Ferrocarril. Soc davant la Fonda Echevarría i està tot tancat i barrat. No ho entenc. Observo la porta principal, amb la reixa tancada, i em pregunto què cal fer ara, amb les ganes que tinc de treure'm la motxilla, dutxar-me i descansar. Giro el xamfrà i veig una porta secundària, com de pis, on hi ha un timbre. No m'ho penso dues vegades. El premo i al cap de poca estona algú obre la porta.

Un home em fa entrar al bar de la fonda, que he vist tancat des de fora, amb les reixes avall. Efectivament no hi ha ningú, només ell que potser m'esperava. Em prenc una cervesa que m'entra com l'aigua i l'home m'acompanya fins al primer pis, a l'habitació 2, petita, precària, amb la porta d'entrada que quan la tanco veig que bada i es veu el llum de fora. Hi ha una finestra antiga que dona al carrer Domènec, a pocs metres d'on passa el tren. Quan en passa un, se sent un bram considerable. Bé, avui he canviat de divisió pel que fa a l'allotjament, però ja es tracta d'això, d'entomar el que vagi venint. M'organitzo i aviat soc a la dutxa, que és tota per a mi. No hi veig ningú més, en aquest edifici. Potser hi dormiré tot sol. Després faig la bugada i la distribueixo per l'habitació perquè s'assequi: penjada a la

cortina, als porticons de la finestra, sobre el llit. Aquesta serà una de les primeres lliçons que aprendré. M'ha fet mandra treure la bossa on porto el cordill i les agulles d'estendre, i veuré que és l'única manera que la roba s'assequi bé. Demà, quan la vulgui desar, comprovaré que encara està ben xopa.

Quan m'estic acabant de canviar, sento que puja gent per l'escala. En són una bona colla perquè fan força xivarri. Quan arriben al vestíbul on dona la meva porta, aprofito que ja estic a punt per sortir de l'habitació i saber de qui es tracta. Ens saludem. En general és gent jove i estrangera que deu tenir aquí el seu camp base a un preu raonable per fer escapades a Barcelona. De seguida ocupen el lavabo i les dutxes on fa només una estona estava tot sol. En una tauleta del vestíbul em sorprèn descobrir un exemplar de la revista Vèrtex, que edita la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. L'agafo i la deixo sobre el meu llit, per mirar-me-la més tard.

Surto al carrer, amb les claus que m'ha donat l'home del bar, i tiro avall, cap al centre, amb les mans a la butxaca. Camino sense rumb i giro i regiro per diversos carrers fins que em planto davant de Cal Negre, una casa construïda per Jujol que és sorprenent, de línies corbes, amb un balcó en forma de carrossa de Ventafocs, una meravella modernista que sembla sortida d'un conte i que no m'esperava. El senyor Negre va heretar una masia de les de tota la vida i va demanar a Jujol que li fes una reforma, i a fe de déu que l'hi va reformar. Baixo fins a l'església de Sant Joan que he vist abans i m'assec en una taula d'un bar per revisar el gps. L'aparell em diu que avui he fet 47,5 km.

No sé si creure-m'ho, però si ho penso bé, he travessat tot el massís de Garraf de punta a punta i mitja plana del Llobregat, i no pas en línia recta. Però desconfio de l'aparell. No és ben bé un gps, sinó una aplicació de mòbil i no crec que sigui gaire precisa (més endavant sabré que funciona a la perfecció).

Sigui com sigui, després d'aquesta pallissa dec necessitar hidrats de carboni, perquè em ve molt de gust menjar pasta i m'aixeco de la taula del bar per emprendre una llarga travessia per Sant Joan Despí a la recerca d'una pizzeria, però és en va. No soc capaç de trobar-ne cap d'oberta i acabo el meu periple on l'he començat, al mateix bar, a la mateixa taula situada davant el temple de Sant Joan, gairebé a tocar de l'ermita del Bon Viatge, que és on em tocava sopar avui, és clar. Ha quedat entès.

Veig la gent passar cap a casa, en un dia de feina, i penso que estic content d'haver triat el mes de maig per fer aquest viatge. No és temporada de vacances ni de turisme. La gent farà la seva vida normal, que és el que jo volia trobar. L'ambient d'un vespre de Sant Joan Despí és distès, tranquil, d'un dia qualsevol poca estona abans d'anar a sopar. M'ha sorprès trobar tantes estelades i llaços grocs als balcons d'aquesta ciutat del Baix Llobregat. També a Sant Boi. I una pau social semblant a la de Vilanova o Vilafranca, que són els ambients que més conec. Potser és que vaig carregat de prejudicis i ja és hora de deixar-los aparcats a qualsevol banda del camí. Demano el sopar i em relaxo.

Quan torno cap a la fonda em fixo que al terrat hi voleia una estelada. A la casa del costat, també. I al carrer lateral, en surt una altra. I de seguida rebo una nova sorpresa: quan vull entrar a la fonda, la clau no acaba de girar. Ho provo diverses vegades i no hi ha manera. Ja em veig passant la nit al ras. Ho torno a provar, i res. Quan l'home m'ha donat la clau, m'ha dit que si sortia la prengués, perquè a partir de certa hora ja no hi són. Ho provo per darrer cop, però no me'n surto. La clau no gira. Al final truco al timbre i em venen a obrir. Quin descans! La clau no és bona, però no cal que me la canviïn perquè no haig de sortir més i pujo cap a l'habitació. Ara he de fer cua per anar al lavabo, perquè només n'hi ha un per a totes les habitacions i som colla. Abans d'anar a dormir, pago per Internet l'estada que faré a la Conreria d'aquí a dues nits. Era avui, que m'han avisat, o era ahir? Quin dia més llarg! Llegeixo una estona el Vèrtex i apago el llum, que estic rendit.

Dijous 3 de maig

M'ha despertat el meu veí d'habitació a les set en punt amb la cançó de la Lambada a tot drap, però després s'ha fet el silenci i no he sentit que es llevés. Jo sí que m'he despertat amb aquest ritme tan abrandat, i això que portava taps a les orelles per no sentir els trens. Veig que el sol entra per les escletxes de la persiana i me'n vaig cap al lavabo. Quan torno cap a l'habitació em fixo que no hi ha cap porta que tanqui bé. Totes baden, estan deformades, són de fusta dolenta i en algunes hi podries fer entrar un dit. Quan toco la roba que vaig rentar ahir, veig que encara està ben mullada. Aixeco la persiana per estendre-la al sol, a veure

si s'acaba d'eixugar, i mentrestant vaig preparant la motxilla. Pel carrer veig passar nois i noies amb carpetes, que deuen anar cap a l'institut. De tant en tant passa un tren i una tórtora que canta s'atura en sec fins que el terrabastall del ferrocarril s'allunya. Llavors hi torna.

Em poso crema solar i em protegeixo la planta dels peus amb tires d'un esparadrap especial que porto. En un viatge així, els peus són massa valuosos per no tenir-ne cura. Trec el cap per la finestra i veig que ara hi ha més núvols que a primera hora i l'aire és fresc. Quan ja ho tinc tot a punt, surto de l'habitació i baixo les escales. En un replanet hi ha una figureta de buda. La decoració d'aquesta fonda té tendències força eclèctiques. Al pis de sota entro al bar, que avui sí que està obert i té clientela. Està ple d'homes que esmorzen i es miren la tele. Torno les claus a l'home d'ahir i surto al carrer. M'ajusto bé les corretges de la motxilla i començo la ruta d'avui, que m'ha de dur fins a prop de Vallvidrera, a la serra de Collserola, on trobaré l'alberg Inout. Baixo pels carrers Domènec, plaça de la Sardana -hi omplo la cantimplora- Catalunya i Verdaguer. En una cantonada descobreixo un magnífic pub irlandès que ahir no vaig veure, talment sorgit de Dublín, que és com es diu. Vaig tirant fins al parc del Mil·lenari, que travesso ben bé pel mig, per sobre l'herba que està molt mullada per la rosada. Les botes em queden xopes i al peu d'una línia d'arbustos veig que hi ha uns quants bolets de color ocre.

Em situo al perímetre d'una rotonda plena de vehicles que hi fan cua i avanço pel marge d'una carretera, seguit per la mirada d'alguns conductors atordits pel trànsit. Poc més

enllà, travesso l'asfalt amb la línia de cotxes i camions aturats, i prenc el camí de la Moixeta, que s'enlaira alguns metres i em permet veure l'ampla extensió d'horta que hi ha entre el riu i la ciutat. Es tracta de parcel·les no gaire grans, molt ben treballades, algunes amb cirerers i la majoria amb piles de canyes que s'esperen a ser clavades al terra per orientar la creixedissa de tomaqueres i mongeteres. Travesso l'A2 per sobre. Els vehicles que van amunt no tenen problemes, però els que van avall estan gairebé aturats o van avançant lentament. Aturat al mig del pont, em passa molt a prop, com una fletxa, un tudó que va molt atabalat per sobre la remor de vehicles. El camí de la Moixeta empalma amb el dels Horts, un nom ben trobat. Fins al riu, tot són horts. Hi veig cols, faveres, fruiters, patateres, cebes i tomaqueres. Al mig d'un camp hi ha un esplugabous que deu buscar algun insecte per esmorzar. Camino paral·lel a la carretera, que tinc a prop, però me'n separen un terraplè i una línia d'arbres molt verds i només veig la part de dalt dels camions.

Circulo una mica lluny del riu i m'agradaria acostar-m'hi, perquè al mapa veig un camí de ribera que va per la vora de l'aigua. En un eixamplament dubto i prenc una traça plena d'herba que s'encara cap al riu. Un home que em veu em crida i m'adverteix: 'Jefe, por ahí, por el canal!' Gràcies! Rectifico i de seguida soc davant del riu, al camí de ribera que jo volia, gràcies al senyor que m'ha dit *jefe*. Travesso una mena de canal i aviat m'enfilo per l'escala d'una torre d'aguait i observació d'aus que trobo desemparada i solitària al marge d'un camp. El plafó informatiu que hi havia està tot guixat i descolorit, però el panorama és molt

bo sobre l'ampla corba que fa el riu en aquest punt, amb diversos braços per on passa constant un bon cabal d'aigua marronosa que transporta els sediments cap a la desembocadura. La riba de la llera té una franja de canyissar i vegetació molt verda i frondosa on es deuen amagar molts ocells. A l'altra banda del riu veig l'antiquíssima torre Salvana, que és a prop de la Colònia Güell. I darrere meu, si em giro, hi ha una gran esplanada amb taules de pícnic situades en un descampat desolat i a ple sol, sense cap ombra, amb la cua de camions i cotxes al seu darrere. No li veig gaire futur, a aquesta àrea de lleure.

Baixo de la torre d'aguait i torno al camí de ribera, molt proper a la llera del Llobregat, mentre observo tot el que passa. Hi ha algunes petites illes al mig del riu plenes de canyes i arbustos. L'aigua esquiva aquestes illetes i passa per tots dos costats. Veig una mallerenga carbonera a la punta d'una de les canyes. Al mig del camí per on avanço hi ha una garsa que marxa esperitada i també un colom, que continua caminant pel meu costat com si no m'hagués vist. Davant meu, llunyana, hi ha la massa gegantina i enfosquida de la muntanya de Montserrat que té un núvol estratificat molt gris just a sobre. Em vaig acostant al viaducte de l'A2. Per sobre no paren de passar-hi camions i des d'aquí tot sembla de joguina, però quan m'hi acosto impressiona. Hi passen moltes tones de pes, per allà dalt. Camino arran de les pilastres altíssimes que aguanten aquesta via tan transitada que aquí travessa el riu i just en aquest moment passa volant aigües amunt per sota el viaducte un martinet molt gros, batent lentament les ales,

amb un aire distingit que contrasta amb les columnes llises i desolades de ciment armat.

Pel camí, que és rectilini i fàcil, vaig observant les finques agrícoles que tinc a la dreta i també el riu, a l'esquerra, amb ànecs collverds que hi passen volant, i de cop m'adono que he passat de llarg d'un camí que hauria d'haver localitzat fa uns minuts. Tiro una mica enrere i el trobo, pel costat d'una caseta on hi ha estacat un cavall blanc que m'observa. Un pas inferior em deixa travessar la B-23 i en sortir del túnel segueixo un camí que va de dret cap a la ciutat de Sant Feliu, al fons, molt urbana. Pel costat hi passa la riera de la Salut, que segons el mapa ve de les carenes que hauré de remuntar d'aquí a una estona i travessa l'entramat de carrers per una canalització subterrània per reaparèixer aquí i donar-se al Llobregat. Em creuo amb algunes persones soles que van a caminar cap al riu. Jo en vinc. Bon dia, bon dia. De sobte veig les muntanyes molt més a prop. Potser és la proximitat de les fileres d'edificis, que enganyen. A banda i banda del camí hi ha horts molt ben cuidats que ocupen la franja que separa la ciutat de les vies principals de comunicació i el riu. Es repeteix la distribució de la veïna ciutat de Sant Joan Despí, amb aquesta franja conreada i el cinturó d'edificis alts que tanquen el nucli antic. Veig algunes figueres i un llorer altiu al marge d'un camp.

Per evitar el primer carrer urbanitzat, el camí s'ajup per passar per una mena de túnel de sostre molt baix. Amb les mans el puc tocar i per això m'esgarrifa veure com hi passen alguns ciclistes embalats que s'acoten hàbilment per superar aquest mal pas. A l'altra banda, el camí, molt

ben arranjat, entra a la ciutat d'una manera suau, pel Parc del Llobregat que té gairebé tres hectàrees d'arbres i espais enjardinats. Té una clara funció de transició entre la trama urbana i el Parc Agrari del Baix Llobregat que inclou tota la ribera del riu Llobregat. Tiro pel carrer de Sant Josep i trenco pel de Falguera, on veig cases antigues d'estil molt popular i alguns establiments que tot just aixequen les persianes. Observo una pastisseria menuda que podria ser a qualsevol poble de poca població. De vegades, les ciutats tenen sorpreses així. El carreró de Batista em condueix a la carretera de Laureà Miró, que és com un cinturó ample i molt comercial. Haig d'esmorzar i trec el cap a la plaça de la Vila. Només posar-hi els peus, el campanar de la catedral de Sant Llorenç toca deu batalls.

No sé trobar cap bar que em faci el pes i torno cap a la carretera. En un xamfrà, davant mateix, veig l'Hotel Centro, que deu fer molts anys que és al peu d'aquest carrer tan cèntric. Hi entro. Em rep un espai tranquil, buit, amb una barra de bar ben assortida. De seguida apareix un cambrer amable, d'aire antic. Em diu que m'esperi, que ha d'anar a mirar si té pa i de què em pot fer l'entrepà. Quan torna em diu que sí, que esmorzaré, i aquest cambrer tan atent que deu ser més jove que jo em diu: 'amb pa amb tomàquet, jove?' Sí, gràcies. I desapareix. Ho aprofito per escriure algunes notes. Uns minuts més tard reapareix amb l'entrepà: 'va bé, així, jove?' I tant. Mentre esmorzo, llegeixo les notícies del dia, però el cambrer més jove que jo però d'aire antic se situa darrere meu i enceta una conversa sobre el temps, la tardor seca i l'hivern plujós, quina sort per als pantans, les mans al darrere, submís, responent

tota l'estona i tant, i tant. Li explico d'on vinc i què pretenc fer i ell em vol dir que té els pares a Segur de Calafell, en un apartament, i que ell hi va sovint, quan pot, a la platja i a dinar. Així es deixa cuidar pels pares. Me'n faig el càrrec. Quan em duu el tallat que li he demanat, la bosseta de sucre és de la marca 'El Gondolero' i efectivament me l'imagino duent una d'aquelles barques per Venècia. Quan m'aixeco per pagar, em diu: 'això és cosa del jefe', i avisa al propietari, que és qui remena els diners. Abans de marxar, li faig una encaixada de mans. Així li retorno la confiança que m'ha ofert durant aquesta estona que he passat en aquest espai d'un altre temps. 'Molt de gust, jove!' Adéu i gràcies.

Quan surto al carrer, acabo de prendre notes i empleno el primer dels meus papers doblegats en tres que he pres per anar anotant tot allò que em sembli remarcable del camí. Amb compte, trec un full en blanc de l'interior de la bossa hermètica de plàstic on estan desats i on quedaran durant tot el viatge, els uns plens de notes i els altres encara en blanc. Torno cap a la plaça de la Vila per fer una ullada a la catedral de Sant Llorenç, que només conserva el campanar d'abans de la guerra civil. Després de la guerra, van reconstruir el temple, però no amb pedra sinó amb blocs fets d'una barreja de ciment i sorra del Llobregat que la gent traginava amb els seus carros des del riu. No m'ho imagino, perquè veig davant meu un edifici molt robust, alt i fort, que sembla de pedra. No hi puc entrar, està tancat.

Consulto el mapa i entenc que haig de sortir de la ciutat pel barri de la Salut i anar a buscar la riera que em durà a la masia de la Salut. Des d'allà, m'hauré d'enfilar muntanya

amunt, per la carena, i aviat entraré en contacte amb el massís principal que m'ha de connectar amb Collserola. Tiro enllà pel carrer de Vidal i Ribas i davant l'estació de trens giro cap al parc Nadal. Travesso la via per un pas elevat, amb la remor de fons de la canalla que juga al pati de l'escola Verge de la Salut, i continuo pel carrer de la Santa Creu, que fa un parell de llargs revolts i entra al polígon industrial Multindus. Es veu tot plegat una mica desmanegat. En un fanal hi van pintar un senyal de PR, però està molt descolorit. Tot té anys, aquí. Surto del polígon i el carrer es transforma en un camí de terra, amb canyes a una banda i un antic mur de pedra fet de grans lloses de roca, a l'altra. Hi ha antigues naus abandonades en espais adjacents al camí. Se sent algú que pica ferros. Pam, pam, pam... Els deu picar dins d'una gran nau, perquè el repicar ressona. Deuen anar desmuntant aquestes antigues indústries, potser per vendre's el metall que hi troben. Pel camí, baixen amb certa dificultat un parell de camions de gran tonatge. Aviat no hi quedarà res.

El camí comença a pujar i desplego els bastons, abans que els confonguin amb ferralla industrial. Hi ha núvols i fa una mica de vent. No sé com evolucionarà, el temps, i si avui em mullaré. Més amunt trobo un plafó informatiu sobre la vall de Sant Feliu, la Salut, la torre del Bisbe i Santa Margarida, però jo només arribaré a la Salut. La torre del Bisbe i Santa Margarida em queden massa cap al nord i faria un tomb innecessari. Camino per la vora d'antics marges de pedra seca, de pedres irregulars però sòlids i ben cuidats. Passada la casa de Can Masensa, trenco a mà dreta per un camí ample i ben arranjat que puja pel costat d'una riereta

i una filera d'arbres magnífics: freixes, alzines i plataners. Al capdamunt trobo l'espaiosa masia de la Salut, situada damunt d'unes arcades que sostenen l'altiplà on està construïda. L'antiga Casa Gran de la Gleva ara és un restaurant, que avui dijous està tancat i barrat. Pujo les escales però el recinte té una tanca de ferro forjat i no puc entrar per veure l'ermita de la Salut com esperava.

Prenc un revolt del camí Vell de la Salut i de seguida m'enfilo per un sender que guanya metres per un bosc d'alzines. Hi ha diverses traces, però totes duen a un antic camp d'ametllers i garrofers que ara és cobert d'una herba tendríssima. El corriol, ja més fressat, guanya metres pel caire mateix d'una carena boscosa i per sota algun roure, fins a una esplanada on s'obre el panorama cap al pla del Llobregat i les muntanyes de l'Ordal i el Garraf. Bufa una mica de vent. Tiro amunt i vaig trobant garrofers entre les alzines i els pins que hi han anat creixent de manera espontània en abandonar els conreus, que aquí són molt pendents. En algun punt del camí hi ha profundes roderes marcades a la roca, dels antics carros i tartanes que pujaven per aquest camí a collir les garrofes. Poc més amunt trobo petits bosquets ombrívols d'oliveres que s'han assilvestrat. La carena és més planera i avanço per un túnel de vegetació arbustiva cobert de la fulla tendra que han tret els coscons i els marfulls. Les mates tenen algunes fulles envermellides.

Assoleixo la penya del Moro, un turó situat a 275 metres d'alçada que domina una basta panoràmica sobre la plana del Llobregat. És un punt estratègic i per això hi van instal·lar una torre de guaita rodona, robusta, que han

consolidat perquè no s'acabi degradant. Les parets, molt gruixudes, donen una idea de com deuria ser la fortificació original. També hi ajuda un plafó explicatiu amb les troballes que hi va fer Josep Barberà entre els anys 1972 i 1990 i sobre els laietans que el segle VI abans de Crist ja vivien en aquest cim d'àligues. La torre medieval que em miro ja va ser feta sobre estructures anteriors dels ibers. En una de les prospeccions, es va localitzar en aquest indret una de les poques plaquetes de plom escrites en alfabet iber que s'han localitzat. Poc més enllà hi ha un mirador amb una senyera que hi voleia. M'hi acosto per fer una foto a un grup de ciclistes, que m'ho han demanat. El mirador baranat està encarat a l'ampla panoràmica de ciutats de tot el pla, fins al delta del Llobregat i el port de Barcelona, al fons. Sota mateix del mirador hi ha les parets de les llars dels antics laietans, que aquí dalt tenien una visió privilegiada de tot l'entorn que els oferia una bona protecció. Arriba un noi que ha pujat corrent i acompanyat del seu gos. Em demana que li faci una foto i després ell insisteix a fer-me'n una a mi. Serà l'única fotografia de tot el viatge que no m'hauré fet jo mateix.

El sender, ara de baixada, té uns graons de fusta per on puja una parella. La dona porta la samarreta de la Via Catalana. Bon dia, bon dia. Jo vaig baixant. En un punt planer de la carena han fet un cor de pedres amb la paraula 'amor' al bell mig. Soc al coll de Can Solanes, amb senyals de diversos PR. Jo trio un sender que poc més avall no m'acaba de fer el pes. Estic baixant cap a un fondo obac i hauria de passar per sota el turó Alt d'en Solanes per empalmar diversos camins fins al coll de les Torres, però

sense perdre alçada, i allà trobar el GR 92 que vaig deixar ahir abans d'entrar a Sant Boi. Miro amunt. Hi ha un pendent ple d'arbustos, però em sembla que m'hi podré enfilar sense prendre mal. Em lligo bé els tirants de la motxilla i tiro pel dret, per una drecera improvisada que aviat em situa al camí que buscava, el qual efectivament va per sota el turó Alt i per la part solana del turó de la Coscollera, sobre meu. Aquí la vegetació és arbustiva, de mata, coscó, romaní que no està florit, esparregueres i estepes molt florides. Però de tant en tant hi ha alguna alzina d'on pengen centenars d'inflorescències grogues de flor masculina, que semblen arracades d'or que es belluguen amb la brisa. S'agraeixen els núvols que van passant pel cel. El sender acaba entrant al bosc, travessa una carena i baixa per un alzinar molt obac, que no té gens de sotabosc. Jo avanço per sobre les fulles seques que hi ha per tot arreu i salto a un camí planer, amb un indicador al collet de les Torres. Tres tudons m'observen arrenglerats des d'una branca d'alzina.

En el conjunt sobreposat de carenes que tinc al meu davant, veig al fons el temple del Sagrat Cor del Tibidabo i la torre de comunicacions de Collserola. El camí arriba a una cruïlla ampla de camins. Si aixeco el cap, també veig que dues línies d'alta tensió es creuen damunt mateix. Per tot plegat és un punt molt fàcil d'identificar en el mapa i trio un sender que va pel bosc de les Torres, per la capçalera del fondal que baixa cap al Club de Tennis Sant Gervasi. La travessia es fa agradable. Hi ajuda l'aire fresc del vessant marítim que puja pel bosc. Vaig sentint algun vehicle que passa per la carretera de Vallvidrera i abans

d'arribar-hi m'aturo sota un gran pi, al costat d'una mata centenària, a reposar. Sento com canten algunes mallerengues. També com borden alguns gossos. I em passa pel davant una papallona d'un groc intensíssim. Els gossos borden, tot d'una callen, hi tornen. Va com va. Em menjo una barreta en aquest ambient de fauna que s'expressa i poc més tard carrego la motxilla i hi torno, pel sender boscà que passa a tocar d'alguns exemplars de pi pinyoner remarcables. Aviat salto a la carretera de Vallvidrera.

Avanço uns metres pel marge de l'asfalt, cap al proper coll de Can Cuiàs, i en aquest punt prenc un sender que baixa per un magnífic alzinar fins a la font de Can Llevallol, que raja dins d'una caseta d'obra. L'entorn és magnífic, obac, amb arbres alts i frondosos. Un racó de món. Hi ressona la piuladissa dels ocells. L'aigua és molt bona i es deia que tenia propietats medicinals. La gent que vivia a Can Llevallol l'embotellava i l'havia venuda a la ciutat de Barcelona. Perquè no es perdi ni una gota d'aigua, hi ha una branca amb una cadena que tapa la font i que s'ha de retirar per poder-ne beure. L'aigua sobrant se'n va cap a un dipòsit circular que hi ha al costat mateix de la font. A pocs metres, una taula de pedra. Hi ha un arbre grandiós, centenari, sota del qual em faig una fotografia abans de marxar. Té les fulles coriàcies, en forma de cor, acabades en punta. Em fixo que és un pollancre, tan antic que ha perdut l'esveltesa prima i vertical que acostumen a tenir aquests gegants riberencs.

El sender continua emboscat, pujant i baixant per un alzinar madur, esplèndid, tan obac que gairebé no té

sotabosc, i més enllà baixo per un camí esglaonat, on han fet servir per als graons antigues travesses d'una via de tren que fan pudor de petroli. Uns plataners altíssims i plens de fulles verdes marquen la raconada on trobaré la font d'Espinagosa, que raja amb ganes. L'aigua cau en una basseta a través d'un broc metàl·lic. El marge d'on brolla és ple de molsa verdíssima. En tasto l'aigua i trobo que és molt bona i fresca. Ho aprofito per omplir la cantimplora. A la de Can Llevallol no l'he omplerta. No he gosat treure la fusta que tapava el broc. Continuo avall pel fondal obac i em passen unes merles a tota velocitat, com sempre fan, amb un àgil eslàlom entre les soques dels arbres. Aviat arribo a un espai molt més obert i planer, on es veu una petita llera seca que té joncs i salzes, i una petita extensió d'aigua embassada, amb una capa verda que no fa gaire goig. Poc més enllà veig la làmina llisa del petit pantà de Vallvidrera.

El sender m'alça una mica per sobre l'aigua, pel perímetre dret de l'embassament, i em condueix a una plataforma de fusta que se sosté amb uns llargs bastons que queden clavats dins l'aigua. Tot plegat fa un efecte curiós. El passadís aeri permet endinsar-se al pantà, que queda uns metres per sota, i veure'n tota l'extensió, que no és gaire. L'aigua tira a verdosa. A l'altra banda, arrapades al vessant de la muntanya, hi ha algunes cases que van pendent amunt. A la vora del pantà, hi han crescut alguns lliris grocs. Vora la plataforma de fusta hi ha un arbre de jardí amb moltes flors petites i rosades. L'espai, tot ell, respira un deix de malenconia romàntica que no sé si m'apassiona.

Deixo el pantà i la resclosa darrere meu i baixo per unes escales d'obra on han tingut l'encert de deixar-hi gravades les siluetes d'unes fulles de plataner, que ajuden a no relliscar quan hi ha molta humitat. A l'altra banda del torrentet hi ha la casa del Guarda, que recorda una petita estació ferroviària de poble, però aquesta és de color rosa i la va construir l'arquitecte Elies Rogent, el mateix que va bastir l'edifici de la Universitat de Barcelona que hi ha a la Gran Via i també la presa del pantà que acabo de veure. Amb plataners a banda i banda, aquests ben reals i fornits, arribo a la boca de la mina Grott, que van foradar per portar l'aigua de l'embassament fins a Sarrià. Després la van eixamplar per fer-hi passar un trenet elèctric que va arribar a traginar quaranta mil turistes barcelonins durant alguns anys. Al llarg del túnel hi havia vuitanta bombetes de colors. Em puc imaginar la cridòria dels passatgers que gosaven fer una proesa que avui fa gràcia però que en aquella època devia ser una mica temerària.

Pel camí sorprenc una cuereta que es banya al fil d'aigua netíssima que baixa per la riereta de Vallvidrera. Comencen a haver-hi cases a una banda del camí. I algun cotxe aparcat. A la Villa Pepita hi han enganxat una rajola amb la Moreneta. I aviat una línia arbrada m'ensenya la torratxa de la Vil·la Joana, davant meu, aturonada, per sobre la confluència de la riera de Vallvidrera amb el torrent que baixa de la Budellera, que desapareixen sota una plaça. A llevant treu el cap el campanar de Santa Maria de Vallvidrera. Em dirigeixo cap a una carretera i em planto al costat d'un semàfor en vermell. Em sembla estrany, haver-me d'estar quiet allà, palplantat com un dels

molts arbres que he vist avui. I una estona més tard m'adono que haig de prémer un botó si vull travessar.

A l'altra banda hi ha el baixador de Vallvidrera, dels Ferrocarrils. Un carrer asfaltat m'eleva per sobre les vies, que acabo travessant, i poc més enllà deixo un carrer pujador i m'enfilo per un torrentet, seguint un sender que m'estalviarà una bona marrada. El corriol surt a un carrer empinat i amb un parell de revolts més em planto davant l'edifici on hi ha la recepció de l'alberg Inout. Són les dues de la tarda. Hi entro i m'identifico. Tinc una mitja pensió. Entesos. Mentre m'espero perquè facin les gestions necessàries, aixeco el cap i veig que hi ha uns quadres enganxats al sostre amb postals i targetes il·lustrades d'antics hotels. Després comprovaré que per tot arreu, als passadissos, a les sales comunes, hi ha aparells i estris antics relacionats amb els viatges i el turisme.

Em donen el llit 5 de l'habitació 12. Tiro carrer amunt, que això encara no s'ha acabat, i trobo un altre edifici apaïsat que és on hi ha d'haver el meu jaç. Amb la targeta magnètica que m'han donat, obro la porta de l'habitació 12 i busco el llit 5, que és al centre de l'habitació, en una renglera de llits que estan separats, de dos en dos, per parets de fusta que no arriben al sostre. Un dels llits està ocupat per algú que fa la becaina. Per sort no és el meu. Hi ha un noi vora una finestra. Hola, hola. Em descarrego la motxilla, faig el llit amb els llençols que m'han donat i agafo els estris per dutxar-me. M'adono que sota el llit del costat hi ha una funda d'un instrument musical. Sembla una guitarra. Algú ha lligat la funda a l'estructura metàl·lica del llit amb un cadenat. També hi ha roba escampada, el llit

per fer, un cert desordre. Ho deixo estar i me'n vaig cap a la dutxa.

El noi que he vist abans vora la finestra és dins de la dutxa i no surt. M'espero una estona, però no sento rajar aigua. M'estranya. Me'n torno cap al llit i deixo passar uns quants minuts més. Els suficients perquè el noi torni cap a l'habitació. Em diu que té problemes d'estómac, que el disculpi. No passa res. Entro al lavabo i ho entenc. És un sol espai on hi ha la tassa del vàter i la dutxa. Després de dutxar-me, faig la bugada. L'aniré a estendre en un espai que m'han indicat, però quan surto a fora plou i el cel és ben negre. I fa un aire molt fresc. La roba no se m'assecarà ni per casualitat. Torno cap a dintre per agafar la meva bossa de mà i baixo cap a la recepció amb la roba que he rentat. Allà m'envien cap al menjador, que és en un altre edifici, més avall, i el cap dels cambrers m'envia al pis de dalt, que és on hi ha instal·lada una assecadora. Mentre la màquina treballa, baixo cap al menjador i m'assec en una taula per escriure una estona amb la meva tauleta.

No hi ha cap taula igual. Totes són diferents. Són taules d'antics menjadors, de les que hi havia a les cases d'abans, massisses, amb mostres evidents de l'antigor. A fora és fosc i negre. Veig com plou sobre les taules i les cadires que hi ha a l'exterior. Hi ha una altra persona que tecleja un ordinador. Jo em dedico a escriure al blog les entrades d'ahir i d'avui. Anava endarrerit. Al cap d'una estona pujo a buscar la roba, que ha quedat perfectament eixuta, i la deixo ben plegada sobre la meva taula. De no moure'm, m'ha agafat fred i demano un cafè amb llet. El cambrer és un home afable, dinàmic, que dirigeix amb agilitat la colla

de nois i noies que treballen a l'alberg, tots ells amb alguna discapacitat. L'home em duu el cafè amb llet i no m'ho crec. Semblo un viatger de debò: assegut en un alberg un punt exòtic, refugiat en un menjador a l'esguard d'un gran os pelut, una mena de peluix de dos metres que hi ha a prop meu, prenent una tassa calenta de cafè amb llet i tapat amb la jaqueta que he hagut d'anar a buscar. Consulto la previsió meteorològica. Venen tres dies de pluja. Demà m'hauré de preparar bé per no mullar-me gaire, perquè em tocarà fer una etapa llarga fins a l'alberg de la Conreria.

Aquí, assegut en aquesta taula, començo a enyorar la família. Em trobo bé, estic bé, però venen tres dies continuats de pluja i tinc un moment de debilitat que deu ser normal al tercer dia d'una aventura que durarà tot un mes. Per desemboirar-me, surto i enfilo el carrer pujador fins a l'habitació 12. Vull deixar la motxilla a punt per demà. Organitzo la roba neta en bosses de plàstic i les situo a la part interior del sac. Deixo l'anorac i el paraigua a mà. Agafo el carregador solar i el connecto en un endoll que hi ha prop del meu llit, però no carrega. L'endoll no va. Faig diferents provatures, els cables estan bé, però res de res. Com que ha parat de ploure i ha sortit una ullada de sol, deixo l'aparell a la finestra perquè es carregui una mica amb els raigs solars i acabo de preparar-me les coses. Em convé tenir una font d'energia addicional per recarregar el mòbil cas que ho necessiti durant la llarga etapa de demà.

Com que encara queda una estona per al sopar, surto a fer un volt i tornen a caure gotes. Camino pel recinte de l'alberg, que té espais urbanitzats però també espais forestals, amb el bosc que ja hi havia abans d'instal·lar-hi

els edificis. Una llarga escala protegida per una teulada enllaça la part superior amb la inferior. Hi ha un vessant enjardinat que té figures budistes. Per tot plegat, quan baixo a l'edifici que fa de restaurant i menjador, les plantes de fulles grosses i crasses, les estructures metàl·liques pintades de diversos colors, les cadires distribuïdes per l'exterior que són d'estètica diversa, les unes de boga, les altres metàl·liques, el terra encimentat i pintat, la humitat de la pluja, la foscor, tot plegat em trasllada a qualsevol establiment turístic d'aire precari que pogués trobar al Nepal o a l'Índia.

El cambrer d'abans és a la barra i li ensenyo el tiquet del sopar que m'han donat a la recepció aquesta tarda. Obre els ulls com dos plats i em diu que no m'hi esperava, a sopar, que no l'han avisat, però que soparé. Coi, em sap greu, però no he dinat i ara no em puc quedar sense sopar. Al capdavall no és problema meu i brando el tiquet perquè quedi clar. L'home, afable, em fa passar al menjador. Una treballadora em serveix un plat de crema de verdures i un altre de pollastre al forn. Prou bé per haver tingut el risc de no sopar. Quan surto a fora, tot just s'està ponent el sol i torno cap a l'habitació 12 per recuperar el meu carregador solar i per tapar-me, perquè vull sortir a fer un tomb fins a Vil·la Joana i veure el capvespre que degué veure Jacint Verdaguer des dels finestrals de la casa.

Mentre avanço pel costat del baixador ferroviari i enfilo el camí per dins del bosc, rumio què faré si els propers tres dies ha de ploure com diu la previsió. Les soques dels arbres, el terra, els marges de pedra del camí, tot és ben xop i l'aroma de la humitat ho impregna tot. Mentre

guanyo alçada, veig com el cel s'enfosqueix i arribo per un lateral de Vil·la Joana fins a la placeta que hi ha al seu davant. Han aixecat les antigues rajoles per estabilitzar el terra i tornar-les a col·locar. La casa també està en obres. El sol ja s'ha amagat, però continuo camí amunt fins al Centre d'Informació. Aquí dalt em sento menys sol pensant en les trobades Verdaguer Excursionista que s'hi fan a la primavera.

Quan es fa fosc encenc el frontal que he tingut la previsió d'agafar i baixo pel sender esglaonat que va per dins del bosc de pins. Després d'aquest recés, em ve de gust retrobar la llum i l'escalf d'un espai amb persones, per això m'instal·lo novament al menjador i demano una aigua. Aprofito l'estona per consultar la previsió del temps a la pàgina web Meteomuntanya, i no ho pinta tan magre, per a demà. Pot haver-hi algun ruixat, però local i escadusser. Aquesta novetat m'anima i em relaxo per escoltar els homes que s'han instal·lat davant la barra i donen conversa al cambrer. Un d'ells diu que no beu gaire, però que quan va amb la dona a Andalusia es fa un tip de finos i tapes: 'però no una tapeta, no, tres mandonguilles, carn del monte, una morcilla amb una anxova a sobre... un euro amb vint!' Explica que el seu avi agafava una arengada crua, l'embolicava amb paper de diari, la posava al canto de la porta i pam!, en treia les tripes, se la posava sobre una torrada i cap endintre! Li fa l'efecte que si obrís un bar faria això, que no ho fa ningú, que ho feia el seu avi, torna a dir, que hi tindria quatre coses, moscatell, vi dolç, cervesa. I l'home, que té molta xerrameca, hi torna: 'el meu avi, si podia, es menjava cada dia una arengada; els meus pares,

quan jo encara vivia amb ells, vaig marxar als divuit, el dissabte al vespre feien una arengada, una copa de cava i una torrada; boníssim!' I jo penso en el Gafes, amic del meu pare, que cada dia al vespre s'asseia en una cadira de boga, davant del portal de casa seva, a la vorera del carrer, i es menjava una arengada, com l'avi d'aquest home.

M'aixeco per demanar una copa de cervesa i parlo una estona amb el més conversador d'abans, que és de l'Estartit, però no li agrada el seu poble. El que sí que li agrada és el tram de camí que hi ha entre Begur i Palamós, i més amunt, amb aquell camí de ronda, com es diu? M'explica que ell té el mar a tocar, però també els espàrrecs, que sap on els ha d'anar a buscar. A dos quarts d'onze surto de l'edifici per pujar fins a les habitacions. Fa fresca i humitat. Quan entro a l'habitació 12, veig que el noi d'abans no hi és. Li deu haver passat el mal de panxa. M'ajec al llit i llegeixo una estona. De fons, sento el campanaret de Vil·la Joana com toca les onze. Escolto les campanades netament. No deu ser gaire lluny del finestral, en línia recta. Poso el despertador a les set i vint, tot i que no podré esmorzar fins a les nou. I m'adormo com un soc.

Divendres 4 de maig

Em llevo a dos quarts de vuit. El meu veí no hi és, però deu haver vingut, perquè ha recollit tot el que tenia escampat sobre el llit. No hi queda res, excepte la guitarra, que continua sota el llit, lligada amb el cadenat a l'estructura del somier. No ho acabo d'entendre. Aquest alberg deu servir sovint de camp base per baixar a la ciutat a fer de noctàmbul i tornar aquí per reposar forces. Em va fer el

mateix efecte la fonda de Sant Joan Despí. Mentre penso tot això, em rento i preparo la motxilla en silenci, perquè hi ha gent que dorm als altres llits. Quan surto de l'habitació 12, m'assec al vestíbul de l'edifici, en un banc, per protegir-me la planta dels peus amb l'esparadrap que porto i per posar-me les botes. A fora fa fresca. Tiro avall per un carreró, amb la motxilla a l'esquena, i entro al menjador d'ahir al vespre. M'instal·lo a la mateixa taula i m'espero, perquè encara no és l'hora dels esmorzars. Quan veig que una noia es posa darrere el taulell, m'hi acosto. L'Aurora, que va identificada amb un petit rètol a l'uniforme, em planta al plat dues llesques de motllo i dos talls de pernil dolç. També m'hi posa un *croissant* de xocolata que és sec com un os. Jo em serveixo un cafè amb llet, perquè almenys el pugui estovar. Mentre esmorzo, observo un estranger que demana a l'Aurora quatre llesques de pa i la noia, que té la síndrome de Down i no està per gaires murgues, li diu que no, només dues, ho diu el paper, assenyalant el rètol on, efectivament, diu que avui toquen dues llesques de pa. L'estranger no sap què dir i li demana formatge. Avui no hi ha formatge, avui pernil dolç!, i li torna a assenyalar el cartellet. L'estranger no sap què fer i es dona per vençut. Avui per esmorzar es menjarà dues llesques de pa amb pernil dolç.

De sobte, veig un altre noi que entra disparat per una porta. Miro a l'exterior i no veig el carregador solar que he deixat sobre una taula perquè es carregués. M'aixeco d'una revolada dient ei, ei! I el noi es gira i em diu: 'ah, perdona, pensaba que alguien se lo había dejado...' Diu que no sap ni què és, aquell aparell estrany, que l'anava a portar a la

barra. No sembla que faci comèdia. M'assegura que està superat per la tecnologia i el cert és que fa pinta de hippy, però avui dia no se sap mai. Passo per la recepció a tornar la targeta magnètica i surto del recinte de l'alberg. Fa un dia molt rúfol i fa fresca. Soc només a 275 metres d'alçada, però l'ambient sembla voler situar-me en un punt més elevat. Avui em tocarà fer una bona tanda de quilòmetres. Hauré de travessar tot Collserola i baixar cap a Montcada per travessar el Besòs, i tot seguit enfilar-me a la serra de Marina i fer una bona tirada fins a l'alberg de la Conreria, situat per sobre Tiana, ja al Maresme.

Pel baixador de Vallvidrera passa un tren carregat d'estudiants. Un rètol lluminós diu que es dirigeix cap a la Universitat Autònoma de Bellaterra. Segueixo el camí Verdaguerià que ja conec d'ahir al vespre i un senyal avisa els passavolants que hi ha porcs senglars, que poden atacar i mossegar. No sé què en pensaria, mossèn Cinto, però espero que avui no tinguin ganes de clavar cap ullal. De fet, tots els senglars que he vist en la meva vida han fugit corrents. Potser aquests són més dòcils i, per tant, més perillosos perquè s'acosten massa a la gent. Vaig pujant les escales del camí per dins del bosc i en baixen algunes mares amb nens petits que semblen tenir pressa per anar a buscar el tren o el cotxe. No sé d'on surten. Viuen aquí dalt? L'alzinar és molt humit. Els arbres han tret fulles noves, netes i lluents.

Poc més amunt de Vil·la Joana hi ha vehicles del Parc de Collserola, i encara més amunt, l'escola Els Xiprers, que encara no ha obert les portes, tot i que ja són les nou. I en això sento tocar els nou batalls al campanaret de Vil·la

Joana. Un rètol diu que l'escola obre a les nou i vint-i-cinc minuts, que no és un horari gaire habitual. Quan enfilo el camí del Salze, que fa un revolt pronunciat vora l'escola, em passa pel costat un gos blanc fet un coet. Més endavant hi ha un home i un nen, que deu ser un alumne de l'escola i el seu pare que fan temps mentre passegen pel bosc amb el seu gos blanc que no m'esperava. Desplego els bastons i em trec la jaqueta, que fa molta humitat i de seguida quedaria xop. Avanço per un camí ample, a tocar d'un alzinar amb marfull molt obac que cobreix el vessant del turó d'en Ferrer, amb alguna alzina surera de tant en tant.

Segueixo senyals de GR, que aviat es desvien per un camí que no vull seguir. Sé que em duria cap al fons del torrent de la Budellera i que em faria perdre massa alçada per, tot seguit, recuperar el desnivell. Si no dugés nou quilos a l'esquena i avui no hagués de fer tants quilòmetres, potser sí que hi baixaria, però m'estimo més continuar per la pista fins a un coll ample situat sota el turó dels Mussols i trencar pel camí de la Savina, que va seguint les sinuositats del torrent d'en Cardona sense perdre gens d'alçada. Al contrari, sempre en guanya, però amb molta suavitat. No hi deu venir gaire gent, perquè de vegades cal acotar el cap per passar per sota les branques, però s'hi camina bé. Moltes soques d'arbre estan cobertes de molsa. Les obagues frondoses com aquesta són amigues de les humitats.

Aviat veig el temple del Sagrat Cor que hi ha al cim del Tibidabo i l'antena de Collserola en una carena de l'altra banda del fondal que ja no queda lluny. Arran del camí hi ha moltes estepes blanques que deixen una estesa de

pètals roses, puntejats de groc, al peu de la planta. Les estepes negres, en canvi, tenen les flors ben tancades. Potser m'estan avisant que la pluja prevista per a avui ja ronda per aquí a la vora. Al darrer tram, el camí s'enfila sense contemplacions fins a una pista ampla i planera que em condueix fins al coll de la Vinassa. Hi trobo un banc i una font. Em descarrego la motxilla i la deixo al banc, mentre omplo la cantimplora d'alumini i també la de plàstic plegable que porto de reserva. No sé si trobaré gaires fonts, avui. Quan estic omplint la segona cantimplora, arriben dos excursionistes i un li diu a l'altre: 'Ramon, s'ha de ser autònom, a la muntanya!' S'aturen a la font, a refrescar-se. El que porta la veu cantant m'assegura que fins al vespre no plourà. Jo li dic que n'està molt segur i la seva resposta és netament optimista: 'això és el que hem de pensar i ho aconseguirem!' Doncs sí senyor. M'hi apunto!

Amb aquesta càrrega d'optimisme entro en un bosc molt obac que té unes alzines molt altes on s'enfilen lianes i algunes heures. També se senten alguns vehicles de fons, lluny. El sender avança per un magnífic alzinar madur i deixa de banda la carena que puja cap al Tibidabo. Per entre els arbres veig Terrassa al peu de la Mola, i Sabadell. Quan el camí fa un revolt obert, trobo una desviació que baixa fins a la font de la Salamandra. Hi baixo, però no hi raja aigua. En una de les pedres que hi ha sobre el broc algú hi ha esculpit el perfil d'una salamandra. El sender surt del bosc i salta per un pendent pronunciat a la carretera que puja cap al parc d'atraccions. La segueixo avall fins a un encreuament de carreteres, i continuo uns

metres, mentre observo com a sota meu tot baixa cap a la ciutat, cap als turons del Carmel i cap al grandiós entramat de carrers, fins al mar. Aviat torno a travessar l'asfalt i m'entaforo en un sender que entra novament cap al bosc. Hi ha roures de fulles acabades de sortir i marfull que omple tot el sotabosc. Les arrels d'alguns pins s'entrecreuen arran de terra, fan com una xarxa llenyosa que ajuda a compactar el terreny.

El bosc, que em té envoltat de verd, em situa de cop a una esplanada oberta, que té la part posterior d'algunes cases a un costat. És el coll de l'Erola, a 396 metres d'alçada, situat al mig de la carena, que deu ser el punt que dona nom a tota la serra de Collserola. El topònim de la serra ha conservat l'article salat que deuria tenir originalment. Cap al vessant nord, el terreny s'enfonsa per diverses torrentades cap a l'ermita de Sant Medir i la comarca del Vallès. A l'altra banda, si es travessa la carretera, es veu Sant Genís dels Agudells i el complex sanitari de la Vall d'Hebron.

Fa estona que ha engegat un aire fresc. Fa bellugar les branques dels arbres i els arbustos. El cel està ben tapat per núvols alts, però encara no és gaire amenaçador. Prenc un camí pujador que avança per sota unes torres elèctriques d'alta tensió, però després entra al bosc, que és d'alzines i roures amb alguns pins pinyoners i arboços que tenen brots molt tendres que es diferencien dels vells. Envolto el turó de Santa Maria i després prenc un trencall baixador per no haver de pujar al turó de Sant Cebrià, que és per on va el GR. M'estimo més anar per la solana i mentre avanço em fixo en la vasta panoràmica sobre la

ciutat de Barcelona, que ocupa tot el vessant marítim. Cap al nord veig aparèixer les carenes llunyanes del Montseny. El camí va perdent alçada i veig venir de cara un ciclista que duu posats uns auriculars. Va tan apurat que ni em veu. Uns operaris arreglen un tram del camí i han remogut la terra. Se sent una fonda olor d'humitat terrosa que m'embriaga.

Com que els endolls de l'alberg no funcionaven, aquesta nit no he pogut carregar el mòbil i abans de començar a caminar l'he connectat al carregador solar, que tenia una part de la bateria plena, però ara m'adono que el carregador ja és ben buit i en desconnecto el mòbil, que a partir d'ara haurà de funcionar únicament amb la bateria pròpia, que està al setanta-nou per cent. La carena es va estrenyent i el sender es va dreçant. La vegetació arbustiva fa com un túnel per on guanyo metres i acabo assolint el turó de Magarola, a 430 metres d'altitud. Al cim mateix hi ha un vèrtex geodèsic i una plataforma de fusta que correspon al mirador Maria Gispert. El cel està ben tapat, però es tracta de núvols alts que no obstaculitzen les vistes. Em descarrego la motxilla al peu del vèrtex i faig un tomb de tres-cents seixanta graus per identificar tot el que estic veient: les muntanyes del Garraf que vaig travessar fa dos dies, les de l'Ordal més al nord, la silueta retallada de Montserrat, la plana del Vallès amb les seves ciutats, la Mola, el Montseny, la serra de Marina i la conurbació des de Santa Coloma fins a Montjuïc. Al fons, hi posen un punt de lirisme algunes muntanyes nevades on sí que hi toca el sol.

No m'hi aturo gaire, al cim, i continuo per l'estreta carena, ara de baixada, per un altre túnel de vegetació on de vegades cal ajupir-se una mica. Hi ha magnífics exemplars d'arboç de soca antiga, que deuen tenir molts anys. Vaig baixant amb saltirons per aquest senderó que s'endinsa en un alzinar molt espès i que perd alçada fins a un collet perdut a l'interior del bosc d'on marxen quatre corriols, comptant el que acabo de fer. És el pas del Rei i jo trio el que continua per la carena, de cara amunt una altra vegada, fins al turó de Valldaura, a 437 metres. Hi ha plantada una torre de guaita i un repetidor. Continuo per una pista que deixo de seguida per un senderó, marcat amb senyals del GR 92 i el PR-C 35, que perd alçada amb rapidesa de cara al Vallès. Per sobre unes lloses de roca, seguint una carena rocallosa secundària, arribo al portell de Valldaura i al camí de les Aigües, ample i absolutament planer, que per un pont travessa la carretera d'Horta a Cerdanyola. A ponent tinc tot el Vallès i a llevant veig la trama urbana de Barcelona. Al nord, la magnífica masia de Can Valldaura. Em passen dues puputs per davant.

Tenia ganes d'arribar al portell de Valldaura. Aviat deixaré la carena per llançar-me cap al vessant nord de la muntanya i emprendre el gir que m'ha de dur a la llera del Besòs. En aquest punt important, m'aturo a pensar que anant a peu és possible captar la dimensió forestal dels espais. Els boscos no m'han deixat des d'ahir al matí i continuen per tota la serra litoral fins al Montnegre i el Montseny. És fabulós. Són molts quilòmetres de boscos que entapissen carenes i vessants, encara que al seu peu hi hagi els pobles i ciutats que concentren més població del país.

Continuo per la carena i veig el Montseny, que té un tel de boira allargassat i blanc, situat a mitja alçada. Ja fa estona que l'he vist i no ha crescut ni s'ha mogut. Vull pensar que es tracta d'un missatge d'estabilitat atmosfèrica, però havien dit que plouria. Ho farà?

Passen uns ciclistes que van tapats fins a les orelles. Sota meu hi ha Horta i el turó de la Peira, que sobresurt de la maror construïda. Al peu d'una torre elèctrica, dic adéu a aquesta panoràmica tan coneguda i decanto cap al nord, seguint la serra d'en Ferrer pel costat del torrent de Sant Iscle. Arran del camí hi ha estepes negres que han deixat anar molts pètals blancs per fer vistoses catifes que destaquen de la verdor fosca dominant. Comencen a caure gotes. Baixo una estona per una pista ampla que té un bosc esclarissat amb tres capes de vegetació: pins molt prims i allargassats que en dominen la part alta; alzines i algun roure que en són a la meitat, i arboços i altres arbustos que donen un to més clar a la part baixa, amb les fulles tendres que han anat traient aquesta primavera. A la dreta tinc el profund torrent de Sant Iscle, amb alguns conreus que es veuen al fons, potser de la masia de Can Lloses. El camí fa algunes llaçades i baixa de valent fins al fons de la vall on veig una casa de pagès i camps que han estat llaurats amb la rella d'algun tractor. Amb el pes que porto a l'esquena, sumat al que faig jo, de vegades haig d'anar frenant i vigilant de no relliscar. Aquí no em vindria a arreplegar ningú.

Camino i només se sent la remor del meu avançar i els ocells com piulen. Hi ha molt de silenci i quietud en aquest racó de món amagat de tot i de gairebé tothom, encara que

estigui molt a prop de la major concentració humana del país. Faig les passes, l'una darrere l'altra, per un camí ample i ara planer, sota uns arbres molt alts, molt vells. Una merla fa un concert extraordinari que s'escampa per la petita vall. A la dreta hi ha Cal Fermí, més enllà d'un pontet que travessa el torrent. Arran de camí, un rètol m'anuncia que acabo d'entrar al terme de Cerdanyola, però no em sento identificat amb la urbanitat d'aquesta ciutat, aquí, enmig d'aquest paratge que sembla tan remot, amb unes alzines que fan molts metres de capçada, aspres, espesses i molt verdes.

No veuré l'ermita de Sant Iscle de les Feixes, tancada a l'altra banda d'un mur inaccessible. Poc més enllà sí que veig Can Catà, una esplèndida masia senyorial plena de lilàs que pengen de la tàpia que l'envolta. En un enforcall de camins, a la soca d'un pi, hi han penjat un rètol: "Punt de caça furtiva, espai controlat, col·laboreu denunciant-ne l'activitat.". Furtivament, m'esmunyo per un sender embardissat de ginesteres. A Can Catà és on el meu itinerari que havia girat cap al nord comença a decantar-se cap a llevant per anar a buscar Montcada, el Besòs i enfilar-me cap a la serra de Marina. Em satisfà haver arribat fins aquí. Encara tinc hores de llum que em permetran assolir la carena de la serra sense problemes i arribar encara amb llum de dia a l'alberg d'aquest vespre.

Prenc un sender que és un xaragall fet malbé per l'aigua, amb el terra molt humit, que s'enfila de cara amunt per una obaga molt frondosa de bosc. De sobte, baixa un ciclista a tota velocitat. Eeeeiii! De poc no se m'endú. Surto a un camí més ample que s'allarga vora la carena de la serra de

Llagat, entre Cerdanyola i la Ciutat Meridiana, però no veig aquests nuclis urbans tan poblats. El temps es comença a embolicar i quan cauen les primeres gotes trobo dos homes que han sortit a caminar per la muntanya. Un d'ells em veu, observa el tros de motxilla que porto, i em diu: 'tu fas una travessa llarga!' El Paco ha fet el camí de Santiago deu o dotze vegades, ni ho sap, mentre es mira el seu amic Alfredo, perquè li digui que sí, però només mou el cap i no diu res. El Paco és molt xerraire i simpàtic i m'explica que volien allargar la caminada, però que amb el temps que fa m'acompanyaran una estona i tornaran cap al cotxe, i així anem avançant, parlant i arribant a l'acord que no hi ha res com sortir a caminar per la muntanya, tot plegat sota uns núvols que cada vegada són més foscos. Poc més avall, els meus amics trenquen per un altre camí. 'Que tinguis molta sort!' Igualment. Adéu!

Continuen caient gotes i sento vehicles a prop, darrere els arbres. Aviat salto a una carretera secundària i apareix al fons la C-58 amb cotxes que no paren d'anar amunt i avall. L'acabo travessant per un pont i el paisatge s'obre cap als blocs de la Ciutat Meridiana. Comença a ploure amb ganes i m'aturo a posar-me l'anorac, instal·lo la funda a la motxilla i desplego el paraigua. Al coll de Montcada hi ha alguns negocis a peu de carretera de flors i làpides i és que la carretera d'on vinc condueix al cementiri de Collserola. Trobo alguns senyals del GR arran d'unes naus industrials, amb tallers moderns, i emprenc un flanqueig pel carrer del Camí de Sant Iscle, al barri de Santa Maria de Montcada, on algú que té la voluntat de mantenir aquest sender ha anat enganxant als fanals adhesius nous de trinca amb marques

de GR. És molt d'agrair, sobretot en un espai urbà com aquest. Va ploviscant, però el paraigua em protegeix de l'excés d'humitat. De seguida entro al parc del Turó de Montcada, amb una àrea de lleure, taules de fusta i bosses de plàstic per posar-hi la brossa que pengen de cada taula, però avui s'ompliran d'aigua. Vaig envoltant el turó, que tinc a sobre meu, i para de ploure. Em trec l'anorac, però deixo el paraigua a mà, per si hi torna.

De rerefons sento una remor de vehicles persistent i llunyana, però de vegades faig un revolt i desapareix. Llavors només sento la piuladissa dels ocells, que han vist que no plou i han tornat a bellugar-se pels arbres. Camino per un alzinar molt obac amb alguns revolts on creixen alzines i roures de mida colossal d'on pengen moltes lianes. He guanyat alçada i apareix la plana del Vallès amb molts polígons que semblen de joguina, Ripollet, la Mola que s'aixeca com una onada. El camí comença a pujar fort, però després planeja i finalment comença una baixada que no s'atura fins al nucli urbà de Montcada. Hi entro pel costat del cementiri, on han batejat el carrer de les Malves amb una mica de mala bava. Per unes escales, travesso per sota un tou de vies de comunicació: la C-33, la C-17, el ferrocarril de Barcelona a Puigcerdà i el de Barcelona a Manresa i Lleida.

Entro a Montcada i em sembla un poble més petit del que em pensava. Hi ha una important bifurcació de ferrocarrils i carreteres, però el nucli se'm presenta tranquil, suau, amb gent que va a comprar o ja en ve. Fotografio un bloc de pisos ple d'estelades. Al mig del poble encara hi ha un pas sense soterrar on cal travessar les vies del tren de la línia

de Barcelona a Portbou. Han batejat aquest espai obert com a 'Cruïlla del Soterrament'. Ho diu un cartell municipal, metàl·lic, que han plantat al costat mateix del pas sobre la via. Tot just travesso, sento una mena de sirena acampanada i s'abaixen les barreres. Ha anat de poc, però no m'hauré d'esperar que passi el comboi. Els adhesius dels fanals, amb el senyal blanc i vermell del GR, em duen a la plaça de Lluís Companys i al carrer de Jaume I, i m'ajuden a trobar el pont per on travessaré l'ampla llera del Besòs, que baixa ple d'aigua, alegre, amb molta energia.

Aprofito que se m'ha acabat el cartró plegat en tres on escric les meves notes per aturar-me a l'altra banda del riu, en una mena de passeig on trobo un pedrís. Canvio el cartronet, bec aigua i em menjo una barreta. Són dos quarts de dues i l'indicador vertical que és a prop meu indica cinc quilòmetres fins al monestir de Sant Jeroni de la Murtra, que és on hauria dormit avui si hi hagués trobat alguna plaça lliure. De Sant Jeroni fins a l'alberg de la Conreria encara hi ha uns quants quilòmetres més i un cert desnivell, perquè l'allotjament d'aquesta nit està situat al cim d'una carena. Davant meu veig la llera del Besòs i a l'altra banda la línia d'edificis del poble i el turó de Montcada escapçat per una pedrera. Segons el mapa, estic a 30 metres d'altitud, segurament la cota més baixa de tot el recorregut que faré des d'ara, durant les setmanes que em queden de camí, a no ser que algun dia em toqui baixar fins arran de mar, però ara ho desconec.

Quan ja he descansat prou, em carrego la motxilla a l'esquena i torno a avançar pel passeig que segueix la llera, aigües avall. Hi ha uns quants ànecs collverds en un

aiguamoll i se senten granotes raucar. Aviat s'obre el panorama cap a llevant d'on baixa el torrent de Vallençana. El meu camí es desvia per aquesta esplanada herbosa i es va enfilant fins a la torre dels Frares, una masia fortificada, de grans carreus, situada al peu mateix de la serra de Marina, un espai natural que gairebé desconec i on dormiré aquesta nit. Em fa il·lusió emprendre aquesta darrera part de la ruta d'avui per un entorn que encara no sé.

El camí fa un revolt que m'alça sobre el paisatge i trobo un rètol que em dona la benvinguda al Parc de la Serralada de Marina. El vessant muntanyós que tira amunt és d'alzinar jove que es recupera d'un antic incendi. A mesura que vaig guanyant altitud, deixo enrere la remor dels vehicles i del moviment urbà, i guanyo sons que provenen de la muntanya: sento cantar un gall que deu viure a Can Filaina, situat per sobre meu. Estic a punt i amb ganes d'entrar en aquesta muntanya ondulada que se'm presenta davant. Aviat avanço per una roureda madura amb pinyoners i alzines, i entro en un sender molt pujador que és una novetat, amb ginesteres molt altes i alguns arços. Montcada és cada vegada més ensota, més petita, i la pujada per la carena de la serra no cessa, és extenuant però feliç. Veig darrere meu, lluny, la rierada de carrers i edificis que semblen desplomar-se pel vessant de Collserola fins al mar i aviat assoleixo una carena principal per sota el puig Castellar i la visió sobre la conurbació barcelonina és colossal.

El senderó flanqueja fins a una esplanada amb un indicador que marca l'accés al poblat ibèric de Puig

Castellar, situat al cim del turó que tinc per sobre meu. Li faig una foto i l'envio a la meva parella, perquè sé que hi va estar en una marxa d'orientació, fa uns quants anys, i li farà il·lusió. A l'esplanada neixen unes escales que s'enfilen cap dalt. Un plafó metàl·lic parla de dues troballes destacables: una terracota en forma de cap femení i un capfoguer de ferro forjat que recordo haver vist en alguna publicació. No sé què fer, si pujar-hi o no, però la meva parella m'envia un missatge i m'anima a enfilar-m'hi. Doncs vinga, avui ja no vindrà d'aquí, i emprenc el camí esglaonat que m'alça amb quatre ziga-zagues fins a l'entrada del poblat. És obert i no hi ha ningú.

Una mena de carreró de ronda envolta tot el puig, al voltant de la trama urbana que encara s'aprecia, amb les petites parcel·les de cada casa i diversos carrers interiors, un conjunt que està tancat per una muralla externa bastida amb pedres de diversa mena: roques granítiques, lloses de pissarra i pedres rogenques i ocres. És com una pinyolada que va aixecar algú fa més de dos mil cinc-cents anys, aquí mateix, en aquest turó que té una visió impressionant de la costa barcelonina, amb Montjuïc al fons i la ciutat de Barcelona i tot l'entorn que en aquell temps deurien ser boscos, camps i aiguamolls. Pujo fins al punt més alt, a 302 metres. És una talaia aèria i al voltant hi ha extensos camps de margarides grogues que hi pinten una lluminositat molt intensa. Quin moment!

Me'n torno avall fins a la placeta d'entrada i continuo el meu camí per una pista sorrenca i planera que es dirigeix cap al coll de les Ermites. Les estepes negres han deixat anar molts pètals blancs que estan estesos al peu del camí.

Poc abans del coll, deixo la pista perquè he vist un corriol que es dirigeix a una sepultura megalítica i no me la vull perdre. El senderó em fa baixar uns metres per una bosquina, fent curtes ziga-zagues on de vegades cal saltar un esglaó de sorra premsada, fins al peu d'unes roques de granit molt arrodonides, com esculpides pels elements, que acullen el dolmen de la cova d'en Genís, de l'edat del bronze tardà. Els pobladors anteriors als ibers del puig Castellar van trobar aquí una petita balma que els va servir per poder fer-hi els seus enterraments. L'indret em podria haver servit d'aixopluc per passar-hi la nit, o per arrecerar-m'hi si plovia, però no caldrà i me'n torno amunt, fins al turó també sorrenc on està instal·lada l'ermita de Sant Climent, menuda, feta amb pedres arreplegades aquí i allà, amb un campanaret de cadireta d'obra i un rètol que convida a col·laborar en la restauració de l'edifici.

D'aquí estant ja veig el monestir de Sant Jeroni de la Murtra, instal·lat al fons d'una conca, més avall d'on soc, i prenc un sender que se n'hi va decidit, avall, d'una tirada. El cel està ben tapat i dona un aire greu a la visió de l'altiplà amb el recinte religiós al bell mig, l'esvelta torre quadrada i el campanaret més enllà, envoltats de les dependències que deuen haver anat creixent al llarg dels segles en diverses ales. Salto a una pista ampla i m'acosto al conjunt. Passo arran de les parets exteriors d'aquest edifici històric on m'hauria agradat passar la nit. De prop no té la grandesa que m'esperava. Em fixo en algunes finestres amb motllures antigues i d'èpoques diferents, contraforts exteriors i arrebossats degradats. No sabré com és l'interior, però des de l'exterior fa l'efecte d'un

espai que ha quedat oblidat, que només visiten alguns passavolants i els qui hi fan estada, però que ha quedat al marge dels corrents turístics.

Quan travesso el torrent de Sant Jeroni comença a ploviscar. El camí va pujant i desplego els bastons per avançar amb més comoditat. Venen de cara quatre dones grans que porten poms d'herbes que deuen haver collit. Bona tarda, bona tarda! Deuen allotjar-se al monestir. Elles sí. Bosc a través, m'estalvio una llaçada de pista, però em veig obligat a fer una bona marrada perquè han tancat el camí de Cal Mas, Cal Dimoni i Cal Trons, que és per on volia tallar, però amb aquests noms més val que faci bondat. En aquest retomb forçat, em colpeix trobar al peu d'un mur un espai enjardinat amb una creu de fusta, un fulard d'escolta penjat i un nom, David. En aquest petit racó arran del camí, que algú ve a mimar de tant en tant, deu reposar aquest jove que hauria d'estar fruint de la joventut i de la vida.

Amb el cor una mica encongit, camino pel costat d'un gran baluard i surto a un carrer asfaltat que segueixo pel costat d'un rec que baixa ple d'aigua. Hi ha horts molt ben cuidats. L'aigua hi deu ajudar. En un d'aquests horts, hi han fet un hórreo de pedra. No té la mida dels hórreos asturians. Aquest és més petit, però és de pedra, de la mateixa pedra que els del Cantàbric. Una placa de carrer m'informa que avanço pel camí de Can Tiano i poc més enllà giro pel camí de la Carrerada, amunt, que és on recupero el GR després de la marrada que he hagut de fer. En aquest moment sento unes campanes que toquen dos quarts. Però dos quarts de què? Em miro el rellotge i són dos quarts de quatre de la tarda. Em pensava que era més tard.

Passo pel costat d'algunes cases antigues i d'una hípica. No hi ha cap senyal de pintura ni de res. Avanço per un camí tou de sauló, entre dos marges de pedra seca. Fa sol i calor, en aquest fondal enxubat, però de seguida pujo de dret per una careneta entre dues capçaleres de torrent i salto a una carretera, amb un rètol que diu: Badalona. Prenc un camí asfaltat amb cases de segona residència i m'encaro amb la muntanya una altra vegada. Davant meu veig la carena que hauré d'assolir si vull arribar a l'alberg. A la meva dreta, passat un fondal, en un altiplà, hi ha els edificis de l'Institut Guttmann i de l'Hospital Universitari Germans Trias. Fan el seu efecte, posats en aquest replà carener.

Jo vaig seguint el torrent Pregon, que si amplio més el mapa diu que es diu torrent Fregons, i el camí per on pujo és el del torrent de l'Amigó. Tenia un bon embolic, qui va fer el treball de camp, però els senyals de GR que he recuperat fa poca estona em diuen que amunt, que vaig bé, que no deixi aquesta direcció. Passo arran de petites masies que tenen hort a la llera del fondal: Can Parrot, Can Comes, Can Casas, Can Barbeta, i quedo tancat per la capçalera del torrent que té vegetació arbustiva amb alguns pinyoners arrodonits aquí i allà que semblen caps crepats. Aviat arribo a un espai obert amb molts cotxes aparcats i autobusos que s'aturen per deixar els parents o amics que van a visitar algú a l'hospital. Per evitar el moviment dels vehicles, m'emparro per un terraplè de granit i apareixen a la dreta, molt a prop, els edificis compactes de l'Institut de Recerca Josep Carreras. M'hi dirigeixo per envoltar-los, però quan soc al darrere m'hi aturo per observar l'edifici de muntanya, un gran cubicle

folrat de peces de fusta i situat al peu mateix dels pendents forestals de Marina. Em surten dues perdius amb el seu vol rasant tan gallinaci cap a la vall. A mesura que avanço, encara els sento el cant tan característic.

Prenc un camí que puja de valent, amb el terra de sauló. Deu ser el definitiu que m'alçarà finalment fins a l'alberg. Vaig seguint una carena entre els torrents de Can Ruti i del Ros, i el camí s'enfila més d'un centenar de metres sense descans, fins al paratge de les roques de Poca-roba, que no sé identificar, i penso que és així com s'ha d'anar pujant per aquest pendent tan empinat, amb poques peces de roba al damunt. Em fixo en les processons de formigues, que de tant passar pel sauló han obert petits reguerots allargassats al terra del camí. En la meva marxa feixuga pel pendent, em distrec mirant flors de conillet que són escandaloses taques de color fúcsia en la verdor dominant.

Al capdamunt, arribo a un coll ample que m'obre les portes a un espai nou, muntanyós i boscà, que no s'assembla gens al que deixo enrere, i prenc un camí cap al nord, encara de sauló, amb xaragalls erosionats, roques granítiques i mates atapeïdes d'arbustos. Una novetat: la costa del Maresme retallada al capdavall. Al cap d'una estona apareix la Cartoixa de Montalegre, al fons d'una depressió, amb dos claustres grandiosos i un cos d'edificis compactes a la banda de muntanya. A la meva alçada, a plena carena, ja veig l'alberg de la Conreria. De sobte quedo amagat pel bosc i avanço per un camí estret i molt encaixonat. Fa un efecte estrany. S'assembla a un tobogan arrodonit, però fet de terra, i vaig baixant a bon ritme mirant de no fer ensopegar un peu amb l'altre, que no tenen gaire espai per

moure's. Com que quedo a un nivell més baix, dins del sot, veig els troncs de les alzines a l'alçada dels ulls, com si anés avançant acotat o com si fos un senglar.

Aviat salto al camí del Seminari i quan s'obre el panorama veig unes amplíssimes pistes esportives i un edifici alt i robust, el magnífic i grandiós alberg de la Conreria. Em faig una selfie davant de la façana principal i després hi entro. A la recepció no hi ha ningú, però sento veus i trec el cap al passadís. Hola, soc el Joan, tinc una habitació! Una noia em dona llençols i tovalloles i m'acompanya a l'habitació 2102, que es diu Pangea. Els passadissos són molt llargs, però em fa agafar una drecera per una escala auxiliar que no sé si sabré reproduir més tard per baixar. A la meva habitació hi ha sis llits i dos lavabos, tots per mi, però només en faré servir un de cada. Trec les coses de la motxilla i em dutxo. Després escric una estona aprofitant que hi ha una taula encarada a una de les finestres, i quan acabo surto al passadís i baixo cap a la primera planta, desfent la drecera d'abans.

Trobo la noia a la recepció i em dona una carpeta amb la normativa de l'alberg i la factura de l'estada. Pactem l'hora de l'esmorzar de demà, que me l'avança a un quart de nou, i m'instal·lo en una sala molt ampla, amb sofàs, algunes taules i un escriptori amb un ordinador que podré fer servir per escriure al blog. Un vidre em separa d'una mena de pati interior ple de plantes verdes i ufanoses. No hi ha ningú, estic sol. M'assec en un dels sofàs i llegeixo la normativa que m'ha lliurat. En acabat, escric al blog i com que encara hi ha llum surto a fer un tomb pels voltants de l'edifici. Comprovo que efectivament l'edifici és al fil de la

carena. A una banda veig la Mola i la plana del Vallès, molt enfonsada, on ja han encès moltes llumenetes, i a l'altra banda hi ha el vessant marítim amb el mar més a prop del que m'esperava, extens, d'un blau fosc de capvespre. Fa fred i me'n torno cap dins.

Com que encara no és l'hora de sopar, faig temps parlant amb la noia, que es diu Verònica. És monitora de l'alberg però durant algunes setmanes li tocarà estar a l'oficina. M'explica que ha fet el camí de Santiago -un camí que va apareixent al llarg del meu trajecte- i que fer-lo li va canviar la vida. Ella, que no era gaire entusiasta de fer quilòmetres a peu, va viure aquella experiència com una revelació vital que li va modificar la manera de mirar-se les coses. Va aguantar xàfecs, cansament i desesperació, però ho va superar i va saber quedar-se amb tot allò que et dona una travessa a peu d'aquestes característiques. La comprenc de sobres.

Veiem que arriba un autocar ple de joves jugadors de rugbi, acompanyats de preparadors físics adults. Ja no estaré sol a l'alberg, i ja m'està bé no sentir-me tan sol en aquest edifici grandiós que té cinc-cents llits. Quan és l'hora de sopar, seguint les indicacions de la Verònica, surto cap al claustre d'aquest antic seminari reconvertit en alberg i entro al menjador. Soparé tot sol al menjador l'Antàrtida. Hi han enganxat un full amb el meu nom: 'JOAN RAVENTÓS', perquè quedi clar que és tot per mi. Els jugadors de rugbi s'instal·len al menjador del costat. Quan estic a punt d'asseure'm a la taula, entra d'una revolada la Verònica i em pregunta si he vist mai la posta de sol des d'aquí dalt. Doncs no, no hi havia estat mai, aquí. 'Doncs

corre, que encara hi som a temps!' I sortim al claustre com dos esperitats i correm cap a l'exterior de l'edifici per la porta principal on deurien entrar i sortir els seminaristes amb més lentitud i capteniment que no pas nosaltres. Ens arrepengem en una reixa i ens hi asseiem. Des d'aquell racó improvisat, encarat a ponent, veiem la posta daurada d'avui. El sol és d'un groc molt viu i els raigs entren en diagonal al bosc de pinyoners que tenim al davant. Algunes soques s'encenen amb aquell color tan brillant i intens de la posta, com de rovell d'ou, i el to va canviant al carbassa intens. En aquesta curta estona tan especial, la Verònica em torna a parlar del Camino, de tot allò que la va remoure per dintre i després deixem que l'espectacle faci el seu camí tot sol i en silenci.

Me'n torno cap al meu menjador i veig que m'han parat la taula i ja hi tinc el sopar a punt: una amanida, dues hamburgueses, dos talls de pizza i un iogurt. No m'ho podré menjar tot, encara que no hagi dinat! Davant meu, mentre sopo, observo com les cuineres van i venen al llarg d'un espai obert, de sostre molt alt, on estan molt ben organitzades. De tant en tant s'obre la porta del menjador veí i se sent tota la cridòria dels madrilenys esportistes. Quan acabo de sopar, recullo els plats i els coberts i torno a travessar l'antic claustre per entrar a la part més nova de l'alberg. La Verònica està acabant d'arreglar papers a la recepció i continuem parlant una bona estona sobre els camins, els allotjaments, que cada cop cal reservar amb més antelació, i sobre el seu Camino, que tant la va marcar. La noia finalitza el seu torn, em desitja molta sort en el camí, que demà al matí ja no ens veurem, i marxa cap a

casa. M'assec una estona més al sofà de la saleta. Segons el meu mòbil, avui he fet 32,7 quilòmetres. No sé si creure-m'ho, però el cert és que ha sigut un dia molt llarg i pujo cap a l'habitació a descansar, mentre els jugadors de rugbi van amunt i avall pel passadís. Demà tenen competició, no crec que triguin gaire a desaparèixer dins les habitacions com jo, que m'introdueixo en un dels sis llits i deixo que m'atrapi la son, que no triga.

Dissabte 5 de maig

Em llevo a dos quarts de vuit i preparo la motxilla pensant en la previsió del temps. Avui han dit que plouria. Ja ho veurem. Tindré temps de comprovar-ho durant la llarga etapa que m'espera. A un quart de nou baixo al meu menjador particular i ja hi trobo un carretó amb l'esmorzar preparat. M'hi assec i com un espectador situat a primera fila d'un teatre observo, com ahir, el moviment del personal de cuina que tinc davant, però avui és més intens. Al sostre hi ha unes pronunciades voltes blanques molt altes. L'espai té unes dimensions que ja deuen ser hereves de l'antic seminari. Les cuineres van amb uniforme i no paren quietes. Quan passen per on soc, totes somriuen i em regalen un bon dia fresc, optimista, de primera hora. Quan estic a mig esmorzar, arriben uns homes amb capses de cartró. Una de les cuineres ho inspecciona tot. Em sembla que han portat roba ben plegada i planxada, i també capses amb menjar que no identifico. Hi ha molt de dinamisme, en aquest petit món d'aquesta cuina d'alberg. Potser els arriba feina, algun grup nombrós, i cal tenir-ho tot a punt. Jo recullo els plats i els coberts i me'n vaig cap a l'habitació.

Travesso el claustre més a poc a poc del que seria habitual, com un monjo que volgués fer vida contemplativa, mirant el terra humit i el cel que de moment és blau. Quan pujo al primer pis veig des d'una finestra una colla d'excursionistes a l'esplanada de l'alberg. Uns trenta o quaranta, que semblen disposats a iniciar una caminada organitzada. Hi va un membre de la Creu Roja que duu una motxilla de primers auxilis. Avui és dissabte i pels camins trobaré més companyia que la que he trobat aquests dies. La muntanya estarà més animada i ja m'està bé. Torno la clau de l'habitació a l'Anna, que és qui avui es farà càrrec de la recepció, i em pregunta on vaig. Jo només se respondre-li que no ho sé, que allà on em portin les circumstàncies imprevisibles d'aquesta llarga travessia a peu, i em desitja tota la sort. Gràcies, Anna, i adéu! Surto a fora, en aquesta carena que de seguida s'intueix, a les envistes de la plana del Vallès, enfonsada i ja il·luminada pel sol. Pocs metres més enllà, travesso la carretera que vaig veure ahir al vespre, una mena de coll ben marcat per on passen alguns vehicles que de seguida baixen per l'altre vessant. El coll de Montalegre.

El camí que prenc és el camí Vell de Martorelles. Fa tot l'efecte d'un antic traçat ramader, de carena, on vaig trobant algunes edificis que pertanyen a la Colònia Bosc, dels primers industrials que van fer fortuna i van fer bastir torres modernistes aquí dalt, com ara Can Po Canyadó, una magnífica torratxa modernista que estan arranjant perquè sigui també un alberg -ahir me'n parlava la Verònica-, o Can Catxot, també de línies modernistes. Avanço per aquest camí tan planer, des d'on puc veure tota la costa del

Maresme i el mar. Passo arran d'una altra casa, un xalet que fa molt de goig, amb llaços grocs i estelades. El camí és còmode, amb bones vistes, i em sento una mica pastor. Només em faltaria treure el paraigua i portar una colla de bens al meu costat, amb un gos d'atura que anés corrent enllà i ençà.

Al marge del camí hi ha roures amb alzines i pinyoners. A la dreta s'obre el profund i ample torrent de Montcerdà que baixa cap a Tiana. Alguns conillets, d'un fúcsia trencador, són arran de la depressió que s'enfonsa als meus peus i provoquen un contrast viu de color respecte el fons verdós i de tons apagats. Semblen esperar que hi passi algú per expressar-se, amb la seva boca oberta i riallera. En un camí allunyat que fa llaçades veig pujar dos cavalls amb els seus genets. Potser ens trobarem un tros més enllà, perquè els nostres camins acabaran coincidint. Si em giro enrere encara veig una part de la conurbació barcelonina, i sota meu, a uns tres-centes metres de desnivell, els pobles del Maresme arran de mar. Passen alguns ciclistes de cara avall i ens saludem contents de trobar-nos per aquest camí. És dissabte al matí. Potser encara han de fer l'esmorzar de forquilla tan habitual que els premiarà de l'esforç efectuat i això dona molta vida i esperança. Passat un bosc veig com els dos genets d'abans arriben a la carena i poc després em passen pel costat, lentament, sobre dos animals de pèl lluent, alts i distingits. Dins el mar hi ha una cortina d'aigua que no sé si acabarà tocant terra. I si m'aturo, darrere meu encara veig l'alberg de la Conreria, compacte però menut i llunyà. Estic a punt de canviar de vessant i aviat també

deixaré enrere molts referents visuals que m'han acompanyat aquests dos últims dies.

I aviat succeeix. Per sota el turó d'en Galzeran, passat un collet, canvio d'aiguavés i de paisatge. La capçalera del torrent del Sarau està plantat d'una vinya emparrada molt pendent. Els ceps tot just han tret els primers pàmpols que hi creen un to verd molt clar i tendre. Vaig perdent alçada per sota el turó. A peu de mar, a uns deu quilòmetres en línia recta, veig el poble del Masnou. Camino pel costat d'un alzinar molt obac i frondós. Deu rebre humitat sovint, del mar, d'aquest vessant marítim que no té cap protecció, on els núvols carregats d'aigua del mar venen a petar de seguida que s'enlairen per travessar el carener. No sé si l'aigua encara deu ser salada, quan cau aquí. Passen més ciclistes. Bon dia, bon dia. Penso que algunes de les persones que trobo amb bicicleta, corrent o caminant, poden ser molt esnobs i xulejar quan són amb els amics, vestits amb els seus mallots de colors vistosos, però que un cop a la muntanya, l'esforç físic i les condicions del terreny et posen a lloc i et rebaixen els fums. També rumio que si arribo al coll de Parpers sense mullar-me, ja puc donar gràcies. I tot seguit comencen a caure gotes. Desplego el paraigua però para de seguida. Com que és evident que el faré servir, me'l penjo d'una sivella de la motxilla per tenir-lo a mà. Avui tocarà plegar i desplegar el paraigua sovint. I penso que no havia portat mai paraigua a la muntanya, però amb tants dies a la intempèrie haurà estat un encert.

Avanço ràpid pel camí que flanqueja la muntanya pel vessant de mar i aviat començo a pujar. El terra és de sauló, cosa que s'agraeix, perquè ahir em va saltar un tros de pell

del taló del peu esquerre i aquest sòl sorrenc és tou i agradós per a les meves passes. Cap al nord s'entreveu una fina cortina de pluja i jo hi vaig de dret. Com que comença a ploviscar i fa tot l'efecte que trigarà a parar, m'aturo a posar la funda de la motxilla. Quan hi torno, passo per un sender esglaonat, amb un bon xaragall de sauló, que baixa per un bosc d'alzines amb molts brots nous d'aquesta primavera. Per darrere unes cases salto a un carrer asfaltat. Avui és una novetat. Però de seguida el deixo per un camí obac que travessa un alzinar que té alguna surera i falgueres. Tot és molt humit, frondós, esplèndid. La baixada és pronunciada i davant meu s'alça l'altiu i boscós turó d'en Colomer. Va plovent i torno a obrir el paraigua. Em sembla sentir un tro, però després entenc que es tracta d'una moto i el sender em fa sortir a una carretera, a l'indret del coll de Font de Cera, que va d'Alella cap al Vallès per aquest coll muntanyós on em trobo.

Travesso la via asfaltada i prenc un camí que hi ha a l'altra banda, entaforat a l'interior d'un xaragall de sauló molt erosionat i profund que m'aïlla de l'exterior. De seguida surto a un camí carreter i després a una pista ampla, també de sauló. Ara ja plou fort i seguit. Em ve de cara un ciclista a tota velocitat, de cara avall. Per esquivar una mica l'aigua, va amb el cul aixecat, en posició aerodinàmica que no sé si li servirà gaire per no quedar xop. M'aturo sota un pinyoner que té una capçada molt espessa i observo el marge del camí rere la fina cortina d'aigua. És d'un to lilós imprès per una línia de cards i estepes que s'hi estan estoicament, esperant que pari de ploure. Sota el meu paraigua protector, reviso el radar meteorològic. Per

l'evolució de les taques de precipitació, no hauria de trigar a amainar. Per això torno a la pista saldonera i a mesura que avanço noto com la pluja va minvant. Poc més enllà para de ploure i sembla que el sol vulgui sortir. Els ocells tornen a piular. Ho havien deixat de fer? Potser no han parat, però mentre plovia no els he sentit.

En un coll hi ha un plafó del GR 92. Hi faig una ullada i quan travesso l'ampla cruïlla de camins per agafar el meu sender, apareix la Proa, una gossa negra i peluda que corre amb una pilota a la boca. De seguida surt una parella de corredors que em diuen: 'no fa res', i la bèstia em passa fregant les cames, engrescada, i de poc no em fa caure. El sender m'introdueix en un bosc de pinyoners i alzines que té el terra de sauló i algunes roques de granit que hi donen un aire misteriós. Guanyo alçada per un entorn molt suggestiu que és com una paleta de grisos, ocres i verds. Quan assoleixo la carena continuo per dins del bosc i ara on plou és sota els arbres, que van deixant anar les gotes d'aigua acumulada a les fulles. Des d'aquesta carena, veig un tram de costa i sento les campanes de Teià amb la nitidesa pròpia de l'aire de després de ploure.

Arribo al coll de Can Gurguí, que és un trencall important de camins. Passen ciclistes en totes direccions. Els que van avall, van a tot drap. El camí que se'n va cap al nord tira cap a Vallromanes. Jo prenc el sender que puja cap a Sant Mateu, sembrat a banda i banda de pètals blancs i roses de les estepes, amb la punteta groga tan característica. Guanyo alçada per un camí de granit amb el terra de sauló, on l'aigua hi ha obert un bon xaragall on vaig grimpant. De vegades cal ajudar-se amb les mans i superar petits

desnivells un punt delicats, per això em sorprèn trobar una colla de ciclistes que baixen per aquest caminot tan abrupte, amb les bicicletes a l'espatlla. No sé si saben on van. M'espero que passin i l'últim somriu com dient, no sé pas on m'han ficat. El primer no para de dir 'sí que és per aquí, sí!' De fet, tot el camí està molt erosionat pel pas de les bicicletes de muntanya. Els que ja estan avorrits de passar per la pista ampla, deuen baixar per aquí i més d'un hi deu clavar les dents, en alguna topada involuntària contra el terra sorrenc i molt trencat.

En una clariana, veig molt avall la plana del Vallès ben assolellada. El camí i els senyals del GR continuen pel vessant de la muntanya, però veig que un sender s'enfila de dret cap a la carena, seguint una línia elèctrica de baixa tensió. El prenc sense dubtar. Tinc ganes de descobrir Sant Mateu que és aquí sobre. No hi he estat mai. No sé què m'hi espera, allà dalt. Pujo per aquest corriol, que és força dret, però que aviat es fa seva la carena de la muntanya pel costat de Can Gallemí, on salto a un camí més ample amb els senyals que he deixat. Passo a tocar de Can Riera, una masia esplèndida que estan arreglant. Hi ha un cavall i un ruc que pasturen en un camp del costat. En tombar per un xamfrà de la casa, apareix davant meu un paisatge de muntanya mitjana que no m'esperava. És un altiplà amb algunes vinyes i camps d'herba on pasturen cavalls. El camí avança fent un ample revolt per la vora de les finques i m'acosto a una edificació de pedra, antiga. Al costat, una menuda capella. He arribat a Sant Mateu.

La casa deu ser l'antiga rectoria que han transformat en un bar restaurant molt rústec. Ja fa estona que camino sense

fer cap aturada una mica llarga i hi entraré per veure si puc reposar una mica i prendre alguna beguda. Pujo els quatre esglaons que hi ha fins a l'entrada, empenyo la porta i hi entro. Accedeixo a un espai acollidor, on hi ha un grup de persones que esmorzen. Em descarrego la motxilla i la deixo sobre un banc d'una taula que hi ha a l'entrar. A la meva dreta hi ha una cuina i un cuiner amb davantal. Bon dia, bon dia. Al taulell, hi ha una safata plena de lluços frescos. Demano al cuiner si em pot posar una cervesa i m'assec a la taula. Estiro les cames mentre passo la vista per les parets, el sostre, els detalls antics. No sé si era la rectoria o una hostatgeria per als passavolants. Més enllà d'on esmorzen botifarres a la brasa hi ha un antic forn de pa i unes quantes llonganisses penjades. Darrere la barra, a la cuina, hi ha les graelles per fer la brasa, una antiga pica de marbre i una cuina de gas.

El cuiner em porta la cervesa i s'asseu a la meva taula per explicar-me que s'estima més oferir qualitat que no pas quantitat, però em diu que fa unes costelles gegants a l'estil de la seva àvia gallega. M'ensenya els lluços que he vist abans i em comenta que els prepararà aquest vespre. Em diu que un dels que seu a la taula del fons és el president de l'ADF, que ve tant que ja forma part del mobiliari. Em miro el cuiner, el que m'explica, i deu ser més o menys de la meva quinta. Va fer la mili amb el grup de muntanya, amb els esquiadors, i també ha fet el camí de Santiago -que m'empaita-, el va fer tot sol, dormint i caminant segons si era de nit o de dia, sense rellotge, sense calcular res, dormint a qualsevol racó de bosc que trobava. Es diu José Antonio i m'explica que avui està esgotat perquè ahir va

anar a dormir a les cinc i s'ha llevat a les set per pujar cap aquí dalt. Hi ha dies que necessita sortir, veure gent, anar a altres llocs que no siguin aquest cim d'àligues. Cada dos dijous surt a sopar amb una colla d'amics de l'adolescència. De tant en tant fa 'cochinillo' a la cordovesa i el peix el cuina a la brasa, senzill i bo. I jo penso que és el mateix que recomanava Josep Pla a l'hora de cuinar el peix, sempre a la brasa, sense gaires floritures. El José Antonio em sorprèn dient-me que fa sis tipus d'ous ferrats i el que convingui, mentre la gent que puja aquí dalt passi una bona estona. Em dona una targeta perquè torni quan hagi acabat el meu camí. Ja no m'aixecaria de la cadira, i ell tampoc, però fa gairebé una hora que xerrem i avui encara em queden molts quilòmetres per fer. M'acomiado d'aquest home que cada dia puja aquí dalt, potser amb el quad que he vist aparcat a fora, a cuinar plats que ningú s'esperaria trobar en aquest refugi inesperat.

Quan surto a l'exterior hi ha un grup d'excursionistes. És clar, avui és dissabte. Abans de marxar pujo unes escales per accedir a una placeta herbada i entrar a la capella de Sant Mateu que no he vist per dins. M'endinso en un petit espai molt ben arranjat on es respira recolliment i m'assec en un dels bancs que hi ha encarats a un petit altar. A banda i banda, dos peus de ferro forjat per aguantar els ciris. Darrere l'altar, a l'ampit d'una finestra de doble esqueixada, hi ha una figura de sant Mateu, i en una tauleta auxiliar, uns goigs del sant, unes quantes estampes i un gerro amb flors de plàstic. Quan surto a fora, encara hi ha el grup d'excursionistes que estan a punt de baixar pel GR. Abans que no ho facin ells, hi salto jo i perdo alçada

ràpidament per un sender molt baixador i recargolat. Aviat salto a una pista planera.

El cel és ben tapat, però encara no plou. Com que fa fresca, m'aturo en una cruïlla ampla a posar-me la jaqueta. A punt de carregar-me la motxilla, passa per darrere meu un quad que fa un soroll espantós. Em giro i, quan em veu, encara accelera més. No sap el greu que em sap que no li peti el motor allà mateix. Veig un xoriguer fent l'aleta per sobre meu i poc més avall em sorprèn veure un cartell que diu 'Mas Xurigué 1788'. Es tracta d'un restaurant ecològic que és al costat del camí. Hi ha un plafó que diu que és un restaurant compromès i que fa dinars catalans. Al mapa, veig que aquesta casa s'anomena Bernadó. Un tros més enllà trobo un home que em diu que s'hi menja molt bé, en aquell restaurant, almenys és el que li han dit, i per això hi ha volgut pujar, per saber si estava obert. Jo li comento que semblava tancat, però ell ho provarà. Adéu, que vagi bé. Jo tiro avall i ell tira amunt. Vaig per una carena i arran del camí trobo la surera monumental de la Molinera. M'hi aturo a fer una foto i mentrestant veig l'home d'abans que ja baixa i que em diu: 'solo sábados y domingos, es chiquitito pero está muy bién'. M'ensenya la targeta que li han donat i s'hi posa bé perquè faci una fotografia a la cartolineta. Com que ell hi insisteix, l'hi faig. A la meva col·lecció d'imatges queda la seva mà amb la targeta del restaurant ecològic i compromès.

A l'esquerra hi ha el fondal boscós per on baixa el torrent de la Molinera, que neix arran de l'alzina monumental. Quan envolto el turó de Pedrells passen uns ciclistes veterans i sento que un li diu a l'altre: 'jo he fet un *bajón*, no

cal traduir-ho, oi?' La carena s'ha fet ampla i la pista també. Sento cantar un gall mentre vaig baixant cap a una gran extensió de conreus, amb camps d'herba i algunes vinyes. Ara ja sento cantar galls i oques i arribo a la Creu de Can Boquet, clavada en una roca i situada en un antic trencall de camins que enllaçaven el mar amb l'interior i amb la carena litoral. Sota un gran pi pinyoner hi ha una caseta d'informació del Parc de la Serralada Litoral, que és com van anomenar aquesta àrea protegida que caminaré durant les properes hores. Tiro pel costat de les planes d'en Boquet, novament de cara amunt, per una pista que han asfaltat i que ara serveix perquè alguns ciclistes baixin a tota velocitat. Soc a 350 metres d'alçada i vaig remuntant el terreny. Lluny, a peu de mar, veig molts hivernacles i un port.

Aquí dalt l'ambient és de mitja muntanya. De cap manera sembla que estigui tan a prop de les platges del Maresme i a tan poca alçada. Passo pel costat de sembrats verdíssims envoltats d'alzines i pinyoners molt esvelts. Un pit-roig, amb el seu característic pit-pit-pit, i altres ocells amb melodies més treballades m'acompanyen per aquesta carena conreada, i em concentro en el meu pas seguit i compassat. En alguns camps hi ha roselles i flors grogues. Cap al mar el cel és més clar que cap a l'interior. Ja veurem què passarà. Jo estic a la frontera dels núvols més grisos i van caient gotes. He remuntat fins als 415 metres on s'obre una esplanada. Al mig hi ha el dolmen de la Roca d'en Toni, envoltat d'una mena de pedrís circular d'obra. Salto dins del cercle per observar de prop les roques granítiques tan ben disposades del dolmen, amb un passadís de lloses

verticals i una de gran a la part superior que tanca el sepulcre. Algú les hi va situar fa uns quatre mil anys. No m'ho puc imaginar. Mentre observo un plafó explicatiu, sento que algú crida: 'va, prepara les cadires!'.

Torno al camí, perquè no em facin desplegar cadires, i va caient una pluja fina que de vegades afluixa. En aquest decorat un punt melancòlic, m'arriba al mòbil una fotografia de la meva germana Rosa d'avui fa quatre anys on es veu la meva mare al monestir de Montserrat, l'últim dia que l'hi vam portar, ja amb la cadira de rodes. Se'm fa un nus a la gola mentre continuo avançant per aquest camí ample i còmode que ja m'ensenya, al fons, tapades per núvols lletosos, les panxes emboscades del Corredor i el Montnegre. Una massa forestal que impressiona. Per tot plegat, visc un moment d'emoció profunda que em trasbalsa. El camí continua carener amb vessants baixadors a banda i banda: a ponent encara cap al Vallès, per on discorre el torrent d'Ardenya, i a llevant cap al Maresme, per la conca de la riera de Cabrils. Però són accidents geogràfics que només veig al mapa. El meu horitzó és tancat per muntanyes, el paisatge és immediat, atapeït de boscos, amb algunes masies properes o arran de camí, com Ca l'Arcís, ben arranjada i enjardinada. Sí que veig una porció de Vallès, amb un llarg estrat de boira blanca que vull percebre com un senyal d'estabilitat atmosfèrica.

El camí va envoltant la part alta del torrent de Cal Camat i arribo a un trencall que fa de collet entre les torrentades profundes que tiren cap al Vallès, cap a Cabrils o cap a Òrrius. En aquest mateix punt hi ha diferents camins i un

indicador del GR 92 amb el nom 'Can Bordoi', en referència a una casa propera que al mapa apareix com Cal Camat Vell. Em trobo a 410 metres d'altitud. Aprofito la parada per treure'm la jaqueta. Des que ha sortit una mica el sol que passo calor, però els ocells s'han activat i per sota el turó de Can Pascol vaig escoltant admirat el concert a moltes veus que hi fan aquests menuts habitants del bosc. Cap al fons del torrent de la Pallota, sota meu, brama un ruc d'una manera èpica. Poc més enllà trobo un indicador del Meridià Verd Sud i en un coll planer s'obre a l'esquerra l'esplanada del Fum. Al vessant dret, per sota meu, hi ha Ca la Mort, que és on deu bramar el ruc. S'hi veuen cotxes aparcats i mentre camino vaig pensant què haurà preparat per dinar, avui, la mort? Dins el bosc ombrejat s'hi veuen roques de granit blanquinoses de to misteriós. Sobre el camí, a l'esquerra, sota el paratge de les Encantades i el turó Rodó, hi ha la masia de Cal Tarascó, situada darrere tres pins pinyoners esvelts. Des del balcó de la casa o des de la barana que envolta l'era deuen veure cada dia Ca la Mort.

Avanço per aquest camí ample, planer i còmode i un tros enllà veig sobre el camí una edificació vertical, antiga, que té una finestra i un arc de mig punt. Què deu ser? No és prou gran per ser una casa. Em crida molt l'atenció i vull saber per a què servia. M'enfilo pel pendent, amb algunes dificultats a causa del pes de la motxilla, fins al peu de la construcció, que està parcialment enrunada. Haig de vigilar per arribar arran de murs i abocar-me al seu interior per veure de què es tracta. Hi ha un pou molt profund amb un antic sistema d'extracció d'aigua que no acabo d'entendre,

amb canonades de ceràmica. Observant els detalls d'aquest lloc alçat sobre el camí, sento com el ruc de Ca la Mort fa ressonar el seu bram profund per avisar-me que no m'abalanci dins del pou si no vull que la seva mestressa vingui a conèixe'm. Per no temptar la sort, decideixo saltar de nou cap a la pista i continuar el meu camí. Els ocells van refilant a pocs metres de mi, però són invisibles. Tornen a caure gotes. Arran del camí hi ha un escampall d'espurnes blanques i roses de les estepes. Deixo enrere Ca la Mort i em sento molt viu!

Passat un revolt obert de camí, se sent música i remor de gent. Aviat veig que ve de sota, d'un jardí romàntic amb llumenetes que són petites espelmes. A una banda del camí hi ha una filera de vehicles aparcats, i un d'ells va guarnit amb els clàssics llaços blancs i els petits poms de flors dels casaments. La porta del recinte de Can Céllecs està oberta. Hi ha uns grans caps de buda a una banda del carreró que baixa cap a l'interior del conjunt d'edificis i altres detalls decoratius d'estil oriental amb què han volgut ornamentar aquesta antiga masia. Avui hi celebren un casament, però habitualment potser hi fan teràpies naturals i alternatives. Això que ara està tan de moda. A prop, trobo un indicador que m'encoratja. Estic només a cinc quilòmetres del coll de Parpers. Torno a entrar al bosc i sorprenc dos cabirols que pasturaven confiats. Aquí dalt? Sí, aquí dalt, a quatre passes de les platges del Maresme, en aquests boscos atapeïts de la serra litoral que ofereixen protecció a aquests petits cèrvids que ja havien desaparegut de mig país però que han tornat.

El camí em va alçant fins a l'ermita romànica de Sant Bartomeu de Cabanyes, situada al costat mateix del camí de Vilassar de Dalt, que és el que he anat seguint des que he baixat de Sant Mateu. El petit templet, documentat a finals del segle XII, té un absis molt bonic i un campanaret d'espadanya de formes arrodonides. Tot al voltant hi arrelen plantes ben cuidades. Hi han instal·lat un rètol de fusta que diu: 'Respecteu les plantes, les pedres i el silenci. Gràcies.' Miro de complir-ho. Quan envolto l'ermita trobo la menuda façana, que té un arc de mig punt fet de dovelles ben escairades i una finestra. Hi ha una menuda casa adossada, amb una antiga vidriera de fusta i el número 18 sobre la porta. Una construcció molt modesta, d'un pis amb finestra, on deurien viure els ermitans. El mapa en diu Can Cabanyes. M'encantaria entrar-hi a veure què hi ha, però està tancat i no hi ha ningú. Continuo per la vora d'uns camps planers i surto a una carretereta a l'indret del coll de Sant Bartomeu. A l'esquerra hi ha un indicador del terme de la Roca del Vallès, que deu començar d'aquí en avall. A mà dreta, fa un parell de llaçades per baixar fins a Òrrius.

Travesso la carretera i guanyo metres per la carena de l'Argenta que és ocupada per un bosc d'alzines, pinyoners i arboços, amb l'estesa de flors blanques de l'estepa que ja he vist aquests dies, a banda i banda del camí, uns pètals que la natura ha anat escampant sense que s'hagi hagut de casar ningú. El camí planeja, és de sauló, d'uns dos metres d'ample, com un passadís envoltat d'arbustos, arbres, plantes i flors que sembla que algú hagi obert només per avui i que s'hagi d'anar tancant darrere meu, però és tan

frondós que la vegetació no em deixa veure què hi ha més enllà. En una clariana, provo de superar la careneta que tinc a quatre passes, per fer una ullada a llevant, on hauria de veure Òrrius i l'esvoranc de la pedrera de Pedra Blava, però les fulles planes d'uns roures m'escupen tota l'aigua acumulada i quedo ben xop. Tiro enrere sense haver aconseguit el que pretenia i ho deixo estar. El camí carener és ara un sender. Tornen a caure gotes. En un punt determinat, trobo un corriol que em deixa acostar fins al fil de la carena i mirar a l'altra banda. I ara sí, veig que tinc la pedrera a sota mateix i al fons de la vall hi ha el poble d'Òrrius, i un tapís de bosc que ho cobreix tot. El sender emprèn un flanqueig per dins del bosc, per un vessant de la serra de l'Argenta on despunten moltes boletes de galzeran, molt vermelles i vistoses.

Vaig guanyant alçada fins que arribo a un cimet envaït pel bosc que té unes grans roques granítiques arrodonides que no sé d'on poden haver rodolat, perquè em trobo al punt més alt d'aquest paratge humit i verd, situat a 430 metres. Hi paro a menjar una barreta, que avui també serà el meu dinar. Miro l'hora que és: les tres de la tarda. Recordo que vaig dir a l'alberg que hi arribaria cap a les sis. Potser sí que ho aconseguiré, però encara queda una bona tirada. Quan deixo aquest cimet salvatge, tiro avall per un sender molt dret i obac, guarnit a banda i banda amb mates de galzeran que té molts fruits vermells, i al capdavall salto a una pista ampla, però la deixo per un camí carreter que m'agrada més, i aviat es fa sender. Miro d'anar seguint els senyals del GR. Sembla un joc de pistes però és divertit. Les estepes també han convertit aquest corriol en un jardí.

Surto novament a una pista ampla, que té afloraments de roques molt fosques, i avanço ràpid arran d'una tanca d'una àrea de lleure, amb taules de pícnic i gronxadors per a la canalla, a l'ombra d'uns pins pinyoners alts, alzines i roures. Un rètol anomena aquest indret com a Nostra Senyora dels Àngels. Per ser dissabte està bastant desangelat!

Decanto per un sender obac amb pèlags d'aigua. Al fang hi ha marcades les peülles dels senglars que deuen venir a arrebossar-s'hi. He vist al mapa que al coll de Parpers hi passa la carretera de la Roca. Una possibilitat, per anar tirant sense perdre temps, seria prendre-la de cara a Argentona i anar baixant pels seus revolts asfaltats per empalmar, ja al fons de la vall, amb la riera de Dosrius, però no tinc ganes de caminar per la carretera. Ja sé que l'Espinàs no m'entendria, però jo m'estimo més tenir sauló o terra sota les soles. Veig que hi ha un camí que decanta un tros abans i que potser em durà fins al mateix lloc però per un vessant muntanyós i seguint una altra riera que hi conflueix, per això quan soc a punt d'arribar al coll de Parpers, deixo el GR i decanto a mà dreta per un camí carreter que hauria de ser el que he vist al mapa. Vaig perdent alçada i faig un revolt a mà esquerra. Perfecte, de moment coincideix amb el dibuix que he vist al mapa. Al terra hi ha roderes de ciclistes que hi passen sovint. Això és bon senyal. De cop surt una merla de trascantó, fent un vol ras cap a l'interior del bosc. Vaig pensant que en aquest precís moment deixo les carenes que he seguit durant uns quants dies i les canvio per rieres i torrents, camins naturals que estan entaforats al fons de les valls, però que

demà hauré de tornar cap a les carenes per arribar fins al santuari del Corredor.

El camí va seguint un fondal emboscat que quan s'obre és com una petita vall aïllada amb una casa, Can Roviró, que té camps de conreu al voltant. Les feixes de cereals verds ocupen el terreny esglaonat fins a un revolt tancat de camí. Torna a ploure i desplego el paraigua. Em deixo anar avall, corrent una mica, perquè plou però també perquè ja tinc ganes d'arribar al fons de la vall. I aviat travesso un llit sorrenc d'una riera per saltar a un camí magnífic, pla, sota uns arbres molt alts i verds, que és el sender local que buscava. Segueixo el camí, paral·lel a la riera que baixa d'Òrrius, i em faig un autovídeo per explicar que no és que plogui gaire, però que he obert el paraigua per no mullar-me. Si faig una presentació fotogràfica, potser l'hi afegiré per donar-hi un toc d'humor. Avanço per aquest camí planer ensumant la fragància de la humitat i la vegetació mullada. Quan aixeco el paraigua per obrir la panoràmica que em queda limitada per la seva tela, veig una línia d'eucaliptus i Cal Tomàs Rajoler, on el camí, seguint l'orografia del terreny, fa un revolt obert cap a la dreta i la vall s'obre completament. La xemeneia d'una masia treu una tirada grisa de fum. El fons de la vall és ocupat per conreus de cereals molt alts. La carretera C-60, que ve del Vallès per dins de la muntanya, passa alçada per sobre Can Pins, Can Blanc i Can Pot Febrer.

El camí s'acaba situant dins la llera de la riera de Pins, i més enllà em situa sota un pont. M'hi aturo i ho aprofito per escriure sense mullar-me. Després hi torno, passo per sota un segon pont i pujo a un camí pel costat d'una

depuradora i entre un canyissar que fa una olor molt pròpia de riera. Sota un viaducte de la carretera trobo un indicador de la Xarxa de Camins del Maresme. Fins a Dosrius hi ha 3,3 km. Fins a Canyamars, 8,5. Fins al santuari del Corredor, 16,7. Els de la Xarxa de Camins han escrit 'Coll de Papers'. No he entès mai que es puguin equivocar en una cosa així, que no comprovin els topònims abans d'imprimir els cartells. Han perdut els papers! Com els qui van escriure 'l'Avern' per indicar el camí de Lavern, a l'Alt Penedès, i que ara recordo aquí, en aquest punt de la geografia on no havia estat mai.

Aquí, la riera de Pins s'ajunta a la de Dosrius i totes dues tiren avall amb un altre nom: riera d'Argentona, el poble que trobaran aviat. M'adono que ha parat de ploure i ho aprofito per sortir de l'aixopluc del viaducte i continuar caminant. Tiro enllà per la riera de Dosrius i aviat canvio la llera sorrenca per un sender de terra premsada que fa de més bon caminar amb les meves botes de muntanya. Davant, alçada, veig la masia de Can Belluguins. Quin topònim més divertit! Però és que on m'he aturat hi havia Can Matavents, i ara tinc a la dreta el bosc de l'Esquei de Mosterós, la vinya d'en Barretes i, a l'altra banda de la riera, el molí de Can Misser Prats. Quina meravella toponímica! El camí, que ara és més ample, segueix un meandre cap a la dreta. I sento un timbre: clinc, clinc!, em desplaço a una banda i passa una parella amb bicicletes tot terreny: bona tarda, bona tarda! Al vessant esquerre hi ha un bosc que té moltes capçades arrodonides, pintades de diversos tons de verd, talment com un quadre d'en Budesca.

Avanço per aquest camí riberenc pintat de roselles i passo a tocar d'unes naus industrials on avui no treballa ningú. Les botes s'ensorren al sòl arenós a cada passa que faig i als bessons de les meves cames els toca treballar de valent, com si anés per una platja. Les canyes que hi ha a banda i banda m'aïllen de l'exterior. Fan un túnel llenyós i vegetal entre marró i verd que dura una estona. A l'esquerra, per sobre meu, veig entre les canyes unes antigues naus abandonades amb unes xemeneies rovellades i plenes de sutge. Avanço pel paisatge domèstic de la llera, amb plantes verdes a peu de sorra i canyes primes i esveltes a la vora. El camí es decideix a deixar el llit de la riera i se situa al vessant dret. El panorama s'obre i apareixen cards verdíssims plens de punxes amb flors molt liles.

A l'altra riba hi ha el frondós bosc d'en Gavarra, amb arbres de grans dimensions. De la foscor del bosc apareix un salt d'aigua considerable, que cau a la sorra, corre uns pocs metres i desapareix cap al subsòl. D'on ve, tanta aigua? No ho sabré. El meu mapa no em dona gaires pistes. El camí, seguint la riera, gira cap al nord-est per sota una línia de plataners altíssims. Aviat la llera s'eixampla, el paisatge s'obre i apareix un campanar. L'entorn de la riera és un jardí de flors. Hi trobo una colla de joves que han deixat les bicicletes a terra i em miren de reüll. No se si se'n fien, d'aquest passavolant que ha aparegut del no res. A prop de les primeres cases de Can Bonamossa deixo la riera de Dosrius i segueixo uns metres el torrent dels Rials que em condueix a un pont de dos ulls per on arriba la carretera. Pujo a l'asfalt i entro al poble.

De seguida soc a la placeta on hi ha l'Ajuntament de Dosrius. El terra és de sauló, com el de la riereta que he seguit per arribar a aquest poble. Em descarrego la motxilla i m'assec en un banc per treure els grans de sorra que fa estona que vinc carretejant a dins de cada bota. Quan aixeco el cap veig que davant meu hi ha la silueta d'un mapa de Catalunya en una planxa de ferro molt rovellat. Als laterals, hi diu: 'Mil anys fent camí'. Jo no en porto tants, però em va bé reposar en aquest indret tan tranquil i recollit, i amb aquesta arenga que m'anima a continuar. A la meva esquerra hi ha l'Ajuntament, que és en una casa que té esgrafiats a la façana. Al seu costat, i a un nivell superior, seguint el carrer que fa una rampa, hi ha plantada una masia molt antiga, Can Net, del segle XVI. I més a la dreta, i encara més amunt, l'absis i el campanar de l'església, i gent que s'hi enfila pausadament. Observo una estona aquest quadre de diversos elements que es complementen, i aviat em carrego la motxilla per enfilar el carreró pujador pel costat de Can Net.

Vaig envoltant l'església de Sant Iscle i Santa Victòria, que té uns quants elements singulars, com ara un cilindre de maons que li surt de la façana, que deu ser una escala de cargol, amb una línia d'espitlleres al capdamunt, o un arc que connecta el temple amb una casa que deu ser la rectoria, o bé el campanar, que té un rellotge a cada cara i tots marquen dos quarts de sis, i uns altaveus per fer avisos a la població. Després de fer un glop en una font, torno cap a l'entrada del poble. Al mapa he vist que en surt una traça amb puntets verds, que vindria a ser un sender local, i m'hi dirigeixo, seguint el sot de les Canals, per sota

un gran til·ler i plataners gegantins. Segueixo el camí de Can Cot, també sorrenc, que va pel marge esquerre de la llera. El camí és obac, amb arbres alts i estilitzats, un espai estètic un punt romàntic. En veure'm, uns cavalls aixequen el cap i corren esperitats.

Quan surto del bosc pujo cap a Can Martorell. Hi ha camps de sembrat a la dreta del camí. Al mig, una pira d'arbustos i branques a punt per cremar. Alguns camps estan llaurats de fa ben poc. Avanço per una vall tancada on sento cantar enèrgicament un gall. És el gall de Can Poc, que és a sota, a mà dreta. Es nota que han tallat arbres, pinyoners. No saben què fer-ne, de tants arbres. Els clots i xaragalls del camí els omplen d'escorça de pinyoner, que els en sobra. Per sota el pla de l'Arenys arribo a un coll planer i entro a una altra vall molt oberta, amb sembrats, arbres riberencs als perímetres i la masia de Ca l'Arenys a prop, on borda un gos que m'ha vist. Tants arenys deuen voler indicar la sorra que hi ha pertot, tant a les rieres com al sauló de la resta del territori.

Arribo a la riera de Canyamars, que és la mateixa que la de Dosrius, però aigües amunt ha pres el nom del poble per on passaré demà al matí. El paisatge s'ha fet ample i generós, amb horts i camps de cultiu molt verds. A més, ha quedat una tarda magnífica i assolellada. Tot ajuda a ser conscient del paisatge que estic veient, tan humanitzat i tan natural alhora. El sender avança seguint la riera, ara per la dreta, ara per l'esquerra, ara pel sauló, sempre envoltat d'arbustos verdíssims i plataners enormes, amb alguns peus d'avellaner. Els diferents tons de verd, tots molt vegetals, creen una atmosfera irreal que sembla que

no pugui ser. Faig algunes fotos i quan me les miro sembla que hagi posat un filtre verd a l'objectiu. Mentre camino, faig una ullada al mapa. Hi veig les masies de Can Selva i Can Bigues, cases que tinc a banda i banda de la riera, totes dues amb noms que recorden la presència corprenedora de bosc i més bosc. Em planto davant un gran rètol: 'Rucs del Corredor'. Només espero que no vagi per mi, i no, es tracta de Rukimón, un negoci proper dedicat a fer excursions per aquestes muntanyes asseguts al llom d'un ruc.

Arribo a un trencall de rieres. La de Canyamars gira cap al nord. Em convé més seguir per la de Can Rimbles, que m'ha de conduir fins a prop de l'alberg. Hi ha sembrats molt verds i tendres a banda i banda del camí, amb línies de plataners altius als perímetres. Els rucs del Corredor han anat deixant boles d'excrements pel terra i haig de vigilar a no trepitjar-les. Veig que se'm farà tard perquè ja són les sis i vint, i quan puc travesso la vall i salto a la carretereta asfaltada per avançar a més velocitat. Envio un missatge a l'alberg per avisar-los que soc a prop però que encara trigaré una estona. Porto molts quilòmetres a les cames i tampoc puc prémer gaire l'accelerador. A Can Rimbles hi ha un gall per la carretera gratant la palla que deu haver perdut algun tractor. Aquesta masia deu ser un restaurant. Hi ha una pancarta penjada que no sé si s'acaba d'entendre. Hi diu això: 'T'agrada la carn a la brasa? Doncs fes-te-la tu mateix!'. Em sorprèn. Però tot seguit trobo un indicador: a l'alberg Mas Silvestre, 2,5 km. I això ja no em sorprèn tant. Com qui diu, ja hi soc!

Avançar per l'asfalt, després del llarg trajecte d'avui, em castiga les plantes dels peus, però no hi ha cap altra opció que tirar endavant. Camino pel costat de la tanca d'un camp grandiós on hi ha milers de torretes amb avets d'un o dos pams d'alçada. Quan he fet un quilòmetre de carretera asfaltada, trenco a mà esquerra per una pista també asfaltada i que fa un pendent accentuat per darrere Ca l'Auger. Un gos menut que circulava per la pista em veu i s'espanta. Tot seguit s'esmuny per un forat de la tanca i, quan és al darrere, em planta cara bordant, amb un posat molt digne. El darrer quilòmetre se'm fa llarg, interminable, però aviat veig els edificis de l'alberg, situats encara al capdamunt d'un turó, i quan hi soc els envolto, perquè encara no sé que no caldria, que pujant unes escales faria drecera, però jo tiro per darrere l'alberg i faig un llarg tomb que ve a ser com la propina d'avui. Finalment entro en un espai central, entre uns edificis apaïsats i un bosc de pins. Veig llum en el que sembla un menjador i algú que em fa senyals des de dins. Hi entro.

Em rep l'Aaron. No m'esperava un noi tan jove i d'estètica tan urbana aquí dalt, però de seguida em complau amb les seves atencions i la seva amabilitat. Em pren les dades i m'acompanya a l'habitació 302. Cal travessar la placeta per sota un porxo, entrar en una altra ala de l'edifici i pujar a un primer pis. La cambra té dos llits i un balconet de cara al bosc. M'avisa que vindrà un grup de jugadors de rugbi, del País Basc. No em diguis? Deuen ser rivals dels que vaig trobar ahir a la Conreria. Quan marxa, l'Aaron em vol dir 'benvingut', però s'equivoca i em diu 'benvolgut'. Però la

intenció, la seva sempre amable bona intenció, és el que compta.

Em quedo sol. L'edifici és d'estructura molt bàsica i sostre alt. L'habitació no pot ser més austera, amb algunes parets d'obra vista i un llum que no fa gaire llum, i obro la persiana que dona al balconet i a la placeta central, davant dels pins. Decideixo que dormiré al llit que hi ha més arrecerat, més allunyat de la vidriera del balcó, perquè aquesta nit aquí dins farà fred, segur. Desfaig la motxilla i escampo tot el material a sobre del segon llit. M'organitzo per anar-me a dutxar i després baixar al menjador. El lavabo és compartit amb l'habitació del costat. Quan hi vaig, haig de passar el baldó perquè el del costat no hi pugui entrar, i quan en surto, haig de pensar a treure'l. Però no caldria perquè no hi ha ningú més. Quan ho tinc tot a punt, entro al menut plat de dutxa, que és a més d'un pam d'alçada, i passo la cortina encarcarada. L'aigua calenta triga una estona a sortir, però arriba. Quan acabo, estenc la meva tovallola al balcó, ho deixo tot ben recollit i surto a fora.

Ja comença a fer fred. El bosc de pins és a ponent i per entre les soques s'intueix la lluminària del sol que ja és força baix. Potser hi podré veure una posta semblant a la d'ahir, des de l'alberg de la Conreria. O fa una setmana? Avui ha estat un dia llarg i em sembla que dins d'aquest dia hi ha uns quants dies comprimits, però no, és aquest matí que he sortit de la Conreria, tot i que em faci l'efecte que fa més temps. Travesso la placeta per sota els porxos i entro en un espai comú, que és tot fosc i fred. Encenc els llums i l'inspecciono. Hi ha taules empalmades i cadires

metàl·liques que les toco i estan glaçades. La sala té molts finestrals i dona al paisatge obert de cap a llevant. De dia deu ser agradable estar-se en aquest espai mentre hi toca el sol. L'Aaron m'ha dit que soparé a les vuit. Quan ja ho són, surto de l'edifici i vaig cap al menjador, però els llums estan apagats i la porta està tancada. M'assec en un banc que hi ha davant mateix del menjador i poc després el noi m'avisa que ja hi puc entrar. S'agraeix, perquè ja començava a agafar fred.

Tot el menjador és per a mi. La cuinera, de moment, només tindrà un hoste, perquè els jugadors de rugbi encara no han tornat del seu partit. Hi ha diverses fileres de taules i una llar de foc al bell mig, que a l'hivern deu fer molt de caliu. Em paro la taula i la cuinera em duu un gran bol de vidre ple fins dalt de pasta amb bolets i tomàquet. Fabulós! Avui sí que necessito hidrats de carboni i me'n menjo dos plats. Quan ja estic acabant-me el segon, ve la dona esperitada dient: 'perdoni, no li he portat el pa'. No pateixi, amb la pasta, no em calia. De segon em duu un plat de pollastre rostit amb ceba i tomàquet. Segur que amb aquest àpat recuperaré tot el que hagi pogut perdre amb el desgast quilomètric d'avui. Quan m'estic acabant el segon plat, torna la cuinera, desolada, dient: 'perdoni, no li he portat l'amanida', i em porta un plat acabat de fer, ple d'enciam i tomàquet, però em sap greu, senyora, ja estic molt tip, ara soc incapaç de menjar-me aquesta amanida. L'hi agraeixo, però no podré. Negocio l'hora de l'esmorzar de demà, que oficialment seria a partir de les vuit, però els nois bascos esmorzaran mitja hora abans i m'hi podré afegir.

Vaig a recollir la roba que he deixat estesa al balcó i torno a baixar cap a la sala comuna a escriure al blog. L'Aaron és on m'ha dit que s'agafa més bé el wifi, però quan engego la tauleta el senyal és molt feble i tinc dificultats per connectar-me amb el blog i penjar-hi algunes fotos. Mentre estic en aquest espai, fent la crònica del que he viscut avui, arriba l'autocar amb els jugadors de rugbi del País Basc. En són una bona colla, acompanyats dels tècnics de més edat. Quan acabo d'escriure, entro al menjador per omplir la cantimplora, per si a la nit tinc set. Els bascos ocupen algunes taules i sopen amb una cridòria considerable. Quan me'n torno cap a l'habitació, trobo l'Aaron a l'entrada de l'edifici netejant una reixeta. Amb el seu tarannà cordial em torna a preguntar si tot va bé, i tot va bé, gràcies, Aaron, i bona nit. Aquest noi que no m'esperava trobar aquí dalt és voluntariós, educat i amable. Potser sap que el que pot oferir és just i cal compensar-ho amb la seva amabilitat que a mi em fa sentir molt ben acollit en aquest espai fred i auster.

M'acomodo a la meva habitació, baixo la persiana, poso una manta sobre el llençol i entro al meu llit, que és de molles, tou, però suficient. Els bascos s'estan una estona fent soroll sota el meu balcó, a l'esplanada dels pins que ara ja és ben fosca, jugant al que en diuen 'polis y cacos' i amb ganes de gresca. Llegeixo les notícies al Vilaweb i al cap d'una estona arriba el silenci. És el moment d'apagar el llum, les onze i vint. Demà em llevaré a les set del matí.

Diumenge 6 de maig

A un quart de set ja estic despert i ho aprofito per llegir les notícies del matí. Em llevo a les set i ja sento les veus dels jugadors de rugbi que són als passadissos o a baix al pati. Avui esmorzaré amb ells. Aixeco la persiana i surto al balcó. Hi ha núvols trencats. Ja veurem com s'organitzaran i si aniran creixent i s'aniran prenyant d'aigua. De moment em preparo les coses, que deixo ben organitzades sobre el llit, després d'esmorzar ja em faré la motxilla, i baixo cap al menjador. Ja hi són tots, amb la seva cridòria animada de primera hora. Faig cua per agafar el plat, la tassa, els coberts, posar-me el cafè i la llet, agafar unes galetes i tot això tan característic dels albergs. Fent cua, tinc davant meu un dels tècnics, molt alt, deu fer ben bé dos metres d'alçada, i tot d'una es gira i m'acosta una panera mentre em diu: 'soc català i faig de tècnic a aquesta colla de bascos, ja fa temps que visc allà'. Doncs molt de gust de conèixe't! Esmorzo tot sol en una taula, a prop de la gran colla de nois fornits i musculats que avui faran un dels seus partits en algun camp de Barcelona o voltants i que dormen aquí dalt, com l'altre equip dormia a l'alberg de la Conreria.

Quan surto a la placeta veig que el cel s'ha acabat de tapar, és tot gris, i ja plovisca. Pujo a fer la motxilla i quan surto de l'edifici ja està plovent amb ganes. Consulto el radar meteorològic i veig que hi apareix una gran taca de precipitació que avança cap aquí. Em sembla que en tinc per estona. Travesso la placeta per sota el porxo i entro a l'oficina a pagar. L'Aaron no hi és. Hi trobo la Imma i el Josep, que mentre emeten la factura de la meva pernoctació, em demanen que els expliqui cap on tinc previst anar. Jo els dic que, de moment, cap a Sant Celoni i

que després voldria travessar el Montseny i saltar cap a Viladrau, travessar les Guilleries i continuar cap al Collsacabra, però que tot això dependrà d'allà on trobi lloc per dormir, o del temps que faci, o potser de situacions que ara no em sé imaginar i que em faran variar el recorregut. Amb el Josep, que és de Cardedeu, estem una estona xerrant sobre les bondats de caminar pel país i d'estar en contacte amb la natura. La Imma, veient la meva motxilla, m'explica que de jove va caminar per Irlanda amb una amiga, però que portaven massa pes i van patir una mica. A fora plou a bots i barrals, i per això continuem la nostra conversa, que és agradable i molt cordial, amb aquestes dues persones que no coneixia i de les quals et faries amic de seguida.

A les deu la pluja va afluixant i els dic que be hauré de marxar, encara que continuïn caient gotes. Em volen acompanyar fins a unes escales que ahir no vaig saber trobar i que m'haurien evitat de rodejar la casa. El Josep m'explica on trobar el començament d'un sender que em durà fins al poble de Canyamars, que no és gaire lluny, situat al fons de la vall, al peu de la serra del Corredor. Ens acomiadem com si fes anys que ens coneguéssim i baixo les escales, mentre ells em saluden amb les mans i jo m'allunyo de l'alberg i d'aquestes dues persones que ja sento tan properes. Ahir vaig estudiar el mapa i vaig veure que prop de Canyamars, remuntant la riera, hi havia un camí que guanyava alçada per la via directa, aprofitant una carena secundària, cap al pla de la Marruca i l'esquena principal de la serra. Allà hauria de retrobar el GR-92 que vaig deixar al coll de Parpers. Em sembla que fa una

setmana, però era ahir! I el GR m'ha de dur cap al santuari del Corredor. Ja en tinc ganes, de veure'l al cim de la muntanya. Després hauria de continuar cap a Vallgorguina i deixar el GR per decantar cap a Sant Celoni per una combinació de camins que surten al mapa. Ja veurem com anirà tot plegat.

Miro de trobar el sender que m'ha explicat el Josep però tinc dubtes, no sé si és el que he pres, un camí totalment envaït per mates d'estepa i altres plantes. Ha parat de ploure, però m'estic bellugant per un entorn ple de fulles carregades d'aigua i haig de vigilar a no tocar gaire les branques. De cop, s'acaba el sender. No sé què fer, però tiro avall, bosc a través, baixant per uns antics marges amb el cos arronsat per no provocar una caiguda massiva d'aigua, però m'acabo perdent i torno enrere. Faig una ullada al mapa i estic segur de tenir el camí bo poc més ensota. Torno a tirar avall, sense vigilar gaire amb les gotes que regalimen dels arbres, i finalment trobo el camí que buscava, però he quedat xop. Veig el fons de la vall a prop, amb un tel de boira que s'allargassa tranquil i estàtic. Passo per la masia de Can Nogueres, faig un parell de revolts tancats de camí i travesso la riera.

Entro a Canyamars i torna a ploure. Plou sobre mullat. Busco algun lloc per refugiar-me i arribo al bar i restaurant Cal Víctor. Cap dintre, a veure si m'asseco i para de ploure. Demano un tallat a la barra. Alguns homes van sortint d'un menjador interior per pagar. Han fet un esmorzar de forquilla i ara ja deuen marxar cap a casa, però veuen que plou i s'esperen una estona a prop del meu tamboret. Hi ha un altre home a la barra, el Domingo, que paga el tallat que

s'ha pres i la cambrera li diu: 'anem descompensats, ahir el Quico, que estava sol i em va preguntar on és el Domingo?, i avui vostè sol sense el Quico!'. L'home és baixet, de pell colrada a la cara i a les mans, nas prominent. Deu tenir vuitanta anys llargs, o noranta. Quan marxa, llança un enèrgic 'adéu siau'. La Maria, la cambrera, li diu: 'que vagi tot bé!' I l'home es gira per dir: 'anirà bé!' Quan vaig al lavabo veig que hi ha un menjador grandiós en una altra ala de l'edifici i ara entenc el rètol que he vist: 'Aforament màxim 229 persones'.

Quan deixo Cal Víctor encara plovisca. El cel és d'un gris plom que fa basarda. Ja es veu a venir que l'aigua m'acompanyarà tot el matí. Abans de deixar el poble, pujo a veure l'església de Sant Esteve, que és molt a prop, al cim d'un turó que hi ha al nord del petit nucli del poble. Pujo unes escales fins al nivell del templet, que no és gaire gran, però és altiu, amb un campanar de cadireta de quatre ulls que agafa tota la façana. Al costat hi ha un petit cementiri. Té orígens romànics, i el que veig avui és el fruit d'una gran reforma gòtica i altres canvis i afegitons posteriors. No ha perdut la gràcia i conserva una esveltesa que es fa mirar.

Abans de continuar obro el paraigua, faig una ullada al mapa i llavors sí, baixo les escales de l'església i deixo Canyamars pel camí del Pou de Glaç, que em connecta de seguida amb la riera a través d'una esplanada que té al seu voltant unes quantes alzines centenàries, monumentals, grandioses. Aquí mateix prenc el camí que apareix al mapa, directe amunt, seguint l'esquenall d'una carena que es despenja de dalt. El camí és ample, però molt enfangat i les botes van guanyant pes amb l'arrebossat de fang que es va

enganxant a cada passa. L'avantatge és que la pluja va minvant. La vegetació és lluenta i veig que al cel hi ha més llum. No sé com prendre-m'ho. Mentre vaig guanyant alçada, em distrec veient la soca de les sureres que estan pelades. La majoria són corpulentes i conviuen amb pinyoners també esvelts, alzines i roures. El camí continua relliscós, amb un grau de pendent elevat, directe cap a la carena, que no sembla que estigui gaire lluny. Poc més amunt haig de parar a treure'm la jaqueta perquè entre la pluja, la humitat ambiental i la suor, estic quedant xop com un ànec. El front em raja amb una combinació d'aquests elements.

Ara ja només plovisca i arribo a un punt en què el camí canvia de sentit radicalment i gira cap a ponent. No sé si m'interessa gaire, però veig que del revolt mateix marxa un sender cap al nord-est, i aquest sí que m'agrada, perquè és la direcció que haig de prendre per arribar al santuari del Corredor. Aquest corriol no apareix al mapa, però el prenc. Serà molt. De moment va pujant i no perd la direcció que tenia. Perfecte! Si em giro, veig Canyamars al fons de la vall i l'alberg a l'altra banda, instal·lat a la seva carena, però molt més lluny del que m'esperava. Ja he caminat tot això? El risc imminent de pluja em deu fer córrer. El sender continua pujant de valent, fent alguna ziga-zaga tancada, i finalment surt a un camí transversal ben traçat que marxa encara cap al nord-est i finalment assoleix la carena. A la soca d'un arbre, un senyal de pintura blanc i vermell. He arribat al GR-92. Són dos quarts de dotze del migdia.

El sender emboscat surt a camp obert i avança per un prat d'herba tendra i verdíssima. Al davant tinc carenes molt

arbrades, atapeïdes d'un bosc molt espès, sota una capa de boira que tapa els cims. El caminet torna a entrar al bosc i travessa una petita extensió de sureres magnífiques, però aviat em fa saltar a una pista. M'hi aturo a consultar el radar meteorològic i veig que encara venen taques de pluja, però no sembla que hagin de durar gaire estona. Avanço per un camí carreter, per darrere una casa de natura. La massa boscosa domina tot aquest espai tan forestal i grandiós. Quan m'aturo a fer una fotografia a un trepó florit, comencen a caure gotes i aviat plou amb ganes. Em poso l'anorac, desplego el paraigua i miro d'accelerar el pas per sota les alzines i pinyoners. Hi ha estones que cau molta aigua i jo em defenso de la mullena sota el meu paraigua, però no m'aturo. Assoleixo la carena principal i vaig avançant per dins del bosc, sota la cortina d'aigua que cau a bots i barrals. El santuari no apareix, però sento el motor d'alguns vehicles que deuen pujar per la pista. Segueixo un sender molt marcat i de sobte surto del bosc i veig davant meu un espai més obert i un edifici amb campanar al final d'un pendent. El santuari del Corredor.

M'hi vaig acostant, fent l'última rampa fins al turó on està instal·lat. A fora hi ha algunes taules i cadires metàl·liques que estan molt mullades. Pico de peus perquè em salti el fanguisser que duc a les botes i entro de seguida a un cancell de l'edifici. Em descarrego la motxilla i la deixo en un racó, perquè la funda sembla una cascada d'aigua. Em trec l'anorac, el penjo en un sortint perquè s'eixugui i per no mullar-ho tot i entro en un petit bar que per a mi és un refugi càlid i acollidor. I sobretot sec, sense humitat. Hi ha algunes taules que ocupen el poc espai disponible. En una

hi seu una parella jove i en una altra un matrimoni gran. Jo m'assec en un tamboret, a la barra, i demano una cervesa. En aquest darrer tram ha plogut molt i molt seguit. Hi ha hagut estones llargues avançant pel bosc, amb el meu paraigua precari, en què m'ha caigut molta aigua a sobre, i ara em trobo aquí dins, protegit per aquest antic edifici, en aquest bar que inspecciono.

Sobre la porta de la cuina hi ha un cap de senglar. D'un ullal, li penja una senyera. Just al costat té dotze llonganisses en filera. I si hi ha una cuina, bé hi deu haver un menjador, però no sé on para, perquè l'espai d'aquí és reduït. Veig que sobre la cafetera hi ha un adhesiu que diu: '2014 dret a ser lliure'. Ara surt el sol i la cuinera surt a la barra i crida: 'jo ja ho he dit!', referint-se a la ullada de sol, i fa un xiscle agut de satisfacció. Aprofito la treva meteorològica per sortir a fora i veure el paisatge de l'entorn. Encara plovisca, però res comparat amb fa una estona. Davant de l'edifici s'estén un gran prat inclinat que està envoltat d'arbres. Segueixo la paret de l'edifici fins a un pati interior on hi ha l'entrada de l'església, que és tancada, un pou i el campanar, que és baix i quadrat, robust, fet tot ell de carreus ben escairats. També hi ha el que sembla l'entrada principal del conjunt, i potser del menjador que no he vist.

Quan torno al bar hi ha una noia que no he vist abans. Està asseguda a la taula del matrimoni gran i els explica que va anar a caminar per la muntanya i que li van sortir 'unos sarpullios en los pies que flipas', que no sé si és la manera més adient de parlar a persones que deuen tenir almenys setanta-cinc anys, però hi deu haver confiança. Segur que

en parlen perquè m'han vist l'aspecte de caminaire. Es deu notar que no he pujat aquí dalt còmodament amb un vehicle, perquè porto les botes arrebossades de fang, fins i tot per sobre, i els cabells mullats. Miro de fer temps en aquest espai que m'acull i veig que al final de la barra, a la paret, hi ha un cartell amb fotografies de bolets que està patrocinat per una empresa, Gabarró Hermanos, SA Maderas, situada a Sabadell i a Polinyà. Hi ha el nom dels bolets en català i també en castellà. El bolet de tinta en castellà es diu barbuda o matacandil. El rossinyol, rebozuelo o cabrilla. El pet de llop, cuesco de lobo, que trobo també explícit. L'ou del diable, falo imperial. L'apagallums, matacandelas. I un bolet curiós: la bossa o porra, que en castellà es diu mano de mortero, i sí que ho sembla, una mà de morter. Ben trobat.

Les que semblen les mestresses del bar i el restaurant repassen els horaris i les taules reservades. Aquest bar és sorprenent. Ha anat sortint gent de la cuina i ja n'he comptat sis o set de diferents. A l'hora de dinar, això deu ser una bogeria. Deuen tenir un bon menjador o diversos torns. M'acosto a la finestra i veig que definitivament ha parat de ploure. Hi ha una capa d'estrats grisos, irregulars, estàtics, que han quedat incorporats en el paisatge humit de l'exterior. Potser és el moment de continuar. Pago la cervesa que he pres i surto al cancell. Em poso l'anorac i em carrego la motxilla. La roba de l'anorac, encara mullada, se m'enganxa a l'esquena de la samarreta. És una sensació un punt desagradable, però inflo els pulmons i empenyo la porta del cancell per sortir. Em rep un aire molt fresc, accentuat per la mullena general que hi ha per tot arreu.

Deixo l'aixopluc a pocs minuts de la una, moment en què no paren d'arribar cotxes a dinar. És clar, avui és diumenge. Faig el tomb al santuari per la part de l'absis, que té diversos contraforts verticals de pedra, i toquen les campanes: quatre quarts i una campanada horària. Som-hi!

El GR de seguida deixa la pista i pren un sender baixador. Ja no plou, però tot està xop. Els arbres regalimen i els ocells tornen a cantar i torno a pensar el que he anat rumiant aquests dies: quan plou, aquests menuts éssers alats que viuen al bosc s'amaguen i aturen la piuladissa fins que no para de ploure. En acabat, hi tornen d'una manera discreta, que aviat van normalitzant, com si s'esperessin a confirmar la millora del temps. Un cop els arriba un raig de sol, sembla que es despertin tots de cop, la melodia s'accentua i aquests petits animalons tornen a escampar la seva música per cada racó forestal de la muntanya. Baixant per aquest sender, noto la calma que hi ha després d'una tempesta. Si m'aturo, només se sent el clec-clec de les gotes que cauen de les branques i les fulles, la piuladissa dels ocells i el so opac d'algun avió llunyà que deu passar per sobre la capa compacta de núvols. El corriol que segueixo em condueix novament a la pista. Deso el paraigua que duia penjat dels tirants de la motxilla, per si de cas, perquè comença a fer ressol. Els núvols es deuen estar trencant i aprimant. Trec els bastons i tiro avall per la pista ampla i còmoda.

Aquests dies no he fet servir gaire els bastons perquè no disposo de les gomes protectores que haurien d'anar a les puntes i no vull deixar els forats que veig sovint pels camins i que compacten innecessàriament el terreny. Però

aquest matí, sota l'aiguat, he trobat uns plàstics al terra que s'hi adapten i fan la funció de les gomes que no tinc. Per això ara avanço confiat amb els meus bastons. Les flors de les estepes, que aquest matí veia tancades com un botó, ara s'han obert del tot. I finalment surt el sol. Els núvols ja s'han trencat definitivament. Canvio la pista per un camí de sauló molt erosionat, ple de xaragalls, que fa molt de pendent i que recordo haver pujat amb el Grup de Muntanya en Família, de l'Agrupació Excursionista Talaia, per anar de Vallgorguina fins al santuari, havent passat abans a veure el dolmen de Pedra Gentil. Amb el sol, les gotes d'aigua brillen com petits diamants a les fulles de bruguerola, als arboços i als roures, a les estepes i a les ginesteres.

Surto novament a una pista, que m'obre el panorama cap a ponent i avanço pel costat dels camps de la Quintana de Dalt, que estan xops d'aigua i coberts d'un borrim de brots verds molt menuts. Al nord puc veure ja la carena del Turó de l'Home, una barrera infranquejable i fosca, entapissada de vegetació que des d'aquí sembla impenetrable, llunyana, inabastable. Mentre observo el paisatge, sento cantar un gall i al final d'un ample revolt apareix una masia que fumeja. Aviat arribo a l'era enrajolada de la casa del Trull. Com que estic una mica alçat sobre el conjunt, veig les diverses edificacions agrupades al voltant del cos principal, amb set o vuit teulades a diferents nivells que tenen una capa carbassa de líquens molt estètica. Hi ha una gran xemeneia que surt del cos principal. En surt calmadament el fum que he vist abans.

M'adono que duc les botes enfangades per fora i plenes de sauló per dins. A prop del Trull trobo una pedra de granit de dimensions perfectes per a recolzar-hi el peu i treure'm el sauló de les botes. Per fora, veig que a part de fang hi porto un arrebossat de petits granets minerals. Si desvio la mirada de les meves botes, ja veig al fons de la vall la ciutat de Sant Celoni, encara molt per sota, que és el meu objectiu d'avui. Per sobre té alguns estrats de núvols estàtics i, darrere, la taca fosca del Montseny. El cel s'està tornant a tapar. No sé com acabarà evolucionant, tot plegat, i continuo baixant per un bosc de sureres, que estan pelades de fa temps, algunes fins a una alçada de metre seixanta o dos metres. Algunes, més amunt i tot. Més avall apareix la façana d'una casa situada en un espai obert. El camí em duu arran d'uns camps allargassats i de seguida salto a l'esplanada que hi ha davant de l'edifici.

La masia de Can Pradell de la Serra està tancada dins d'un baluard, però per sobre el mur es veu una part de l'ala sud que té uns esgrafiats geomètrics molt vistosos de color granat amb un text que diu 'Joseph Pradell de la Serra any 1847'. A l'exterior hi ha l'antic paller que ara és un restaurant, El Paller de Can Pradell. Hi ha famílies que seuen en unes taules i fan el vermut. És diumenge, hi ha temps, i l'optimisme propi del moment previ a fer un bon dinar. Els nens s'estimen més estar-se abocats al caire d'una bassa d'aigua amb peixos, on jo m'aturo a descarregar-me la motxilla i fer un glop d'aigua de la cantimplora. Em torno a treure les botes perquè baixant fins aquí m'hi ha entrat més sauló. El meus peus semblen atraure aquestes minúscules pedretes fetes de diversos

minerals que s'escolen pel coll de la bota. Van arribant més cotxes. Aviat el restaurant s'omplirà de famílies amb ganes de fer un bon tec i una bona sobretaula. Jo em carrego la motxilla i canvio la companyia d'aquesta gent per un menut camí baixador que perd alçada amb rapidesa arran d'espectaculars sureres, exemplars magnífics, de soques amples i arrelades que deuen tenir molts anys.

Vaig baixant cap al fondal obert per la riera de Vallgorguina. A mesura que m'acosto al fons de la vall, hi ha més alzines i roures, amb pinyoners, i menys sureres. Quan arribo al llit de la riera, el paisatge ja és riberenc, verdíssim, esplèndid. La llum del sol, que finalment s'ha instal·lat damunt meu, il·lumina la verdor imperant i les soques primes, llargues i mig pelades dels plàtans altíssims que ocupen tot l'espai de l'ampla llera. No se sent altre so que la dels ocells en aquest espai obert i íntim alhora. Al marge del camí hi ha avellaners, falgueres i unes campànules liles que són flors de corniol. Més endavant hi ha plataners a una banda i avets plantats a l'altra. A les puntes de les branques, els avets tenen brots d'un verd molt tendre, nous d'aquesta primavera, que contrasten amb el verd fosc de la resta de l'arbre. Soc a poc més de 200 metres d'alçada, però l'entorn ho intenta rebatre amb els seus colors rotunds i el seu aspecte de muntanya mitjana, com he anat veient aquests dies.

Travesso la riera i entro al poble de Vallgorguina pel carrer del Montseny. A la rajola que anuncia el nom del carrer hi ha el dibuix d'una mallerenga. A la plaça de Maragall, torço pel carrer del Montnegre, que hi té un colom. Avui deuen haver fet mercat a l'eixamplament de la Bàscula, però ara

només hi queda una parada de fruita i verdura i una de pollastres a l'ast. Tiro per la carretera Nova, que té un rossinyol dibuixat a la placa i també un gran mural en una paret que diu: 'Volem volar. Llibertat!'. Avanço per aquesta antiga carretera, amb plataners a banda i banda de soca ampla i antiga, i la travesso davant per davant de l'església de Sant Andreu, que toca les campanes per avisar-me que ja són dos quarts de tres. Entro a la plaça de la Vila i m'instal·lo en un banc per descarregar-me la motxilla i seure una estona. En un extrem de la placeta voleia una estelada, al capdamunt d'un pal metàl·lic. Al costat de l'església, en una casa de primers del segle XX, hi ha la seu de l'Associació Cultural de Vallgorguina i, a continuació, l'edifici de l'Ajuntament.

Aprofito l'aturada per mirar-me el mapa i menjar-me una barreta, que serà el meu dinar. Avui el meu objectiu és arribar a Sant Celoni. Pel que observo al mapa, el millor serà seguir el GR fins a Can Móra i allà desviar-me cap a ponent fins a Sant Esteve d'Olzinelles per connectar amb la riera d'Olzinelles, que és un camí natural fins a Sant Celoni. Em deuen faltar uns vuit o nou quilòmetres de camí. Quan marxo de la placeta, faig un tomb innecessari per Cal Pepet Soquer, Cal Poater i el carrer del Pi Florit, però és que no trobo senyals del GR que m'orientin adequadament fins que no arribo als afores, on prenc un camí pujador i encimentat que el sol, que pica de valent, encara fa més feixuc. De sobte fa molta xafogor en aquest vessant sud assolellat i una mica pelat. El camí passa arran del cementiri. És un moment delicat.

Aviat avanço per una petita carena, entre els torrents de Can Palomer i del Pla d'en Vidal. A l'alçada de Cal Baleta hi ha sureres que han pelat recentment. Es veu clarament la marca fosca que ha quedat a les soques després d'haver-ne arrencat la placa de suro grisós. De sobte, sento una remor que ja vaig conèixer al Garraf, abans d'arribar al castell d'Eramprunyà. Quan aixeco el cap, veig que per sobre les capçades dels arbres passa un eixam de milers d'insectes voladors. Entro al bosc protector i vaig pujant per un camí esglaonat que supera petits desnivells. El sender és cada vegada més un xaragall erosionat i la calor em fa suar molt els peus. Hauré de parar a canviar-me els mitjons. A l'esquerra hi ha el bosc autòcton i a la dreta una plantació de coníferes. El sender xaragallat divideix clarament dues propietats, una de les quals explota el suro de les alzines sureres i l'altra la producció de fusta. Penso que no serveix de gaire, un senyal de GR pintat en una escorça d'una surera.

Vaig pujant per aquesta solana aclarida on vaig trobant feixos d'escorça i també de llenya apilada, i molta branca seca dins del bosc que han abandonat els qui han fet l'aprofitament forestal, una imprudència flagrant en un vessant tan exposat al sol com aquest. El camí ha parat de pujar i ara gira a ponent seguint la corba de nivell, per sota el turó de Can Felip. En un eixamplament m'assec en una fita de terme que trobo arran del camí i em canvio els mitjons, perquè els peus em suen massa i encara em queda una bona tirada fins arribar a Sant Celoni. Continuo per aquest flanqueig pujador per sota el turó i arribo a un trencall de pistes situat a 380 metres d'altitud. Sobre unes

feixes hi ha la masia de Can Móra, situada al capdamunt d'una carena, arran del camí que es dirigeix cap a Sant Martí de Montnegre. Aquí canvio de vessant i deixo el GR. Jo tiro cap a ponent per sota el vessant nord del turó de Can Felip, per un camí ample i planer que al mapa s'anomena de Puigcastell. Aviat començo a perdre alçada. Al nord, entre l'alzinar, veig la massa arbrada molt compacta del Montseny. Al sud, es va obrint el panorama cap al fondal de Vallgorguina, i passo arran de Can Xarpa, una vella masia sempre vigilada per la Roca del Diable que té poc més amunt i on ara deuen estar fent la becaina, perquè no s'hi veu ningú. Aviat arribo a Can Nanes, una masia més esvelta que l'anterior, amb lliris de tots colors plantats vora les parets i un eucaliptus monumental a l'entrada que desprèn una aroma fonda i dolça.

Observo la serra del Corredor, que tanca el panorama pel sud, a l'horitzó, amb el santuari al punt més alt, i arribo a un collet situat sota el Puigcastell. Hi ha un trencall de cinc camins. Prenc el que continua cap a ponent i que entra cap al bosc. De seguida m'enduc una teranyina amb el cap, senyal que fa temps que no hi passa ningú. De moment guanyo alguns metres i després planejo per una obaga, i no trobo el senderó que marca el mapa, a mà dreta, que m'hauria fet baixar directament cap a Sant Esteve d'Olzinelles, però vaig tirant pel vessant nord del Puigcastell i després per sota el turó de la Vaca, i aquí sí, apareix un camí ample amb marques d'un sender local que baixa decidit cap al nord, entre marges alts, per una obaga frondosa d'alzines, i que després va girant cap al nord-est, paral·lel a un fondal que tinc a l'esquerra. Aviat arribo a

Sant Esteve d'Olzinelles, que és una esglesiola amb un robust campanar de cadireta de dos ulls i un porxo afegit. Un petit rètol metàl·lic diu que està documentada al segle XI i que l'aspecte actual és de les reformes del segle XVI. Davant mateix hi ha el recinte tancat d'un petit cementiri i poc més enllà del templet veig una gallina amb els seus polls que corren esperitats darrere seu. Quan encara no m'he refet de veure aquests polls tan grocs, surt un gos juganer, no sé d'on, que també va esperitat. És petit i duu una campaneta. Em fa quatre festes i se'n torna corrents cap al darrere de l'església. No m'hi puc aturar gaire, aquí, i no sabré què hi ha més enllà, cap on ha corregut el gos.

No em costa gens trobar el sender local que apareixia al mapa i que m'ha d'orientar fins a Sant Celoni. El prenc i de seguida m'enfonsa fins a una obaga riberenca. Sento cantar un gall i belar una ovella. Deuen ser amics de la gallina i els polls, i també del gos. Sant Esteve és un petit zoo enmig del Montnegre. De seguida m'adono que el sender local no coincideix amb el del mapa, però tiro avall per un túnel groc de ginesta, perquè la direcció que porta ja m'agrada. Aviat veig que hi ha una carretera a prop, estreta i asfaltada, i arribo a un pont, vora la masia de Can Valls. No el travesso i continuo arran de la riera d'Olzinelles, aigües avall, per sota uns plàtans i uns roures que són altíssims. Em sento menut, sota aquest sostre vegetal tan majestuós. Veig alzines i sureres molt altes i primes que s'estiren per rebre la llum del sol més aviat escassa que deu entrar poc en aquest fondal tan obac. Aviat la vall s'eixampla i avanço pel perímetre d'un camp sembrat que afronta amb la línia riberenca d'arbres verdíssims del torrent. Arran del meu

camí hi ha molta ginesta florida i de tant en tant haig d'acotar-me per passar per sota la raïmada de branques i flors grogues. Els núvols van tapant el sol i fa una brisa agradable.

La riera fa un revolt marcat cap al nord i aquí apareix el gegantí pollancre d'Olzinelles, de vint-i-set metres d'alçada i un perímetre de gairebé tres metres. Hi ha un rètol que ho explica, però només veient-lo, amb el seu brancam aparatós i ple de fulles, ja es veu que és un monument natural. Sento l'aigua de la riera com corre i entro novament al bosc de ribera. Pel petit torrentet hi baixa una aigua netíssima i amb la llera de sauló encara es veu més transparent. Entre els plataners, que són els arbres dominants, hi ha alguns pollancres, alguns de formidables. El passeig és molt suggerent, amb el so de fons dels ocells i l'aigua, el cel blau, el verd tendre de les fulles dels plataners, el to exòtic de les falgueres i l'obaga presència d'alguns avellaners. Tot ajuda per fer aquests últims metres d'avui ben intensos. No deixo el torrent d'Olzinelles, que fa alguns meandres, i la vall es va obrint cap al nord, on torna a aparèixer el Montseny, cobert per un núvol convectiu que sembla voler créixer verticalment. Em passa pel costat el primer ciclista que he vist avui.

La vall oberta d'Olzinelles ha anat incorporant camps de cereals molt verds a banda i banda i aviat apareixen uns horts i la casa pairal de Can Draper, del segle XIX, que té una llarga galeria afegida a ponent. Ja sento el brogit de l'autopista, que és a la vora, però encara m'aturo un moment sota el roure de Can Draper, que té un perímetre de gairebé quatre metres, un dels roures més gruixuts que

s'han mesurat a Catalunya. Quan deixo la protecció del roure i passo pel costat de Can Draper, apareix de seguida un nou panorama molt més urbà, amb l'autopista AP-7 a primer terme i la Tordera i Sant Celoni a segon terme.

Salto al camí lateral de l'autopista i de seguida entenc que m'haig de decantar per anar cap a la dreta o cap a l'esquerra. No hi ha cap altra opció. Em miro el mapa i veig que a mà dreta trobaria un pas per sota l'autopista, però hauria de creuar la Tordera per una mena de passera i no me'n fio. Decideixo anar cap a l'esquerra fins a un altre pas inferior que em deixarà empalmar amb el pont de Can Pàmies, al costat d'un polígon industrial i de la trama urbana, però quan soc a prop del pas inferior apareixen dos gossos negres que també hi van i que no s'assemblen gens al simpàtic gosset amb la campaneta de Sant Esteve d'Olzinelles. Els deixo tirar davant meu i quan els veig desaparèixer travesso el túnel per sota l'autopista. Quan surto a l'altra banda, veig que els gossots són un tros lluny, però quan em veuen, es giren i venen ràpidament cap a mi amb cara de pocs amics. Quan arriben on soc, m'haig de defensar amb els bastons per fer-los fora, i ells borden i protesten mentre jo els dic que marxin, com si m'haguessin d'entendre. Per sort, finalment reculen i se'n van, però marxen cap allà on jo volia tirar per arribar fins al poble. No sé què fer, però m'estimo més girar cap a l'altra banda, encara que hagi de fer marrada. A punt de completar l'etapa d'avui, més val no temptar la sort i no tenir cap topada amb aquestes dues bèsties agressives que ja veia tastant les meves cames suades i brutes de fang.

Em torno a mirar el mapa i veig que gairebé mig quilòmetre més enllà hi ha un pont per a vehicles i no m'ho penso més. Avui ja no vindrà d'aquest tros. I començo a caminar pel costat de la Tordera amb la companyia dels motors que van passant per l'autopista, alçada a la meva esquerra. Em giro discretament per saber si els gossos es tornen a fixar en mi, però no, els veig lluny i que ja han perdut l'interès per la meva persona. Me n'alegro i avanço amb un pas seguit i ràpid per l'asfalt, de vegades corrent una mica, i aviat travesso la Tordera, que baixa alegre i neta, i pujo per un carrer industrial fins a una rotonda que conec d'haver-hi passat amb el cotxe. Tiro per un carrer que passa per sota la carretera d'Hostalric i la via del ferrocarril, i entro a Sant Celoni a les cinc i cinc de la tarda. Giro pel carrer de Mossèn Cinto Verdaguer i veig un tren aparcat a les vies.

Entro a l'estació i compro un bitllet fins a Barcelona. Me'n torno cap a casa per una qüestió que hauré de resoldre demà al matí, però passat demà tornaré cap a Sant Celoni per reprendre la ruta. Com que em queda una estona per marxar, m'assec en una taula i mentre faig una cervesa em miro les fotografies que he fet avui i faig un repàs d'aquests dies. Estiro les cames sota la taula i aviso la família que arribaré tard a Vilanova. Amb temps, pujo al tren i em canvio de calçat. A les cinc i trenta-set, amb una puntualitat britànica que em deixa desconcertat, arranca el comboi cap a Sants. En poc menys de dues hores em passa per la finestra tot el que he caminat en sis dies. A Sants canvio de tren i quan podria observar les muntanyes del Garraf em

ve la son i faig una capcinada. El tren mor a Vilanova. Si m'adormo, no passarà de llarg.

Segona part

De Sant Celoni a Solsona

(del Montseny al Prepirineu)

Dimarts 8 de maig

Torno a ser a Sant Celoni, a l'exterior de l'estació ferroviària on abans d'ahir a la tarda vaig finalitzar la sisena jornada de camí. Són dos quarts d'onze del matí. Si faig un repàs, penso que ja he fet una bona part de les serres litorals, el país de clara influència marítima, d'alzinars, rouredes i pinedes de pins blancs o pinyoners, terra de sauló o de roques blanques i grises de calcària, i avui m'immergiré en serres interiors que ja tenen altres magnituds i més desnivells a superar. Si tot va com he rumiat, travessaré el Montseny, les Guilleries i el Collsacabra, i després ja ho veurem. Potser em caldrà reduir la longitud de les etapes per compensar l'augment dels desnivells, però tot anirà en funció dels aixoplucs que pugui anar trobant. Avui dormiré al poble de Montseny, arredossat sota el vessant de ponent del turó de l'Home. També m'hauria agradat continuar cap al nord i arribar fins a les Gavarres, que no conec gaire, però m'hauria desviat massa d'aquesta zona que avui enceto. Les Gavarres quedaran pendents.

A Sant Celoni fa sol, però hi ha alguns núvols irregulars que enteranyinen el cel. M'assec en un banc de la plaça de l'Estació per calçar-me les botes i omplo la cantimplora en una font. Després, em carrego la motxilla i entro al poble pel carrer d'Alguersuari fins a la carretera Vella, que segueixo per davant de l'Ateneu, on havia vingut a fer dinars a deshores quan baixàvem tard dels Castellets o del Turó de l'Home afamats i assedegats. Poc més enllà entro a una botiga per comprar unes barretes de cereals i tiro amunt pel carrer de Sant Martí, fins al carrer Major, on giro

per anar a treure uns quants diners d'un caixer i travessar el centre de Sant Celoni. M'aturo davant l'església de Sant Martí per observar els esgrafiats espectaculars que té a la façana. Avui, que és dimarts, hi ha l'ambient d'un dia de cada dia, amb gent que va a comprar i totes les botigues obertes. M'aturo un moment a la plaça de la Vila a treure'm la jaqueta, que ja em sobra. Hi ha gent a les terrasses que m'observen mentre fan el cafè. Quan em torno a carregar la motxilla arriba una colla de nens i nenes amb bicicletes, menats per un guàrdia municipal, també amb bicicleta, que els fa aturar i els parla de les normes de trànsit. Me'ls miro palplantat en un cantó de la plaça, i de cop es giren cap a mi i m'observen i fan comentaris. I riuen. Els saludo i marxo, per no distreure'ls i perquè estiguin pendents del guardià urbà, i no de mi.

Continuo recte pel carrer Major, arran del restaurant Can May Tanquis, que avui està tancat i barrat, per un tram de carrer més desert, gens comercial, on parrupa un colom que també m'observa. Fora la trama més cèntrica trobo la capella romànica de Sant Ponç, del segle XIII, feta amb pedres de tota mena i color. Formava part de l'hospital de leprosos i per evitar contagis la van edificar fora muralles. És comprensible. De reüll, mentre faig algunes fotografies d'un contrafort i de l'absis arrodonit, veig que cap al Montseny van creixent cúmuls molt blancs que no fan gaire bona pinta. Ja cal que m'hi afanyi si no vull arribar a l'Hostal Montserrat ben moll. Vaig tirant fins a l'extrem del nucli urbà, on hauria de trobar senyals del GR-5, però quan els trobo se'n van per un camí diferent al que surt al mapa i no m'agrada, perquè no sé quin tomb m'obligaran a fer si

els segueixo. Tot i el pas barrat, entro per un altre camí i avanço per la part posterior del tanatori i del cementiri, que no són indrets gaire encoratjadors. Miro de distreure'm amb les dents de lleó d'un groc molt intens que creixen arran del camí i arribo a una esplanada que queda tancada pels murs posteriors del cementiri i moltes bardisses, sense possibilitat de continuar. He anat a parar a la gola del llop. El tanatori i el cementiri ja m'avisaven, però no ho dono per perdut. Inspecciono bé tot l'entorn i veig que hi ha una sortida factible si m'acosto cap a les vies del tren, que són molt a prop. Intueixo el rastre d'un corriol que hi accedeix i no m'ho penso dues vegades, el prenc i surto a un tram molt recte de vies. Miro bé que no vingui cap comboi que em deixi fet un nyap, a banda i banda, i travesso els raïls tan de pressa com puc, vigilant de no caure o quedar enganxat amb les botes a cap ferro. A l'altra banda, continuo per darrere unes cases, de pujada, arran d'un gat ajagut que em mira com vaig passant i ni es mou.

De seguida entro en un alzinar molt obac on desapareix la trama urbana i la remor de l'autopista, i on recupero el so opac del bosc, amb ocells que piulen mentre passo pel seu costat. Em sento reviure, després d'aquesta experiència un punt surrealista del tanatori, el cementiri i les vies del tren. Tiro per un camí ample i còmode, molt proper a una carena, entre els torrents de Sellers i de Telleda, guanyant alçada amb regularitat sota un sol que fa suar, però amb la visió dels núvols cada cop més grisos que tapen mig Montseny i cap on em dirigeixo. Em tornen a suar massa els peus, els mitjons que porto no els eixuguen prou, però més amunt potser no farà tanta calor. Trobo el primer

senyal del GR-5, que s'ajunta per un lateral de camí, i continuo confiat, però de sobte veig caure una cosa a dos dits del meu cap. M'aturo per entendre de què es tracta i trobo una petita eruga peluda a la vora de la butxaca dreta dels pantalons. La convido a marxar amb la punta d'un dels bastons i se m'hi enganxa amb un fil de seda. Amb l'eruga penjant del bastó em desplaço cap al sotabosc i la diposito en una branca d'una alzina. No li vull cap mal. I continuo endavant sense aquest polissó menut i urticant que per sort he vist caure de l'arbre on s'estava.

Avanço per la pista ampla, amb la negror cada vegada més preocupant dels núvols davant meu, i baixa un jeep avall, disparat, conduït per una noia. Adéu, adéu! Aviat passo pel costat de Can Minuart, una masia molt sòlida feta de pedra situada ben bé a la carena de la serra de Sellers. Hi ha tres mastins ajaguts que m'observen i no em fan gens de cas. Un noi talla herba i a la façana lateral hi ha molts pots de vidre. Potser hi fan mel. Però no ho sabré perquè no m'aturo a parlar amb ell, que m'agradaria, perquè la noia que he trobat baixant amb el jeep potser és la seva parella i tot això, però haig d'avançar, la negror dels núvols m'hi obliga. Em concentro en la flor blanca d'estepa que hi ha escampada al peu del camí, i en les ginestes florides i altres flors liloses que tenen les fulles esborrimades. Deixo Can Sellers a la meva esquerra, uns metres per sota. El camí va més alt, ben bé pel fil de la carena.

De sobte aixeco el cap i veig davant meu, a mitja alçada del Montseny, la silueta llunyana d'una masia, situada sota mateix de la carretera de Santa Fe. No sé si és Ridaura o Can Pereres Vell, però sí que sé que és la masia on el meu

pare, mentre feia la mili a Intendència, va aturar-se un vespre que baixava carregant un oficial esgotat que va haver de traginar com va poder, entre la neu, escapant-se cap a la vall d'una nevada que deuria ser excepcional. En aquella masia els van atendre i els van oferir menjar, escalfor i descans. No se'n va oblidar mai, de la truita que li van preparar i del tracte cordial que li van dispensar. Sempre li agradava explicar-m'ho quan pujàvem cap a Santa Fe. Mentre guanyo metres per aquest camí observo la masia davant meu, allà dalt, sota el núvol gris que no para de créixer, més de setanta anys després d'aquella feta, pujant per aquests mateixos vessants que el meu pare va haver de baixar amb l'oficial a l'espatlla, desafiant també les lleis de la naturalesa. Surto d'un tram de bosc i camino per entre uns camps de cereals. Canta un gall per fer el moment més èpic encara.

Com que he anat guanyant alçada, s'ha obert un ampli panorama cap a llevant, fins ben lluny, cap al fons de la vall de la Tordera. A la meva esquena deixo la línia de carenes que he anat caminant. I comença a ploure. Cobreixo la motxilla amb la funda impermeable i desplego el paraigua. Prop de Can Fèlix Vell han podat unes oliveres que han quedat enanes. D'altres fan com un espiral vegetal. No sé si m'agraden, tan domesticades i estrafetes, però aquí para de ploure, i això sí que m'agrada. Només cauen gotes de tant en tant, però cada vegada soc més conscient que m'endinso cap a la negror del gran núvol que ja tapa mig Montseny. Arran del camí hi ha una cinta electrificada on diu: 'Cavalls, cinta elèctrica'. No sé si ho sabran llegir, els cavalls, i aviat passo a tocar d'unes curioses escultures,

rostres de terrissa decorada que surten de darrere una tanca de ferro rovellat. Sembla una performance, tot plegat. I a continuació apareix Can Pitarra, amb una senyera que el vent fa voleiar enèrgicament i unes rajoles a la façana que anuncien el nom de la casa: 'Mas Frederich Soler'. En un punt destacat hi ha un bust d'en Pitarra i un text on s'explica que la casa, dita antigament mas Collell, va ser comprada per l'escriptor el dia 21 d'abril de 1886. Uns metres mès enllà, la performance continua en un prat que té una curiosa estàtua surrealista i un ruc de veritat, que quan em veu s'acosta a la tanca perquè li faci una carícia al morro. Soc dins d'una pel·lícula d'en Fellini?

Deixo de trascantó alguns carrers urbanitzats que pertanyen al proper poble de Campins i em vaig acostant a un petit nucli de poques cases amb una bassa plena d'aigua sota uns plàtans, que pertany a la magnífica Vil·la Montseny. El conjunt és esplèndid i està situat al peu mateix d'allà on el Montseny comença a créixer en alçada i desnivell. Camino pel costat d'un rec d'aigua que corre entre les cases i arribo a un eixamplament, com una placeta, on hi ha la masia de Can Prat, molt rústega, que té el número 37 a la façana. Em surt a rebre un gos petit que em mira i fa un parell de bordades, nerviós. De la casa, en surt un home. Bon dia, bon dia! I el GR-5 em fa entrar al bosc. Deixo enrere l'espai endreçat i rural que he travessat des de Sant Celoni i el camí es dreça seguint el traçat proper de la riera de Campins. De sobte em pica el turmell esquerre. Em trec la bota de seguida i en surt com una bala un menut insecte volador que no identifico. Em deu haver picat, però el dolor no va a més i em torno a calçar. El cel

s'ha anat carregant i ara ja és amenaçador. No és qüestió d'aturar-me i haver-me de treure la bota, ara. Decideixo accelerar el pas i desplego els bastons, que m'ajudaran a guanyar alçada amb certa velocitat, tot i que el terreny ara té un pendent fort i sostingut. Pujo una bona estona, seguint el torrent, fins a uns plans herbats on s'obre el panorama cap a Santa Coloma de Farners i cap al Vallès. Estic a 600 metres d'alçada i van caient gotes. Quan m'acosto a Can Perepoc, la pluja s'intensifica. Podria desplegar el paraigua que ja havia desat, però m'estimo més aixoplugar-me en un antic paller mig enrunat que trobo a peu de camí fins que la precipitació afluixa i llavors continuo per una pista ampla i planera que travessa algunes torrentades, el que aquí en diuen sots: sot de l'Olivar, sot de Can Perepoc, sot de la Tronqueda, sot del Purgatori... Continuen caient gotes, però de vegades para i surt una ullada de sol.

Avanço pensant que puc arribar fins a la casa de colònies Riera de Ciuret abans que comenci a ploure de veritat i que m'hi podré refugiar, perquè ja es veu que d'un moment a l'altre el cel no podrà més i obrirà les comportes. Amb aquesta idea vaig tirant sense torbar-me i de sobte surto a la carretera de Santa Fe. Sento esquelles i els ocells que refilen en aquest revolt arrecerat. També s'hi afegeix una puput, que canta i ja no sé si és per la pluja imminent o perquè l'animaló m'ha vist aparèixer de cop. Pujo un tram de carretera per la vora esquerra. A l'altra banda hi ha una parada d'autobús i de sobte baixen tres ciclistes disparats i apurant la corba. Jo em retiro cap a la vora herbada perquè no se m'enduguin avall. De seguida deixo l'asfalt i entro al

bosc per un sender senyalitzat. És el primer sender d'avui, perquè fins ara tot han estat camins amples i pistes. El corriolet puja fins a uns camps herbats que deuen pertànyer a la masia de Can Grau, que veig al fons. Sento gossos que borden i veig una màquina amb una gran pala que deu arribar de treballar. Travesso el sot de les Mules pel costat d'un pollancre gegantí que està molt inclinat sobre el fondal. Aviat apareix la magnífica façana de Can Grau, molt antiga, de pedra de la zona. Hi ha un ramat d'ovelles i uns quants gossos molt esverats que no em deixen aturar per fer-hi una foto, tot i que una noia surt de la casa i els crida perquè es calmin. Flanquejant els camps esglaonats del serrat del Grau veig més avall, a l'altra banda del sot de les Mules, el campanar de Sant Cristòfol de Fogars. Observant-lo, sense deixar de caminar, no veig un trencall i vaig tirant per un camí que no toca. Al cap d'una estona me n'adono i haig de tirar enrere per agafar el trencall bo.

Camino a pas ferm per una roureda d'arbres alts on hi ha molt de silenci i on puc escoltar els mil tons dels ocells. Passa una merla a tota velocitat. Per sota Can Guilló del Serrat salto a una carretereta que és la que m'ha de dur a la casa de colònies. Ja em veig salvat i avanço a bon ritme per la vora de l'asfalt, per on no circula ningú. Se senten trons. Em fixo que tots els vessants tiren amunt, amb un pendent accentuat, reblerts de boscos. Cada vegada he quedat més engolit pel paisatge, i aquest decorat un punt dramàtic té, de sostre, una negror considerable. Travesso sots molt obacs, com el sot de la Por, guanyant metres per sobre l'esvoranc fosc de la riera de Siuret. Passat el torrent del

Vernadal arribo a la casa Riera de Ciuret, que és situada a 700 metres d'altitud. Hi ha dos cotxes aparcats però no hi sé veure ningú. A la façana hi han pintat un croquis amb les carreteres i els torrents de la zona. Continua tronant, però només cauen quatre gotes i no sé si aturar-me en aquest refugi o bé continuar una estona amunt, on sé que aviat trobaré el càmping Font Martina que previsiblement també em podrà oferir aixopluc. Sense perdre gaire temps, decideixo continuar i faig un revolt obert de pista que m'alça per sobre les edificacions de la casa de colònies.

Guanyo alguns metres d'altitud per un camí obac, amb la remor cada cop més acusada dels trons que no paren de retrunyir, i una estona més amunt comença a ploure. M'aturo sota uns roures i consulto el radar meteorològic. Veig que estic ben bé a la punta d'una gran taca de precipitació que té tots els colors de l'arc de Sant Martí i decideixo tirar enrere. No tinc una altra opció si no vull quedar xop com un peix. No arribaré a Font Martina sense mullar-me. A mesura que retrocedeixo avall, la pluja va guanyant intensitat. Desplego el paraigua i vaig baixant entre trons i aigua. El camí es converteix de seguida en un petit rierol i aviat veig sota meu el conjunt d'edificis de Ciuret. Faig l'últim revolt, on ja plou fort, i arribo a la casa. De moment m'aixoplugo sota un balcó de la façana principal, però hi ha una porta i l'empenyo. Està oberta.

Entro a la casa. Hi ha un espai no gaire ample amb una mena de barra de bar i un banc de fusta, però no hi ha cap llum encès i la fosca de l'exterior no hi deixa entrar gaire claror. El terra és de grans lloses de pedra irregulars. Al fons hi ha una pastera i una habitació amb una llum

d'emergència molt tènue. Crido un 'hola, bon dia' perquè sàpiguen que tenen un polissó, però no respon ningú. Ho provo dos cops més, però res. Surto a l'exterior i a través d'una finestra veig un home a l'interior d'una sala que sembla estar netejant o endreçant taules. Ara ja plou fort i em quedo sota un porxo. Em fa cosa entrar sense que m'hagin detectat, i de sobte apareix un altre home que ve cap a mi i s'aixopluga sota el porxo, al costat meu. Ens quedem mirant com plou i em diu que pinta malament. I després afegeix: 'ara caurà pedra!, ja és el temps que ha de fer, per aquí dalt, a aquesta època'. I em diu una altra cosa que ja he observat, que el GR fa molt de tomb i puja molt per arribar al poble. 'També s'hi pot anar per la Costa, és més curt i de pla'. Però m'ho diu com a conductor, una cosa que m'aniré trobant en aquest viatge: la dificultat de fer-los entendre que, anant a peu i per camins, no valen les distàncies ni els horaris per carretera.

Li demano si em puc quedar una estona a l'interior de la casa, per aixoplugar-me de la pluja, i em diu que i tant, que l'estona que vulgui, que ell és l'amo i que d'aquí una estona ha de baixar a la Costa, amb el cotxe, i que m'hi podria portar. L'home puja unes escales, obre una porta i desapareix. Jo entro a la casa i m'assec al banc de fusta de l'entrada. Em poso la jaqueta, perquè fa més fred a dins que a fora, i consulto el mapa. De la Costa al poble de Montseny hi ha una pista no gaire llarga que ressegueix les corbes de nivell i surt a la carretera d'accés al poble. Si no parés de ploure i se'm fes tard, seria una opció raonable. M'aixeco i m'acosto a la vidriera per mirar com plou. Un llarg tub arrenca de la teulada i llança un potent raig

d’aigua sobre l’esplanada. Plou molt fort, amb vent. Em veig avançant penosament pels boscos de més amunt, sota aquesta pluja furiosa, el paraigua desmanegat pels cops de vent i l’aigua regalimant per tot el meu cos. He tingut l’encert de tornar enrere.

Em torno a asseure al banc i trec el full de notes. El situo sobre una soca tallada a mode de tauleta i prenc algunes notes d’aquest moment. Veig a l’exterior com no para de ploure a bots i barrals, amb uns trons cada vegada més potents que ressonen per tots els vessants de la muntanya. M’hi reafirmo: he pres una bona decisió tornant enrere. De tant en tant m’aixeco del banc per seguir la tempesta, que no sembla tenir un final gaire definit. A través d'una porta veig un menjador que té grans finestrals cap a la vall. Deu ser agradable fer-hi un àpat, després d'una bona excursió, amb la visió del paisatge arbrat arran de la taula. Durant l’espera, decideixo investigar si en algun punt de l’interior puc trobar aigua per omplir la cantimplora. Em poso el frontal al cap i avanço per un corredor. Aviat trobo uns lavabos amb aixetes i hi omplo la cantimplora. Quan torno al meu banc, que m’ha servit per anar seguint des de dins la tempesta que s’esdevenia a fora, veig que ha afluixat i només plovisca. Els trons es van espaiant i allunyant. Al cap de més d’una hora de tempesta para definitivament de ploure i sento com els ocells tornen a cantar.

Quan estic refent la motxilla, baixa l’amo per l’escala, entra i diu: ‘sort que has reculat, eh?’ No em comenta res d’anar amb ell fins a la Costa, amb el seu cotxe, però ja m’està bé, perquè faig una ullada al mapa i decideixo continuar a peu. La pluja sembla que s’ha acabat per avui i el trajecte que

em falta no és excessivament llarg. Arribaré amb prou temps al poble de Montseny. M'acomiado d'aquest home afable que m'ha proporcionat refugi i refaig el tram que ja conec, amb l'ampla llaçada que m'alça per sobre Ciuret. El camí s'ha convertit en una riereta que em fa saltar de pedra en pedra per no mullar-me més les botes. Com que encara cauen algunes gotes desplego el paraigua, però ha tornat el sol d'aquest matí i la llum que entra al bosc de biaix fa que les fulles brillin i que les escorces tinguin uns colors molt intensos. Les gotes que em cauen a sobre ja no sé si venen del cel o dels arbres, que han quedat molt mullats i els regalima l'aigua per les branques i les fulles. Però avanço content per aquest paisatge obac i ara lluminós, que sembla acabat d'estrenar. Hi ha un fondo ple de castanyers i de sobte passo a tocar d'una antiga cabana de carboners feta en un marge. M'acoto per veure'n l'interior. Sembla que el sostre és baix, però bé m'hauria servit si no hagués reculat.

Arribo al sot de l'Infern, que baixa del vessant sud del Turó de l'Home. El torrentet porta un bon corrent d'aigua, abundós i alegre. Travesso el sot per un pont de fusta. Els arbres són altíssims, ben xops i tocats per la llum del sol que augmenta la intensitat de la verdor que impera en aquest racó selvàtic del Montseny, cobert de falgueres i altres plantes molt verdes. El sender continua per un pendent marcat i surt a una carretereta, molt a prop de l'accés al càmping Font Martina. Les persianes de les finestres estan amunt, però no hi veig cap moviment. Em trec la jaqueta, que entre la humitat i l'esforç m'està quedant xopa per dins, i segueixo l'asfalt esbocinat per les

glaçades de l'hivern que no perdonen. Aviat prenc un sender que m'endinsa en un alzinar molt obac i en el meu caminar seguit però relaxat sorprenc una colla de senglars que són molt a la vora, al vessant esquerre. Es tracta d'una grossa femella que s'escapa només veure'm i darrere seu compto ben bé una vintena de menuts que marxen espantats pendent avall. No tinc temps ni de preparar la màquina. Ja no en veig ni un.

Quan reprenc el camí, vaig trobant vells castanyers de soques robustíssimes i antigues, de vegades obertes i esbatanades, amb molts rebrots que tiren amunt. En trobo més a mesura que vaig baixant pel bosc. De fons, sento esquelles. La baixada per aquest sender, arran d'aquests ancians de la muntanya, és molt especial, corprèn i emociona. Sento que els dec molt de respecte, a aquests arbres tan antics que han vist passar tantes generacions per aquest mateix camí. Aviat començo a veure cases entre els arbres i faig una ziga-zaga en descens per esquivar Can Borreller. Després passo per sota les cases de Can Rovira i poc més enllà travesso el sot de Ritronyes, un topònim que sembla ressonar pels vessants escarpats del Montseny. Quan surto del nucli de les Casetes, amb cases de pedra antigues però ben arranjades, trobo una parella que passeja quatre gossos. En duen dos de lligats i dos sense lligar, i un d'aquests darrers, que és un Teckel, més conegut com a gos salsitxa, se m'encara i em treu les dents mentre borda com un boig. Jo li aixeco els bastons per avisar-lo que no s'acosti, mentre li crido: 'passa avall!', i la dona em fa que sí, com disculpant-se de l'ensurt, mentre renya el gos perquè em deixi avançar.

El sender emprèn un llarg flanqueig cap a ponent, seguint el relleu fet de boscos i sots. Hi ha trams amb herba alta i molt mullada que quan els travesso em deixen les botes xopes d'aigua. Aviat noto els mitjons també molt humits. Hi ha un punt en què el corriol es fa molt estret i unes ortigues em punxen les cames. L'aproximació final sembla no tenir un acabament gaire clar, però de sobte apareix una teulada i després m'acosto a un nucli i el caminet em diposita en un carrer asfaltat, a la part superior del poble. No m'ho crec. Ja he arribat a Montseny. Veig el centre del poble poc més avall i m'hi aproximo. Sento una fonda olor casolana de coca de forner i passo per davant d'un forn de pa d'on surt aquesta aroma tan agradable. Baixo fins a l'església de Sant Julià. A prop hi ha una fonda, i algunes cases, i una placeta. No sé on queda el meu hostal i quan consulto el mapa veig que l'hostal Montserrat és al capdamunt del poble, molt a prop d'allà on m'ha deixat el senderó i que no calia baixar. Per tant haig de recular amunt un bon tros de carrer de propina.

Deixo el meu sender a la dreta i ja veig l'hostal, al final d'un carrer. En una casa hi ha una dona que dona menjar a les gallines. Hola, bon dia! Però la meva salutació ha alertat un gos gros i negre que salta al camí i se m'encara ensenyant-me unes dents blanques i serrades que no m'interessen gens. Miro de fer-lo fora i la dona s'incorpora i amb un crit el fa callar. Em diu que és la mestressa de l'hostal i que entri, que acaba de donar les cols a les gallines i ja ve. Travesso una terrassa equipada amb taules i cadires que està encarada cap a la vall de la Tordera i entro a un cancell que em condueix a un bar ben parat, amb una barra ben

assortida i deu taules disposades a prop d'uns finestrals. Als extrems, un billar i un futbolí. Em descarrego la motxilla en una de les cadires i la dona entra feta un llampec. M'anuncia que es diu Roser i em demana que la segueixi. Pugem un parell d'esglaons per travessar el que sembla una antiga porta de carreus que ens condueix a un distribuïdor i entrem a una porta lateral. Hi ha el menjador particular de la família, amb una taula on seu la mare de la Roser, que té els cabells molt blancs. També es diu Roser i està triant els ous que han fet avui les gallines, còmodament asseguda en una cadira de boga. Al fons hi ha la cuina. Bona tarda! L'àvia somriu de seguida i fa una manyaga al gat que se li acosta. La Roser em diu que sa mare fa puntes de coixí sense ulleres, amb vuitanta-set anys, que ja ho voldria ella, arribar a aquesta edat així.

Sortim del menjador i m'acompanya al pis de dalt per unes escales. Ens aturem en un passadís ample i obre l'habitació 110, que és on m'estaré. M'explica que la seva filla ha hagut de baixar a Sant Celoni, que ja la coneixeré més tard. Gràcies, Roser. 'Ja baixaràs!', em diu, i em quedo sol. Em miro l'habitació. Hi estaré bé. Apujo la persiana. Davant meu, la vall naixent del riu Tordera i les carenes muntanyoses del Montseny. Em miro el paisatge i penso que no em sembla que aquest matí hagi sortit de Sant Celoni. Desfaig la motxilla, distribueixo la roba i tot el que porto a sobre el llit i em dutxo. Quan ja estic canviat, baixo al pis de sota, on hi ha la Roser i la seva mare. M'enduc la tauleta per escriure la crònica d'avui al meu blog, però quan m'assec en una de les taules del bar, sento que arriba un cotxe i entra la Marina, la filla de la Roser i neta de

l'altra Roser. La noia és de pell molt blanca, amb una melena pèl-roja. Se'n va darrere la barra per fer-se un cafè amb llet. Em diu si vull prendre res i li demano una cervesa. Mentre xerro amb la Marina, també s'hi posa la mare, que es deleix per explicar-me que aquest hivern li ha matat totes les plantes, però que en va entrar algunes al cancell i que aquestes sí que han sobreviscut. Després em fa sortir a fora, al terrat orientat a la vall, l'espai endreçat i agradable que he vist abans, on ara hi fa sol. La Roser em vol explicar l'origen de l'hostal i que l'antiga masia va quedar dins l'actual edifici -ja m'ha semblat veure-ho abans- i també vol que sàpiga detalls de la seva família, la mort del seu pare d'un infart mal diagnosticat, als 89 anys, el dia 17 de gener, el mateix dia que l'avi, que l'avi sempre li deia: 'sempre has de guardar una poma per la set', volent dir que sempre s'ha de tenir un racó per allò que pugui ser.

La Roser no ha parat d'explicar-me coses i jo he començat a tenir fred, a fora, però encara no m'ha deixat entrar, perquè m'ha volgut dir, sense que ho sentís la noia, que no s'entén amb la filla per com porta el negoci. I finalment entrem. Al cap de poca estona ja les sento totes tres discutir. De tant en tant s'engalten un 'collons!' sonor, com si estiguessin soles. La Roser em torna a buscar i es queixa de la situació política del país, 'que la gent no puja com abans, sobretot des del 17 d'agost, amb l'atemptat de Barcelona, que els estrangers ja no venen', però després em diu que ahir en tenien vint-i-cinc d'allotjats, d'estrangers, i era dilluns. No ho veig clar. També m'explica que tenen la carnisseria del poble i que cada dijous fan botifarres. Quan la Roser entra cap al seu menjador, jo ho

aprofito per engegar la tauleta i escriure una part de la crònica d'avui, però se'ns ha fet l'hora de sopar, tot i que elles continuen parlant i no tenen cap pressa. Ja diran. Amb el pas del temps, sabré que en aquesta casa no ve d'una hora, cosa que ja m'està bé. Al cap d'una estona surt la Marina. 'Que vols sopar?' Vinga!

M'instal·la en un menjador que té sis taules, amb un sofà i algunes butaques situades al fons sota un gran televisor. A la televisió emeten les notícies del Vallès. La Marina em duu una gran amanida amb un gruixut tall de formatge de cabra al mig. Després em porta un plat de carn a la brasa acabada de fer, amb patates fetes a casa. Sopo amb la presència plàcida d'un jove gat negre que s'ajeu en una de les cadires i em mira. Per acabar, un flam de la casa. El menjar és molt bo, tot es casolà. Mentre em menjo el flam, la Marina s'asseu en una butaca. Em diu que està tan rendida que no està bé enlloc. Després entra la mare: 'que sopem?'. La mare té gana, però no sembla tenir pressa, perquè se'n torna cap al seu menjador i la Marina m'explica la seva intolerància a la llet de vaca i les seves sospites sobre les malalties que s'agafen per culpa de les esteles que deixen els avions, sobretot allà on es creuen, que és on hi ha més malalties. Estic admirat d'haver anat a parar en aquest hostal on sembla que dormiré tot sol, menat per aquestes tres dones que m'expliquen coses sorprenents i que es discuteixen però es complementen a la perfecció. L'una sense les altres no sabria què fer.

Quan la Marina se'n va a fer el sopar, ve la Roser. S'alternen molt bé perquè el passavolant no s'avorreixi. M'explica els problemes que té amb el túnel carpià, però que li ve de les

vèrtebres del coll. Quan jo encara estic mirant d'entendre-ho, enceta un altre tema, sobre el conflicte que té amb el seu dentista. De tant en tant se sent la filla que la crida: 'a sopaaaar!', i ella va dient 'ja vinc, ja vinc', però continua explicant-me coses fins que la filla treu el cap per la porta: 'vine a sopar, va!' Finalment hi accedeix i se n'hi va. Les sento a l'altre menjador com xerren mentre sopen i jo m'estic una estona al sofà, mirant aquest televisor pel pur plaer d'estar-me una estona aquí, en aquest espai que no m'esperava, acompanyat per aquestes tres dones increïbles que semblen voler tenir-me distret i informat, que m'han convertit en el seu íntim confessor, cosa que no els puc pas refusar. Al cap d'una estona paro el televisor, apago els llums i m'acomiado d'elles traient el cap per la porta del seu menjador: pujo a dormir, bona nit, demà em quedaré i així faré la bugada, a quina hora s'esmorza? 'Cap a les nou et va bé?' Perfecte. 'Bona nit, que descansis.'

Dimecres 9 de maig

He dormit molt bé en aquest racó del Montseny, sense cap soroll exterior i tot sol a l'edifici. A les nou, tal com vam quedar, baixo al pis de sota. No hi trobo ningú. Al menjador on vaig sopar encara hi ha els meus plats d'ahir. Baixo els pocs graons fins al bar. La llum del dia naixent entra per totes les finestres. Fa goig, aquest espai lluminós, amb les taules buides, la barra a punt. Trec el cap al cancell de l'entrada i veig que han deixat un feix de claus al pany. Deuen haver dormit a casa seva, on la Roser ahir donava de menjar a les gallines, i potser m'han deixat les claus al pany per la part de dins per si havia de sortir. A la terrassa hi toca el sol, però el cel està mig tapat. Mentre penso això,

veig una dona a l'exterior, amb un cove de brossa, que s'aproxima cap a l'hostal. Deu ser una treballadora. La dona es dirigeix cap al cancell i entra. Em diu que em prepararà l'esmorzar. Mentrestant ho aprofito per escriure unes quantes notes en una de les taules del bar. Uns minuts més tard, la dona em porta l'esmorzar: tres llesques plenes de botifarra blanca, xoriço i pernil, també amb talls de formatge. Se'n va darrere la barra i em deixa sobre la taula un got ple de suc de taronja natural i un iogurt. Miro de fer bon paper i acabar-m'ho tot. Després encara em prenc un tallat. Avui em costarà, guanyar-me aquest esmorzar.

Amb totes aquestes calories a la panxa, pujo a l'habitació a fer la bugada. Com altres vegades, trec la pastilla de sabó de la capseta i la desembolico del plàstic on la duc protegida. Poso el tap a la banyera i hi tiro una mica d'aigua per ensabonar bé la roba que vaig portar ahir. La frego i la refrego fins que ja està prou neta. Després l'esbaldeixo a la pica. Porto un cordill i algunes pinces per estendre la roba a les habitacions on vaig, però avui potser la podré estendre en un lloc més adient. Trec el cap a l'escala i sento la Roser, que ja volta per baix. Li demano si em pot dir on puc estendre la roba i m'ofereix l'estenedor que té en un terrat exterior, que m'anirà perfecte. També hi deixo les botes, que ahir em van quedar xopes, i deixo les plantilles exposades al sol. M'ho miro tot plegat i baixo al bar, ara encara més lluminós, per acabar d'escriure l'entrada del blog que ahir la Roser no em va deixar finalitzar.

A dos quarts d'una del migdia surto a fora. Les carenes del Montseny estan cobertes de núvols negres, però aquí

arriben algunes ullades de sol. Tiro avall cap al poble, que deu ser a uns cinc-cents metres de la fonda. Quan soc a mig camí, cau un xàfec d'aigua que no m'esperava. De seguida penso en la meva roba, que he deixat estesa. Confio que la Roser me la traurà si veu que plou. De seguida surt el sol i continuo cap a una placeta. Hi ha un celler amb unes botes de vi i el forn que vaig veure ahir. Es barregen les aromes del vi i del pa acabat de fer. Molt a prop hi ha l'Ajuntament i l'esglesiola romànica de Sant Julià, del segle XII, que m'havia semblat reconstruïda perquè està feta de lloses de mida, color i composició molt diversa, però no, veig clarament les arcuacions llombardes del campanar, que segons m'expliquen està una mica inclinat. A prop descobreixo la carnisseria de la Roser, amb una cortina i un vidre que té el nom 'Carnisseria Ca la Roser'. A la reixa del recinte de l'església hi han penjat una pancarta: 'Llibertat presos polítics catalans. Tornarem a votar, tornarem a vèncer.' Davant mateix, en una placeta, hi ha un bibliobús aparcat. I tot seguit passa una colla de nens i nenes, amb dues professores, que van a fer un treball de camp pel poble.

Entro a fer temps en una fonda molt cèntrica. Una bota de vi amb un vidre a sobre fa de taula. M'hi assec i demano una cervesa, mentre escric algunes notes. A dins hi ha gent en una taula i no sé si acaben d'esmorzar o ja dinen. Al cap d'una estona entra una menuda com un coet i es deixa caure als braços d'una dona gran mentre diu: 'iaia!'. Després la sento parlar, com un esparriot, pel menjador de la fonda, que és com casa seva. A prop tinc un prestatge amb llibres del Montseny. En consulto alguns. Hi ha

algunes guies excursionistes i un llibre sobre la flora del massís. En una pissarra han escrit que tenen llonganissa de senglar a cinc euros la tapa. La tastaria, però aviat dinaré i sé que a la fonda Montserrat es menja molt bé. Quan surto per tornar cap a l'hostal, recordo que no gaire lluny del centre hi ha una estela megalítica exposada en un mirador. Hi vaig pujant per un camí d'herba que algú ha dallat recentment. Les meves sabatilles de sola de goma rellisquen una mica sobre aquesta superfície humida i lliscant, però m'enfilo alguns metres per sobre la carretera, seguint una barana de fusta que em fa travessar el sot de Sant Julià fins al mirador de l'Estela.

Al capdamunt de la pujada trobo una marquesina i hi entro. En un costat, darrere un vidre gruixut, hi ha el menhir, una pedra dreta de tons ocres i rosats que té uns cercles concèntrics esculpits. Segons un text que ho explica, algú va fer aquells cercles fa cosa de cinc mil anys per unes raons que encara es desconeixen. La pedra s'anomena Estela megalítica de la Sitja del Llop, trobada dins d'una cabana de pastor, al pla de la Calma, a 1.300 metres d'altitud. Els pastors l'havien aprofitada per tancar una de les parets del seu aixopluc, segurament sense fer cabal d'aquells cercles tan curiosos. Avui, la pedra és un bé cultural d'interès nacional. No sé què en pensarien, aquells homes que van fer la troballa i que els va semblar tan pràctica. Un tro sec i potent em fa girar el cap, i veig que comença a ploure. Ara no hi comptava, i amb aquestes sabatilles. Em quedo sota la marquesina veient com cau el xàfec i de moment m'espero que pari una mica, però el radar meteorològic diu que pinta malament, que n'hi ha

per estona. Quan veig que afluixa una mica, faig un salt al camí i inicio una corredissa de cara avall pel camí d'herba acabada de dallar, vigilant de no relliscar i caure al fons del sot de Sant Julià, i després corro per la pujada asfaltada i a mig camí encara m'haig d'aturar sota la protecció del sostre de la benzinera, perquè plou massa per estar a la intempèrie. M'hi estic un parell de minuts, però com que veig que no pararà, torno sota la pluja i faig una corredissa fins a l'hostal. He arribat xop com un beneit i pujo a l'habitació per estendre la jaqueta al lavabo, que ha quedat molt mullada. També m'haig de netejar les soles de les sabatilles, que encara porten una capa d'herba tendra i humida acabada de dallar.

Quan estic, baixo a dinar. Tal com em pensava, la Roser ha retirat la meva roba de fora i l'ha deixada en un espai interior. Gràcies, Roser! M'instal·lo al meu menjador. Com ahir, no hi ha ningú més que jo. La Marina em porta una amanida verda i una plateta de canelons, i em vaig menjant el dinar mentre el jove gat negre, cargolat en un coixí, dorm com una soca. La noia m'explica que tot el menjar el fa ella, i això no vol dir que el cuini, sinó que l'elabora i amb els productes que té a l'abast. No cal que ho digui, perquè la qualitat és excel·lent. Quan acabo de dinar, m'aixeco i passo pel seu menjador per avisar que m'estaré una estona a l'habitació. Vull veure si trobo allotjament a Viladrau per baixar-hi demà i després continuar cap a Sant Hilari i travessar les Guilleries per anar cap al Collsacabra, com ja he dit, però la Roser, que està amb la seva mare, em convida a seure a la taula per xerrar i no m'hi puc pas negar. L'àvia va somrient mentre fem conversa. Aquest

passavolant és una novetat i cal aprofitar-ho. La Roser m'explica que la seva mare, amb els seus vuitanta-set anys, sempre està disposada a treballar, que no els ha fallat mai. També m'explica detalls sorprenents de la relació amb el seu exmarit i històries de la família, dels seus sogres, dels seus tiets, i s'aixeca per ensenyar-me una foto on apareix el seu pare, amb els tiets, un pare que deuria venerar. També em parla dels nòvios que ha tingut la filla. Segons la Roser, no hi ha manera que en trobi cap de pencaire, que és el que els faria falta en aquesta fonda familiar. També em diu que la Marina té un estanc, prop de l'Ajuntament, on també ven bijuteria. Penso que aquestes tres dones tenen, en un poble tan petit, un hostal, una carnisseria i ara un estanc. Quantes sorpreses més tenen guardades?

Hi ha un moment que la Roser surt del menjador per atendre algú al telèfon i em quedo sol amb l'àvia Roser. La dona em mira i somriu, i de sobte em diu que ella se n'anirà per qualsevol cosa, perquè amb aquesta edat, però que la Marina se'n recordarà sempre del que li diu, que es busqui un noi que l'ajudi i no aquests que troba, collons!, i ho diu clavant un cop de puny sobre la taula. Me la miro sorprès o potser admirat. Aquesta àvia que fins ara havia estat sense dir gairebé res, ha decidit deixar-se anar davant del visitant que potser no veurà mai més. I jo penso que aquestes tres dones són un caràcter. L'àvia m'assegura que ella 'és diferenta', que quan hi ha hagut problemes els ha entomat sense moure's del seu lloc. La Roser, que acaba d'entrar, s'hi afegeix per dir que ella també ha estat sempre al peu del canó. I per suavitzar la interrupció, m'explica que la seva mare no ha parat de treballar des dels tretze

anys, que és el que s'ha de fer si es vol tirar el negoci endavant. Em sorprèn dient-me que avui hi ha una parella allotjada i que els ha engegat a voltar una hora pel poble, perquè l'habitació no està a punt. M'estranya que sense que hi hagi ningú més que jo no tinguin cap habitació a punt, però no ho puc saber. Jo em deixo portar per aquest moment en aquest menjador tan domèstic, amb un moble ple de figuretes i calaixos, i aquesta taula compartida amb aquestes dues dones del Montseny que ahir no em podia ni imaginar.

La Marina és a Sant Celoni, comprant i voltant. Ha trucat cinc o sis vegades des que sec en aquesta taula i cada vegada que ha telefonat s'han discutit per una cosa o per una altra: si has d'anar a buscar això o allò, que no triguis, que te'n recordis d'anar aquí o d'anar allà, que va, que puja, que tenim una parella que els has de preparar l'habitació, que si naps, que si cols. Quan la Marina ha arribat s'ha fet un cafè amb llet. La Roser li ha demanat que li escalfés una tassa de llet i l'ha tinguda sobre la taula molta estona sense ni tocar-la. Aquestes dones no semblen tenir mai pressa per res. Jo diria que ja han passat més de dues hores des que han vingut els clients que han engegat cap al poble a fer un volt, i ara tot just la Marina es posa el davantal i puja cap a dalt dient: 'si sabessis les ganes que tinc ara d'anar a fer habitacions!' Jo també pujo a la meva habitació i escric una estona sobre la taula que tinc arrambada a la finestra. He fet bé quedant-me un dia en aquest poble. Segons la predicció meteorològica, demà no plourà amb la intensitat que ho ha fet avui. I demà passat es preveu un dia radiant. Feia temps que no tenia una previsió tan bona.

He engegat la tauleta per mirar de trobar allotjament per demà a Viladrau, però ha estat en va. La majoria d'hostals, fondes i pensions només obren els caps de setmana, i demà és dijous. No me n'he sortit. He buscat una ruta alternativa a la de Viladrau, que també anés cap al nord, però res, no em quadra. I prenc una decisió que em farà canviar les meves previsions. No aniré cap al nord, com havia pensat primer, sinó cap a l'oest. Demà travessaré el pla de la Calma i baixaré cap a Aiguafreda seguint el GR-5. I dissabte, que serà el dia més estable, pujaré fins a Collsuspina, al Moianès, que no conec. Després, com que totes les previsions apunten a un empitjorament del temps, ja ho veurem. D'això es tracta, d'adaptar-me a les situacions que em vagi trobant i d'anar prenent les decisions més oportunes. Quan ho explico a la Marina, em diu que telefoni a l'hostal de l'Esquella, a Aiguafreda, que els coneix i que hi estaré bé. Així, en poca estona m'organitzo les dues properes nits i ja puc baixar a sopar tranquil i satisfet d'haver fet la feina que tocava.

Quan entro al menjador, la Marina em pregunta si vull una amanida com la d'ahir, amb formatge de cabra, i una botifarra escalivada amb patates. Li dic que sí, que em va molt bé, i de seguida ho tinc a la taula i sopo entre aquestes quatre parets on ja em sento tan còmode. De la parella d'abans, ni rastre. No sé què se n'ha fet, però tampoc no els ho pregunto, tot i que és una llàstima que no apareguin, perquè haurien estat una novetat, però és igual. Després de sopar m'instal·lo a mirar una estona el televisor assegut al meu sofà, amb el gat negre al costat, com si fos meu, i quan pujo a dormir trec el cap al menjador de les Rosers per

acomiadar-me'n. Només veure'm, l'àvia ja somriu, sense dents, i em diu: 'bon viatge, jove!' La Marina està dreta tenyint els cabells de la Roser, que seu amb el cap enrere, però la dona, que té tot el cap ple de crema, es vol aixecar a fer-me dos petons. Travesso el petit vestíbul i pujo les escales cap a l'habitació. Abans d'anar a dormir, em preparo la motxilla, tot al seu lloc, sense deixar-me res, que demà toca reprendre la marxa. Em sabrà greu deixar les Rosers enrere, però el camí sempre ha d'anar endavant.

Dijous 10 de maig

A les vuit baixo a esmorzar i no hi ha ningú en tot l'edifici, com ahir. Han tornat a deixar el feix de claus a la porta, per la part de dins, i les utilitzo per sortir a fora i aixecar els ulls cap al cel. De moment no hi ha gaires núvols. Torno a entrar, que fa fred, i m'espero una estona. Al cap de poc sento que arriba un cotxe. És la Marina, que de seguida entra, encén els llums i em prepara l'esmorzar. Com ahir, és copiós i me'l menjo assegut en una de les taules del bar. Mentre em prenc un cafè, la noia em cobra l'estada i em convenç perquè no faci el primer tram de camí d'avui, que ja m'acompanyarà amb el seu cotxe fins a l'ermita de Sant Martí. M'assegura que és un tram 'que no val res', tota l'estona pel costat de la carretera. Com que la veig tan convençuda, no em costa gaire deixar-me acompanyar, perquè fa fred i es deu conèixer molt bé tots els racons d'aquest poble. Pugem al vehicle i fem els nombrosos retombs de la carretereta que va seguint el curs de la Tordera aigües amunt, pel costat de Can Castanyeric, Cal Mató, la Suïssa Catalana, el veïnat de la Pocafarina, les Escorneies, travessem la Tordera pel pont de Can Fortià i

pel costat de Can Melindro arribem a una paella tancada i pujadora on s'atura el vehicle, al peu del nucli de Montseny d'Amunt, a l'entrada del camí que hauré de prendre. Sortim tots dos del cotxe i em faig una autofoto amb la Marina. No sé quan la tornaré a veure. Ens acomiadem i veig com el cotxe tomba i se'n torna avall, cap a l'hostal Montserrat on trobarà les Rosers i tot un món que jo ara deixo enrere.

Aquí dalt les carenes estan tapades per la boira, però no fa fred, per tant em trec les malles que m'havia posat prudentment sota els pantalons curts i faig una petita marrada per anar a veure l'ermita de Sant Martí de Montseny. Vaig fins a la part frontal, on trobo la petita façana amb un campanaret d'espadanya molt rústec sense campana i la porta que té un arc fet de maons. Diuen que és romànica o més antiga, però la veig molt refeta, amb les parets exteriors arrebossades amb calç blanca. Estic a 600 metres d'alçada. Torno al camí i començo a guanyar metres per davant de Can Bieló, deixant enrere la clotada per on baixa la Tordera i desplaçant-me cap a ponent, per sobre l'esvoranc marcat per la profunda riera de la Castanya, un dels majors afluents de la Tordera en aquest sector naixent del riu. Sento com canten els ocells i com el so de la piuladissa s'escampa, opaca, per aquesta vall profunda que tinc sota meu, a l'esquerra. Hi ha moltes tiges florides de trepó groc, a banda i banda del camí. Quan passo pel costat de Can Jaume Llavina em sorprèn trobar aquí dalt algunes vinyes emparrades, encara joves, que deuran elaborar un bon vi d'alçada.

Si miro enrere, al fons de la vall, veig la teulada d'algunes de les cases que he passat amb el cotxe, però la carretera

no es veu, amagada pels arbres, i ja no s'afigura el poble. Hi ha boires que dansen pels vessants coberts de boscos i jo m'endinso cada vegada més al cor de la muntanya per un alzinar molt obac i molt humit que té falgueres i pans de molsa al sotabosc. Les marques del GR-5 segueixen el camí, ample i còmode, que va girant cap a ponent per entrar ja definitivament a les afraus del torrent de la Castanya. I passo per sota Can Vilorda, que sembla habitada perquè té les finestres obertes. Pensant això, surten tres gossos bordant i salten al camí per avisar el passavolant que no cal que s'acosti a l'edifici, que tenen l'encàrrec de guardar-lo i pensen fer-ho fins a les últimes conseqüències. Jo els deixo fer i vaig avançant, amb els gossos al darrere, esperant que no se m'acostin massa, però n'hi ha un d'especialment juganer, em passa pel costat i s'alça per posar-me les potes enfangades a sobre i perquè li faci manyagues. Jo hi accedeixo i els altres dos queden parats, sense dir res. De sobte arriba una noia que és la mestressa del gos juganer. Em diu: 't'embrutarà!' i em demana disculpes. Li dic que no passa res, que té un gos molt simpàtic. M'espolso les potades del gos que han quedat marcades a la meva jaqueta i continuo enllà.

Hi ha alguns camps d'herba que em deixen veure l'altre vessant de la vall, un tapís de boscos amb verds de diferents tonalitats combinats magistralment a la perfecció. Hi domina el verd fosc de l'alzinar, aquell verd profund amb un punt de negre que tenen els alzinars. Sento la remor de l'aigua que ve del fons del torrent i quan consulto el mapa veig que hi marca el gorg Bullidor. Un revolt molt marcat del camí, que gira cap al nord,

m'aproxima a la riera del Molí, molt obaga, que baixa amb un bon doll d'una aigua enèrgica, recollida per sota el Collformic. La travesso per un menut i antic pont d'un sol ull i al costat hi trobo el molí de l'Adrobau, ben arranjat, que té un parell de moles que fan de taules i que dona nom a la riereta. Una carena secundària em separa del curs principal de la Castanya i el camí ha de guanyar alçada per superar aquest braç de muntanya per un collet. Hi trobo un plafó explicatiu sobre el Vilar de la Castanya, una finca pública, propietat de la Generalitat de Catalunya, de gairebé 250 hectàrees.

Al capdavall de l'alzinar que domina tots els vessants hi ha una línia d'arbres caducifolis d'un verd més clar que marca la forma lleugerament sinuosa de la llera del riu. A banda de les nuvolades que festegen les carenes, també hi ha un tel de boira esllenegat que es desplaça lentament pel fons de la vall, fregant la capçada dels arbres. De sobte, em trobo una cinta de plàstic blanca i vermella que talla el pas dels vehicles. Passo per sota i poc més endavant trobo un despreniment de terra i roques que ha deixat la pista impracticable. Hauran de pujar-hi una màquina pesant per treure aquestes grans roques que han quedat instal·lades caòticament al mig del pas. Les grimpo i amb compte passo a l'altra banda, on el camí torna a ser franc. Travesso el sot Gran i el sot Xic, gairebé seguits, i veig que la boira més alta es va aixecant. A dalt de tot ja hi toca el sol. Els pulmons se m'omplen d'aire fresc i esperançat.

Per sota el camí hi ha la casa de l'Adrobau, amb una estació meteorològica, i poc més enllà, passat el sot de Can Pou, trobo la font del Vilar, d'aigua abundant, fresca i molt bona.

Avanço seguint el torrent de la Castanya, que tinc escassament a uns setanta metres per sota, i arribo a un espai més obert on apareix la magnífica masia del Vilar, situada a un nivell superior. Cal pujar uns esglaons de pissarra per accedir al replà on hi ha l'edifici. La façana està encarada al sud i té finestres amb carreus i un rellotge de sol del 1797. La porta principal té un arc de mig punt adovellat molt bonic i al davant mateix hi ha una era enllosada. És un espai formidable, que ara serveix de refugi per a investigadors forestals, però avui no hi ha ningú.

Quan torno al camí, veig un reflex uns metres per sota i m'adono que és un antic safareig, on deurien rentar la roba del Vilar. El ressol ha impactat en l'aigua del safareig i m'ha enviat un raig entre solar i líquid. El camí es dreça de seguida i desplego els bastons que m'ajudaran a mantenir un ritme constant. Avanço pel costat d'un marge de pedra seca que fa de mur de contenció d'un alzinar molt fosc. A mesura que camino, quedo completament envoltat de muntanyes i barrancs, com si entrés a la gola del llop, però a mi em sembla estar entrant en un lloc molt amagat i misteriós del Montseny que no em fa gens de basarda. Al contrari, em sedueix a cada passa que faig cap al seu interior. Hi ha un moment que el pendent s'accentua cap a totes bandes i entenc que començarà aviat la grimpada fins a la carena on hauria de trobar les ruïnes del Cafè, situades ja al pla de la Calma. Travesso el sot del Boscàs, que porta l'aigua procedent del nucli de la Castanya, situat a uns 1.000 metres d'altitud. El camí fa un revolt marcat i s'encara cap al nord pel costat del sot de la Verneda, que té al marge molts arbres alts de fulla composta que semblen

freixes. Deixo un trencall que em duria fins al Boscàs i a Sant Cristòfol de la Castanya i prenc un camí estret on han tallat branques que han deixat escampades per tot el sotabosc. No entenc que es treballi així en un espai forestal de gestió pública!

El camí, que ara ja és un sender, m'aproxima definitivament al fons de la vall, on conflueixen diversos torrents que són els que, d'aquí en avall, prenen el nom de torrent de la Castanya. Travesso el sot de la Creu i el sot del Bassau i prenc un corriol que comença a grimpar per dins d'un bosc d'alzines, pel costat del sot del Cafè i de grans roques cobertes de molsa i plenes de líquens. Plego els bastons, que em fan més nosa que servei, i vaig pujant per aquest indret recollit i gairebé màgic. El senderó és molt costerut, però en poca estona guanyo molt de desnivell perquè les branques dels arbres i les roques em proporcionen bons agafadors que m'ajuden a avançar i a superar els metres costa amunt. A mitja pujada, el camí em duu a una mena de canal vertical. Per un tall de bosc veig al fons l'església de Sant Cristòfol de la Castanya i la carena coberta de núvols del Matagalls. M'aturo en aquesta canal a fer un riu. Mentrestant vaig escoltant un ocell que fa iepí, iepí, iepí, tretze vegades, després deu, dotze, deu. No entenc si aquesta cadència té alguna raó de ser.

Avanço amunt per les costes del Boscàs, a prop d'alguns barrancs que es van tornant infants, poc profunds, inofensius, que més que sots són sotets, per on ja corre un fil d'aigua, de vegades ocultats per la vegetació. Segueixo la branca principal del sot del Cafè fins ben bé al seu naixement, on surto ja a un terreny de prats culminals on

el riuet neix fent molt de xapoller, enmig d'un aiguamoll que haig d'anar evitant perquè les meves botes no quedin atrapades a les gleves de prat que estan xopes d'aigua. A la carena ja veig les restes del Cafè i la silueta d'una persona que mira cap a l'horitzó. Sembla fet expressament perquè el moment sigui més èpic. Vaig triant el camí més estable per un prat d'herba que té alguns arbustos i ginesteres, i finalment pujo l'última rampa i arribo a la carena, a una altitud de 1.200 metres. Poc més enllà hi ha una colla d'excursionistes, tot homes, que han fet una parada tècnica. Bon dia, bon dia. El prat carener és xop com una esponja. Em descarrego la motxilla i l'arrepenjo en una de les pedres rogenques del Cafè, estiro i després plego els braços perquè em petin els ossos de l'espatlla i miro davant meu, cap a llevant, d'on vinc. A sota mateix hi ha l'esvoranc del torrent de la Castanya que marxa cap a l'est envoltat d'altes carenes i tels de boira. El paisatge és grandiós, des d'aquí dalt, i estic content d'haver arribat a un punt important de l'etapa d'avui.

Faig un glop d'aigua i respiro fondament en aquest indret preciós i tan especial, situat entre les valls de la Tordera i del Congost, que queden molt enclotades a ambdues bandes. Inspecciono les poques restes del Cafè, intentant imaginar-me la casa sencera, quan era un hostal situat al peu del camí on la gent de les masies properes i els passavolants com jo venien a prendre un cafè, però és complicat, perquè el que en queda és ben poc: tres fragments de paret, una porta de fusta encara amb les frontisses collades a la pedra, unes dovelles del que deuria ser una porta menuda i un corralot arranjat perquè

serveixi de petit aixopluc. Res més. Però el punt on està situat no pot ser més bonic, dalt del pla herbat i verdíssim de la Calma, entre el Collformic, al nord, i el Sui, al sud. La colla de deu excursionistes marxen Calma enllà... i arriba la calma. Poca estona més tard també travesso el llom herbat culminal, planer i xop d'aigua, i salto al camí que ratlla la carena de nord a sud. Tiro avall, cap al sud, per arribar fins al turó de Pedres Blanques, que és on trobaré el camí que em farà decantar cap a ponent.

Al prat que hi ha al costat del camí veig i fotografio una mena de lliri de flors rosades. N'hi ha pertot i trenquen violentament la verdor tendra de la catifa d'herba dominant. Hi ha molta ginesta sense florir vora el camí i també bruguerola. Camino per sobre els 1.200 metres, guanyant alçada d'una manera molt suau. Al pla de la Ginesta passo pel costat de tres vehicles tot terreny que estan aparcats. En un d'ells hi ha una dona asseguda. Bon dia, bon dia. Poc més enllà veig baixar sis homes d'un turó, que deuen ser els dels vehicles, i no sé què hi han anat a fer, allà dalt. Baixen tots en semicercle, l'un al costat de l'altre, però cap d'ells a la mateixa alçada, escampats, sembla una imatge preparada d'una pel·lícula d'autor. Jo avanço fent passes seguides per aquest camí ample i còmode, amb l'ajuda dels bastons, i això em permet fer ullades cap al meu entorn. La solitud és total. Les boires van baixant cap al fons del vessant de la Castanya. Passat el turó de la Torre, arribo al collet de la Font del Ginebre. Prop del coll, en el vessant de ponent, trobo una preciosa florida de grandalla que m'aturo a fotografiar. Les tiges verdes i primes estan rematades pels sis pètals blancs de

cada flor i la corona groga al bell mig. Fan molta olor. Es diu que la grandalla és el narcís dels poetes i que la fragància s'assembla a una combinació entre el gessamí i el jacint.

Torno al camí i continuo circulant per aquest país de prats i landes. Aviat arribo al cimet planer de Pedres Blanques, a 1.270 metres d'alçada, i en aquest punt trobo el trencall de camí que a partir d'ara no farà altra cosa que tirar avall fins als 400 metres on està situat el poble d'Aiguafreda, que és on dormiré avui. Deixo a la meva esquerra el camí de carena que se'n va cap a llevant, fins al pla d'en Xixa i el puig Drau, on veig que s'encaminen les siluetes dels deu excursionistes d'abans, i començo a perdre una primera part dels gairebé 900 metres que em tocarà baixar. Entre els núvols baixos que tapen l'horitzó hi ha una escletxa i apareix la plana de Vic, assolellada, llunyana d'aquest paisatge per on transcorro, alt, carener, de mitja muntanya, humit i enfosquit per les boires que festegen els vessants boscosos i que cada cop veig més a prop. A mesura que baixo, el bosc torna a guanyar protagonisme i els prats i les landes culminals van minvant. Si m'aturo de caminar, tot és calma, no se sent res, només algunes tórtores que parrupen i esquelles que m'arriben tènues i calmes.

El bosc dominant és un alzinar, però també hi ha arços, ginebrons i ginesteres. Al pla de la Llacuna marxa un camí cap a la dreta senyalitzat amb marques de la travessa Matagalls-Montserrat que es fa cada setembre. Em miro el mapa i veig que baixa directe cap a Aiguafreda. El podria prendre. Perd alçada decidit cap a la masia del Bellit i després pel costat del sot de l'Infern -un altre sot de

l'Infern- fins al fons de la vall del Congost, però em sap greu perdre'm el pas per la masia Bellver i per sota el Tagamanent, com tinc previst, i el deixo estar. En això, veig un gos d'atura a uns cent metres que camina lleuger amb el morro ensumant el terra. M'espero un moment per saber si ve cap a mi, però el perdo de vista i no reapareix. Continuo endavant per l'esplanada herbada de la Llacuna, per dins una fina capa de boira que ja m'està atrapant, encara no gaire espessa, i veig al fons una línia que es mou, indefinida. A mesura que m'hi vaig acostant, sento esquelles i veig que allò que es va movent entre la boira és un ramat d'ovelles d'un centenar de caps. Les bèsties envaeixen el camí i s'hi planten al bell mig mentre jo m'hi acosto i també m'hi planto per fotografiar-les. No hi ha cap pastor, ni cap gos, i penso en el que he vist abans. Potser el pastor s'ha aturat a reposar més enllà, on he vist el gos d'atura. No ho sé. Les ovelles em miren encuriosides i quan avanço pel camí em deixen un espai suficient perquè pugui avançar, amb calma, fent ressonar els esquellots, pausadament. Me les miro, elles em miren i de sobte es dispersen corrent cap a una banda. No ho entenc. Què passa? Veig un ciclista que s'acosta i passa veloç entre el ramat per trencar aquella harmonia que havíem aconseguit les ovelles i jo.

Els prats que hi ha al pla de la Llacuna són verdíssims i xops d'aigua. Aquesta primavera ha estat excepcional. A l'extrem de l'esplanada herbada hi ha la llacuna que dona nom a l'indret, petita i arrodonida. De seguida, per sota el turó del Parany, el camí emprèn un descens marcat pel costat del fondal de la Creu, on veig que hi ha una pleta on

deuen dormir les ovelles que he vist fa un moment. Vaig entrant dins de la boira espessa i sento bramar un ruc. El camí fa un parell de revolts tancats per perdre més alçada, arran d'alguns camps d'herba que algú ha perimetrat amb tanques fetes amb branques lligades amb un filferro. En una esplanada d'herba trobo una bassa d'aigua i darrere seu intueixo la forma geomètrica d'un edifici que la boira ha difós completament i només deixa veure de manera abstracta. És l'Agustí, la masia que ara és la seu d'un parc etnològic i un museu. Però avui no hi ha ni una ànima, no és cap de setmana, no preveien el meu pas per aquest paisatge embolcallat per la boira, i continuo pel camí, que és la meva guia dins d'aquest núvol baix en què em trobo. Són les dotze del migdia, però sembla que siguin les vuit del vespre.

El pendent és suau i aviat intueixo un altre edifici, encara allunyat, i veig que pel camí venen dos gossos, un de blanc i un de negre, que m'han detectat encara que hi hagi boira, i borden, però ho fan amb poques ganes. Semblen venir en so de pau. Efectivament, em miren, s'arramben a les meves cames i tiren davant meu, com per acompanyar-me fins a casa seva. Arribo a la masia Bellver amb els meus dos amics pacífics, que semblen contents de tenir algú amb qui estar-se. Entrem a l'esplanada enrajolada de la casa i tots dos s'hi ajeuen. Jo inspecciono l'edifici per fora, de pedra rogenca, que té tres cossos: dos que sobresurten més i que fan com un pati, però la porta d'accés està tancada. Sé que l'edifici fa de restaurant i veig en un plafó que també és un punt d'informació del Parc del Montseny. Però tampoc no hi ha ningú. A l'era enrajolada hi ha algunes taules

metàl·liques amb algunes cadires que hi han deixat repenjades. A l'ampit d'una finestra hi ha un gat que quan em veu salta i s'acosta miolant per cargolar-se'm a les cames. Penso que totes tres bèsties es deuen enyorar i han aprofitat el meu pas inesperat per la casa per deixar-se amanyagar.

Marxo de la masia per darrere un edifici auxiliar que hi ha al costat, amb uns sòlids i antics contraforts, i tiro avall per un camí empedrat amb marge de rastellera, a tocar d'un clàssic paller arrodonit que té el pal de paller clavat al bell mig. La palla és vella, groga, seca, amb una funció més decorativa que altra cosa. El camí té un empedrat de lloses i de vegades d'estrats de roca mare que permet un descens ràpid i còmode fins al collet de Sant Martí, situat sota mateix del turó de Tagamanent. Han col·locat un cartell a l'arrancada del camí que hi puja, que no permet accedir-hi entre setmana -i avui és dijous- a causa d'unes obres de rehabilitació. Jo prenc el sender que neix al peu del turó, a la banda nord, i de seguida em trobo en una obaga molt humida, on les branques dels arbres estan cobertes de capes verdes de líquens. En un pal de fusta hi ha un senyal del GR-5, però també hi ha un termòmetre, en un lateral, que marca la temperatura actual: 13 graus. Perdo alçada per aquesta obaga on els roures tenen un verd molt més tendre que les alzines, però aquestes estan guarnides amb flors grogues que pengen de les branques com arracades d'or.

Alguns trams del camí discorren per amples rocallisos de margues rogenques que fan com unes llesques primes, estampades graciosament per rodanxes de líquens de

diversos tons, del blanc a l'ocre, que imprimeixen una estètica molt artística al camí. Les meves botes van avançant rítmicament per la carena boscosa de la serra Madrona, entre el torrent del Cruells, a l'esquerra, i el sot del Purgatori, a la dreta, perdent alçada ràpidament gràcies a les lloses de roca mare que m'ajuden a avançar, però també a relliscar i cal vigilar. A la vora del camí hi ha molts peus d'una planta semblant a l'estepa, de fulles primes i crasses, arrugades, però sense flors i més alta que una estepa blanca. Les lloses del terreny de vegades s'alcen com petites onades d'un mar petrificat i cal vigilar a no torçar-se un peu, però en general van bé per avançar avall, com si es tractés d'una graonada natural. Continuo carenejant entre el torrent Mal, a ponent, i el sot de l'Infern, a llevant, per l'esquena de la serra, un indret molt solitari on sento ressonar la piuladissa dels ocells. M'arriba el so d'una mallerenga que emet el seu cant magnífic, i d'una merla que fa el seu cant canviant i amè que miro de respondre xiulant.

Cap als 700 metres, el senderó gira cap al sud per separar-se del carener i em diposita en un espai més obert, una mena de coll on passa el tallafoc d'una línia elèctrica. Al peu del camí trobo les ruïnes de la casa de Puig-agut, també rogenca com tots els edificis que he trobat, que encara guarda algunes finestres motllurades, l'arc d'una antiga porta i l'arrencada d'un segon arc, de l'accés original, fet de grans dovelles ben escairades que deuria fer el seu efecte quan estava sencer. Estic a 675 metres, per tant, tinc Aiguafreda a només tres-cents metres per sota. De fet, ja sento la remor encara llunyana dels vehicles que

passen per la carretera de Vic seguint el riu Congost. El cel està molt tapat i comença a caure un borrim d'aigua. De moment poca cosa. A pocs metres de Puig-agut hi ha una gegantina torre d'alta tensió. Penso que l'electricitat ens va portar llum i escalfor, però que els habitants d'aquesta casa desolada no hi van ser a temps.

El camí deixa el collet i baixa per sota el puig Alt i el puig Agut, que són dos turons d'uns 700 metres d'alçada que aviat perdo de vista dins del bosc atapeït. Hi ha magnífics exemplars d'arços florits amb milers de menudes flors blanques amb els seus estams rosats que es concentren sobretot en un indret on el terreny s'obre i s'aplana. Hi paro per fotografiar algunes branques d'arç i veig al mapa que soc al replà de la font Amargosa, i no entenc per què van posar aquest nom a un lloc tan estèticament agradable, si no és que la font que hi deu rajar, i que no localitzo, tregui aigua amargant. Tiro avall, ara ja amb més pendent, pel camí de Puig-agut que en poca estona perd més de 100 metres de desnivell per sobre la riera de l'Avencó i salta a una pista ampla. De sobte, sento una aroma molt agradable, semblant a un perfum de colònia, però no sé d'on ve. No ho entenc, però cauen gotes i no m'hi entretinc. Al fons, encara més avall, ja veig cases i cotxes que corren i un tren que passa. Aquella roina que ha anat caient s'intensifica i encara que no dec ser gaire lluny del poble, poso la funda impermeable a la motxilla. No cal fer heroïcitats.

Un revolt tancat de pista em deixa davant mateix de la riera d'Avencó, que sempre m'havia pensat que es deia Avençó, però no, la ce trencada l'hi havia posat la meva

imaginació. Travesso la riera pel pont menut de la Xoriguera i entro a Aiguafreda pel carrer d'Avencó, de cara a una torratxa modernista, Can Bellavista, envoltada d'un jardí burgès amb arbres alts i verds. Trobo senyals de la Matagalls-Montserrat pintats a la voravia: verd i vermell amb un punt blanc al mig. Faig una ullada al mapa, per saber cap on em queda la fonda, i tiro pel parc de la Plateria i per la carretera de Ribes amunt. Veig molts balcons amb llaços grocs, estelades i pancartes reivindicatives. Aquests dies n'he vist moltes, a tot arreu, i això em fa sentir bé, al meu lloc. Mentre avanço per la vorera, veig de reüll, per sobre les cases, la cinglera del pla de la Garga que em tocarà pujar demà al matí. I toquen les dues. Sí que és d'hora!

Per davant de la moderníssima església de Santa Maria, prenc el carrer de Mossèn Cinto fins a l'Ajuntament, on aturo el meu gepeessa. He fet vint-i-dos quilòmetres i mig. Aixeco el cap i veig la fonda Esquella allà mateix, en un xamfrà amb el carrer Major, amb una senyera penjada al balcó. Hi entro, però veig que estan servint dinars i no els vull atabalar. Me'n vaig al davant mateix, a la Terrassa, que té una barra de bar exterior molt ben assortida, il·luminada amb llums blaus de neó, una gran vela amb taules i una pantalla gegant. No sé si és el lloc més adequat per viure aquesta arribada a peu al poble d'Aiguafreda, però em descarrego la motxilla i demano una cervesa i unes croquetes, que seran el meu dinar d'avui. He aturat les cames i ara les estiro sota la taula perquè la sang faci la seva feina reparadora, i mentrestant observo l'entorn. Encara estic aterrant en aquest poble. En una de les taules

hi ha un senyor gran que porta un llaç groc a la solapa. Mentre espero les croquetes, va arribant gent que s'asseu a la barra. Quan entra una dona amb un paraigua m'adono que ja està plovent. M'ha anat de poc i ara estic aquí, còmodament assegut, deixant passar l'estona per anar-me a instal·lar a la fonda on dormiré. I tinc tota la tarda per endavant. No puc estar més satisfet.

Em porten cinc croquetes de carn d'olla. L'home gran -he entès que es diu Quico- es beu una copa de vi negre. Veig que hi ha confiança, perquè la noia de la barra li diu que l'amo el convida a la copeta de vi, i ell diu: 'doncs posa-me'n una altra, maca'. La noia va a buscar l'ampolla i torna per omplir-li de nou la copa, mentre l'home va dient:' posa, posa', perquè l'hi ompli fins al capdamunt. Com que està plovent, el Quico comença a parlar espontàniament amb una parella que té a prop. Els parla de cargols, dels bovers, les mongetes... No sembla que a la parella li interessi gaire la conversa que ha encetat ell sol. Al cap d'una estona prudent, pago i me'n vaig cap a la fonda, que és al davant mateix. Un home que ha entrat amb mi demana tabac i la cambrera li diu que obri ell mateix la màquina, que la porta està trencada, i que miri si en troba del que vol. Aquí també hi ha confiança. Dic a la noia que tinc una habitació reservada i em diu que m'esperi un moment, que ara surt l'amo.

Mentre m'espero entra un estranger alt i fornit, amb bigoti i barba rossa, que ha deixat aparcada una fenomenal Harley Davidson davant la fonda. L'he vista a l'entrar. L'home mira de fer-se entendre, però aquí ningú no sap anglès. Surt la mestressa, que era a la cuina, i un client li

pregunta si ella en sap. La dona es mira l'estranger i li diu, rient: 'Hauduiudú?' mentre balla divertida, amb els braços enlaire, fent uns passos de puntetes i un giravolt, i explica al nouvingut que és l'únic que sap dir en anglès i es fa un tip de riure. L'estranger no sap què dir i jo me'l miro mentre arronso les espatlles. De sobte surt l'amo, el Fermí, que és un home enèrgic, i se'ns endú a l'estranger i a mi per una porta del bar i unes escales que pugen a un primer pis. Seguim un llarg passadís i ens aturem davant de l'habitació 9. El Fermí dona la clau a l'estranger mentre mira de fer-li entendre que a les vuit tanquen la porta del bar per on acabem d'entrar i que si ha d'entrar i sortir ho ha de fer pel carrer del darrere, amb una altra clau que li branda davant dels ulls i que és d'un altre color. L'estranger diu que 'yes' i desapareix a l'interior de la seva cambra. Segueixo el Fermí poc més enllà i m'obre l'habitació 8. Em diu que haurà d'aprendre'n, d'anglès, perquè amb el booking cada vegada venen més estrangers. 'Té, les claus.' Gràcies. I marxa passadís enllà. Em quedo sol. L'habitació 8 és menuda i té una finestra que dona al carrer per on cal sortir si són més de les vuit del vespre. Desfaig la motxilla i ho distribueixo tot sobre el llit.

Després de dutxar-me, amb roba neta i còmoda, agafo la tauleta i surto de l'habitació pel passadís d'abans. Hi ha petits eixamplaments on han instal·lat algunes butaques, sofàs o cadires per estar-s'hi, amb finestrals lluminosos que donen a un terrat interior. Baixant per l'escala d'abans, observo les fotografies antigues del poble que hi ha a les parets. Entro al bar i m'assec en una de les taules per prendre'm una infusió i aprofitar una estona per escriure

al blog. Després ja sortiré a voltar pel poble. Al costat de la meva taula hi ha penjada una fotografia del pont sobre l'Avencó que he travessat fa una estona quan encara no era metàl·lic, sinó construït exclusivament amb troncs de fusta, tant el terra com les baranes. Mentre vaig escrivint, veig que arriba l'estranger i s'asseu a la taula del meu davant. Vol menjar alguna cosa i quan li donen la carta pregunta: 'Is catalan?', i el Fermí, somrient i animat, li diu: 'sí, sí, això no és spanish, és català!'. Li ha dit això amb molta normalitat i l'estranger ho ha entès perfectament i ha continuat llegint-la per triar el que volia. M'ha sorprès aquesta naturalitat en una qüestió que sovint fem massa complicada. El que és de fora ha mirat d'entendre el que hi diu, perquè un entrepà de bacó, amb la fotografia al costat, s'assembla molt a un 'bacon sandwich'. Mentre escric l'entrada al blog, sento unes dones que diuen: 'ha sigut llarg, aquest hivern, eh?'. I amb tanta aigua em penso que la primavera ha estat com un braç de l'hivern que li ha costat de marxar. A les sis pujo a deixar la tauleta a l'habitació i ara que ha passat l'hivern surto al carrer.

Com que he tret el cap per la finestra i he notat que feia fresca, m'he posat les malles sota els pantalons curts. No sé quina pinta dec fer, però vull anar a inspeccionar el poble i buscar el punt on demà hauré de travessar el riu per començar el tram que em durà al pla de la Garga i a Collsuspina. Tiro pel carrer Major, cap al sud, estret i ple de llaços grocs i pancartes demanant la llibertat dels presos polítics catalans. Aquest carrer és l'antic camí de Vic, amb cases populars a banda i banda, algunes d'estiueig que trobo remarcables, amb baluards, façanes esgrafiades,

tribunes i grans finestres, de vegades amb les formes vegetals i corbes tan suggerents del modernisme. Quan el carrer s'acaba torno per la carretera, fins a la plaça de l'Ajuntament. Després passo pel convent de Natzaret i continuo pel tram més antic del carrer Major, ara cap al nord, però no sé reconèixer l'indret on demà hauria d'agafar el camí. Sé que és prop de l'Ajuntament, però em fa l'efecte que és cap a l'altra banda del poble, tal com recordo d'alguna Matagalls-Montserrat. No ho entenc. Torno davant de la casa consistorial i no em quadra amb el que jo m'imaginava. Em decideixo a mirar-me el mapa i, veient-lo, se m'encén la llumeta. Es tracta d'un altre ajuntament!

Torno a fer el carrer Major i el del Pont, fins al riu, i allà sí, en una rotonda trobo el punt on té inici i final el GR-2, de la Jonquera a Aiguafreda, i un indicador del GR-5 cap a Canet de Mar i Sitges. Passo per sota la carretera C-16 i travesso el riu Congost pel magnífic pont de l'Abella, tal com recordava, seguint els senyals de la Matagalls-Montserrat. Tot i que només el separa el riu, el nucli de l'Abella ja pertany a Sant Martí de Centelles i, efectivament, té un ajuntament propi. Al costat mateix hi ha un plafó amb itineraris que pugen cap al pla de la Garga i els estudio bé, perquè demà deixaré el GR-5 i m'enfilaré cap al grau de Tresquarts. Després aniré prenent els camins que més em convinguin per arribar fins a Collsuspina. Quan me'n torno cap al centre d'Aiguafreda m'adono que la gent em mira de reüll per la pinta que faig, amb les meves sabatilles de goma, les malles sota els pantalons curts i la jaqueta

tècnica, i passo per la fonda a canviar-me. Em trec les malles i baixo a fer un cafè.

Hi ha un home jove repenjat a la barra que porta un jersei verd de llana i pantalons de camuflatge. És caçador i li diu al Fermí que diumenge vindrà amb una colla a esmorzar i que després aniran a caçar un senglar enorme que se'ls ha escapat tres vegades. De la cuina surt l'avi de la fonda, que deu ser el pare del Fermí, un home vell i prim, amb l'esquena corbada, que s'escolta el caçador, i mentrestant agafa un quinto de cervesa amb les seves mans grosses de dits torts i se l'endú delicadament a la boca amb el dit petit aixecat. El caçador ens explica que en sis mesos han matat quatre-cents porcs i que ni es nota de tants que n'hi ha. El Fermí va entrant i sortint per netejar i tancar les persianes i hi va posant cullerada: 'deixeu-les tranquil·les, pobres bèsties!'. El caçador explica que un senglar li va clavar l'ullal i s'apuja el camal dels pantalons perquè li puguem veure la marca. Passa el Fermí: 'clar, com que no els pareu d'emprenyar!' Hi ha confiança. L'home vell intervé dient que un cop que empaitaven un porc, la bèstia va saltar pel 'taiat' per no deixar-se agafar pels gossos, i el caçador diu que ell ha vist saltar gossos darrere el porc, i també diu 'taiat'.

Com que a la fonda no fan sopars, pregunto al Fermí, en una de les seves nombroses anades i vingudes, on puc anar a sopar i em recomana un restaurant que és cap al final del carrer del Pont, a prop del riu, on em tractaran molt bé si els dic que hi vaig de part seva. Li dono les gràcies i pujo cap a l'habitació perquè vull escriure al blog, i després em miro una estona el televisor, que encara és d'hora. Hi

apareix el president Carles Puigdemont, exiliat a Bèlgica, que compareix públicament per proposar l'editor Quim Torra per a la presidència de la Generalitat. Quan considero que és l'hora, surto al carrer per la porta del darrere i trec el cap al carrer Major, que és per on hauria de tirar si vull anar fins al restaurant que m'ha dit el Fermí, però fa més fred del que m'esperava i em fa molta mandra haver de travessar una altra vegada tot el poble. En lloc d'això, entro a la Terrassa, que és davant mateix de la fonda i un espai conegut on sé que estaré bé. Demano tres patates farcides amb formatge i un entrepà, que seran el meu sopar d'avui. El dia ha estat llarg i complet, i quan acabo pujo a l'habitació i m'acotxo al llit. La son m'atrapa mentre vaig sentint els roncs del meu veí estranger de la Harley Davidson.

Divendres 11 de maig

M'he despertat a tres quarts de set i ja m'he llevat, perquè vull esmorzar i anar a veure el mercat abans de marxar. Preparo la motxilla i baixo al bar seguint el passadís i l'escala que ja em sé com si fos casa meva. M'assec en una taula del bar i demano un entrepà de truita. Quan m'aixeco per fer una foto d'una imatge antiga de la paret, sento aquell so tan rítmic i característic d'algú que està batent un ou: clac, clac, clac, clac. A la fotografia hi apareix un tal Jaume Collell, retratat davant la seva arada giratòria, amb el text: *'Arado Giratorio, de ultimo modelo, construido por D. Jaime Collell. Ayguafreda'*. Amb la meva, hi ha quatre taules ocupades i alguns clients habituals a la barra que van posant cullerada a les informacions que emet TV3 pel televisor. Un d'ells diu: 'vaig a fer fum' i surt a fumar. Ahir,

el Fermí em va explicar que obriria a dos quarts de set perquè hi havia el mercat, però ara, que ja són les vuit, a tothom li diu que la planxa encara no és prou calenta i que encara trigarà. Trobo que aquesta planxa triga molt a escalfar-se. Ja fa mitja hora que diu el mateix a tothom que ve.

Quan acabo d'esmorzar vaig a fer un tomb pel mercat, situat a la placeta de l'Ajuntament, allà mateix. Hi ha parades de fruita i verdura, una de roba i una de caramels. Alguns paradistes encara l'estan muntant. Em sap greu marxar d'Aiguafreda i encara allargo una mica més el tomb passant per davant de l'església de Santa Maria, on hi ha alguns operaris que arreglen els arbustos d'una zona enjardinada. Avui no plourà, segur, i per això em relaxo meteorològicament parlant, que ja tocava. Miro amunt, per sobre les teulades, on apareixen els espadats de la cinglera de la Garga ben assolellats. Hi torno a pensar: avui sí que farà sol, no me'n sé avenir. No treia les ulleres de sol de la motxilla des de dilluns al matí, i avui és divendres. Entro al recer protector del carrer Major i me'n torno cap a la fonda per acabar de preparar-me la motxilla, posar les proteccions a les plantes dels peus i calçar-me les botes. Baixo per últim cop al bar per aquest passadís que ja és lluminós i per l'escala que em condueix a peu de barra. La planxa ja s'ha escalfat i tothom esmorza. Pago el compte i el Fermí, animat i rialler, m'encaixa la mà i em desitja molt bon camí. 'A reveure'. Adéu!

Torno a circular pel llargarut carrer Major, que a partir de la plaça de la Rectoria és el del Pont, i torno a fixar-me en els edificis d'aquest antic camí de Vic a Barcelona al llarg

del qual va créixer Aiguafreda. Travesso la rotonda on neix i mor el GR-2, i passo a l'altra banda del Congost pel pont d'ahir. El riu baixa animat, escumós, i jo entro al nucli antic de l'Abella per l'antic carrer Major, seguint els senyals de la Matagalls-Montserrat, de cara a les cingleres que m'esperen allà dalt, infranquejables, o almenys ho sembla. Travessat el ferrocarril, tiro pel carrer de la Garga, que aviat s'acaba per entrar al bosc, però abans faig una parada tècnica per treure'm la jaqueta, que ja em sobra, i desplegar els bastons, que el camí de seguida s'enfila amunt pel costat del torrent d'en Vila, un fondet envoltat de pins blancs molt alts, amb roures i alguns avellaners. El romaní encara no ha florit en aquesta raconada tan ombrívola, però ja ho farà. Després d'una pujada ve un descens fins a una pista, en el paratge que el mapa anomena l'Adorar, amb camps d'herba closos per la línia de cingleres de la Garga. Guanyo alçada per la pista, que té la terra rogenca, a diferència dels cingles, ocres i grisos que tinc cada vegada més a prop i que m'encaixonen. Una vintena de corbs negres com el sutge sobrevolen les parets de roca.

Les meves cames agafen un ritme continuat i no veig, i passo de llarg, de l'antic sender del grau de Tresquarts, que és per on jo havia pujat en alguna Matagalls-Montserrat, però ara els senyals d'aquesta travessa històrica van per la pista, suposo que per evitar el mal pas als milers de caminaires de cada any, que deuen deixar el senderó massa fressat. Vaig mirant el terra per avançar a un pas més decidit, amb la cadència dels bastons, i de tant en tant alço el cap per calcular quant em falta. Quan el torno a

abaixar, veig un cargol al mig del camí, humit i delicat, que pretén travessar cap a l'altra banda. M'acoto a fer-li una foto i després el desplaço a la vora del camí, en la direcció que anava, perquè el més probable és que abans de completar la seva travessia l'aixafi algun vehicle. La pista em va situant sota mateix dels espadats i amb una llambregada ràpida veig com els cingles de Bertí es despleguen cap al sud fent com una onada d'on surten diverses puntes, com proes que se succeeixen. A gairebé 600 metres d'alçada travesso el torrent de l'Oller, carregat d'aigua que m'envia la seva fressa. Ja he guanyat dos-cents metres i veig el poble al fons de la vall, enclotat, molt lluny, desenfocat per la calitja del Congost. Per sobre seu, el turó de Tagamanent, on deuen campar els meus dos gossos amics de Bellver. Encara més per sobre, la carena de la Calma i el Matagalls sense cap ombra de núvol. Darrere hi deu haver les Rosers i la Marina que continuen amb la seva feina al capdavant de l'hostal Montserrat i de les botigues que tenen escampades pel poble. Continuo per la pista, seguint encara senyals verds i vermells de la Matagalls-Montserrat. Les parets de roca de la banda de muntanya suen aigua i tenen un color intens de roca humida que contrasta amb la vivor del fúcsia d'alguns poms de conillets que semblen petites corals aplegades a punt de cantar amb les boques obertes al marge del camí.

Passat uns revolts deixo la pista i prenc un sender molt obac, per dins l'alzinar, que em duu fins a l'antic corriol del grau de Tresquarts, per on jo havia pujat fa anys. El bosc és exuberant, amb alzines, marfull, boix i mates de galzeran. Passo per la font del Rouret, que perd aigua per tot arreu, i

amb quatre gambades assoleixo l'altiplà, llis, obert, magnífic, que contrasta amb la verticalitat del cingle que tinc a tocar, dret i amenaçador. Miro l'hora que és i, efectivament, fa tres quarts justos que he sortit del poble. Davant meu s'estén una immensa plana herbada que té més cingles al fons. Potser em tocarà pujar-los d'aquí a unes hores. Deixo la masia de Can Tresquarts a prop i tiro per un camí ample, gairebé a tocar de la cinglera, cap al nord. De tant en tant hi ha alguns pèlags d'aigua que són una mica profunds. Poc més enllà, veig venir dos ciclistes embalats que quan veuen un toll frenen de cop derrapant i el travessen a poc a poc, però s'hi queden mig enganxats i han de saltar al marge per no quedar amb les sabatilles enfangades. Vora l'aigua hi ha el rastre d'algunes peülles de senglar, que aquests sí que s'hi arrebossen amb ganes, al fanguisser. M'acosto a la masia del Sunyer, envoltada de camps de cereals d'un verd tendríssim, i en una cruïlla tiro cap al nord i faig un curt descens per un bosquet, que em connecta amb el veritable pla de la Garga, encara més extens, verd i ondulat. Grandiós! Em passen tres grans corbs per sobre i m'arriba una pudor molt intensa que no entenc.

Però de seguida veig de què es tracta. En un fondal, als sots del Presseguer, hi ha una planta de compostatge amb muntanyes de residus orgànics a cel obert i màquines treballant-hi. Les piles de fems estan festejades per moltes aus que les sobrevolen. Hi veig gavines, però també hi ha corbs i alguna au rapinyaire que s'ho mira de més amunt i que no deu saber si triar una pila de fems o algun dels ocells que li ronden per sota. La brisa em fa arribar la

fortor que domina tot aquest paratge que no m'esperava, però quan entro al bosc el baf queda atenuat pels arbres i la vegetació. Un revolt del meu camí em fa passar ben bé a tocar d'una muntanya de fems i llavors la fortor s'accentua i els meus bastons acceleren la cadència per allunyar-me'n amb més velocitat. Vora el camí hi ha piles altíssimes de bales de palla, que deuen barrejar amb els fems perquè fermentin junts. Algunes d'aquestes bales deuen portar tant de temps aquí que els creix un serrell d'herba verda al capdamunt. Mentre avanço, veig a l'horitzó un gran casalot envoltat d'altres edificis auxiliars. El mapa em diu que és el Cerdà de la Garga, i em penso que deu ser la casa natal d'Ildefons Cerdà, que va projectar l'eixample barceloní. Un rètol que trobaré m'ho confirmarà. Camino per una roureda amb pins i alzines i ve de cara un corredor amb un gos lligat al davant. Quan em veu, el gos canvia de banda i de poc no fa caure el noi. Deixo a l'esquerra una masia d'estil popular: la Teuleria del Cerdà. Un topònim que no cal explicar gaire. Li feia les teules al poderós amo Cerdà? Doncs segurament.

Travesso la riereta de les Nou Arroves, que baixa neta malgrat les deixalles de més amunt, i passo arran dels camps de la Serra de Santa Anna, que han segat fa molt poc. Hi han deixat línies d'herba verda i tendra que dibuixen franges de diversa intensitat sobre el rostoll més groc. De fons, hi ha el perfecte decorat de la cinglera i les parets del castell de Centelles. Algunes roselles al marge dels camps hi acaben de posar un toc molt colorista. Sembla que poca estona abans del meu pas per aquest indret, hi hagi passat algun pintor del corrent

impressionista a fer-hi pinzellades. A llevant, gairebé al caire dels espadats que s'abaten sobre el Congost, hi ha la capella de Santa Magdalena de Vilarestau que veig com s'allunya al ritme de les meves passes. El camí fa una corba marcada per sota la masia de la Serra de Santa Anna, on alguns homes en reparen la teulada, mentre em passa pel costat un tractor molt gros i tot seguit arriba una forta revolada de vent que no sembla tenir cap explicació. Dura uns segons, mentre avanço pel camí, i després desapareix. A dalt d'un turó hi ha la muralla posterior del castell de Centelles, que tinc a sobre mateix, al sud. M'acosto a la segona línia d'espadats d'avui. Aquest terreny és com una graonada gegantina que cal anar superant, i de sobte torna a venir una revolada de vent com la d'abans. Al cel hi ha cúmuls arrodonits que viatgen ràpidament, però avui no havia de ploure.

Surto a la carretereta local que puja de Sant Feliu de Codines i tiro per un camí agrícola cap a la masia del Pujol, que té una granja de vaques en unes naus. De seguida prenc un sender que neix en un sector molt erosionat de pedra tosca. El corriol va per sobre una visera de roca, una llarga llesca que fa de molt bon caminar i que va flanquejant la muntanya a certa alçada i amb molt bones vistes sobre la clotada de Centelles. Per sobre la cinglera, molts metres per damunt meu, volen una trentena de corbs. Aquest sender que no m'esperava és planer i de vegades té formes abalmades que em protegeixen de les ràfegues de vent que encara són imprevisibles. Sota meu hi ha una depressió amb franges continuades de bosc, camps i algunes masies disseminades. Vaig fent el perímetre de la

serra, per sota els espadats que sempre són damunt meu però que en algun moment hauré de remuntar. Collsuspina és allà dalt, instal·lat sobre l'altiplà del Moianès. De moment, avanço per un bosc d'alzines amb nombrosos peus de boix i alguns pins i passo pel costat d'alguns camps de cereals molt brillants i verds que baixen cap al fons, on hi ha pobles. Darrere meu, cada cop més lluny, encara m'acompanya la visió de la carena de la Calma i de l'esquena arrodonida del Matagalls.

Passo a tocar d'una bassa i de la granja de vaques de la Rovira de Baix, que ara està buida, sense vaques ni cap senyal de vida, però sí que es deu utilitzar perquè hi ha maquinària actual, però les vaques deuen passar la primavera i l'estiu a l'alta muntanya i després deuen tornar cap aquí per passar-hi els mesos freds. Més avall hi ha les últimes cases de Centelles. M'aturo a fer una ullada al meu mapa, perquè aviat hauria de trobar un sender de grau per assolir el cingle que tinc a sobre i que em tanca l'accés cap a ponent. Entro cap a una obaga d'alzines i roures per un camí de ferradura i poc més enllà trobo un corriol que tira decidit cap amunt. Doncs el prenc. Deu ser el que buscava. Vaig avançant lentament seguint la traça del senderó, però s'acaba perdent i miro d'orientar-me dins la bosquina per un rastre que no arriba ni a corriol ni a res. Al cap d'uns minuts retrobo un rastre de sender, però no puja, sinó que corre pel vessant de la muntanya en una direcció que no m'interessa gens. Poc més enllà veig un noi plantat en aquest senderó que mou lentament un detector de metalls. M'hi aturo a parlar i m'explica que cerca restes d'objectes metàl·lics antics que poden ser d'algun interès per vendre-

se'ls o per col·leccionar-los, però avui només ha trobat un tascó de ferro que es treu de la butxaca per ensenyar-me'l. Li sembla que el meu sender pot ser més enllà, que he trencat massa d'hora, però que tampoc no n'està gaire segur. Jo tiro avall i salto de nou al camí conegut. Al cap d'una estona, quan revisi el meu mapa, descobriré que l'aparell electrònic del noi haurà interferit en la gravació del meu recorregut i m'haurà enviat el senyal del gps quilòmetres lluny.

No deixo el camí d'abans fins que soc a prop de les últimes cases de Centelles, a l'indret dels camps de les Onze Hores, i allà sí que hi trobo un indicador cap al Morro de Porc, que és una de les puntes de la cinglera cap on m'interessa anar. Formidable! Em descarrego la motxilla i faig un glop d'aigua per celebrar que he trobat el senderó que buscava, i de seguida me la carrego i tiro amunt, tot i que no coincideix amb el sender que surt dibuixat al meu mapa. El primer tram no para d'enfilar-se, però és fàcil de pujar i protegit per la vegetació. El pendent fort em fa suar, però de seguida tinc sota meu, a vista d'ocell, les poblacions de Centelles i dels Hostalets de Balenyà que estan alineades, just en l'arrencada de la plana de Vic que s'estén més enllà, dilatada i immensa. El segon tram del recorregut és més exposat, i per això l'han equipat amb cables de seguretat, algunes baranes metàl·liques i petits relleixos fets amb troncs on poder posar els peus amb un mínim de seguretat. Després d'una bona pujada, arribo a una cruïlla amb el sender que no he localitzat abans. L'indicador de fusta assenyala el Cerdà de la Garga. Doncs no l'he sabut trobar de pujada. Continuo per alguns passos exposats, però ben

equipats, que m'aproximen fins a la cinglera per sota el Morro de Porc, una punta de roca que acabo envoltant i de seguida em situo al cim de la segona cinglera d'avui, que és un mirador espectacular. És la una del migdia.

La carena és planera i rocosa, i té uns senyals de pintura groga que segueixo cap al nord. Un indicador em diu que vaig cap al Puigsagordi, que ja em va bé, perquè quan hi arribi miraré d'anar empalmant camins cap a Collsuspina, que des d'allà ja no deu quedar gaire lluny. Avanço pel caire dels espadats i l'espectacle sobre la plana de Vic és formidable. A llevant veig el Matagalls, les Agudes i el Turó de l'Home, que té un núvol enganxat al capdamunt. Al fons, cap al nord-est, hi ha les crestes dels altiplans del Collsacabra. Per ponent hi ha una roureda que arriba al caire del cingle, i em ve de cara una corredora jove que esbufega i arriba caminant. Bon dia, bon dia. Al cim de la Roca Llisa, situat a gairebé mil metres d'altitud, hi ha un pessebre fet dins d'un tronc i un banc plantat de cara a la timba i a la plana de Vic, que ara ja s'aprecia en tota la seva magnitud, uns cinc-cents metres per sota. M'assec al banc, estiro les cames, que gairebé pengen per l'espadat, i em menjo una barreta de cereals mentre deixo que el panorama grandiós se m'ofereixi davant meu amb tots els detalls que van apareixent. Estic content d'haver arribat aquí dalt, després de superar el segon esglaó d'aquesta escala gegantina de parets i timbes que m'endinsa cap a les terres altes del Moianès.

Des d'aquesta carena podria baixar per la capçalera del torrent de Sauva Negra -un topònim que em crida l'atenció- per anar a buscar, en una altra carena més

interior, el GR-177 que em duria a Santa Coloma Sasserra i, seguint el sender cap al nord, fins a Collsuspina, però m'estimo més anar seguint la direcció que em marca la cinglera i continuar pel gep que gairebé d'una tirada m'hauria de situar molt a prop del meu objectiu d'avui, pel costat del Puigsagordi. Quan m'aixeco per continuar el camí i carregar-me la motxilla, sento un suau so d'esquelles que pugen de la Sauva Negra, on hi ha alguns camps herbats, però no veig el ramat. Aviat el corriol surt a una pista asfaltada, però la deixo tot seguit i continuo per un senderó, encara arran de cingle, que de sobte decanta cap a la dreta i perd molta alçada per un canalot. No ho tenia previst, tirar avall. M'aturo, reviso el mapa i entenc que el senderó em vol estalviar les pistes asfaltades dels plans de Puig-alt, on trobaria cases, i m'hi conformo. Vaig perdent alçada per la baga de Riucerdà fins que el corriol em diposita a la llera de la riera de Marcó, sota la vertical del Puigsagordi, que queda sobre meu. Empalmo amb un caminet, pel costat de la riereta, que més que un camí sembla un rierol de tanta aigua que hi baixa. Miro d'anar-la evitant, perquè les botes no em quedin xopes. Per aquest fondal protegit del sol, la pujada és suau i es fa agradable.

Més amunt surto a una pista ampla, encimentada i diàfana, situada a ponent del Puigsagordi, i la segueixo cap al nord, que és cap on m'haig de dirigir. El camí és ample i pujador, per una roureda amb boix i arran d'algunes finques envoltades de tanques. Quan assoleix la carena i se situa al pla de Castellar ja és asfaltat. Faig una ullada al mapa i entenc que ja tocaria començar a desviar-me cap a ponent, que és on tinc Collsuspina. Per això prenc un trencall a mà

esquerra que baixa a travessar la capçalera del torrent del Soler. Em fixo que hi ha roures que tot just treuen la fulla i d'altres que ja les han tretes, d'un color verd intens i lluminós. També hi ha aurons, que tenen les fulles encara més tendres i d'un verd més clar, esclatant. Recordo que ha estat així des que vaig sortir el dia 1 de maig i vaig travessar el Garraf, on ja veia aquesta verdor tan intensa que aquesta primavera tan humida ha imprès a tota la vegetació. El camí m'ha desplaçat una mica cap a ponent, com desitjava, i ara cap al nord, fins a la Collada, per sota el cimet de la Creu de Castellar. En una casa propera hi ha una grua carregant un cotxe avariat. Ara més que mai, trobo que anar a peu és un avantatge per evitar les grues. Des de la Collada veig un poblet que confonc amb Collsuspina però no, perquè es tracta del petit nucli del Garet, massa al nord. Un indicador m'ho aclareix i em marca tan sols dos quilòmetres fins al poble on dormiré, que és més a l'oest.

Entro en una roureda molt lluminosa i agradosa de fer, mentre emprenc un flanqueig per sota el pla de Querol que em regala vistes panoràmiques sobre els camps de cereals de sota, on un tractor va girant l'herba segada. Arran del camí hi ha dents de lleó amb flors, que tenen multitud d'angelets que el vent s'endurà per escampar-ne les llavors. En un pla carener molt obert, ja fora del bosc, trobo la masia de Can Jordà, que té una panoràmica excel·lent sobre l'entorn. Un noi assegut al cim d'una escala oberta, arran d'una paret, va sucant el pinzell en un pot i va pintant la part superior de la paret meridional de l'edifici. A ponent, s'estén una preciosa vall inclinada que té tots els

tons del verd, ocupada per camps de conreu i envoltada de boscos de roures. Al capdavall, Collsuspina, ara sí, emmarcada per aquest paisatge que no pot ser més suggeridor. Dec estar eufòric, perquè em sembla mentida que estigui veient aquest decorat tan preciós i que avui no plogui i que faci aquest sol. El camí em fa baixar per aquest ample passadís natural i a mitja alçada em fa travessar la vall de cara als Tres Roures, que efectivament són tres roures individualitzats de mida formidable, situats arran de camí, però poc més avall n'hi ha d'altres que també deuen ser igual de centenaris. Travesso una petita riera per sobre unes lloses de pedra que fan de pont i per sota una pollancreda d'arbres molt estilitzats, on han instal·lat un banc per seure i deixar passar les hores. A prop hi ha un plafó de l'antic camí ral de Vic a Manresa, documentat al segle X, que passava per Moià i Collsuspina, i que encara hi passa, perquè ara mateix, onze segles després, soc damunt seu i el faig servir per fer els últims metres fins a les primeres cases del poble. Hi entro pel carrer de Vic, fins a una creu de terme, i em decanto cap a la plaça Major, que és a tocar, per fer-me una foto davant l'església de la Mare de Déu dels Socors i la façana de la Casa de la Vila, que exhibeix una pancarta de suport als presos polítics i d'on penja una estelada, juntament amb una senyera i la bandera municipal.

De seguida me'n torno cap a la creu de Terme, d'on parteix l'allargassat carrer Major, flanquejat de cases de pedra, antigues, de gran caràcter, i jo m'esmunyo avall pel carrer de Moià, seguint encara el camí Ral. El meu aixopluc és al raval Picanyol, que fins avui només havia vist dibuixat al

mapa però que ara veig davant meu, un petit barri que avui s'ha fet real, situat a uns set-cents metres a ponent del poble, on haig de localitzar l'hostal El Toll, encara desconegut per mi. Han arranjat el camí, que és baixador, encimentat i amb arbres joves a banda i banda, sota dels quals hi ha una rajola amb el nom de la persona, la família, la casa o l'entitat que l'ha apadrinat, com ara Cal Xarina o l'Associació Artística Desperta Espurnes. Travesso el torrent de Picanyol i surto a la carretera local de Moià, on no passa cap cotxe. La travesso i la segueixo cap al sud, poca estona, fins que trobo l'hostal darrere un espai enjardinat. És un quart de quatre. Entro en un bar, on hi ha gent acabant de dinar i petits grups jugant a cartes. L'espai és diàfan, de sostre alt i de fusta, amb una barra de bar ampla i ben equipada, i un foc de brasa que crema. Dic a una noia que tinc una habitació reservada i em dona una targeta que m'obrirà l'habitació 202. Abans d'anar-hi, em prenc una cervesa, que m'entra com l'aigua, i després surto a fora i em desplaço fins a un edifici apaïsat que sembla com d'apartaments, on cal pujar una escala fins a un passadís exterior. Trobo la 202 i hi entro.

L'habitació té dos llits, un balcó, una taula amb una cadira i un lavabo, tot molt nou i flamant. Instal·lo la motxilla a la cadira i la vaig buidant per organitzar-me. Quan entro a la dutxa i obro l'aixeta, m'hi estic una estona, comprovant com l'aigua que en surt és glaçada i no s'escalfa. Per molta estona que la deixo rajar, continua sortint freda. Em torno a vestir i baixo a avisar. 'Es veu que fa una estona que ha marxat el llum i l'escalfador es deu haver apagat.' D'acord, però em convindria dutxar-me. Acompanyo una dona a

encendre'l i m'avisa que m'hauré d'esperar una estona que s'escalfi l'aigua. No pateixi. Me'n torno a l'habitació i aprofito aquest impàs per fer la bugada. La surto a estendre a la barana del passadís exterior, on ara ja arriben els raigs del sol de tarda. Hi lligo el meu cordill i hi penjo les peces de roba amb les agulles d'estendre. Confio que no desapareixeran. Sembla un lloc molt tranquil i familiar. Després em dutxo, amb l'aigua que ja surt calenta, i quan baixo cap al bar trobo el Ramon, que és l'amo de tot el que he vist i del que encara no he vist, perquè m'explica que té gallines, ànecs, un emu i tres ponis, allà davant en un camp d'herba, que també és seu. 'Un poni per a cada neta, que primer en vaig comprar un per a la gran, però després en vaig haver de comprar un per a cadascuna, que si no, pobretes.' M'explica que hi venen moltes famílies, a l'hostal, perquè està a 900 metres d'alçada i això es nota. 'A l'istiu no fa gaire calor, la temperatura ronda com a molt els 20 graus i als vespres t'has de posar un jersei i tot.' Baixo amb ell fins al bar i m'assec en una de les taules per escriure la crònica d'avui al meu blog. L'espai ha quedat gairebé desert, sense jugadors de cartes, només amb la filla del Ramon i una altra noia, que també ajuda. Totes dues discuteixen sobre la molta roba que tenen i que no es posen mai. L'una li diu a l'altra que ha descobert que té molts xandalls a l'armari, i l'altra li diu que és clar, que cada vegada que comença una cosa, gimnàs, zumba, se'n compra un de nou. Se sorprenen que jo vagi sol: 'no et fa por?, a la nit camines?, la teva família ja et deixa?' i jo miro d'explicar-me, mentre torna a aparèixer el Camí de Santiago que totes dues diuen voler anar a fer algun dia. M'avisen que tancaran el bar a les cinc, però ja ho són i

continuem fent conversa fins a dos quarts tocats de sis. No semblen tenir gaire pressa, i quan es decideixen a tancar el local jo m'assec a fora, en una taula situada sota un til·ler, per continuar escrivint al blog, però el wifi no acaba de tirar i m'aixeco per tornar cap a l'habitació.

Assegut a la taula de la meva cambra, agafo el mòbil per mirar de trobar allotjament per a demà al vespre. La filla del Ramon m'ha parlat d'un tiet seu que té un hostal a Santa Maria d'Oló, i decideixo trucar-hi. Parlo amb una dona i em diu que i tant, que ja hi tinc aixopluc, que no pateixi, i un cop resolta la propera nit em miro el mapa. Agafaré el GR-177 fins al poble de l'Estany i després continuaré cap a ponent fins a Santa Maria d'Oló. Per demà han previst pluges, però sobretot cap a la tarda, per tant, potser me'n podré escapar. El recorregut no és gaire llarg i si m'hi afanyo em podré estalviar les precipitacions més intenses. Continuo mirant el mapa perquè després de Santa Maria d'Oló no sé cap on tirar. Una opció, per anar desplaçant-me cap a ponent abans de girar cap al nord, seria baixar fins a Avinyó i cap a Navàs per travessar el riu Llobregat i després continuar cap a Súria, Cardona i Solsona. També podria pujar cap al Berguedà, però m'estimo més travessar territoris que no hagi fet mai a peu, i el Berguedà ja l'he caminat en altres ocasions.

Quan aquesta tarda he arribat a Collsuspina i he baixat cap al raval Picanyol, he pensat que més tard pujaria cap al poble, a fer-hi un volt, però ara em fa mandra perquè fa fred i el cel s'ha tapat. M'estimo més quedar-me al Toll i baixar al bar, que m'han dit que l'obriran cap a les set. A més, haig d'acabar d'escriure al blog. Quan és l'hora, hi

baixo i m'assec en una taula per escriure una estona. Hi ha una dona que no coneixia, potser la parella del Ramon. Quan entra un home, diu gairebé cridant: 'cony, avui que fa aquest dia tan maco i és divendres, m'hauria quedat més estona a treballar!' Jo aprofito l'estona per actualitzar el blog i publicar-hi l'entrada d'avui. També mirant mapes amb la tauleta, que té més pantalla que el mòbil, i aconsegueixo fer una hipòtesi de ruta per arribar fins a la Vallferrera, que és la següent: de Collsuspina fins a Santa Maria d'Oló i després cap a ponent per Navàs, Cardona i Solsona; un cop allà, tirar cap al nord per Sant Llorenç de Morunys, Tuixent, la Seu d'Urgell, el refugi de les Comes de Rubió o el poble de Llagunes, Llavorsí, Alins i Àreu. Mentre vaig mirant mapes va arribant gent i quan surt una coneguda líder espanyolista pel televisor tots treuen fel per la boca i la deixen com un drap brut. Després entra un grup d'alemanys que riuen i criden per qualsevol cosa. Penso que avui, quan sopin, es posaran les botes i que el sopar serà molt animat.

La filla del Ramon s'està al foc, preparant la brasa amb què courà la carn del sopar, i m'hi acosto per parlar-hi una estona, veient com el foc va petant i les flames van creixent. Em pregunta com ho tinc i li explico la planificació que he aconseguit fer fins a la Vallferrera i que ja tinc llit per demà a l'hostal del seu tiet de Santa Maria d'Oló. La conversa, afable, continua fins que m'assec en una taula per sopar. He triat la d'un extrem, per tenir tothom a la vista. Els alemanys no paren de cridar i de brindar. La noia em duu una amanida catalana amb més embotits que enciam i després un plat ple de xai a la brasa acabat de coure a la

graella que tinc a pocs metres. Aquest bar que fa de restaurant faria patir a qualsevol vegetarià. Els alemanys no paren d'aixecar els gots. S'ho estan passant molt bé, en aquest hostal on han trobat bon allotjament i bon menjar a un preu que al seu país seria inimaginable. I avui agafaran una bona trompa. Llegeixo les notícies aprofitant que tinc la tauleta i al cap d'una estona surto a fora i pujo cap a l'habitació. Encara fa més fred que abans i la roba que he deixat estesa a la barana encara no s'ha assecat. La trec i penjo els pantalons i la samarreta al radiador de l'habitació. Els calçotets i els mitjons, els entaforo al llarg del tub, que també està ben calent. Em refugio en aquest espai que per a mi és de luxe i trio el llit que és més a la vora del balcó. Demà vull veure de seguida la primera claror del nou dia.

Dissabte 12 de maig

Em llevo a les set en punt i surto al balcó. Fa un fred molt viu i torno cap dins de seguida. Vaig preparant les coses amb calma, perquè fins a les vuit no podré esmorzar, i aprofito l'estona per protegir-me les plantes dels peus i deixar la motxilla a punt per marxar. Quan són les vuit, me la carrego a l'esquena i baixo cap al bar. Encara està tancat i quan vaig per empènyer la porta, veig una mà per dins que obre amb una clau. Anem molt sincronitzats. El Ramon em fa passar al bar i m'adono que la graella ja té foc viu i sobre un extrem de la barra hi ha una pila de pa torrat i set plates fondes plenes fins dalt de costelles, talls de carn, botifarres crues, botifarres negres, xoriços, talls de cansalada gruixuts i arengades per coure. L'home ja deu fer una hora llarga que volta pel bar preparant tot això. Em diu

que és fill d'Oló -no diuen mai Santa Maria d'Oló- i que el seu germà hi té un hostal, tal com em va dir ahir la seva filla. Li dic que ja ho sé, que aquest vespre hi dormiré, i em fa seure en una de les taules. Poc després em porta dues grans llesques de pa amb tomàquet i una taula d'embotits amb un fuet, un bull negre, un xoriço, una llangonissa i una botifarra negra, tot per encetar. 'Menja el que vulguis.' Jo vaig tallant i menjant i el Ramon se'm planta al davant per saber cap on tiraré. Li explico que aniré fins a l'Estany seguint el GR-177 i que després més cap a ponent fins a Oló, i ell fa un càlcul, sempre basant-se en la carretera, i li surten uns trenta quilòmetres. Jo insisteixo que vaig per camins i que segurament faré més via, però ell només té la carretera com a referència i hi insisteix: uns trenta quilòmetres. I no serà l'última vegada, com ja he apuntat, que la gent, sobretot la gent gran, em proporcioni els seus càlculs en funció dels quilòmetres que ells fan per la carretera, i no pas en funció dels camins, que ja han oblidat o que només fan per pura necessitat.

Van entrant homes al bar, d'un en un, espaiats, i es van afegint al costat d'una taula comunitària que hi ha davant mateix del foc on el Ramon ja ha començat a coure carn. Deu saber de memòria què vol cadascun. Els homes fan petar la xerrada i un d'ells explica que demà diumenge anirà a esmorzar i a dinar a la Gleva i un altre li engalta: 'cuidant l'hort i les tomaqueres, hauries d'estar!' Hi ha confiança. Són molts esmorzars compartits. L'home que demà anirà a la Gleva diu: 'no se'm foten grosses!, aquestes plantes no volen fred!', i com que el Ramon ja els ha anat posant els plats, s'asseuen a la taula. Mengen botifarres a la

brasa, però també peus de porc, que no he vist a les safates, i carn de xai, regat tot plegat amb vi negre. Quan acabo d'esmorzar, li demano al Ramon que em cobri l'estada, però no sap com va això de cobrar amb targeta i l'haig d'ajudar a fer anar el datàfon. Mentre manipulo la màquina, que me l'ha deixada per a mi, amb tota la confiança, perquè pagui la recepta, m'acosta un porró i em convida a fer un trago del seu vi, dolç i fort. Em dona la mà: 'noi, que tinguis bon viatge', i se'n torna cap a la brasa, que no ha parat d'entrar gent. Em carrego la motxilla a les espatlles i deixo aquest entorn càlid i vital, de primera hora del matí i esmorzars de forquilla. Surto a fora i em rep una temperatura molt més agradable del que m'esperava. El cel ja està mig ennuvolat, però són núvols alts. De fons, se senten esquelles. Inflo els pulmons d'aquest aire tan net i començo a caminar.

Refaig el camí d'ahir, travessant el torrent de Picanyol pel camí Ral que ara és de pujada, cap al poble. Al marge del camí hi ha una furgoneta parada, amb Catalunya Ràdio a tot drap i un home que pinta la reixa de Can Collell. El pintor em somriu i em regala un animat bon dia. I és que de moment el fa, el sol hi és present, la temperatura és bona, tot just encetem dissabte. Tot ens somriu a ell, que pinta, i a mi, que camino. Mentre avanço amunt, penso en la inversió del Ramon, el bar, el restaurant, la piscina, els apartaments, el bestiar, les habitacions... i els amics que veu disfrutar quan li van a esmorzar al local, que al capdavall això deu ser el més important, a banda de les netes i els seus ponis. Passo per davant del casalot porxat de la Casanova de Pedrós i el campanar de Collsuspina toca

les nou. De seguida arribo al xamfrà on hi ha plantada la creu de terme i giro pel carrer Major, antic i ben arranjat, amb cases de pedra nobles, fortes, clavades a la terra que les sustenta. Surto del poble cap al nord, per un camí amb senyals adhesius del GR que estan molt descolorits, travessant el pla dels Casals que és una ampla ondulació verda que combina els tons del bosc amb els dels camps de cereals. Cap al sud veig la blancor atapeïda de l'estrat de boira que deu tapar la plana del Bages i darrere seu emergeix la silueta del Montcau, de Sant Llorenç del Munt. A llevant, més properes, hi ha les antenes que s'alcen al capdamunt del Puigsagordi. Quan el camí comença a guanyar alçada passo pel costat del nucli de les Casetes, que té una filera de vuit cases antigues, arrenglerades, il·luminades pel sol de biaix. El camí és asfaltat i puja entre camps extensos de cereals. Hi ha un ocell que va fent mítxiu, mítxiu, mitxa, mitxa. Miro d'imitar-lo per veure si em respon, però ell va al seu aire, sense fer gaire cas de la meva rèplica ridícula.

Aviat passo per la pairalia de l'Oller, amb la façana a llevant i grans finestrals oberts al sud, cap a la petita vall per on baixa el torrent del Camp. Vaig avançant de cara amunt, pel camí ample i còmode, i mentre observo el bosc de roures amb pins em sorprèn en una branca un vellutat esquirol que em mira, molt a prop, però fuig abans que el pugui fotografiar. Baixen dos vehicles a tota velocitat, massa confiats, i després tres ciclistes, com tres fletxes. Quin trànsit! Ja cal que vigili i m'arrambi bé al voral que aquí no està gens definit. Però ja no trobaré cap altre vehicle i el panorama s'acabarà d'eixamplar quan arribi al pla de Mas

Bastó, magnífic i entapissat de cereals tendres i verds que queden closos per carenes suaus amb algunes masies i l'església de Sant Cugat de Gavadons, situada al nord. El camí no para d'ascendir suaument i passo per sota Can Nualart -que al mapa escriuen Nualard-, una masia amb granja de vaques que ara deuen pasturar en algun prat de més al nord, perquè aquí no se'n veu cap. Un revolt marcat em situa al coll de Nualard, on prenc un camí que és partió d'aigües. Cap al sud queden tots els rierols i torrentets que acabaran desguassant al Llobregat havent passat per mil meandres i encaixonaments. Al vessant nord tot just neix el torrent del Soler, l'aigua del qual, després d'un llarg viatge, acabarà vessant al riu Mèder, i aquest al Gurri, i finalment aquest al Ter.

Pel camí de l'Estany, que és com l'anomenen al mapa, vaig tirant una estona per una valleta conreada, entre els serrats de l'Home, al nord, i dels Rocs, al sud. Al cel hi ha un sostre de núvols grisos i sovint passen ratxes fortes de vent. Em passa una cosa que m'he anat trobant i que em trobaré més endavant: aquest mar de boscos de l'interior del país, clapejats de camps herbats, m'oculten els ramats que m'envien la suau música de les esquelles i que de vegades dec tenir a prop, però que no veig. Al marge del camí hi ha una filferrada per evitar que el bestiar invisible no hi salti, però hi ha vaques més hàbils que ho deuen aconseguir, perquè trobo excrements frescos escampats al llarg del camí. Travesso una magnífica roureda que té alguns aurons i poc sotabosc, amb alguns prats molt verds. Un braç de torrentet baixa cap al nord, on el mapa marca la font Saule, que no veig. L'aspecte de l'entorn és

completament prepirinenc, amb prats d'herba verda i boscos madurs. I ara sí, un ramat de vaques pasturant en un d'aquests prats, potser les de Cal Nualart, amb un abeurador a prop, que potser és la font Saule que no he detectat.

A la dreta, cap al nord, continua la depressió del torrent del Soler, tancat per esquenes boscoses molt atapeïdes, i jo avanço cap a ponent, a una alçada d'uns 1.000 metres, fins al collet de Bolederes situat a la carena que encara fa de partió d'aigües. En aquest coll canvio de vessant i ara tiro per la cara sud per sota el serrat de la Baga de Nualard, ple de pins que s'hi enfilen. Sota meu hi ha una vall d'herba que baixa cap a la masia de Bolederes i m'arriben esquelles del fons de la vall, però tampoc no veig el bestiar que les genera. A l'obaga de pins de l'altra banda del fondal canten dues puputs, que m'arriben nítides i combinen a la perfecció amb la suavitat tonal de les esquelles. I ara no soc capaç de recordar si canten abans o després d'un xàfec. Recupero la carena. Algú hi ha deixat bales de palla embolicades amb plàstic blanc, ben disposades, i aviat arribo al collet d'Herbaprima, planer i situat a 975 metres d'altitud, amb fondals que s'enfonsen a banda i banda. Hi ha una alta pila de troncs i un home que hi fa llenya. 'Bon dia, noi!'

Continuo per sota el serrat de Sant Joan, que tinc a tocar, a través d'una pineda amb roures que té uns pins molt llargs i esprimatxats que deuen buscar la llum escassa del sol d'aquest matí. A l'esquerra, el terreny s'enfonsa cap al torrent de la Torre. Han tallat arbres, però han deixat el bosc ben net, sense cap branca seca, com ha de ser. En un

revolt del camí, al collet de Mas Güell, trobo un prat amb vaques blanques que jeuen dins d'un tancat. El camí m'obliga a fer un revolt cap al nord per baixar cap al petit altiplà de la Coromina de la Guantera, envoltat de muntanyes i també partió d'aigües, ocupat per amples camps verds de cereals i algunes vaques que pasturen prop del bosc. Just abans de travessar el petit altiplà arribo a l'indret de la Creu Vermella, on s'ajunta pel sud el GR-3. Travesso l'esplanada i efectivament les dues bandes són plans herbats inclinats que baixen suaument un cap al nord i l'altre cap al sud. El camí ratlla el mateix carener i torna a entrar al bosc, encara per la carena, seguint una línia de xiprers que em condueixen a la Caseta Alta, situada al marge esquerre del camí. Els núvols cada cop són més grisos i em temo que es van prenyant d'aigua. Passa avall una parella. Ell va al davant, ràpid i sorrut, amb bastons i aspecte de muntanyenc. Ella va al darrere, amb la motxilla a la mà i quan passo pel seu costat em deixa una fonda aroma de perfum.

El camí envolta el puig de les Conques pel nord i arriba al collet de la Caseta Alta. Hi trobo un indicador: 4 km fins a l'Estany i 16 km fins a Santa Maria d'Oló. Doncs bé. Prenc la direcció nord per sota el puig Rodó, seguint el serrat d'Horabona, i miro d'accelerar el pas per arribar a una hora prudent a l'Estany, si pot ser abans que m'atrapi la pluja, que sembla imminent. El camí va pujant amb suavitat però sense pausa. I em passa un suzuki. Més amunt el trobo aparcat al marge del camí i l'home que el conduïa és dins d'una pineda, observant el terra, com buscant-hi alguna cosa. A la dreta tinc la carena de la

muntanya, coberta de bosc, propera. I a l'esquerra la depressió del torrent Mal, que baixa cap a Moià. Al collet de Cantallops canvio de vessant i el camí comença a ser baixador. Això em permet avançar ràpidament pel vessant est de la serra d'Horabona, que ara està alineada perfectament cap al nord. El cel, completament tapat, té un forat blau que justament m'envia una ullada de sol, però no cal que m'hi confiï gaire, perquè em mullaré, ja ho veig. El camí se situa novament a la carena i ja veig l'Estany a prop, situat al capdamunt d'una vall oberta, quadriculada de conreus, en un punt que també és partió d'aigües. Sento les quatre campanades que marquen l'hora en punt i, tot seguit, onze batalls. Comencen a caure gotes, que deuen haver espolsat dels núvols les campanes de l'Estany.

Per sota el turó de la Barra i el coll Sobirà, m'acosto més i més al poble, situat a l'altre cantó de la vall. Un pit-roig rodó i panxut m'observa des d'una tanca, davant d'un xalet formidable amb arbres i jardí. Travesso la riera de l'Estany pel Pedró de Pontarró, on el curs d'aigua desapareix sota una mina, que més enllà té diverses boques de respiració, amb unes baranes de protecció. Com que ja plou amb certa intensitat m'acosto fins a l'hostal Grau, a peu de carretera, que és ple de ciclistes esmorzant. A fora han deixat les seves bicicletes amuntegades i fa impressió veure tanta ferramenta, tants pneumàtics i tantes forquilles d'aliatge brillants fent una pila que deu valdre una petita fortuna. M'espero que pari de ploure sota una vela del restaurant i quan només plovisca torno a la carretera arran d'un camp llaurat i giro per un carreró que em situa al peu del conjunt monàstic de Santa Maria de l'Estany. Em descarrego la

motxilla en un banc de pedra per fer un glop d'aigua i observar còmodament la línia tan perfecta d'aquesta obra romànica excepcional, amb el conjunt dels tres absis, consagrada el 1131, ara fa gairebé nou-cents anys. Ha parat de ploure, però el cel és amenaçador. El campanar toca un quart de dotze i em desplaço fins a la façana principal per entrar a l'església, que està oberta. Accedeixo a la nau, protegida de la llum solar de l'exterior, on la penombra obliga els ulls a obrir la nineta i adaptar-se per poder apreciar els detalls del temple, els arcs de mig punt tan romànics i la talla gòtica d'alabastre policromat de Santa Maria de l'Estany o també Mare de Déu de la Llet, que és darrere l'altar i em mira.

Quan surto a fora tornen a caure gotes i segueixo el perímetre del monestir perquè vull trobar la porta del museu, que em conduirà fins al claustre. No me'l vull perdre. En una placeta, trobo la porta i entro a l'edifici. Hi ha una dona darrere un taulell i li explico que m'agradaria entrar un moment al claustre, per fer-hi una ullada ràpida. La dona té ganes de dir-me que està tipa de tanta pluja i tot seguit, sense ni parpellejar, em diu que si vull veure el claustre hauré de pagar l'entrada al museu. Jo li dic que no m'hi estaré ni cinc minuts, que no m'interessa visitar el museu, només veure el claustre, que es tracta de fer una aturada en el meu camí per fer un cop d'ull al conjunt de columnes i capitells, però la dona m'ho torna a deixar clar per si no ho havia entès: pagui i entrarà. Com que ja veig que no hi ha res a fer, li abono l'entrada i passo a unes estances que deuen ser el museu, amb una mica de tot, fosses sepulcrals de pedra, claus de volta, escuts nobiliaris,

estris domèstics d'època, cistells, escalfallits, balances i una paret amb rajoles antigues, però poc més enllà hi ha la porta del claustre, que és el que m'ha dut fins aquí dins, i la travesso.

De sobte accedeixo a un espai recollit i excepcional, amb desenes de columnes, per parelles, que als xamfrans van de quatre en quatre, coronades amb setanta-dos capitells romànics que semblen acabats de fer, de color crema, pulcres, finíssims, amb escenes bíbliques, figures vegetals i geomètriques, però també amb animals fantàstics i imatges paganes, com el d'un home llaurant, la matança del porc, un músic i una ballarina, una noia pentinant-se o una parella que s'abraça en actitud amorosa. Les vaig observant mentre en recorro el perímetre, amb el so de la pluja fina que es precipita lentament sobre l'herba que hi ha al pati central. A les parets del claustre hi ha alguns sarcòfags medievals de nobles i abats. Em sorprèn veure'n un, d'estil gòtic, on reposen les despulles de l'abat Berenguer de la Vall, que es va morir el 12 de maig de 1316, avui fa exactament set-cents dos anys. M'assec sota un dels arcs, entre unes columnes, i tanco un moment els ulls. No hi ha ningú més, només la suau remor de la pluja i jo, en aquest espai tan especial que he trobat en el meu camí i que no he volgut deixar de banda. Quan surto, la dona del taulell em pregunta d'on vinc, per a l'estadística, i jo li dic que vinc de Vilanova i la Geltrú, i li demano que anoti al bloc que he fet tot el trajecte a peu, per veure si té un impacte i s'adona que potser ha estat massa ortodoxa cobrant-me l'entrada, però res, ni s'immuta. Anota en una

llista: 1 visitant, Vilanova i la Geltrú, i es torna a queixar de tanta pluja. Doncs adéu-siau, me'n torno cap a la pluja.

Giro cap a la plaça Major, d'estructura medieval i cases antigues de pedra, on han aparcat un tractor verd tan alt que arriba als balcons de les cases. Em miro el mapa per saber per on haig de continuar i veig que el GR s'esmuny pel carrer dels Monjos, estret i pujador, amb cases antiquíssimes a totes dues bandes, i després pel de Sant Pere. No costa gaire sortir d'aquest poble menut. Al capdamunt hi ha un home que seu en un pedrís i que observa com una parella gran que deu conèixer feineja en un hort proper. Bon dia, bon dia. El GR-3 tira cap al nord i jo prenc el GR-177, que m'ha d'aproximar fins a Oló. A les últimes cases del poble neix el pla de la Crossa, un petit altiplà conreat i arrecerat aquí dalt, amb el mas de la Crossa i el menut cementiri de l'Estany poc més enllà. Aviat arribo al collet de Sant Pere on trobo un indicador a Oló que pertany al Camí de Sant Jaume -el camí de Santiago que va apareixent al llarg de la travessa-, la branca catalana del camí que passa per Montserrat i després continua per la Segarra fins a connectar amb el camí cantàbric. A l'altra banda del collet perdo tota referència amb l'Estany i emprenc un flanqueig sobre l'ampla capçalera del torrent del Gomis que marxa cap a ponent. En un prat hi pasturen cavalls. I arran de camí, tant els roures com les blades tenen les fulles molt tendres i brillants de tan crasses, d'un verd intensíssim. I m'hi faig una foto.

Potser ja tocava, però ahir vaig enviar l'enllaç del meu blog a alguns amics i coneguts, i avui no he parat de rebre missatges de resposta, alguns de sorpresos per la meva

escapada, però tots contents de poder llegir les meves cròniques. Fins ara només era la família i alguns amics molt propers, que tenien l'enllaç, i potser ja s'havia anat escampant, però ahir vaig preferir no deixar-me ningú. Després d'onze dies fora de casa ja em veia amb cor de pensar que aquesta travessa tirava endavant, i per això m'hi vaig decidir. El camí, que anava decidit cap al nord, comença a girar cap a ponent per sota la serra dels Lliris, d'on baixen suaus clonc-cloncs de les esquelles. Del fons de la torrentera, on hi ha la masia de Montfred, m'arriba un allargassat bram d'un ruc, enrogallat i èpic, que sembla que m'hagi detectat. Més enllà passa un jeep conduït per un home gran, amb un bigotet. Li faig un cop de cap, com dient adéu, i ell fa un truc amb el clàxon i aixeca la mà dreta, saludant, com si ens coneguéssim de tota la vida, però no ens havíem vist mai i el més probable és que no ens tornem a veure mai més. Anar pel món té aquestes coses. Al coll del Torn deixo enrere la serra dels Lliris i començo a caminar per la falda de la serra de l'Estany, resseguint encara el perímetre de l'ampla fondalada del torrent del Gomis que sembla tenir molts braços. Per tot arreu hi ha un atapeït tapís arbrat de roures i pins. Mentre avanço, sento un soroll que es va aprofundint, com de motoret o moto serra, i veig una columna de fum. Sota el camí hi ha una caseta on una dona talla herba amb un aparell i la xemeneia metàl·lica treu una fumerada que fa una profunda aroma de llenya. Passo arran de més cases, la majoria a mig construir, de vegades tapades amb lones de plàstic, mig abandonades. Més enllà, una de fusta prefabricada. Semblen finques bastides al marge de la legalitat. De cop, sento un crit d'un home i una màquina de

segar que s'atura de cop: 'te dije hasta el árbol!'. Passo ràpid i de puntetes pel camí. No em convindria veure-m'hi embolicat, jo que porto la casa a les espatlles.

Avanço per un tram de pista que coincideix amb el Camí Oliba, de Montserrat als Pirineus, marcat amb indicadors del GR-151, i ara canvio cap al vessant nord del serrat dels Moros, on apareix, més al nord i per sota, la plana de la Rovirassa, que rovirassa deu venir de roure, de tants roures com hi ha per aquestes muntanyes, amb camps verds vora les masies. El camí m'aproxima a la carena dels Moros, que tinc per sobre meu, no gaire lluny. S'hi enfilen molts pins roigs, que són els que han deixat després de fer-hi tales i més tales, però hi broten roures, blades i aurons, tossuts, decidits a recuperar terreny perdut per dècades de destrals i serres mecàniques dels bosquerols. El camí torna a canviar de vessant i ara baixa cap al sud per sobre el torrent de Sant Miquel, i aquí retrobo els boscos d'alzines que no veia des d'ahir. Passo pel mas de Sant Miquel, fet de pedra rogenca, com la terra de l'entorn. Per sota la carena on hi ha l'edifici veig algunes vinyes i camps de cereals. Vaig perdent alçada, de cara a una depressió planera i oberta per on discorre el torrent Fondo, i de cop em ve a rebre una intensa pudor de porcs que em trasllada de cop a la meva infantesa, quan m'agradava visitar els aixolls de porcs que tenien a casa els meus avis tant materns, a Santa Fe, com paterns, a les Cabanyes. Sento com criden i a sota mateix veig les dues naus apaïsades de la granja, on el camí fa un revolt per situar-me en aquesta plana oberta i radiant. A l'altra banda del mar de cereals hi ha la gran

masia de la Rodoreda, que treu fum per la xemeneia i té un xiprer plantat en senyal d'acolliment.

Observo com les orenetes fan vols rasants per sobre els camps sembrats i de sobte pico amb la punta del peu en una pedra. Tot i la protecció de la bota, el roc m'impacta amb un cop sec a la punta del dit gros i em provoca un dolor molt intens. M'aturo poc més enllà, però no goso treure'm la bota. No sé què m'hi trobaré i, si puc, m'estimo més continuar fins a Oló abans que se'm refredi. Trobo un plafó de fusta que m'informa del vast mirador que s'obre cap als altiplans centrals, però també del camí del Bisbe i Abat Oliba, que he anat trobant indicat. Miro de distreure'm del dolor llegint els textos d'aquest indicador i observo la vasta panoràmica que s'estén cap al nord, amb torrents profunds i carenes que es van succeint. No gaire lluny ja veig cases, que potser són d'Oló, i m'adono que ja ho dic com la gent d'aquí, que no pronuncien mai Santa Maria d'Oló. Continuo mig coix per aquest altiplà conreat, mirant d'arronsar la punta del peu, en direcció cap a Torigues, una masia que té adossada la petita capella del Roser, però no hi arribo, perquè el mapa m'avisa que existeix el traçat de l'antic camí de l'Estany a Oló, que tira avall decidit per un caminet estret. I el prenc. Trobo una gran creu a peu de camí, amb una inscripció desgastada: 'Joan Pont Rodoreda. Fou assassinat aquí el 31 de març de 1928. Pregueu per la seva ànima.'.

Vaig baixant per aquest camí de terra d'argila que té xaragalls profunds i on haig de vigilar a no relliscar. El dit del peu ja no em fa gaire mal i aviat arribo a una carretereta asfaltada. Hi sento dos sons coneguts: un gall

que canta des de Can Jordà i el campanar d'Oló. Em miro el rellotge i són dos quarts de dues. Vaig bé i sembla que el cel hagi d'aguantar. M'aproximo a Can Jordà, que té una estelada molt descolorida a la façana i una petita granja de porcs al costat. Quan envolto la casa veig un tancat amb algunes gallines que quan em veuen s'espanten i corren cap a l'aixopluc. El gall, que tanca la processó amb dignitat, és magnífic, de color ocre i amb una gran cresta vermella que li corona el cap. El camí em situa al caire del tall profund que fa la riera d'Oló. A l'altra banda de la fonda depressió hi ha el poble, que s'enfila seguint la carena fins a la part més antiga, on hi ha l'església vella de Santa Maria. La llera, que encara tinc molt per sota, és ocupada pels horts del Roc, i al fons del barranc veig un gran casalot blanc amb naus industrials al seu voltant, i a partir d'allà el poble s'expandeix ocupant un petit altiplà de forma desigual vorejat de torrenteres. Un campanar molt modern, que sobresurt del conjunt a la part baixa, toca tres quarts de dues.

Continuo avall i al peu de la riera trobo un indicador del Camí de Sant Jaume, que ve de Sant Pere de Rodes, però jo no vinc de tan lluny, o potser més, no ho sé. El casalot blanc sembla una antiga fàbrica tèxtil reconvertida en celler vinícola, perquè exhala una fortor de most que m'és molt familiar i té uns dipòsits metàl·lics on sembla que hi fermenta el vi. Travesso la riera i tiro amunt per un carrer que fa molt de pendent. Hi ha l'accés a l'empresa que he vist: Sauleda SA. Hi passen camions, per aquest carrer tan dret on costa caminar de cara amunt? La rajola del xamfrà li posa nom: carrer de Josep Sauleda Roca. Tot és Sauleda,

de moment. Entro a una plaça planera i oberta, on s'alça contundent el campanar d'estètica moderna que he vist de lluny. Hi ha llaços grocs per tot arreu, a les cases, als arbres, i moltes estelades als balcons. Allà mateix veig l'hostal on dormiré. Cal pujar uns esglaons per arribar al nivell d'una terrassa allargada. A sobre hi ha tres pisos de balcons que van de punta a punta de l'edifici. Hi entro i accedeixo a un menjador amb una completa barra de bar i dos homes i dues dones que juguen al dòmino. Em descarrego la motxilla i demano una cervesa i una bossa de patates a la cambrera, que és de poques paraules i no gaire amable. M'assec en un tamboret, de cara a una gran pantalla d'un televisor sintonitzat amb TV3, on parlen del discurs d'investidura que farà el nou president Quim Torra i de l'empeny de la cap de l'oposició, Inés Arrimadas, per desacreditar-lo, cosa que ella ja fa sense ajuda de ningú.

Al cap de poca estona apareix la Teresa, l'agradable mestressa del negoci i suposo que cunyada del Ramon de Collsuspina. Porta un uniforme d'hostaleria i li dic que em sap greu, que amb l'hora que és no els volia destorbar, que potser estaven dinant, i em diu que no, que precisament ara baixava per veure si dinava una mica, i em trasllada al taulell de recepció que he vist a l'entrar, situat al peu d'una escala interior. La Teresa m'ofereix una de les habitacions del darrere, més tranquil·la, perquè pugui descansar més bé, però li dic que no cal, que dormo amb taps, i que m'estimo més tenir-la al balcó del davant, perquè dona a la plaça on podré captar més bé el pols d'Oló. La Teresa es mira l'ordinador i em dona la 13, pel mateix preu, que té un llit de matrimoni i així estaré còmode. No sé com agrair-li i

li comento que vinc del Toll i m'explica el que ja sé, que hi té el cunyat. Em diu que agafi l'ascensor, que vaig molt carregat, però pujo per les escales, que estaré al primer pis, i entro a la 13.

Em descarrego la motxilla i la deixo dreta en una cadira. L'habitació té tres places de llit i un balcó, a més de lavabo, televisor i una taula per si hi vull escriure. Aixeco la persiana i surto al balcó. Davant mateix hi ha l'Ajuntament d'Oló, que és en un xalet envoltat d'arbres. El menut edifici té un gran llaç groc, una pancarta i una estelada. A prop del balcó tinc un castanyer que exhibeix les seves característiques flors blanques, en uns poms verticals molt vistosos. I el cel està molt carregat, de color gris plom, però ja he arribat a Oló i, per mi, ara ja pot ploure. M'assec sobre el llit de matrimoni i el trobo tan còmode que m'hi estiro i m'hi quedo una estona adormit.

Quan em desperto de la capcinada em dutxo i després baixo una estona al bar amb la tauleta electrònica per mirar de trobar allotjament per demà amb un cafè al costat. El bar és ple d'homes que juguen a cartes i al dòmino. Uns quants, drets, s'ho miren. Ahir el Ramon m'explicava que es va haver de repartir el patrimoni amb el seu germà i aquí hi he trobat un senyor hotel, amb un bar que fa de casal i amb moltes habitacions amb balcó en un poble que no és gaire de pas. El patrimoni deuria ser considerable, però tant l'un com l'altre han decidit invertir-lo en serveis per a la gent. Amb la tauleta busco algun allotjament a Navàs, que és on voldria arribar demà, però el wifi no va gens bé i pujo cap a l'habitació per continuar cercant-ho amb el mòbil. A Navàs no hi trobo cap altra

possibilitat que no sigui passar la nit a l'alberg de l'Escola Diocesana, però quan hi truco em rep un contestador i hi deixo un missatge que no sé si mai escoltarà ningú. No en rebré mai cap resposta. També trobo la Fonda Pijoan, poc més al sud, a Balsareny, però quan hi parlo m'expliquen que ja fa anys que no fan de fonda, i jo els dic que surten al googlemaps, que per això hi he telefonat, però no em fan gens de cas i gairebé se'm treuen del damunt.

No he tingut gaire èxit en la meva recerca i quan em decideixo a sortir a conèixer el poble i salto a la plaça, cau un ruixat d'aigua molt violent i haig de córrer cap a l'hotel a buscar el paraigua. Quan torno a sortir al carrer només plovisca i prenc el carrer Major i després el de Sant Antoni que s'enfila fort amunt cap al nucli antic que està situat al cim d'un turó. Generalment les cases tenen el nom a la façana: Ca la Ramona, Cal Dumingu, Cal Genilla, Cal Cisteller, Cal Quico Vinyes o Cal Roselles. El carrer fa tanta pujada que costa d'avançar i el replanet d'entrada de les cases fa uns trenta graus de pendent respecte la calçada. No sé si amb un cotxe m'hi atreviria. Al nucli que anomenen Dalt del Poble trobo cases antigues de pedra: Cal Janet, la Caseta, una que té una llinda del 1697. Algunes estan penjades al vessant per on baixa el torrent Gros, a ponent, apuntalades amb antigues pilastres. Hi ha carrerons estrets i torts que baixen cap aquest vessant, amb el terra ple de verdet. No hi deu tocar mai el sol.

Arribo a la menuda plaça Major, arran de Ca la Peona, on s'aixeca el mur posterior de l'església de Santa Maria i Sant Joan d'Oló, i envolto el temple fins a l'entrada, al sud, per saber si hi puc entrar. I sí, la portalada barroca bada una de

les portes, i hi entro. Hi ha un magnífic retaule barroc del segle XVII que ocupa la part corresponent a l'absis, darrere l'altar. Llegeixo que l'església ha estat documentada el 999, i que l'estructura actual és fruit de moltes reformes, principalment de la del segle XVII, que és quan hi van incorporar el retaule que domina tot l'espai. Surto a fora i m'assec en un pedrís per telefonar a la meva parella. Mentre parlo amb ella, en aquest punt alçat sobre les barrancades que envolten el poble, m'arriben cops d'aire que semblen voler avisar-me d'un xàfec imminent. El cel no pot ser més fosc i negre. Espero no haver de fer de parallamps aquí dalt.

Per tirar avall i tornar cap a l'hostal passo pel carrer de Barcelona. Hi trobo l'escola de música i al davant mateix un local amb el rètol 'Moviment Júnior'. Poc més avall hi ha el Cau, un local vell que sembla haver estat una petita indústria. En una casa restaurada hi ha un TIC, un punt de noves tecnologies, i poc més enllà trobo el Centru, un local municipal decorat amb mans pintades a la paret. Quan em giro veig una Moreneta que m'observa des de la barana d'obra d'un terrat. Per Cal Vola i Ca la Filomena surto novament a la plaça de l'església nova i entro al bar La Plaça per veure si puc avançar la meva entrada al blog amb el wifi de l'establiment. Demano una cervesa i quan engego la tauleta em diuen que no en tenen, de wifi. Veig que més enllà hi ha un altre bar, però acabaré malament si a cada bar que vaig em prenc una cervesa amb l'excusa del wifi.

Quan veig que comença a ploure decideixo instal·lar-me al bar del meu hostal, que és a quatre passes, i provar sort amb el wifi poc enèrgic d'abans, però ara ha revifat i sí que

va bé. No entendré mai com funcionen aquests aparells d'ones electromagnètiques, que ara van i ara no van sense motiu aparent. De fet, aquests dies que passaré per terres interiors no gaire poblades m'ensenyaran a sobreviure amb senyals d'Internet molt sovint precaris i amb fallades continuades, una cosa que a prop de la costa seria impensable. Però ara sí, escric l'entrada al blog, i de tant en tant aixeco el cap a causa dels crits i els brams d'un noiet d'uns quinze o setze anys que va mirant un partit de futbol entre el Betis i el Sevilla amb dos amics i sovint crida com un boig: 'què fot aquest subnormal!, això és fora de joc!, si l'agafo el pelo, aquest subnormal!'. També hi ha el seu pare, poc més enrere, que de tant en tant li ha d'anar dient: 'Josep, Josep...'. Però el nen hi torna amb tota la seva ràbia: 'quina puta pena, tio, quina puta pena!'. I jo penso que sí que és una pena veure aquest noi expressant-se d'aquesta manera, que bé deu haver après del seu entorn, d'aquest pare que se'l mira impotent, sense esma, tots plegats envoltats d'altra gent que mira de no fer-hi gaire cas. Ja els deuen conèixer. El noi porta una samarreta del Betis i quan el seu equip fa un gol engega un crit estrident i feridor mentre va dient: 'què, els subnormals del Sevilla?'. Els seus amics han marxat i ell no para de mossegar-se les ungles mirant el partit.

El wifi torna a anar malament. Va a estones. Per això escric el text en un processador de textos i quan atrapo el wifi en un moment de debilitat que sí que funciona, pam!, el penjo al blog. Però les fotos triguen molt a pujar i definitivament ho deixo estar. Pujo a l'habitació a carregar el mòbil per demà i després baixo a sopar. Una noia que treballa a la

barra em diu que triï una taula del bar, que ara em durà la carta, i em porta una llista de plats combinats. Li dic que estic allotjat a l'hostal i que he vist un menjador interior, però em confirma que soparé al bar, i que he de triar un d'aquests plats que m'ha ofert. Doncs res, porta'm el dos, gràcies. Veig que poc més enllà seuen el nen malparlat d'abans i el seu pare, gras i abatut, que es menja un entrepà de bacó. Al noiet rabiós li porten una pizza negra com el sutge, però no se l'acaba i el seu pare la pren i la va rosegant, mentre el nen es menja un gelat amb els ulls clavats al mòbil. A mi, la noia em duu un gran plat amb una botifarra, tres talls de cansalada, tres croquetes, patates fregides i un ou ferrat de tres rovells. Un plat per aixecar un mort! Com a Collsuspina. Deu ser cosa dels germans.

Encara no tinc llit per demà i pujo a l'habitació a fer gestions. Veig que a Avinyó hi ha Cal Gras, un alberg per a artistes. Jo no dec complir gaire aquest perfil, però bé ho he d'intentar. Així, l'endemà, posat que a Navàs no trobés lloc per pernoctar, podria arribar fins a Castelladral, on també he vist que hi ha un alberg. Truco a Cal Gras i una noia em diu que sí, que demà hi podré dormir, però que no hi vagi fins per allà a les set de la tarda, que seran tot el dia fora i no tornen fins a aquella hora. És clar, demà és diumenge i tenen algun compromís, però jo no soc gaire conscient del dia que som i cal que m'hi adapti. A la plaça d'Oló he vist anunciada la Festa dels Matiners, demà, a Avinyó. Serà divertit descobrir-la. Consulto el mapa i ja veig que no caldrà fer gaires quilòmetres, podré anar tranquil, sense córrer, seguint la riera Gavarresa que em marcarà el camí fins a Avinyó, o almenys això és el que ara em penso. I me'n

vaig a dormir amb aquesta expectativa, però de vegades les coses no surten com un havia calculat.

Diumenge 13 de maig

Em llevo a les vuit i baixo a esmorzar. Ahir al vespre i durant tota la nit ha caigut una forta tempesta d'aigua i pedra que de vegades he sentit com petava a la barana del balcó. Encara no tinc gaire clar si quedar-me a Avinyó o tirar avall cap al Llobregat, encara que no trobi lloc per dormir a Navàs. Tinc por que la tarda se'm faci molt llarga si me l'haig de passar voltant per Avinyó. Mentre esmorzo hi vaig rumiant i envio un missatge a la Fusada, una casa de l'Ametlla de Merola, a veure si responen i llavors puc triar. A Puig-reig veig que també hi ha una casa de colònies. És una altra opció: anar fins a Navàs i desplaçar-me amb un taxi fins a la casa. Mentrestant van apareixent homes que s'asseuen en una taula comunitària que tinc al darrere, igual que ahir al Toll. Deu ser el ritual de diumenge al matí. Hi ha un home gran que fa molta estona que s'està dret. Va mirant la taula comuna, ja s'hi afegiria, però ningú no li diu res. Quan fan el temps pel televisor i hi surten imatges de les nevades que ha fet a la Molina, un home enceta conversa amb el que s'està dret tot sol, parlant de la nevada, del fart de ploure, mostrant-li la pantalla, i ell fa que sí, agraït que algú li hagi dirigit la paraula.

Veig que torna a ploure quan entren a esmorzar uns ciclistes que van ben molls. Finalment, crec que el pla més factible és marxar avui cap a Avinyó un cop pari de ploure i quedar-m'hi a dormir. I demà mirar de fer nit a la casa de colònies de Cal Pons, a Puig-reig. Pujo a preparar la

motxilla i veig des del meu balcó com cau una bona pedregada i com després plou. Però no tinc pressa. L'etapa no és gaire llarga i em puc permetre sortir més tard. A dos quarts d'onze para de ploure i surt el sol. Des del balcó veig els ciclistes que es preparen per reprendre el tomb. Em carrego la motxilla i baixo a pagar el compte. El bar és ben ple. Em cobra la Teresa, que no acaba de saber com va això de la maquineta i de la targeta bancària, i l'haig d'ajudar, com al seu cunyat del Toll.

Quan surto al carrer fa fresca, però els núvols es van trencant i aviat farà un bon sol. Baixo fins a la plaça i em miro el mapa. Haig de tirar amunt fins a la carena, cap als ravals de Santa Eulàlia i de la Rovirola, i continuar per la carretereta per empalmar amb un camí que m'ha de baixar cap al pla de les Tines de la Posa i el pla del Gener, on podré travessar la riera Gavarresa i arribar fins a Avinyó. Sembla fàcil i no sembla que hagi de tenir cap complicació. Deixo el nucli d'Oló baixant a travessar el torrent Gros i remuntant pel carrer del Mig, amb cases baixes i horts plantats de cebes i patateres. A mesura que guanyo metres veig com la part alta de la carena, que és bastant plana, ha estat ocupada per sembrats de cereals extensos i verds. Si em giro, veig l'esperó on s'assenta la part vella del poble. Tot està pintat d'un verd viu i frondós gràcies a la pluja d'aquest matí. Després de molts dies, veig Montserrat, la cara nord, al fons.

Passo arran de Can Saladic, una masia antiga de pedra que té una vinya al costat i camps de cereals per tot arreu. Un carreró urbanitzat, entre Cal Tifarra i Cal Picamill, em diposita a la carretera local d'Avinyó. Poc més enllà, al cim

del carener, descobreixo el traçat de l'Eix Transversal, la C-25, que queda enclotat i per on veig passar una multitud de vehicles a tota velocitat. No veia una carretera tan transitada des de feia molts dies i em quedo impressionat, com si no hagués vist mai un camió carregat de porcs o turismes corrent com si fossin coets. Tiro per la carretereta local que ressegueix el capçal d'una torrentera, amb vistes excel·lents cap a Oló i el seu entorn.

Em vaig acostant al raval Rovirola, allargassat a banda i banda de l'asfalt. Poc abans d'entrar hi ha un camp d'alfals i després una vinya que té filades d'oliveres combinades amb les de ceps. Al raval trobo un indicador del GR 176-2, de l'Eix Artés-Sant Feliu Saserra, un camí senyalitzat que no apareix al meu mapa. Avanço encara per la carretera, que és planera i còmoda, arran de cases antigues. Una cabra que rosega herba en un camp d'espigues aixeca el cap per mirar-me com passo. Som dos solitaris en aquest espai remot on no hi ha ningú més. Deixo Cal Notari i Cal Taran a peu de camí, i poc abans de Cal Músic travesso la C-25 per sota i prenc un camí ample de terra. S'obre de cop la panoràmica cap al nord, amb un enorme esvoranc geològic solcat per torrenteres que baixen cap a la Gavarresa, alguns plans llunyans i, al fons, les carenes nevades del Pirineu. És un decorat majestuós que fa un instant ni m'esperava. Per sota meu, al nord, hi ha la masia i el pla del Corral. Més enllà, les Planes, verdíssimes, amb algun camp que ja es veu segat, i les Sorreres, timbes de terra vermella que s'aboquen a la Gavarresa. En el sentit de la meva marxa, al fons de la vall, veig l'extens pla de Jeremies, gairebé tocant a la llera de la riera.

Avanço per una bosquina de roures joves amb moltes flors grogues d'unes ginesteres i el contrapunt rosat d'unes flors que no conec. Quan passo per una obaga que dona cap al nord trobo una petita barraca de pedra seca al marge del camí i apareix Avinyó al fons, assolellat i instal·lat en una planúria, a la confluència de torrents i rieretes que l'envolten per totes bandes. El camí comença a tirar avall per la baga de la Posa, un bosc de pins amb mata, romaní, coscó, càdec, rosers i algun roure que podria tractar-se de qualsevol bosc dels que hi ha pel Penedès, però no, estic deixant enrere els altiplans del Moianès per iniciar el meu descens cap al Llobregat, que avui viurà una aturada a Avinyó, per fer-se una realitat demà, en travessar el riu i continuar la meva travessia cap a ponent. O això és el que ara tinc al pensament. Sota meu hi ha l'extensa plana de les Tines de la Posa, que és un mar de cereals limitat pel bosc, un mosaic que té la masia de la Posa en un extrem. A l'horitzó encara veig les carenes nevades del nord, però la baixada és pronunciada cap al fons de la depressió i aviat les perdré de vista. Desplego bastons i avall.

Quan arribo al capdavall de la baixada i surto del bosc, s'obre davant meu una plana molt extensa que em fa l'efecte d'un gran llac verd, bast, envoltat d'arbres i carenes, amb el contrapunt vermell d'alguna rosella, un indret solitari, amagat i preciós. De sobte sento uns trets que em fan girar el cap. Venen de l'altra banda del terraplè que deu haver anat erosionant la riera Gavarresa. Els trets es repeteixen i dedueixo que venen d'Avinyó, de la Festa dels Matiners que veuré d'aquí a una estona. Segueixo el camí, que travessa un gran camp de cereals, arran de bales

de palla antiga que han deixat a una banda del camí. Deixo la masia de les Tines de la Posa a prop i continuo endavant, enmig de camps de cereals, seguint les roderes d'algun tractor, a la recerca del pont que em deixarà travessar la riera. Però poc més enllà ja intueixo que no hi haurà cap pont i quan soc a prop de l'aigua, que ha envaït uns metres de l'arrencada del camí, veig com el cabal és tan important que no podré travessar-la. La Gavarresa baixa amb un bon cabal d'aigua terrosa i de tons ocres. Si la volgués travessar, se m'enduria, segur. Fa impressió de veure. Veig impotent com el camí continua a l'altra banda, però que no existeix el pont que semblava aparèixer al mapa i retrocedeixo uns metres per veure què hi puc fer. Al plànol es veu un camí més al sud, a mitja alçada de la muntanya, que em traslladaria fins a Cal Toni Mas i a la plana de la Ferreria, on sí que hi ha d'haver un pont per travessar la riera. Doncs me n'hi vaig.

Tiro un tram enrere fins a l'entrada de camí que he vist al mapa. És una antiga pista forestal que ha estat envaïda per molts arbustos, però que més endintre es va aclarint i fa de bon avançar. El camí m'alça sobre la vall, com un balcó que va flanquejant el vessant de la muntanya, i veig la serp fangosa de la Gavarrera com es va adaptant al terreny. Per damunt reapareix Avinyó, més a prop del que és en realitat. Arran d'una bassa plastificada surten volant dues grosses femelles d'ànec collverd que he sorprès bevent aigua. El camí, que anava cap al sud, tomba cap a l'oest i baixa fins al pla del Gener, travessat per la Gavarresa, al mig del qual hi ha Cal Toni Mas, una antiga masia ampliada modernament, envoltada de cereals i amb cinc o sis gossos

que només intuir-me comencen a bordar. Per sort els han deixat lligats i no sembla que hi hagi ningú, a la casa. Deuen ser a Avinyó. D'un magatzem, treu el morro un gran tractor blau.

Tiro pel camí d'accés a la masia, amb xiprers combinats amb arbres fruiters a banda i banda. El camí fa una recolzada i em situa en un punt elevat, des d'on veig els sembrats verdíssims que baixen fins al peu de la masia, envoltada de carenes muntanyoses. Un indret magnífic. Continuo sentint trets que venen d'Avinyó. A veure què m'hi trobaré. Assoleixo un petit altiplà conreat i baixo cap al pla de la Ferreria, que és una basta extensió de cereals, d'espigues que ja s'ajeuen de tant de pes, combinades amb l'espurneig de nombroses roselles, amb el bosc que baixa de les muntanyes. Alguns arbres esparsos semblen voler saltar dins dels camps. El camí em fa travessar el mar d'espigues, de cara a una timba de terra vermella que ha excavat la riera, i quan arribo a peu d'aigua repeteixo l'experiència de fa una estona: el pont que semblava apreciar-se en el mapa no existeix. És un pas a gual encimentat que els vehicles deuen travessar sense cap problema quan la riera no porta gaire aigua, però ara el cabal és massa fort per intentar-ho. No sé què fer. Puc esperar-me que passi algun vehicle, però potser passaran hores sense que vingui ningú. I tot sol no m'atreveixo a creuar. Baixa molta aigua i em sento vulnerable.

Sense perdre la paciència em torno a mirar el mapa i decideixo retrocedir fins a l'altiplà conreat d'abans i prendre un camí que em situarà a la carena on passa la carretera. Necessito trobar un camí segur per no tornar-me

a trobar davant la Gavarresa sense poder-la travessar i arribar a aquest poble que semblava tan proper. Desfaig el camí pel pla de la Ferreria i pujo cap a l'altiplà. Quan em giro, veig els camps extensos, la timba per on passa la riera i sé que el poble és darrere mateix. Des d'aquí sento la música que hi fan sonar. Quina llàstima. Ja el tenia a tocar, però hauré d'adaptar-me al que em vagi dictant el terreny. Prenc el camí que he vist al mapa i vaig guanyant alçada per sortir d'aquest fondal que ja m'ha parat dues trampes i que m'ha posat a prova.

Guanyo alçada per la baga de Ferreria. Al cel creixen cúmuls verticals, com castellots, però generalment fa un bon sol. La pujada em regala vistes cap a les carenes blanquíssimes del Port del Comte, la serra d'Ensija, el Moixeró, la Tosa d'Alp i el Puigmal, que té neu fins al peu mateix. Aviat sento la remor dels vehicles que passen per la carretera, a la carena, però abans d'arribar-hi prenc un sender que va per dins del bosc, proper a la carretereta d'Avinyó. No m'esperava trobar-hi una làpida de pedra amb aquest text: '*Dia 25 de diciembre de 1940. Aquí murió por la explosión de una bomba de mano el joven de 15 años Antonio Maspla Soler. RIP.*'. Avanço pel senderó paral·lel a la carretera i em miro els lletsons amb flors grogues que hi ha per tot arreu, plens de vida, mentre reflexiono sobre la desgràcia de totes les guerres i de la ferida perpètua que deu deixar perdre un fill de quinze anys en circumstàncies tan tràgiques. El sender mor a la carretera i continuo pel voral herbat, que és ample i planer. La C-25 va pel fil de la carena, amb molt de trànsit. Per la meva carretereta solitària passa una parella amb un tàndem.

Arribo a una rotonda que esperava, perquè és on hauria de trobar un antic camí que em durà directament fins al peu del poble. Efectivament, just del quilòmetre 27 surt aquest camí que tira avall decidit pel costat d'un torrentet fins al cementiri d'Avinyó, on surto a una carretera d'entrada i travesso, ara sí, la riera Gavarresa per un pont: el pont Nou. La riera baixa d'ample a ample, ocupant tota la llera, amb fils d'escuma blanca. Tinc el poble al davant meu, però encara em tocarà pujar un pendent per sota uns plataners altíssims. A banda i banda, per sota el meu nivell, hi ha uns horts molt ben cuidats, amb enciams, faveres i patateres. M'aturo en un banc d'obra situat sota un gran plataner d'escorça molt blanca i faig un glop d'aigua. Sobre el poble hi ha un gran núvol gris.

A les tres en punt entro a Avinyó pel peu de la torre de l'Abadal, d'estil historicista, i per darrere la gran masia del Verdeguer, que té uns esplèndids esgrafiats a la façana amb deu arcades orientades al sud. Pels carrers hi ha paradetes, la majoria buides i tapades amb plàstics, i fan bé perquè ja cauen gotes. Quan entro a la plaça Major veig una gran taula comunitària, sota una vela, plena de gent que hi dina. Alguns van amb vestits d'època i barretina. Del campanar penja un gran llaç groc. Jo travesso el poble cap al nord, fins a una de les últimes cases, l'alberg Cal Gras, on dormiré. Sé que no hi ha ningú, però ara ja la tinc localitzada i baixo cap a la carretera a la recerca d'algun lloc on pugui estar-me una estona, perquè encara és d'hora i tothom és a dinar. I faig una troballa que em va molt bé: el bar Fàbrika, que té una entrada oberta al carrer amb sofàs i coixins on prenc una cervesa, un espai agradable amb bona

música gens estrident i a un volum baix, com a mi m'agrada. A l'interior hi ha moltes taules plenes de gent dinant.

Al cap d'una estona arriben nois i noies que venen a fer el cafè, ells vestits amb pantalons de pana, faixa i barretina i elles amb vestits llargs de l'època de les carlinades que es commemoren avui, a la Fira dels Matiners. Una de les parets d'aquest bar deu correspondre a l'antiga muralla del poble, que han dignificat i il·luminat. És un espai acollidor. Quan veig que tothom surt al carrer, pago i els segueixo. Tothom puja cap a la plaça Major i jo m'aproximo a un punt d'informació. Una noia em dona referències de la festa i el programa d'actes, i un home gran que hi ha al costat em comenta que a prop d'Avinyó hi pasturen els cavalls del col·lectiu Miranda que baixen cada hivern fins a Vilanova seguint antics camins de transhumància. L'home em recomana visitar l'Espai Matiners, on s'exposen dades i s'expliquen detalls de la batalla d'Avinyó, entre les tropes carlines del general Ramon Cabrera i les liberals, un enfrontament que van perdre aquests darrers, i a mig camí em creuo amb un batalló simulat de tropes liberals, que avancen pel carrer formant i tocant els timbals, vestits amb els seus uniformes i amb un oficial que els fa marcar el pas. Fan el seu efecte. Algunes cases tenen les portes obertes i hi han reproduït una perruqueria o bé una escola d'època. En una placeta fan un ball rodó i de sobte sento una forta detonació. Me'n torno cap a la plaça i veig que hi han arribat les tropes carlines, armades amb llargs mosquetons i vestits amb uniformes blaus i boines vermelles. Un dels soldats em deixa la seva arma, un mosquetó molt llarg, per

fer-m'hi una fotografia i m'explica que a les set faran la batalla final aquí a la plaça, que no me la perdi. No me la perdré. Els nois que fan de carlins són amables amb el passavolant que no havien vist mai, però que pregunta detalls de la festa. Mentre m'espero que es facin les set, em compro un xuixo, que avui ja no soparé, i m'assec en una llarga taula de la Taverna dels Carlins a prendre una cervesa, acompanyat de joves del poble que també s'hi asseuen per xerrar animadament.

En aquesta taula, on és fàcil sentir-se avinyonenc, escric un missatge als de Cal Gras per avisar-los que hi aniré una mica més tard, que a les set fan la batalla i la voldria presenciar. Al cap de poca estona rebo la seva resposta: 'I tant, nosaltres també la volem veure!'. Quan m'aixeco de la taula faig un tomb per la plaça, cada cop més plena, i engeguen unes danses en honor a uns nuvis, molt ben caracteritzats. Quan baixen de l'entarimat m'hi acosto i aconsegueixo fer-m'hi una fotografia. De seguida comença la representació esperada: l'arribada dels Carlins, per un extrem de la plaça, cridant el lema 'Déu, pàtria i furs'. Els soldats dels generals Cabrera i Tristany es van situant en llocs estratègics, que de vegades són balcons d'algunes cases, i arriben les tropes liberals confiades, i de sobte són atacades per sorpresa i reduïdes pels escamots carlins. Hi ha trets, fum, molta confusió, ferits, morts, fins que finalment els liberals es rendeixen i els carlins, ovacionats per la població, es fan amos de la situació. Quan s'acaba la representació bèl·lica, rebo un missatge de l'Eva. M'avisa que són a la plaça i li dic que duc una motxilla vermella i grossa a l'esquena, que em trobaran de seguida.

Al cap d'un moment compareix un noi alt, el Quim, que m'acompanya fins a l'alberg perquè m'hi pugui instal·lar. Pel camí, li vaig explicant la meva travessa i ell em sorprèn dient-me que per Cal Gras també hi va passar l'artista Perejaume, que s'hi va quedar a dinar mentre feia una ruta a peu des del Museu Nacional d'Art de Catalunya amb una marededéu romànica a la motxilla, i que n'ha tret un llibre. 'Tu també faràs un llibre?' Li responc que ara mateix només tinc la intenció de viure l'experiència i que ja ho veurem, tot i que és veritat que vaig prenent notes de tot el que veig i em passa. Quan ja som a prop de la casa, el Quim m'avisa que no hi ha luxes i jo li dic que això és un luxe. Riem i em respon que és el que ells també pensen, que ja no es tracta d'un fet material, sinó d'una filosofia que tots dos compartim. Quan arribem a Cal Gras, el Quim obre la porta de fusta que ja he vist abans i entrem a un espai antic, amb una ampla volta de pedra i un cistell ple de llibres que els estadants poden agafar per llegir. Al costat, unes quantes claus per poder entrar i sortir quan es vulgui. Tot plegat ja dona una idea del que representa aquesta casa. Pugem unes escales molt dretes fins al primer pis, on hi ha la part habitable que gairebé no han modificat, amb les antigues rajoles al terra, el menjador menut i acollidor, la cuina on puc fer-me menjar, el lavabo amb dutxa i l'habitació, de dos llits, austera però suficient. M'avisa que hi ha una altra persona, que potser la trobaré pel passadís, o que potser ni la veuré, que no hi és gaire, però que ho sàpiga. Desfaig la motxilla i me'n vaig a dutxar. Després pujo a les golfes de la casa, on tenen les aules de creació i un gran espai amb butaques i sofàs, taules de treball i multitud de llibres sobre teatre i poesia. Tot amb l'objectiu

que els creadors tinguin allò que els cal per poder treballar amb tranquil·litat i profit.

Quan arriba l'Eva puja a veure'm a les golfes. Hi tenim una llarga xerrada sobre el seu projecte de vida i sobre els camins de transhumància, que és un tema que amb el Quim han treballat artísticament i que ens interessa a tots tres. Em convida a conèixer el camí transhumant Central, que passa per una carena, a prop del poble, amb marges de pedra seca a banda i banda que m'agradarà veure. Potser sí. Si demà em quedés. Veient aquest refugi tan esplèndid, on no hi ha luxes, sinó que el luxe és la sobrietat i la practicitat, li dic al final de la llarga conversa que potser sí, que em quedaré demà per poder conèixer l'entorn i per escriure, així faré una aturada en la meva ruta, i que no descarto d'allargar-la un altre dia més, cosa que li confirmaré l'endemà, quan vegi si l'estada en aquest racó inesperat dona prou de si. Cap mena de problema, al contrari. I em disculpo, perquè sé que es tracta d'un alberg per a artistes, i que jo, d'artista, no en tinc res, però ella és comprensiva i em diu que m'hi puc estar el temps que vulgui. Quan marxa a sopar escric l'entrada d'avui al blog i després baixo cap a l'habitació, mirant d'aprendre'm el joc d'interruptors de la casa.

Dilluns 14 de maig

Vaig posar el despertador a les vuit, però no m'ha calgut dormir tant i em llevo abans que toqui. Em vesteixo i baixo a l'entrada per agafar una de les claus de la casa i sortir a esmorzar. A fora fa fresca, però no hi ha ni un núvol. Miro de refer el camí d'ahir, pels carrerons que cada vegada em

sabré més, i arribo a la carretera. A l'altra banda hi ha una fàbrica en ple funcionament que desprèn una olor com de pollastre a l'ast molt estranya. També hi ha un taller i una fusteria. Passa un autocar de la companyia Sagalés. Ara passa un camió carregat de bigues. Tot es mou, són les vuit. Tiro per davant d'una botiga que fa de quiosc i del Forn de Cabrianes, que també estan oberts, i prenc el carrer Major. A Cal Relat tot just apugen les persianes. Quan arribo al cafè on volia esmorzar veig que està tancat, suposo que per la ressaca d'ahir, que deurien acabar tard, i me'n torno cap a la carretera. Compro un diari al quiosc i entro al bar de la Fonda Maria, que és al costat. Quan m'assec a la taula penso que és un luxe que, després de no haver dinat ni sopat, ara el cambrer em digui: 'què vol?, li puc fer una botifarra, una truita, llomillo...' Doncs llomillo! 'Amb formatge?' Vinga! Aquest 'vinga' meu és un plaer que no es paga amb cap diner.

Quan escric això, el cambrer em deixa sobre la taula l'entrepà de llom amb formatge mentre sento la planxa com encara espetega. Vaig llegint un diari i entren tres homes a esmorzar. La planxa torna a espetegar. Quan m'aixeco per pagar, veig que a la barra hi esmorza un subjecte que s'assembla molt al gras d'Oló que tenia un fill malparlat, és clavat. I quan es gira veig que és ell! No em deu reconèixer, però jo sí, perquè aquest home abatut és inconfusible. Me'n torno cap a casa animat, amb ganes d'anar a conèixer les muntanyes que hi ha pels voltants del poble, i em faig la motxilla, lleugera, només amb el necessari. Surto pel pont Vell, de tres ulls, magnífic, que travessa la riera de Relat poc abans d'abocar les aigües a la

Gavarresa. El camí m'alça sobre la llera, coberta de plataners de fulla molt verda i clara, seguida de sembrats, les cases del poble i al darrere les carenes boscoses d'aquesta terra interior, amb la cara nord de Montserrat que li fa d'horitzó. La piuladissa dels ocells és un concert a moltes veus que és discret, però que no s'atura mai. Al terra veig peülles marcades al fang i excrements d'ovelles. El camí va pujant i passa arran d'una granja, com una nau, que han pintat amb colors de camuflatge. Hi ha un jove que treu fems amb una pala de tractor i amb molta traça els aboca en una altra banda. Hi té la mà trencada. Aquest lloc fa molta fortor i jo tiro amunt pel camí ample, sentint el raucar d'unes granotes que deuen viure en una bassa propera. Queda clar que hi ha bestiar per la zona: si aixeco el cap, veig vuit o deu voltors que sobrevolen aquest bosc. Recordo que ahir, des del bar Fàbrika en comptava uns quaranta. Em passa un corb pel davant i, en perpendicular, una merla. Més amunt hi ha vaques i una esplanada plena d'excrements frescos i orina enfangada. Per travessar aquest espai sense arrebossar-me les botes, haig d'anar saltant com una llagosta. Després avanço per un bosc de pins amb roures i passa un tudó amb un vol d'estil molt gallinaci. El camí no para de pujar i veig una torre al cim d'un turó, que és cap on hauré de dirigir-me. De l'esquerra veig com baixa una canal esglaonada metàl·lica que deu passar per sota el camí i continua vessant avall, de la carena cap a la riera. Va plena d'un líquid que fa molta bromera blanca, potser la línia de bromera que veia ahir des del pont de la Gavarresa poc abans d'arribar al poble. Quan m'hi acosto, veig que l'aigua és marronosa, de tons ocres. Després sabré que a dalt, a la carena, hi ha un

escorxador que dona feina a mig Avinyó, i dedueixo que per això hi deu haver voltors al cel, esperant a fer festa major amb les despulles dels animals sacrificats.

Deixo la pista i prenc un sender que va directe cap al cimet on trobo la torre dels Soldats, una antiga instal·lació de comunicacions molt ben situada per controlar aquest territori. Hi ha les quatre parets ben arranjades i un accés per poder entrar a dins i mirar el cel, perquè ja no hi queda sostre. Al costat, un pal amb una estelada molt estripada i esfilagarsada. No m'estranya que situessin la torre aquí dalt, en un punt tan elevat, per guardar els accessos a Avinyó i avisar si s'acostaven tropes enemigues. El camí continua per un bosc de pins, a la carena, i amb una amplada de dos o tres metres. Me l'haig d'imaginar encara més ample i ple d'ovelles avançant cap a les pastures pirinenques o baixant cap a la costa per passar-hi l'hivern. En un trencall trobo un magnífic marge de pedra seca, a banda i banda del camí, que m'acompanya fins al pla de l'Oliva, un lloc de parada i de descans tant per als ramats com per als pastors. El camí, planer, continua entre alts marges molt sòlids, aixecats per impedir que les ovelles entressin als camps del costat i anessin per allà on no toca. De tant en tant hi ha fites que deuen marcar la distància de la carrerada.

Els marges ja són alts com una persona, amb rastellera, i el món és petit, perquè treballant en un dels murs trobo el Josep Solsona, que deixa la feina per atendre'm i parlar amb mi. M'explica que fa set anys que treballa arranjant aquests antics marges i que encara és l'hora que hi pugi algú de l'Ajuntament d'Avinyó. Però li va bé fer algun

treball físic, que ja té una edat, i en aquest entorn s'hi troba molt bé. El Solsona coneix el grup de Vilanova que també recupera marges i camins a l'inici de la carrerada transhumant que puja cap al Pirineu per aquí, i em dona un encàrrec per a un d'ells, que casualment és el meu consogre. Per això dic que el món és petit. El Solsona m'explica que és un amant de la natura i del món de la transhumància, amb tota la cultura ancestral que porta associada, i que quan aixeca una d'aquestes pedres caigudes pensa sempre en la persona que, amb les seves mans i el seu treball, la va situar en aquell lloc precís. Enamorat dels animals, s'emociona explicant-me com l'últim gos que va tenir, ja malalt i arrossegant-se, va anar a morir-se als seus peus. L'home és del Berguedà, però es coneix tot això com si fos casa seva i m'indica quin camí haig d'agafar si vull arribar a Relat. Ens acomiadem, contents d'haver-nos trobat, i ell de seguida torna a la feina mentre jo m'allunyo per un tram de carrerada que, de tant en tant, té un fragment de marge ensulsiat, que aviat veurà les mans d'aquest home constant i respectuós.

Avanço pel bosc i arribo a un altiplà molt obert, amb la masia de l'Oliva al bell mig. Al fons es veu amb tota la seva magnitud la carena que va des de la Tosa d'Alp fins al Puigmal i el Canigó, molt nevada. Sorprèn veure els Rasos de Peguera tan plens de neu, un catorze de maig, cosa gens habitual. El camí comença a baixar per un vessant obert als quatre vents, amb el petit nucli de Relat a l'altra banda de la vall i un panorama esplèndid de boscos, camps i masos, i el Pirineu al fons, rotund i lluminós. Al sud apareix Avinyó i per darrere, les agulles de Montserrat. Enmig de la verdor

general, hi ha roselles, i també flors grogues i liles. Estic veient un quadre de Monet? No, és ben real, però sembla una pintura impressionista. El camí em diposita al peu de la riera de Relat, que baixa alegre i que cal travessar a gual, però no es pot comparar amb la Gavarresa d'ahir. Trobo una branca ferma de pi que em servirà de bastó i em trec les botes. Me les penjo a la motxilla i avanço pel pas de gual, que és una mica relliscós, però el cabal d'aigua no se m'endurà avall. Mentre me'ls eixugo, noto com l'aigua m'ha fet un massatge molt edificant als peus, que ho agraeixen, tan tancats dintre les botes.

Surto a la carretereta de Sant Feliu Sasserra i passa un camió de porcs a tota velocitat que deixa tot l'espai perfumat. Poc més amunt prenc un camí que m'alça sobre el fons de la vall. Riera amunt, es veuen els antics masos de Vilapúdua, i aviat em planto al peu del grandiós campanar romànic de Santa Eugènia de Relat, de tres pisos i que sembla més una torre de defensa que un cloquer religiós. Mentre estic fent fotos del campanar, arriba un cotxe que s'atura a la casa del costat, la rectoria, i quan em veu, el conductor ve cap a mi. És el Santi, un noi que amb total franquesa acull el passavolant com si el conegués de tota la vida. És magnífic conèixer persones així. Em pregunta si vull entrar a l'església i pujar al campanar, ja que soc aquí. Caram, no m'ho esperava, però i tant. Estic de sort. Mentre avancem per l'interior de l'església m'explica que coneix molt l'Eva i el Quim de Cal Gras i que ell viu a la rectoria des de l'estiu passat, amb la seva parella. Travessem diverses portes antiquíssimes i ens entaforem a l'escala de cargol del campanar, que després cal continuar pujant per

una escala de fusta molt precària que ens situa al tercer pis, una talaia magnífica sobre l'entorn de Relat. Quan li explico d'on vinc i cap on em dirigeixo, el Santi em diu que li faig enveja, que li encantaria fer una cosa així, però que està molt embolicat amb la feina. És músic. Ahir mateix va estar tocant la guitarra a Vilafranca acompanyant en un concert la Judit Nederman.

Tornem cap a l'interior de l'església, on el Santi em deixa tot sol i em demana que després tanqui i pugi a la rectoria, a tornar-li la clau. El temple és barroc, amb una imatge de Santa Eugènia que presideix un retaule, i una altra verge romànica, en un racó, que no sé si és l'original. A terra, combinades amb les rajoles antigues, hi ha algunes tombes dels rectors que van oficiar en aquesta parròquia. En una de les lloses de marbre hi ha la fesomia d'una calavera que fa esfereir. Veig que el faristol que serveix per aguantar les lectures que es llegeixen a missa està fet amb un cargol de fusta d'una antiga premsa de vi. Queda curiós. Tanco l'església i entro a la rectoria, on retrobo l'amabilitat del Santi. El noi accedeix a fer-se una fotografia amb mi davant la porta principal del temple.

Marxo per dins del bosc, per un camí que va flanquejant el vessant de la serra, sempre seguint la vall de Relat, cap al sud. Se m'acut d'anar agafant una fulla de diferents espècies per després fer-ne un conte breu, un diàleg entre fulles venint de Relat. Hi ha molts ginebrons alts i corpulents que tenen estructura d'arbre, semblant a la d'un avet, prims de dalt i amples de baix. En aquest mateix camí trobo dues barraques de pedra seca molt robustes, de planta quadrada, en un entorn forestal que deuria ser molt

diferent quan les van bastir. Per l'extrem del serrat de Cal Bardaix salto a la carretereta de Balsareny i entro al poble per dalt, satisfet del tomb que he fet i de les persones que hi he conegut. Entro a casa i em dutxo. L'aigua i el sabó em deixen com a nou. A l'habitació, amb l'ajut del meu telèfon mòbil, em miro el discurs d'investidura del nou president Quim Torra, i després dues entrevistes al Perejaume, en què parla de la seva manera d'entendre la vida i la pràctica de l'art. Em deixo mig endormiscar estirat al llit, amb una manta a sobre, que hi fa fred.

Quan em desperto pujo a les golfes, amb les fulles que he anat recollint, per veure si em surt el relat que vull escriure. M'assec en una de les taules i escampo les fulles per sobre. N'hi ha d'alzina, de roser caní, de coscó, de mata, de boix, de romaní, de pi, de roure i de ginebró. Escric una primera versió del relat i després reviso altres contes i al·legories ja escrites de fa temps, que rellegeixo i reviso, però em va agafant fred i me'n torno al pis de sota, cap a l'habitació. A dos quarts de set decideixo sortir. Fa fred, sort que m'he posat les malles. Baixo cap al centre del poble per veure si trobo algun espai aclimatat on em pugui estar una estona a recuperar la meva temperatura, però tot està tancat i barrat. El cel està tapat amb núvols alts i l'ambient general és apagat i fred. Avanço arrupit pel carrer Major i a la plaça Major trobo un petit bar obert. Hi entro, encara que a fora hi segui la cambrera antipàtica que hi havia a la barra de l'hostal d'Oló. M'instal·lo en una taula de l'interior i demano una cervesa per passar-hi una estona. S'hi està molt bé, almenys l'ambient és temperat. Un de la barra riu d'una informació de Libertad Digital que

diu que l'ADN dels catalans és a prop dels negres i marroquins, i en canvi el dels espanyols és més proper als nòrdics i nord europeus. 'Ja sabem algo més, hahaha, buenu, nar tocant els collons'. Com que m'he endut la tauleta, vaig escrivint el resum del dia en el blog i després reviso antics textos que mai trobava l'hora de recuperar. Demano si hi puc sopar, mentre segueixo una part del ple municipal de Vilanova per Canal Blau. És l'única manera de veure la meva parella durant algun moment. És regidora d'ERC i de tant en tant la veig al seu escó, com escolta la intervenció d'algun regidor o es dirigeix a la resta del consistori.

Mentre sopo, van passant clients habituals que ja porten unes quantes cerveses a l'estómac i que s'expliquen històries inversemblants: 'ma mare anava a pitjar en aquella casa que ja no existeix, la mala puta'. L'altre: 'amb aquests tamborets em queden els ous fets una merda'. Entra una parella. La noia, grassa, que coneix els que seuen a la barra, es deixa magrejar per tots ells, s'hi arramba sense cap mania i comencen a engrescar-se tots parlant de pitjar. El dels testicles rebregats diu que ell pot dir segur que no és 'maricon' perquè ho va provar: 'tot just hi vaig posar la punteta, com una ungla, però ja en vaig tenir prou per veure que allò no m'agradava'. És el joc dels disbarats, a veure qui la diu més grossa.

Quan surto al carrer quedo glaçat. I no és que hagi vist res en especial, que ja podria ser després d'escoltar els clients d'aquest bar, sinó que hi fa molt de fred. Mentre travesso el poble amunt, cap a Cal Gras, penso que encara m'he posat poca roba i quan hi arribo i entro a l'habitació, noto una

escalfor que m'atrapa de cop. Els radiadors estan funcionant. Quina sort! Ho aprofito per pujar a les golfes a continuar escrivint i em miro la quantitat de llibres que hi ha en uns prestatges amb rodes, tots dedicats a la poesia i el teatre. Treballo una estona revisant textos assegut en una butaca i després baixo cap al pis de sota. Ja em conec els espais d'aquesta casa i m'adono que encara no he vist l'altra persona que viu uns dies aquí, ni ara que avanço pel passadís fins a la meva habitació, càlida i agradable, on trobo el meu llit que m'acull perquè hi descansi i doni per tancat aquest dia tan prolífic i diferent.

Dimarts 15 de maig

Com em passa cada dia, em desperto abans que toqui el despertador. Avui, que em torno a quedar a Avinyó, ho aprofitaré per fer la bugada. Em llevo i rento la roba amb la meva pastilla de sabó, a la pica del lavabo que tinc al costat de l'habitació. Després surto a estendre la roba al pati del davant i quan estic marxo a esmorzar pel camí que ja em sé: carrers, escales, carrer de terra amb cases antigues i carretera. Les baranes que donen a la carretera són plenes de llaços grocs que volen amb el vent i jo entro al menut quiosc. Pregunto a l'home si té l'ARA, i em respon: 'AAARA ve!' i me'n dona un exemplar. Esmorzo al bar del costat, com ahir, i entren quatre noies de la fàbrica que hi ha al davant, amb l'uniforme. Ja es porten l'entrepà, però demanen begudes i marxen al cap de poc, que només deuen tenir els vint minuts habituals per fer l'àpat. Entren alguns homes, que deuen ser pagesos: 'avui és sant Isidre, què pagues?, no es deia que avui s'havien de plantar les tomaqueres?' N'entra un de nou i tot s'ho diu ell sol: 'bon

dia, gràcies, de res!' El cambrer em duu un entrepà de pam i mig mentre em diu: 'sisplau'. Al cap d'una estona, em mira i em diu: 'un talladet, oi?' Em coneix d'ahir. Els pagesos, mentrestant, parlen d'un 'sagal', per dir un noi o un xicot, i dels plàstics grocs que es van comprar per embolicar les bales de palla i així reivindicar la llibertat dels presos polítics també als camps: 'però encara no n'hai vist cap'. M'arriben alguns conceptes entretallats del que aquests homes van parlant entre ells: 'mecagundeuna, hòstia, hi ha tot el ministeri de l'interior, aquí, ja tenim president, Quim Torra i Pla, com es diria en castellà?, Torre y Llano!, ui, quina fressa!' Al Vilaweb llegeixo això: 'Per explicar-nos tot allò que no entenem, primer van sorgir els mites, després les religions i finalment la ciència.' Entra un home: 'els pagesos deveu fer tots festa, avui, que és sant Isidre, el patró dels pagesos, però us tenen ben enganyats, aquests castellans, perquè el patró dels pagesos catalans no és sant Isidre, collons!, sinó sant Galderic, caguncristo!' Aquí també hi ha una llarga taula comunitària on s'han assegut tots aquests homes que han anat entrant d'un en un i que ja es coneixen tots els girs i totes les manies. Quan el cambrer els torna el canvi, fa petar la moneda a la taula amb un gest enèrgic i dinàmic. Jo m'aixeco per pagar i li dic que no cal que el faci petar, que es pot quedar el canvi. 'Sisplau!'

A fora fa un matí perfecte, clar i assolellat. A la vorera, hi han posat una taula rodona, alta, que per tovalles té una senyera i, a sobre, un sifó. Una estampa curiosa. A prop meu s'atura un camió carregat de bombones de gas butà i fa sonar el clàxon perquè qui en vulgui surti al balcó o al

carrer a avisar. Refaig el camí fins a casa per Cal Mixicu, Cal Borralleras, Cal Busé, Cal Plata i fins a Cal Gras. Hi trobo el Quim que endreça trastos al local on pinta. Ha tret a fora un conjunt de pinzells que deu haver netejat i espera que s'assequin. Encetem una conversa que ara no sabem que durarà gairebé tres hores, però se'm fan curtes. Descobreixo aquest noi que és un artista i fa espectacles de pintura ràpida per tot el món. Avui mateix, espera que li truquin per confirmar-li si aquest divendres ha de marxar cap a Qatar. El Quim obre una porta que dona al carrer i entrem en un espai amb dos pianos i molts quadres dels que ha pintat repenjats de cara a la paret. M'explica que hi fan venir canalla de l'escola, on reben una part de la sensibilitat d'aquest jove artista que ha trobat la seva vida en la pintura, la música i aquest projecte engrescador d'alberg per a creadors, amb el qual se sent tan lliure i tan bé. Em diu que hi venen companyies teatrals, que s'instal·len a Cal Gras per fer créixer els seus projectes i que abans d'estrenar-los els fan rodar pels pobles de l'entorn. També parlem de l'u d'octubre i del canvi revolucionari que ha de suposar per a tots nosaltres. Quan arriba l'Eva em dona el llibre *Art Transhumant*, sobre un projecte de caire artístic i històric organitzat el 2010 al voltant del camí Central transhumant, i el llibre *ET'S, estètiques transversals, art, acció educativa i ciutats mitjanes*, que va posar en contacte gent gran d'Avinyó amb altres de Nova York.

Em conviden a pujar a casa seva. De la cuina, surt una escala de cargol que connecta amb les golfes, on tenen el despatx i també un espai de creació i jocs. El Quim

m'acosta una pila de papers que té sobre una taula. Cadascun té el rostre d'un dels nostres polítics empresonats a les garjoles espanyoles. Em diu que es va marcar un repte: dibuixar-ne un cada dia, amb un sol objectiu, no deixar normalitzar aquesta situació injusta i, sobretot, no oblidar-se'n. Un cop fet el dibuix de cada dia, el penja al seu Instagram que ha titulat 'Mantra del record'. N'hi ha de tots els estils i sobre diversos materials, folis, retalls de paper o tovallons. És absolutament impressionant i emotiu. Se'm fa un buit a la panxa i un nus a la gola. Penso que he conegut una parella formidable, excepcional, dues persones que donen contingut i esperança a la seva vida, pensen en el poble on viuen, en el territori on s'estan, i que irradien energia positiva a tothom que té la sort de tenir-hi alguna relació. Amb aquesta càrrega tan especial, pujo a les golfes a treballar una estona en els meus textos i també a preparar les etapes dels dies següents. Cerco en el mapa informació d'un sender de petit recorregut que vaig veure ahir senyalitzat a Relat, potser m'anirà bé per fer un tram de camí, i llocs on pugui pernoctar. Veient que no m'han respost de Navàs i que l'opció de l'Ametlla de Merola no és gaire adequada, decideixo que reservaré una plaça en un hostal de Puig-reig, poc més amunt de Navàs, ja m'hi desplaçaré amb un autocar de línia. També reservo un llit en un hostalet de Cardona. Em falta l'allotjament entre aquestes dues ciutats, que em convindria trobar a l'alberg del petit nucli de Castelladral, a mig camí. Els envio un missatge i espero que aviat em responguin.

Quan baixo cap a l'habitació, surto a recuperar la roba estesa, però els mitjons encara estan molt mullats i els escampo per sobre el llit. Torna a fer fred a l'habitació i m'abrigo bé per sortir a fer un tomb pel poble, que serà l'últim perquè demà al matí ja deixaré Avinyó. Arribo fins a la plaça Major i passo per darrere l'església de Sant Joan per veure els tres absis neoromànics, originaris del segle XIII, però que van desmuntar al segle XIX i van refer posteriorment. Passo per davant la colossal façana del Verdeguer i tiro cap a ponent. Per aquesta banda es nota que el poble està situat en un altiplà, perquè s'acaba en sec i per sota s'obre una depressió amb camps de cereals, granges de vaques i diversos torrents que baixen per abocar les aigües a la Gavarresa. Cap al sud, a l'horitzó, apareixen el Montcau i la serra de l'Obac. Vaig fent el perímetre de l'altiplà i escampades per la depressió hi compto fins a set granges. Com que encara no vull tornar a Cal Gras, prenc la carretera amunt fins al bar Fàbrika, que està molt tranquil. M'hi estic una estona, escrivint al blog i deixant passar el temps, i finalment m'aixeco i refaig el camí tan conegut fins a casa. Fa molt de fred. Sort que m'he tapat bé.

El Quim m'ha escrit des de Barcelona. Hi ha hagut de baixar per un tema de feina. Em diu que pujarà més tard i vaig a veure l'Eva a les golfes, que és on tenen el seu despatx, perquè em cobri l'estada. Al cap d'una estona de conversa arriba el Quim. Sobre una taula té una pila de dibuixos i llibretes plenes d'esbossos que anem repassant, mentre m'explica tot allò que el mou a dibuixar i pintar. Li confesso que m'hauria agradat saber dibuixar i prendre notes

visuals, i ell em diu que tot és posar-s'hi. De sobte, per l'escala de cargol que comunica amb la cuina apareix la petita Júlia, que està contenta de tenir un visitant parlant amb els seus pares i va fent tombarelles per terra. Ens acomiadem, demà ja no ens veurem, faig dos petons a l'Eva i em fonc amb el Quim en una abraçada que potser és el comiat més adequat per dir adéu a aquests nous amics.

Baixo cap al pis de sota per una escala vertical que em condueix al menjador i ho aprofito per estar-m'hi un moment i observar-ne els detalls antics: el terra enrajolat, la taula quadrada al mig amb un mapa de la zona sota el vidre, l'antic armari de fusta, els quadres del Quim a la paret, i la porta, amb vidres glaçats, verds, com els boscos d'aquest país interior. Recorro el passadís i m'instal·lo a l'habitació, on em menjo dues barretes de cereals. Seran el meu sopar. Apilo els dos llibres que em van donar ahir i els deixo en una tauleta auxiliar. No els prendré, no puc carregar més pes, però els passaré a buscar més endavant. A sobre dels llibres, els deixo una nota amb una referència a un fragment d'un dels volums: *'Eva i Quim, deixo aquí els llibres, però els passaré a buscar. El Nicolás Dumit escriu "Deixa que la vida surti a l'encontre, pren les regnes i traça la ruta per la qual has de caminar. Escolta amb atenció el que t'envolta, estigues atent a qui et trobis pel camí, i mantingues els ulls ben oberts a allò que, cada dia, el lloc està tractant d'ensenyar-te." Així ho faré en aquesta segona part del meu viatge. Moltes gràcies per la vostra confiança i llibertat. Una abraçada ben afectuosa. Joan'*. I aviat m'acotxo dins del llit, amb la manta que pesa però que et fa sentir protegit en aquesta casa de gent bona.

Dimecres 16 de maig

El primer que faig quan em llevo és treure el cap al balcó. Fa fresca i el cel està mig ennuvolat, però ara mateix ja toca el sol a la façana d'aquesta llar que estic a punt de deixar enrere. Em dutxo, faig la motxilla, escombro l'habitació i marxo. Baixo cap a la carretera i cap al bar de cada matí. Després de no haver dinat ni sopat, aquest entrepà de pam i mig és una meravella. Veient el llom que m'hi han posat, penso en l'escorxador que vaig veure abans d'ahir, que segons el Quim és la fàbrica on treballa mig poble i una sortida fàcil que 'apalanca' molta gent. Una mena de colònia industrial a la moderna. Esmorzo i llegeixo notícies al meu mòbil. El cambrer, que està parlant amb les noies obreres que venen cada dia a esmorzar, els engega: 'estic al cent per cent o més', i és veritat, té una energia vital insuperable, però els ho ha dit com fent-los una picada d'ullet. Quan vaig al lavabo del bar, hi ha un pou molt antic i una paret que s'assembla a la muralla de la Fàbrika, que és una mica més avall, seguint la carretera.

Però haig de tocar de peus a terra i deixar Avinyó, que m'ha acollit aquests darrers dos dies i que des d'ara ja formarà part de la meva història personal. Un cop a fora, refaig el camí de sempre pel carrer de Sant Antoni, el de Canserra, sense asfaltar, pujo unes escales, tiro pel de Vallespir, el del Raval i passo per davant de Cal Gras, que deixo en un lateral per continuar endavant pel carrer ample de grava que surt del poble pel nord. Els núvols van tapant el cel. Són alts i grisos, estratificats. Salto a la carretera de Balsareny. Com que no hi passa ningú i ja em sobra una capa de roba, m'aturo al mig de l'asfalt, em trec

l'anorac, l'estenc al mig de la carretera i el vaig plegant perquè em càpiga bé dins de la motxilla, amb tota la parsimònia, sense patir per si baixa cap cotxe. No en passa cap. Poc més enllà prenc un camí conegut que sé que em durà a Relat. Vora un camp de blat vola un corb enorme i s'aixequen dues tórtores. Segueixo el sender de les barraques de planta quadrada, planejant pel bosc, entre arbres i alguna indústria al fons que veig fumejar. M'aturo a la segona barraca per treure'm les malles, i quan m'assec en una pedra per cordar-me les botes aixafo involuntàriament una mata de fanigola que m'envia una aroma molt mediterrània.

Desplego els bastons i avanço pel bosc on hi ha l'arbreda de ginebrons que tant em va sobtar. Quan travesso una riereta, els gossos d'una granja em detecten i no paren de bordar, però no venen. També s'hi animen unes granotes, que rauquen com volent dir que també hi són. Set o vuit merles passen per davant meu, veloces i sortejant les soques dels arbres amb molta traça. Quan passo per Relat no sembla que hi hagi ningú. No hi ha el cotxe del Santi. A partir d'aquí, el camí és nou per a mi. Travesso una plana de sembrats i de seguida arribo al petit cementiri, que deixo silenciós al marge del camí per entrar al bosc de la serra de les Esglésies. Hi ha dos camins i em decideixo pel carener, que triaria qualsevol pastor d'ovelles que volgués traslladar-se cap al nord amb el seu ramat. Passo per un bosc de roures i pins, amb romaní, fanigola a les clarianes i herbassar, coscons aïllats i algunes alzines de fulla petita. Al mig del camí hi ha un niu de formigues, com un cràter. Les petites bestioles han anat traient tot de llavors de

cereals, llargues i primes, i les han anat estenent al voltant del forat perquè se'ls assequin. Amb tantes pluges, segurament l'aigua els havia arribat al rebost del subsòl. Interpreto el gest ancestral d'aquestes menudes meteoròlogues com un anunci d'estabilitat i que avui no plourà. El camí ressegueix la carena de la serra una bona estona, però al final fa un parell de llaçades i recula. No m'agrada i ho estudio bé al mapa. Sé on em trobo i sé que haig de continuar cap al nord per empalmar amb un camí que em durà cap a l'oest, però la traça que apareix al meu mapa deu haver desaparegut sota un extens sembrat d'espigues que tinc al davant i que hauré de travessar. No tinc cap altra opció factible. Busco el perímetre del camp i vaig avançant pel mar d'espigues. Les tiges verdes em van regalant la humitat acumulada durant tota la nit i quan aconsegueixo saltar al camí transversal, tinc les botes i els pantalons xops.

Per sobre meu uns camps esglaonats pugen fins a la masia Vilanova, que és al capdamunt d'unes feixes de cereals, però jo giro cap a ponent, per aquest camí que no haig de deixar per arribar fins al GR 4, que em permetrà connectar amb la pista de Cornet i després tirar per altres camins més a ponent fins a Navàs. Aquesta és la idea. Les orenetes fan vols rasants per sobre els milions d'espigues que veig a banda i banda del camí. Al mig d'un gran camp de blat hi ha una menuda barraca de sostre molt baix, potser una trumfera d'un antic camp de patates que ara ja és història. En una petita depressió travesso dos petits torrents. Hi ha una bassa i dos hortets molt ben cuidats, amb faveres i cebes. En un racó, tres cadires de plàstic, que no tot ha de

ser fer anar l'aixada. El camí recupera una mica d'alçada pel costat de la barraca del Victu, que és arran d'un marge, envaïda pels esbarzers, amb una teulada al costat per arrecerar l'animal de càrrega. Al sostre té un pa de terra amb petites flors grogues i vermelles que li resten dramatisme.

Continuo per aquest camí pujador i aviat s'obre davant meu un paisatge grandiós fet de plans ondulats coberts de cereals i envoltats de boscos amb una simfonia de verds fenomenal, excepte un dels camps, que és ben groc. Un collet em situa en un immens altiplà conreat, suau, també ondulat, amb una masia en un dels extrems. Dedueixo que és la masia de la Portella i aviat ho sabré, perquè tinc tres novetats que m'arriben juntes: una carretera, un pal senyalitzador i una marca del GR. Faig un curt tram de carretera, on fotografio una orquídia formidable i molt curiosa, que fa com un pom entre rosat i blanquinós. Les flors tenen una mena de pètals llargs i prims, com si fossin potetes i bracets, i quan consultaré el nom en un llibre de flora catalana, veuré que es tracta d'una Orchis Simia, en català: flor de simi o monetes, i és veritat que la forma de cada flor sembla una moneta en miniatura. Deixo la carretera i continuo per un camí antic que baixa a travessar diversos braços naixents de la capçalera del torrent de la Portella. Hi ha petites lleres marcades en el terreny i replans plàcids amb poms de fanigola florida, roures joves i pins, amb la terra ocre i humida. Fa l'efecte d'un camí ancestral que s'hagués quedat aturat en el temps, calmós i solitari.

El deixo perquè les marques de GR s'enfilen per una forta rampa fins a una pista. Al capdavall del fondal, veig la Portella, l'esplèndida masia que queda incorporada en el paisatge, envoltada de muntanyes ombrejades pels núvols, al fons, i multitud d'altiplanets i carenes que compliquen l'orografia. Veig que el GR se'n va a fer un bon tomb, però jo necessito fer més via i em dirigeixo al coll de la Portella on recupero la carretereta i la segueixo a ponent. És planera i ràpida, però tinc els mitjons mullats i l'impacte dels meus peus amb l'asfalt no em farà cap bé. De sobte arriba un camió que d'una revolada entra al camí del mas de Cererols com si fos un tot terreny, amb un núvol de polseguera que li surt de la caixa, no pas del terra, que és humit. Ja ho deu tenir per la mà i per això va tan esverat. Al sud s'obre un extensíssim fondal que és un mosaic de conreus de cereals amb línies boscoses en un perfecte equilibri. Al cel veig una au rapinyaire fent guàrdia i m'arriba una piuladissa d'ocells que de seguida queda tallada pel pas del camió d'abans, que ara passa avall a tota pastilla i que en un revolt sembla que hagi d'aixecar una roda.

La carretera segueix el perímetre d'una planícia ondulada amb la casa del Mas al bell mig, una masia magnífica, que és a prop, al sud. Trobo un indicador. El GR ve de la casa i tira per un camí asfaltat directe cap al nord, per la vall de Cornet. Per tant, m'acomiado de la carretera i entro en aquest camí que va a buscar la llera del fondal, generalment planer. Passa amunt un camió formigonera, també a certa velocitat, que diria que trenca pel camí del torrent de Cererols, que sempre veig escrit 'Serarols'. És

prou segur que hi fan obres, en aquesta masia que no he vist, i que els obrers, almenys els que condueixen, van per feina. El camí de Cornet entra a dins del bosc, pel costat del fondal, i avança amb un pendent suau però constant. Aviat trobo un desviament a mà dreta que va cap a Cornet i m'hi enfilo.

El petit i rabassut edifici romànic de Santa Maria de Cornet és aquí dalt, en una petita esplanada envoltada d'arbres, amb una casa a prop, però el templet queda tot sol i es pot envoltar completament. És d'una sola nau, de ponent a llevant, amb un absis molt ferm, de color ocre, amb filades de carreus ben escairats i una finestra molt ben treballada. Té dues petites capelles laterals afegides al segle XVII, sobre les quals s'alça un campanar rabassut de la mateixa època. La resta és del segle XII. I potser el més extraordinari és la portalada, oberta a migdia, que té quatre arquivoltes, una de les quals amb motius vegetals, i dos capitells que les sustenten. Al costat mateix hi ha uns gronxadors. Al capdamunt de l'estructura metàl·lica hi han posat una planxa amb un joc de paraules: 'COR NET', amb dues creus i un cor al mig. Poc més enllà veig un altaret de pedra on algú ha dipositat una rosa vermella. A la paret d'un petit edifici del costat hi ha un plafó on han penjat un calendari titulat 'Cornet 2018' amb algunes activitats i festes que ja s'han fet o que es faran al llarg de l'any: febrer i març, assaig de caramelles; 10 de juny, aplec de sardanes; 21 de juliol, festa del blat; 14, 15 i 16 d'agost, festa major i 25 de desembre, missa de Nadal. Al costat del calendari, un gran llaç groc i un cartell de l'ANC que diu: 'Hola República!'.

Deixo aquest nucli aïllat de la resta del paisatge o potser ocultat pel paisatge, per recuperar el camí i travessar el riu de Cornet. El cel continua gris, però trencat, i no sembla gaire amenaçador. Torno a encarar-me cap a ponent per una petita vall secundària i boscosa que em va alçant fins a la Creu de l'Abellar, un coll situat dins del bosc que distribueix diversos camins. Hi ha un indicador: a Navàs, 6 km. Magnífic. M'hi aturo a canviar-me els mitjons i a beure una mica d'aigua. Ja tinc el meu objectiu a prop i em puc permetre cert relaxament. El panorama cap a l'oest es va obrint a mesura que baixo cap als camps i la masia de l'Abellar de Dalt. Entre els sembrats, hi ha un parell de vinyes que arriben fins a la casa. De fons, veig la serra del Port del Comte, ben nevada, amb una estampa hivernal que no s'adiu gens amb l'època. Cap al nord-est el cel sí que és amenaçador, però d'aquí on soc cap al sud és ben blau. Envolto la capçalera d'un torrent que tot just neix aquí i deixo l'Abellar de Baix, que té una torre de defensa emmerletada i un porxo sota del qual hi ha tres furgonetes del mateix model però de colors diferents. Els senyals de GR tiren a mà dreta, cap al nord, i en un indicador continua dient que fins a Navàs queden 6 km. És com si no m'hagués mogut, i ja he fet ben bé mig quilòmetre des de l'indicador anterior.

El camí va perdent alçada i des d'ara no pararé de perdre'n, perquè haig de travessar el Llobregat i el riu passa per la part més baixa de la vall. Avanço pel costat d'un camp de cereals molt extens. A l'altra banda, en un turó, veig les ruïnes de Cal Badia totalment envaïdes per la vegetació, un decorat de tragèdia grega. Al mig del camí trobo un toll

d'aigua que n'ocupa tota l'amplada i m'haig d'enfilar al marge esquerre fent equilibris amb els bastons. Quan clavo un bastó dins del toll, veig com es mou una taca fosca. I quan m'hi fixo més bé, veig que són centenars de capgrossos que he espantat en clavar-hi el pal. Travesso una riereta a gual, envoltada de canyissar, i m'enfilo per l'altra riba. De sobte, rebo un missatge del director del meu centre de treball demanant-me una contrasenya, però soc incapaç de recordar-la, aquí, enmig d'aquest paisatge tan allunyat de la meva oficina en tots els sentits, només sento una puput que canta i res més, no recordo res més. N'hi envio tres de diferents perquè les provi, però no soc capaç de saber quina és la bona. Això és allò de la desconnexió que diuen? Doncs no ho sé, però en l'última cosa que pensava ara mateix és amb la feina.

Uns sembrats, uns horts, un tram de bosc, un altre cant d'una puput i la carretera. Rumiant amb això de les contrasenyes, m'adono que he passat de llarg del meu camí i haig de fer un tram d'asfalt que no calia. Per un pont travesso la riera de Gaià, que porta aigua molt neta, i aquí sí, recupero els senyals del GR que tornen a tirar amunt per dins d'un bosc. Ha sortit el sol i fa calor, però les cames no s'aturen i em porten per una pineda de pins alts, amb roures de fulla tendra i clara i alzines d'un verd molt més rotund, fosc i aspre. Alguns pins tenen heures que se'ls enfilen per la soca. El camí em treu del bosc i em diposita en un coll planer i molt obert, davant de camps de cereals inclinats cap a ponent amb la masia de Vilagaià a prop. Ja veig Navàs, vora el riu, al fons de la vall, i quan alço el cap per mirar els núvols trencats, sento un tro llarg i profund

que ve del nord-est. Però avui no em mullaré, el cel és parcialment blau i si la cosa es complica ja estaré al recer. Torno a perdre alçada d'una manera regular però suau per la vora dels sembrats i trobo un monòlit de pedra treballada amb una creu al cim i un text esculpit que diu: '*José Arnaus Guitart, caído por Dios y por la patria*'. Com que no llegeixo bé la data, trec el frontal de la motxilla i il·lumino els números de biaix: 2 de setembre de 1936.

Avanço per un mar ondulat i verd totalment vegetal, i en aquest paisatge un punt hipnòtic sento un picot com va fent cops en una soca. Passo per sobre Cal Tiquet i Cal Serrat, encarat ja sense cap mena de dubte cap a Navàs, que s'estén sota meu, a l'altra riba del Llobregat. Vaig a bon ritme per aquest sender que baixa per un petit fondal. Arran de les meves botes que avancen acompassades creixen coixins atapeïts de fanigola molt florida. Cap al sud veig la silueta del castell de Balsareny i la cresta inconfusible de Montserrat al seu darrere. Al nord, les carenes nevades del Prepirineu. I, per tot arreu, poms de margarides blanques a la vora del camí, amb el cor groc i moltes abelles que van d'una flor a una altra sense parar, concentrades en la seva feina. Algunes orenetes van fent vols rasants per sobre els sembrats, on sembla que troben insectes per dinar. M'aturo a consultar el mapa per saber com puc connectar més bé amb Navàs i prenc un corriol que s'enfila per revoltar sota un turó, cosa que em permet estalviar-me un tram de carretera asfaltada. El senderó passa per sobre la visera d'un penya-segat i després baixa per sota unes roques balmades. Finalment, salto a la carretera.

Soc molt a prop del riu i per sota el mas Riera enfilo el pont de Castellet i travesso el Llobregat, el mateix Llobregat que vaig travessar fa dues setmanes a Sant Boi, però aquest és encara adolescent i no porta encara el grandiós cabal de la part baixa. Les línies de vegetació s'allarguen a banda i banda de la cinta entre marronosa i verdosa de l'aigua i jo vaig travessant la llera còmodament, per aquest pont tan fiable i segur. Després guanyo alçada per la carretera que es va alçant cap al poble. Al nord veig la bola fosca i arrodonida del Sobrepuny i al seu darrere la llarga carena nevada de la Tosa i el Puigllançada. En aquest moment, rebo la resposta de l'alberg de Can Pons, que no acull passavolants com jo, només grups. Doncs res, gràcies, però ja m'he espavilat i reservaré un llit a Puig-reig. Tiro pel carrer de la Verge de Montserrat, encara cap a ponent, per arribar a la carretera i veure què faig, potser encara amb aquella idea d'anar sempre cap a ponent, sense perdre el rumb, però en un carreró transversal de terra veig un cimbori d'una església, al fons, cap al sud, i giro per aquí, fins a la plaça de la Sagrada Família on s'alça l'església, moderna, construïda a finals del segle XIX però refeta després de la Guerra, una mica eclèctica, però esvelta i estilitzada. El campanar fa dos batalls. Hora de dinar i avui sí que dinaré.

Ja que soc aquí, entro un moment al temple, per la portalada oberta sota el campanar, i em trobo una nau ampla i de sostre alt, grandiosa. En un lateral hi ha una curiosa exposició dedicada al bisbe Antoni Deig, fill de Navàs. Quan surto de l'església tiro cap a ponent, que avui és la meva dèria, i entro en un menut bar del carrer de

l'Església que té dos petits menjadors a diferents nivells. Al televisor fan les notícies del 324. M'assec en una de les taules i demano una amanida catalana, un trinxat i un plat de bacallà amb tomàquet. Són plats petits, que s'agraeix, fets d'una manera lliure, poc estàndard, però bons. L'amanida té la mesura justa d'enciam, tomàquet, pebrot, olives i ceba, amb una mica d'embotit perquè sigui catalana. El trinxat és patata aixafada amb una mica de col i amb una rosta al mig. Molt fi. Els dos talls de bacallà venen amb dues torradetes sucades amb una salsa i una oliva, un tros de coca amb sobrassada i unes menudes patates amb maionesa. Quan escric això, el noi que fa de cambrer, que porta una gorra de llana al cap, em pregunta si era bo i jo li dic que tot era bo, i penso que aquest espai és especial i l'he sabut trobar.

Mentre dino faig una reserva per Internet a l'hostal Sant Martí, de Puig-reig, per passar-hi aquesta nit. No he sabut trobar cap allotjament a Navàs i em tocarà desplaçar-m'hi amb transport públic. Després de dinar ja miraré com arribar-hi. La previsió meteorològica que fan per la tele diu que demà el temps també serà estable. Com que l'alberg de Castelladral no està obert, decideixo que faré la llarga tirada fins a Cardona sense haver de patir per la pluja. Faig una segona reserva per a demà passat a l'hostal Violí, de Cardona, on passaré dues nits perquè bé hauré de tornar a fer bugada. També reservo una habitació en un hotel cèntric de Solsona per al dia següent. Mentre manipulo el meu mòbil, surt de la cuina una dona que deu ser la mestressa. Va mig coixa. Li costa caminar. Parla amb uns clients habituals i els diu que li fan mal els peus i que hi té

ulls de poll. Com que no es pot ni acotar, explica que va a casa d'una noia que li talla les ungles amb una mola. L'home amb qui parla diu que ell n'ha patit molt, d'ulls de poll 'i quan veig que me'n vol sortir un, ja me'l vaig a llimpiar, que em treguin la pell morta'. Em prenc un cafè, pago i surto al carrer.

Em desplaço fins a la carretera de Berga, que és allà mateix, i passo arran de la plaça de l'Ajuntament. La Casa de la Vila exhibeix una gran pancarta de suport als presos polítics, flanquejada per dos grans llaços grocs. Poc més enllà l'espai s'eixampla per deixar lloc als autobusos de línia que entren a carregar o descarregar viatgers. A l'entrada de l'eixamplament hi ha una màquina de tren, que és una de les primeres que van circular per les vies del Ferrocarril Económico de Manresa a Berga, a finals del s. XIX, per ajudar el creixement del sector industrial miner i tèxtil al llarg del Llobregat. L'últim tren va passar per aquesta línia l'any 1973, quan jo tenia sis anys. Darrere la locomotora hi ha un bar, però jo em descarrego la motxilla i m'assec en un banc, sota una marquesina, a esperar el meu autocar, mentre aixeco el cap per veure com està el temps. Els núvols s'han acabat trencant i el tro que he sentit baixant cap a Navàs no ha anat a més. Hi ha alguns cúmuls, però per sobre només veig estrats decoratius. De seguida veig venir un autocar ALSA i m'hi enfilo, però el conductor em diu que ara farà el tomb i tirarà avall, cap a Manresa. Ah, doncs no! Baixo i torno a asseure'm al banc. Segons les fonts que consulto per Internet, el meu ha de passar a tres quarts de quatre, però se'm fan les quatre i res. A la parada no hi ha cap informació fiable i remenant

altres pàgines web veig que n'hi ha un de programat per a les quatre i quaranta-un minuts. Però ja no me'n fio i truco a l'hostal per avisar que arribaré més tard del previst. Una senyora amabilíssima em diu que no pateixi, que ja arribaré. Doncs gràcies, ja arribaré.

Entro al bar que hi ha darrere la màquina de tren, que potser està situat a l'antiga estació, i entenc de seguida que és el que hauria hagut de fer només arribar. Una pantalla em confirma que a les quatre i quaranta-un minuts passarà un autocar cap a Berga, amb parada a Puig-reig. Com que encara falta una bona estona, demano una cervesa i em relaxo, amb les cames estirades per sota la taula. En una pissarra han escrit: 'Quina mania a buscar algú especial, si el que és complicat és trobar algú mig normal!' Ho trobo una mica exagerat, però si el que ho ha escrit ha passat per una mala experiència recent, potser ja s'entén que ho hagi volgut expressar així. Quan falta un quart perquè passi l'autocar me'n torno al banc de la parada. Només falta que ara passi abans del previst i se m'escapi. I aviat arriba. Pago el bitllet, que em costa un euro amb vuitanta-cinc cèntims, i m'assec en un dels seients. Estic content com si fos un nen que ha pujat a una atracció de fira, no me'n sé avenir. Demà tornaré aquí mateix per reprendre la caminada, però ara em deixaré endur pel balanceig d'aquest vehicle comunitari que fa olor de productes de neteja i de tapisseria, i que trobo molt luxós, de tants dies anant a peu.

L'autocar no entra mai a la C-16, sinó que utilitza sempre vies laterals i no para de fer corbes, passar per sota l'Eix del Llobregat i voltar pel perímetre de les rotondes. Tot

plegat són poc més de deu minuts de viatge, però quedo una mica remenat, tot i que ara m'hi estaria ben bé una hora veient passar el paisatge per la finestra des d'aquesta posició elevada que tenen sempre els autocars i que et permeten veure el panorama d'una manera més còmoda del que és habitual. El vehicle em deixa al centre de Puigreig, a l'antiga travessia de Berga, i el primer que faig és fotografiar els horaris de demà, que aquí sí que estan enganxats a la parada. Surt un vehicle avall a tres quarts i mig de set i un altre al cap d'una hora justa. Travesso el poble per arribar fins a l'hostal Sant Martí, que és molt cèntric. A fora, un plafó diu, així mateix, que 'els nens són gratuïts fins als cinc anys', i jo ja sé que això no és veritat, que costen molts cèntims, els nens, i també diu que a l'hostal tenen Fitness i Wellness, i com que no tinc clar què és ni una cosa ni l'altra hi entro confiat. I ho puc fer, perquè em rep l'Òscar, el cordialíssim i amabilíssim fill de la cordialíssima i amabilíssima senyora amb qui he parlat abans per telèfon. Fem un canvi d'impressions sobre la meva travessa, que sembla interessar-li, i em fa una pregunta: 'que portes banyador per anar a la piscina?' Doncs no. I m'explica que a l'altra banda del carrer tenen un gimnàs i que hi puc anar lliurement, a les màquines i a la piscina, i ara entenc això del Fitness i del Wellness. Li dic que gràcies, però que avui ja he fet prou exercici i que m'estimo més pujar-me a dutxar i sortir a fer un tomb pel poble, que no el conec gaire. Abans de donar-me l'habitació, m'ensenya una sala d'estar, amb algunes taules i un televisor. Hi ha una nevera amb begudes que es poden agafar lliurement, i que valen un euro que cal introduir en una guardiola en forma de vaca. L'Òscar em diu que com

que em veu maco, pel mateix preu em donarà una habitació superior, i em condueix al pis de dalt per una escala interior decorada amb quadres, fins a l'habitació 201, que té un llit de matrimoni i un foc a terra virtual. Magnífic, moltes gràcies. Fins després.

Em quedo sol en aquesta habitació que no m'imaginava, amb aquest foc a terra que puc encendre amb un botó i on apareixen flames que semblen de veritat, darrere unes brases que també són d'imitació, i aquest llit tan gran i molsut que té un llum que il·lumina tota la capçalera i un gran mirall a sobre. M'imagino moltes coses, en aquest ambient tan suggerent, però em descarrego la motxilla i la desfaig, mentre vaig repartint les meves coses per l'habitació, un equipatge que no s'adiu gens amb el nivell d'aquesta cambra gairebé luxosa: les samarretes i els calçotets, el paraigua mig esbalandrat, les malles, els mitjons, les espardenyes de goma, la capsa amb la pastilla de sabó de rentar la roba o els bastons plens de terra. Em trec les botes i les deixo a l'ampit de la finestra, per la part de fora, per no trencar l'aroma de vainilla d'unes baines que han dipositat en un bol allargassat que hi ha sobre el llit. Tota una experiència. Em dutxo i quedo com a nou. Quan baixo a la recepció, l'Òscar no hi és, no hi ha ningú, i surto a fer un tomb per Puig-reig.

Baixo per un carrer fins a la plaça de la Creu, que és un nus urbà molt dinàmic i on veig en un xamfrà el modern edifici de l'Ajuntament, on han penjat un llaç groc i una estelada de grans dimensions. Per tot arreu hi ha llaços grocs. Un monument recorda Ramon Noguera, músic, sardanista i director de la famosa coral polifònica de Puig-reig. A l'altra

banda de la carretera hi ha un gran llaç groc engabiat. En aquest punt prenc el carrer de Verdaguer, que és molt a prop del riu i va pujant fins a un trencall on tiro pel carrer de l'Església, també amunt, tot recte, per un tram antic de poble, fins a sota mateix del temple modern de Sant Martí, colossal, de grans proporcions, actual església parroquial, però poc més amunt treu el caparró, de gairell, un campanaret d'espadanya i el vaig a cercar. I aquí sí, trobo el Sant Martí romànic, de mitjans del segle XII, de pedra rogenca i de grans carreus, sobretot a la base, i una portalada que té quatre columnes amb els seus capitells. Empenyo la porta i està oberta. Hi entro.

De seguida accedeixo a un espai molt fosc, però els ulls de seguida obren l'objectiu per aprofitar la poca llum que entra per la finestreta de la façana i per la de l'absis. A la paret hi ha fragments de pintures romàniques protegides per uns vidres. Pel traç i la forma dels personatges que hi apareixen, jo diria que són de transició al gòtic, però ho desconec. En un dels dibuixos hi surt una amfisbena, que és una mena de serp que té un cap a cada extrem, un símbol molt antic que a l'edat mitjana es relacionava amb els càtars. De sobte entra un home, que ve a deixar fulls parroquials. Hola, hola. I tal com ha entrat marxa, i em torno a quedar sol, en silenci, en aquesta nau que té una alta volta de canó una mica apuntada. Surto a veure l'absis per la part exterior i a fer-hi alguna foto, però hi ha una parella al peu mateix, asseguts en un pedrís, que festegen. Ho deixo estar per no molestar-los i torno a la façana. A un nivell inferior hi ha l'escola de Sant Martí, on veig pares i

mares que parlen entre ells mentre esperen els fills que acabin de jugar. Conec aquest moment.

Desfaig el camí fins a la plaça de la Creu i ara tiro cap al nord, seguint el carrer del Llobregat, que és el nom que té aquí la carretera de Berga, plena de comerços. A la vorera de ponent hi ha un carreró molt estret i esglaonat que s'enfila vertical amunt i el prenc. Una placa m'indica el nom d'aquest correló: carrer Escales. Concís i perfecte. Els graons em duen a un espai cobert que encara té més escales i surto a un passadís que dona a una filera de cases molt obreres, com de colònia industrial. Poc més amunt surto a un carrer i em ve a saludar un gos petaner que deu viure en alguna d'aquestes llars tan fosques i amagades. Segons el mapa, de la carretera, que és aquí sota mateix, fins aquí he superat uns quinze metres d'esglaons sobtats. Torno al centre i m'instal·lo al bar Màgic, davant d'una gran plaça dura, per escriure i deixar passar l'estona. Hi ha una rambleta que fa baixada i al capdavall hi han instal·lat una petita fira d'atraccions. En un cartell he vist que demà comença la festa major. M'ha anat de ben poc, doncs. A la plaça Nova hi ha un envelat que es diu Envelat 2.0.

Me'n torno cap a l'hostal perquè vull escriure l'entrada d'avui al blog, amb la tauleta. M'instal·lo a la sala d'estar que m'ha indicat l'Òscar. Mentre estic escrivint, arriba la Roser, la mare de l'Òscar, que ja deu tenir anys, però és moderna i va extremada. M'ha vist escrivint i ha volgut tornar-me a explicar que puc agafar una beguda i tirar un euro a la guardiola de la vaca. Sí, ja ho sé, gràcies. 'De res, jove, i ja saps on aniràs a sopar?' La dona em vol recomanar un lloc que m'agradarà i me'n dona una targeta,

després de fer-me'n molta propaganda. Li agraeixo el seu interès i me'n vaig cap a l'habitació. Quan baixo per anar a sopar, la Roser treu el cap per la porta de la sala d'estar i em pregunta: 'que hi aniràs?' I és clar, bé hi he d'anar. Es diu Degustació Terrers Productes de la Terra i és a la carretera, molt a prop de la parada de l'autocar que hauré d'agafar demà al matí. Quan hi entro haig de travessar una botiga amb una oferta molt completa de productes del país: vins i caves, arrossos, formatges, embotits, llegums, vermuts. Fa tot molt de goig. A l'interior hi ha unes quantes taules al costat d'uns grans finestrals que donen al riu i a la fàbrica de Cal Cases. M'assec en una de les taules i observo un cúmul rosat al cel, pintat pel sol de posta.

Mentre espero el sopar vaig mirant per la finestra com es va fent fosc. He triat carxofes a la brasa amb micuit de foie, i després un timbal de cua de bou desossada amb llit de patata. Després d'aquest timbal, ja em poden donar el flabiol i anar cap a l'hostal a dormir al llit de patata. La dona em pregunta què vull beure, però quan em diu que la cervesa del tirador és del Pallars, la faig parar i li dic 'aquesta, que vaig cap al Pallars, a peu, que ara m'ha vingut a rebre aquí en forma de cervesa'. Molts plats els presenten amb pa de coca de Folgueroles. Sopo com un rei, tot sol, no ha entrat ningú més. Quan surto al carrer és negra nit i refaig el camí fins a l'hostal pels carrerons que ja em conec. A l'habitació, em truca la meva parella i estem una estona parlant. Li explico com és la cambra i no s'ho pot creure. Ja voldria ser aquí.

Demà toca fer una etapa llarga, fins a Cardona, que hauria volgut partir en dos, però no ha pogut ser, i m'hauré de

llevar d'hora. Per això, em miro una estona la meva llar de foc virtual, que em dona caliu, i a les onze la desconnecto i tanco el llum.

Dijous 17 de maig

Em llevo a tres quarts de set i preparo la motxilla. A l'habitació més luxosa, amb un llit de matrimoni, no hi he dormit gaire bé. No m'he sabut relaxar prou pensant en la llarga etapa d'avui, però ara ja ha arribat el matí i estic content de tenir aquest repte per endavant. Travesso el poble fins a la carretera, que és on s'ha d'aturar l'autocar de Navàs a tres quarts i cinc de vuit. Fa fresca i no hi ha ningú, però aviat arriba una parella d'avis. El dia es presenta clar, amb alguns núvols que semblen inofensius. Les orenetes volen per sobre les cases fent els seus xiscles una mica histèrics. Al xamfrà on m'estic hi ha un bar que es diu Administració, on tres joves prenen cafè. A sobre, al mateix xamfranet que s'acaba amb un angle molt tancat, hi ha una menuda galeria de vidre on algú es deu instal·lar per veure passar els cotxes. I mentre me l'imagino, arriba l'autocar. Pago el bitllet i el conductor obre una capsa plena de monedes per tornar-me el canvi. La capsa està folrada d'estelades i proclames independentistes.

La majoria de viatgers són joves que deuen baixar a estudiar a Manresa. Amb deu minuts ens plantem a Navàs i baixo de l'autocar. Soc l'únic que em quedo aquí. Pugen més nois i noies, l'autocar engega i desapareix. Abans de començar a caminar vull anar a esmorzar i tiro per la carretera, cap a l'interior del poble, fins que trobo el 9 Mustang, un bar petit amb algunes taules a fora. Jo hi entro

i em situo vora un gran televisor que emet les notícies de TV3. Porta el bar una noia jove que no para d'anar amunt i avall amb molta eficàcia i que es coneix tothom, que saluda tothom, que és tot simpatia i habilitat i que atén les taules de dins i de fora. Demano un entrepà de truita i de seguida sento com bat els ous. Surt a la barra: 'hola, Manolo, un cafè amb llet, Manolo?' Ja sap què vol tothom. Faig durar l'entrepà, perquè aquí dins hi ha molta vida i s'hi està bé, però després del cafè pago i m'acomiado d'aquesta jove que trobo admirable.

Tiro pel passeig de Ramon Vall, com una rambla, i giro pel carrer de Mossèn Morta, que més enllà és el carrer de Castelladral i ja està bé que ho sigui, perquè és un dels meus primers objectius d'avui i aquest carrer tan urbanitzat deu ser l'antic camí que hi anava. Falten deu minuts per a les nou i hi ha moviment de canalla amb les mares i els pares que els acompanyen a l'escola. Alguns em miren, com pensant on va aquest? Al final del nucli urbà travesso la C-16 per un pont que han pintat completament de groc. Hi trobo un indicador del GR-176, que també han batejat com a Ruta de les 20 ermites romàniques. I deuen tenir raó, perquè aquest país interior és un niu de templets medievals, sovint situats en punts molt rurals, allunyats de grans vies de comunicació.

Prenc un camí que deixa enrere la urbanitat i m'endinsa de nou en el paisatge de camps ondulats, en terrasses, com si des d'ahir no hi hagués hagut cap interrupció. La remor dels vehicles és cada cop més un record. Vaig per un camí fàcil i còmode, que travessa el pla de Cal Roig, situat poc més amunt del pla de les Bruixes, i després entro a l'indret

de Cama-furó, que trobo un topònim ben curiós. Hi ha alguna barraca de pedra seca que és un complement molt estètic als camps verds tacats de roselles i amb algunes línies arbrades. En aquest primer tram de camí senyalitzat amb pintura puc comprovar una cosa que ja he experimentat i que em tocarà experimentar encara en altres trams: el GR que apareix al mapa s'assembla amb el real com un ou a una castanya, però és igual, diria que el que vaig seguint és millor que el que apareix dibuixat a la porció cartogràfica del meu mòbil, perquè no fa servir una pista de carena, sinó un sender que s'esmuny pel vessant d'un fondal molt estètic. La vegetació arbòria és esparsa, amb alguns pins, roures i alzines. Hi ha alguns arços i romanís molt florits.

Vaig sentint remor d'aigua, al fons de la clotada, i el bosc es va espessint. Aviat baixo a travessar la riera del Mujal a l'indret del gorg Llobí. L'aigua ve de la dreta, mansa, per sota un llit de canyissar, al nivell del meu camí, però troba un tall de roca per on s'esmuny per caure a un nivell inferior, a l'esquerra, fent un salt d'aigua que fa molta fressa, en un ample toll que deu ser un bon lloc per fer un bany estiuenc, si no fos per la mica de bromera que hi queda arraconada. Una merla travessa el gorg a tota velocitat i jo continuo per l'altra vora per saltar a una pista, que és on reapareix el GR del mapa. El cel és tot blau, sense ni un núvol. Tiro un tram de camí cap al sud però aviat trenco a la dreta, cap a ponent, que avui torna a ser la meva orientació predilecta. Avanço per sota unes timbes de terra cohesionades per les arrels dels pins i els roures que hi creixen a sobre, pel costat de la riereta de Casolius, que em

separa dels sembrats que s'estenen fins a les runes de Can Gusart, en una careneta, al sud. Aviat em toca travessar la riereta i trobo un indicador: fins a Castelladral, set quilòmetres. Travesso un bosc jove de roures, d'on sobresurten alguns pins molt més alts, segurament supervivents d'un antic incendi.

Vaig pujant cap al serrat de Can Agustí i el GR ja no torna a coincidir amb el del mapa, però avanço a bon ritme, observant tot el que m'envolta amb deteniment. El camí és fàcil i còmode, i això em permet anar pensant en qüestions no estrictament relacionades amb el meu pas per aquí en aquest moment, i el cap em trasllada a pensar en companys excursionistes veterans de la Talaia[8] que recentment han perdut les seves companyes, com l'Isidro o l'Antònio, i això m'entristeix i em commou. I una cosa em porta a l'altra, i penso en la sort que tinc d'haver trobat la meva companya Queti i de, plegats, haver anat a buscar els nostres fills tan lluny. No he fet res d'extraordinari a la vida, però estic molt content de sentir-me estimat i d'estimar profundament tot allò que faig, que observo o que puc compartir. Feia molt temps que no em sentia així de content. I ho escric caminant, commogut, emocionat. I aixeco el cap i estic envoltat de natura, de roures i alzines, de camps de cereals. El so d'un vehicle que passa per alguna carretereta propera em desperta d'aquest viatge emocional i recupero el to que no haig de perdre avui per arribar en condicions a Cardona, que encara és lluny. Travesso la carretereta que va del Mujal a Sant Cugat del Racó i prenc un sender que aprofita la llera del torrent de les Esglésies per avançar. Hi

[8] Agrupació Excursionista Talaia, de Vilanova i la Geltrú.

ha un indicador: a Sant Cugat del Racó, 2 km; a Cardona, 19 km. El terra està xop i l'herba, molt mullada. Entre l'herbei, es veuen brots de vinya. Travesso la riereta per una palanca i passo per sota una figuera. El senderó enfila un pendent cap a una menuda església que és al capdamunt.

Arribo a Santa Maria de les Esglésies, que té un portal de grans dovelles allargassades i una petita absidiola en un lateral que és una petita meravella, amb el sostre fet amb lloses planes de pedra molt rústegues. De la finestreta de l'absidiola surt un tub metàl·lic que deu ser la sortida de fums d'una estufa. Aquest templet del segle XI ja hi deuria ser quan en aquest pla de les Esglésies, al segle X, existien un total de quatre esglesioles dedicades a Santa Maria, Sant Llorenç, Sant Pere i Sant Joan. Quan giro pel xamfrà de l'ermita, trobo tres cabres ajagudes al mig del camí i tres cabridets que juguen. Quan m'hi acosto s'aixequen i s'enretiren cap a la façana d'una casa, mentre sento bordar un gos. És qüestió de tirar enllà i deixar enrere aquest decorat tan rural i inesperat. El camí fa un ample revolt sobre les Esglésies i veig el nucli al fons, darrere un extens sembrat d'un verd molt intens. De seguida prenc un sender que puja per un vessant, tallant la pista, fins a un coll ample on apareixen unes curioses formacions rocoses que tenen la base molt erosionada però un cap inflat i compacte, com si fossin bolets de roca. En algunes s'hi pot entrar i aixoplugar-s'hi. Podria ser un bon refugi si ara plogués, però el cel continua ben blau, amb quatre núvols d'evolució diürna per fer bonic. Un tram de camí passa per un rocallís que té uns profunds talls lineals. Són roderes dels carros que hi circulaven. Segueixo un camí ample i carener, de

cara a Sant Cugat del Racó, que és a prop. Més lluny, aturonat, apareix Castelladral, que sempre tinc tendència a pronunciar Castelladrall.

Arribo a Sant Cugat del Racó, un petit nucli que ha pres el nom de l'església romànica que treu el magnífic cimbori per sobre les cases. Aquest cimbori és únic al país, perquè és cilíndric, quan la resta sempre són en forma de prisma. I quan faig el gest d'entrar al nucli, per pujar fins al temple, em surten uns gossos de mida considerable que borden a aquest estrany que ningú no esperava i que els vol envair el seu territori. No sé què fer. Els gossos no venen, semblen dòcils, però són grossos i estan a banda i banda del camí que em duria a l'interior del nucli. Crido: 'hola, bon dia', per si surt algú, però res. Hi torno, i no respon ningú. Els gossos em miren, plantats al seu lloc on fan guàrdia, i no goso molestar-los. Són quatre contra un i em penso que tindria les de perdre. Em sap greu, perquè Sant Cugat del Racó és el Sant Jaume de Frontanyà d'aquest fragment de país, però no hi puc fer més, ho deixo estar i m'allunyo per un camí, cap a ponent, i llavors és quan s'acosta un d'aquests gossos i m'acompanya una estona amigablement com si ens coneguéssim de tota la vida.

El GR es desplaça cap a l'oest, per una carena planera que es va estrenyent i amb el torrent de Taurons al sud que va guanyant fondària. Fa calor i les mosques se m'enganxen a la cara i al voltant del cap. Són molt empipadores. A mesura que avanço, al nord es va perfilant una altra fondalada i la carena que segueixo es fa més definida i estreta, fins que arribo a la casa Taurons, mig ensorrada, però amb carreus ben escairats i llindes a les portes i a les

finestres. Em sorprèn aquest topònim en terra de secà, però la toponímia té molts secrets, i aquest en deu ser un de molt ben guardat. Caldrà consultar què n'escrigué el mestre Coromines, i quan arribaré a casa consultaré l'Onomasticon Cataloniae, però no en trobaré cap esment. Al costat hi ha un celler amb dos cups circulars que estan enrajolats i en una part del conjunt hi ha un corral que sembla fet servir recentment, amb una bona capa d'excrements d'ovella.

En aquest punt, prenc un sender que em precipita cap al fons de la depressió, ratllada per una línia de pollancres i altres arbres riberencs. La baixada és dreta i decidida. Al marge del senderó trobo alguns arços molt florits i aviat arribo a la riera de Sant Cugat, ampla, amb un bon cabal d'aigua netíssima. L'haig de travessar a gual saltant de pedra en pedra, amb l'ajuda inestimable dels meus bastons. A l'altra banda surto a un trencall de pistes amb un indicador que marca tres possibles direccions per arribar a Castelladral, totes oposades, i sense indicar-ne el quilometratge. Magnífic! Consulto el meu mapa i trio el camí que tira cap al nord, seguint una branca de la riera, i després cap a ponent. El sender és pujador, travessa una extensió de sembrats i s'encara cap al vessant on hi deu haver el turó de Castelladral, que ara no veig perquè quedo enclotat. Pujo pel bosc i fa calor, però m'arriba una agradable brisa que ve del sud i que va pujant juntament amb mi pel vessant que vaig superant de mica en mica. És com un camí de grau, que aprofita els estrats de roca que afloren successivament per anar superant metres, com grans esglaons geològics. Quan m'aturo a beure aigua i

consultar el mapa, surten dues grans perdius a escassos metres d'on soc.

Assoleixo l'altiplà pel costat d'unes alzines magnífiques plenes de flors masculines que pengen de moltes branques. Al fons hi ha el turó i Castelladral. Ara ja el tinc a prop. Avanço per la planúria, que té algunes cases. En una de propera veig un home amb una barba blanca molt espessa. Bon dia, bon dia, i l'home s'amaga, desconfiat. Avanço pel costat d'alguns sembrats i al peu del poble travesso la carretera que ve de Súria, enfilo un carrer pujador fins al cementiri i giro cap a l'església, que ocupa un lloc preeminent i que ensenya les arcuacions llombardes romàniques en un pany de paret que ha crescut i s'ha multiplicat amunt, en diversos cossos posteriors, més moderns. El carrer em condueix fins a una plaça que té una filera d'edificis i una balconada oberta cap al sud. Des d'aquí, a 660 metres d'altitud, la panoràmica que hi ha cap a migjorn és molt extensa, i a aquesta hora és corprenedora. En un extrem de la plaça hi ha la casa de colònies on m'hauria agradat dormir. Per la distància que hi ha des de Navàs, potser no calia, però m'hauria agradat estar-me una nit aquí dalt i veure la posta de sol des d'aquest niu d'àligues. L'alberg és en una casa de primers de segle XX i veig que també fa de punt d'informació turística, però ara no n'és temporada i està tancat. Al costat de l'alberg hi ha cases més antigues i una furgoneta aparcada, però no hi veig ni una ànima. Pujo unes escales que em duen al peu de l'església, però també està tancada. En una casa hi voleia roba que han estès perquè s'eixugui. Només apareix un gos juganer i simpàtic, negre com el

sutge, que em fa festes i se'm posa al davant com dient, va, on hem d'anar? Jo decideixo continuar cap a Cardona. Un indicador m'anuncia que hi tinc catorze quilòmetres.

Surto del poblet acompanyat del gos, però quan salto a la carretera el faig fora. No vull que passi un cotxe i l'atrapi. Al cel hi ha alguns cúmuls, però res de l'altre món. Segueixo la carretereta cap al sud, pel costat d'una pista esportiva i les runes d'un petit edifici que apareix al mapa com l'Hostal, i trenco aviat a mà dreta per un sender boscà que em reorienta cap a ponent. Avanço ràpid per aquest corriol, al meu aire, observant l'entorn amb total llibertat, i això em fa reflexionar sobre la proposta d'un bon amic, que em voldria acompanyar a les últimes etapes de la meva ruta. Em costaria funcionar com fins ara si anés amb algú altre, perdria poder de decisió, llibertat de moviments. Vaig plantejar-me aquesta travessa com una experiència personal. Em sabrà greu dir-li que m'estimo més acabar-la tal com la vaig començar, tot sol. Sempre aprecio la companyia dels amics pels camins de muntanya, però aquesta vegada em fa l'efecte que trairia el principi que ha regit des del dia 1 de maig. Hauré de saber comunicar-li la meva decisió, que potser li sabrà greu, però que ara mateix no veig que pugui ser una altra.

El sender desemboca en una pista que circula entre boscos i conreus inclinats cap a la masia Corretjoles. Sento una puput que no para de cantar. Doncs que canti. M'aturo a posar-me crema solar i continuo per un altre sender carener que sembla un antic camí de bast que la vegetació ha anat reduint d'amplada. El sender acaba decantant per sota la carena i es decideix a perdre alçada amb rapidesa

per la costa del Calvari, que té per sota el fondal de la riera d'Hortons i la masia de Cal Fuster, on veig que hi ha gent i d'on m'arriba música enllaunada. Vaig baixant estrats de roca amb rapidesa, per un terreny erosionat que em recorda les muntanyes de sauló del Maresme. La costa del Calvari deu ser pujant, no pas baixant.

Aviat arribo al capdavall de la fondalada, on la vegetació ja forma un bosc més espès de roures, pins i arços, i travesso la riereta d'Hortons a gual, per sobre unes pedres que algú hi ha disposat ben alineades. Poc més amunt rep l'aigua del torrent de Llastanosa i poc més avall, la del torrent de Corretjoles. Vora el camí hi ha unes roques enormes que no sé d'on han sortit, si s'han desprès d'algun lloc que no veig. Guanyo alguns metres i trobo un trencall amb un indicador: cap a Navàs, d'on vinc, 14 km; cap a Cardona, on vaig, 11 km. Tiro cap al nord, seguint el torrent de Llastanosa. Avançant pel bosc sento una fortor molt característica dels boscos d'alzines amb marfull quan aquesta planta fermenta. És una fortor que ofèn, que fa arrufar el nas. El sotabosc també té arboços, peus de roser caní, romaní i ruda. Entre Cal Sitges i Cal Reixes, que són a ambdues carenes de banda i banda, em situo al marge dret del torrent i entro en un espai que es recupera d'un antic incendi. De seguida noto que el sol em pica al clatell, desprotegit de l'ombra dels arbres. El sender em va encaixonant al fons del torrentet de Llastanosa, molt a prop de la llera, sota la solana que cau amb força. Per sobre la bosquina, sobresurten grans blocs de roca. El sender acaba travessant el fondal i es dreça amunt decidit. Aviat arribo sota un parell d'alzines que fan prou ombra perquè

em decideixi a fer-hi una paradeta. Em trec les botes, que els peus em suen, i em menjo una barreta, que serà el meu dinar. És la una del migdia.

Aviat hi torno, amunt, pel corriol que és descarnat i s'enfila sense parar, però després inicia un flanqueig marcat cap a llevant per anar a buscar una carena plana que em situarà en un eixamplament de la vall, on hauria de trobar la masia de Llastanosa. De moment trobo uns marges de pedra seca i efectivament assoleixo un altiplà sembrat de cereals verdíssims, amb la gran masia al centre. És un lloc molt especial, solitari, que domina la part alta d'aquesta menuda vall encaixonada per carenes circumdants. Veig alguna filada d'oliveres i sento que canta un gall. El camí passa pel mig dels camps de cereals i gira per deixar-me just al davant de la casa, que és molt antiga, tancada dins d'un baluard. Hi ha un Dos Cavalls aparcat. Per fora hi campen com si res gallines, galls i oques. Quan m'acosto a la porta, que bada prou com perquè els animals entrin i surtin al seu aire, treu el cap una cabra. A tocar de l'edifici, per la part de fora, hi ha saücs molt florits, que no falten mai a prop de les antigues masies.

El meu camí puja uns metres pel bosc i torna a orientar-se cap a ponent per un vessant assolellat i castigat pels incendis que està cobert de vegetació arbustiva amb molts roures petits que miren de recuperar l'espai perdut. El sender tira en diagonal pel pendent, guanyant alçada amb constància, i aprofita els estrats de rocallís per avançar, de vegades al caire de petits cingles. Jo em vaig fixant en les flors grogues i liloses que hi ha al final d'unes finíssimes tiges verdes estarrufades, i amb les papallones que hi

voleien i de vegades s'hi aturen, molt nombroses. Al sud es veuen les muntanyes ocres de Súria fetes amb els detritus de les mines. El camí em va aproximant a la carena i quan arribo a dalt apareix un coll ample, que és una cruïlla de camins, situat a 650 metres, i s'obre davant meu un ample panorama cap a l'oest, amb la ciutat de Cardona encara lluny i molt avall, amb l'esperó del castell, i a mig camí Valldeperes, un nucli de població per on hauré de passar d'aquí a una estona. També apareixen les muntanyes del Port del Comte i altres serres prepirinenques, amagades per núvols molt grisos.

Sobre meu han crescut alguns cúmuls, però estan desenganxats, esparsos, i fa sol. Si la pujada fins aquesta carena ha estat plàcida i tranquil·la, la baixada és directa, per un corriol que tira avall decidit per dins d'una roureda espessa. Vaig fent petites llaçades i de vegades travesso una pista, però continuo avall pel senderó que no s'atura. Amb poca estona de baixar he perdut més de cent metres de desnivell i per una roureda jove salto a una pista, ja al fons de la vall. Valldeperes ja no queda lluny en línia recta, però el terreny és orogràficament complicat i no serà tan fàcil arribar-hi. Vaig perdent alçada amb suavitat, observant les masies que estan situades vora els conreus de cereals. N'hi ha una que la tinc alineada exactament amb Cardona, que veig al fons. Em miro el mapa i ha de ser Cal Misèries. La pista em duu a travessar la riera de Valldeperes, en un punt obac i enclotat. Hi trobo un indicador i el camí que marxa cap a Cardona seguint la riera avall, però jo vull passar per Valldeperes i visitar l'església de Santa Fe, que n'hi ha ben poques amb aquesta

advocació, i jo, que vinc per part de mare de Santa Fe del Penedès, no me la vull perdre. L'indicador vertical diu que fins a Navàs hi ha dinou quilòmetres. Em miro el gps i em marca dinou quilòmetres i cent metres. Gairebé perfecte. Ho comprovo perquè no me'n fio, del gps que duc incorporat al mòbil, però veig que efectivament funciona bé.

Tiro amunt cap a Valldeperes, per un camí que de seguida m'alça. Després ja recularé fins aquí per agafar el camí de Cardona. De seguida assoleixo un petit altiplà sembrat on ja veig Cal Misèries. A l'esquerra hi ha un fondal que és un braç secundari de la riera. Per sobre hi voleia un abellerol que té tots els colors a les plomes. Quan passo pel costat de Cal Misèries surten dues perdius fent un vol rasant. I aviat arribo a Valldeperes, un petit nucli de cases i granges arredossades al voltant de l'església de Santa Fe, documentada des del segle XII, que trobo darrere un baluard que no podré travessar. Per tant, no podré veure la nau ni els retaules barrocs de sant Isidre i sant Galderic i de la marededéu del Roser, però sí que veig una bona part de la façana i el campanar de cadireta de dos ulls, que darrere té un petit comunidor on se situava el capellà per conjurar les tempestes i les pedregades amb les seves prèdiques i oracions. Faig el tomb a l'edifici fins a una placeta, per veure l'absis semicircular de Santa Fe, que queda fora del baluard i que és la part més important que es conserva de l'antic edifici romànic. Quan m'hi aproximo, d'una casa surt un gos menut que comença a bordar com un boig, però que no gosa acostar-se gaire. Perquè calli, faig una foto ràpida a l'absis i me'n torno cap a la façana,

però el gos no calla. De fet, mentre m'allunyo de Valldeperes, sento com el gos, que és petit però cridaner, no para de fer lladrucs curts i escandalosos.

Decideixo no tirar enrere fins a la riera, perquè suposaria fer una bona volta que em puc estalviar passant per la carretereta que baixa seguint el torrent secundari de Valldeperes. És més una pista asfaltada que una altra cosa. Tira amunt fins a Serrateix i després salta cap a Viver i baixa fins a Navàs. Jo tiro avall, cap a Cardona, fent un joc amb els bastons que van repicant rítmicament amb l'asfalt. El fondal és ocupat per roures joves i els ocells hi fan un concert suau que ressona pel vessant de la muntanya. La carena que he baixat fa una estona queda molt amunt, al fons, cap a llevant. Mentre avanço a un pas viu veig que hi ha molta flor de Sant Joan al marge de la carretera. A l'esquerra, entre el torrent de Queralt i la riera de Valldeperes, queda un turó amb antics marges de pedra seca i les restes de Cal Valentines. També a mà esquerra marxa cap al fons de la llera una pista que va cap al Llobet, on deuen elaborar els Vins Piteus que veig anunciats. El camí fa un revolt obert per sortir de la vall i passa pel costat d'una empresa on van arribant alguns cotxes que pugen pel camí encimentat. Són gairebé les tres en punt i deuen entrar a treballar al torn de tarda. M'aturo i em tombo per saber el nom de l'empresa: Semen Cardona. I ja no sé de què va, això. Després sabré que hi elaboren dosis d'inseminació artificial porcina i aquella sensació estranya que m'havia envaït desapareixerà, però trigarà una estona.

Per fortuna, el camí em duu a travessar el riu Cardener, que baixa molt ple d'aigua. Avanço per una palanca de

formigó per a vehicles que té a sota uns grans forats circulars per on passa el cabal del riu. En passa moltíssima, d'aigua, avall, cap a un tram de riu que té molta vegetació de ribera. Un pam més d'aigua i passaria per sobre la passarel·la. Tindria un problema gros, però per sort em veig travessant el riu sense cap dificultat, observant la força de l'aigua que és imparable, com s'accelera en passar pels tubs de sota meu i com apareix a l'altra banda, amb força, avall. Van passant cotxes cap a l'empresa d'inseminacions i jo marxo pel camí encimentat que ara s'alça per l'altra riba, arran d'unes granges que deuen ser de porcs inseminats i va a sortir al costat de la carretera C-55 on corren molts vehicles a tota velocitat. A l'altra banda hi ha una petita zona industrial de baixa densitat i sé que el meu hostal, l'hostal Violí, és poc més amunt, apartat de la carretera i en el vessant d'una muntanya, al barri de la Coromina. Quan veig que no hi passa ningú, travesso ràpidament la C-55 i avanço pel voral esquerre. A l'asfalt, allà on hi ha una esquerda, hi neix una herba o una flor. Aquesta primavera... Aviat trobo un trencall cap a la Coromina i el prenc. Vaig deixant enrere la carretera principal i la remor que hi generen els vehicles i entro en un espai més rural fins que allà sobre veig el meu hostal, amb un violí dibuixat a la façana. Ja hi soc i em faig una fotografia d'arribada amb el violí de fons.

Pujo unes escales cap a l'hostal, però no hi veig ningú. Darrere mateix hi ha una caseta i al costat una antiga masia deshabitada, però no hi veig ni una ànima. A la part posterior d'aquest conjunt, un passeig de moreres i un edifici apaïsat on deuen haver-hi les habitacions. A la paret

hi ha una P de pensió i dues estrelles, que no és una constel·lació, però s'hi acosta. Provo d'obrir, però està tancat i decideixo descarregar-me la motxilla i asseure'm en una de les tres cadires de fusta que hi ha tocant a la façana, a escriure una estona. Em toca l'aire, que ara em ve de gust, a l'ombra de les moreres. Sento com piulen els ocells que deuen buscar la protecció de les fulles amples i brillants d'aquests arbres i a prop borda un gos, que deu estar estacat, però no el veig. Quan ja tinc escrit el que volia, telefono a l'hostal, per saber què haig de fer, i surt de la caseta un jove, el Valentí, el fill dels amos, un noi que fa bicicleta de muntanya i es coneix bé els camins. Li pregunto com podré anar fins a Cardona, a peu, i m'explica un parell d'opcions, i que seguint la carretera tinc un bar no gaire lluny per si hi vull anar a fer un mos. Excel·lent. Obre l'edifici apaïsat i hi entrem. És tot molt nou, enrajolat, amb unes baranes de fusta de pi que ens duen a un primer pis, seguim un llarg passadís i m'obre l'habitació, que té dos llits, mobles clàssics i una gran finestra que dona a les moreres. Moltes gràcies, Valentí. 'Si et cal res, ja saps on soc.' I em quedo sol.

Com cada dia, desfaig la motxilla i em dutxo. Després m'organitzo per fer la bugada, a la banyera, i lligo el cordill d'estendre la roba del pal de la cortina de la dutxa a la finestra. Hi estenc la roba, i el lavabo pren un aire com de campament gitano que fa goig. Després em miro el mapa, perquè m'agradaria anar fins a Cardona, però s'ha tapat i veig com les fulles de les moreres es belluguen amb certa violència per la ventada. Sembla que estigui a punt de ploure. De moment, doncs, em quedo aquí i m'estic una

estona escrivint l'entrada d'avui al blog. I de seguida plou. Potser més tard podré sortir. Al cap d'una estona els núvols es veuen més trencats, però ja no tinc temps de pujar a Cardona. Ja hi aniré demà, que em quedaré aquí tot el dia, i així podré explorar bé la ciutat i visitar el seu castell. Però sí que vull anar fins a la benzinera on trobaré el bar que m'ha dit el Valentí. M'abrigo, agafo el frontal, perquè quan torni serà fosc, i salto a la carretera. Avanço pel costat esquerre i travesso un petit fondal. La carretereta fa un tomb a mà dreta pel costat de Cal Clarí, que té una petita granja de porcs i de seguida em ve a visitar la pudor de porcs de quan jo era petit i anava a casa dels meus avis, que en tenien. Una pudor que no em molesta, sinó que em transporta en el temps. Poc més enllà hi ha Cal Guitarra i comprovo el que ja sabia: els mapes de l'Institut Cartogràfic són molt fiables pel que fa al dibuix, és a dir, al relleu, els camins, els edificis, tot allò que hi apareix reproduït, però no tant pel que fa a la toponímia, tot i que l'esforç de millora d'aquests darrers anys és lloable. Aquest n'és un cas: al meu mapa, allà on hi ha Cal Guitarra, hi diu Cal Gitana[9], que hi ha molts gitanos que toquen la guitarra, però un topònim és un topònim.

Al mig de la carretera torna a ploure i m'haig de posar la caputxa de l'anorac. Com que m'he canviat de calçat i vaig amb les sabatilles de goma, se'm mullen els mitjons, que queden al descobert, però de seguida ja veig la benzinera, en una corba de la carretera, i quan m'hi aproximo veig

[9] Els mapes de l'aplicació Catalunya Offline utilitzen cartografia antiga. Als mapes del web de l'ICGC, aquest topònim ja està escrit correctament com Cal Guitarra.

també el bar que té al costat i hi entro. Demano una cervesa i m'assec en una taula. No sé si és perquè m'han vist la pinta, però en una taula del costat parlen d'una excursió al Pirineu i després apareix en la conversa el camí de Santiago, una altra vegada, amb la seva constància regular. Acabo d'escriure l'entrada al blog i la publico. Després escric al meu amic per comunicar-li que m'estimo més acabar la travessa com la vaig començar, tot sol, per poder prendre decisions amb total llibertat i afrontar tot el que m'esperi en les etapes que han de venir. Espero que ho hagi entès. Després demano un entrepà i sopo en aquest bar que no coneixia ni esperava trobar, i que m'ha anat molt bé per no haver de desplaçar-me fins a Cardona o quedar-me sense sopar. Quan surto a fora són dos quarts de nou i veig dalt d'un turó la grandiosa silueta del castell de Cardona. Fa certa impressió, a aquesta hora foscant. Baixo per la carretera d'abans, ensumant la fortor dels porcs, i aviat arribo a l'hostal. A les cadires de fusta hi seu un home que mira un vídeo de sevillanes pel mòbil. Sento gossos bordant molt a prop, com abans, i m'acosto a una barana. Poc més ensota hi ha un tancat amb uns quants quissos. Un d'ells, quan em veu, agafa una ampolla de plàstic amb la boca i em mira, com dient: 'va, baixa i jugarem'.

Però pujo cap a l'habitació i escric unes quantes notes. Després reviso el mapa per saber per on passaré demà per arribar fins a Cardona, perquè hi ha uns tres o quatre quilòmetres segons per on tiri. Després miro una estona la televisió des de dins del llit i al cap d'una estona més tanco el llum i em disposo a dormir. Quan ja gairebé he agafat el

son, sento que al passadís hi ha gent. Són els meus companys d'hostal, en general treballadors i obrers que deuen dormir aquí i treballen a les fàbriques de Cardona. Fan molt de soroll, com si estiguessin sols a tot l'edifici. Alguns conversen i en un moment donat hi ha moltes discussions i crits, perquè l'un va deixar diners a l'altre i ja se sap que aquestes coses porten mala maror. No hi ha manera d'aclucar l'ull i finalment envio un missatge al Valentí per avisar-lo del que passa i demanar-li que hi faci alguna cosa. Al cap d'una estona sento que arriba i que els demana que parin de fer soroll, que avui hi ha altres persones allotjades i volen dormir. Segurament no deuen venir gaires passavolants en aquest hostal tan apartat de Cardona i avui, per als obrers cridaners, deu ser una novetat que hi hagi algú altre. Les gestions del Valentí semblen haver fet el seu efecte i alguns dels homes que parlaven surten a fora. Els altres, s'encauen a les seves habitacions i la son m'envaeix fins a perdre el món de vista.

Divendres 18 de maig

Quan em llevo i vaig al lavabo, comprovo que la roba que vaig estendre ahir encara està mullada, però han encès els radiadors i hi distribueixo les peces petites: els calçotets, els mitjons i el tapaboques. Després lligo el cordill als dos extrems de la barra de la cortina que hi ha a la finestra de l'habitació i hi estenc els pantalons i la samarreta, que avui farà sol i petarà contra els vidres. Espero que funcioni. M'adono que haig de consultar el calendari per saber que avui és divendres. Ja he perdut la noció del temps, almenys la que es compta pels dies de la setmana. Quan surto de l'edifici trobo el Valentí. M'explica que és cuiner i que va

treballar set anys a la cuina del parador de Cardona. Els seus pares portaven El Violí, amb la seva mare a la cuina, però va arribar un moment que ja no podien més, estaven esgotats, es feien grans, i llavors ell va plegar del parador i va portar l'hostal durant un temps. Sempre tenien el restaurant ple; entre setmana, de camioners, i els caps de setmana, de famílies. Però al final van haver de tancar el restaurant i es van quedar només amb les habitacions. De sobte treu el cap la mare. 'Hola, bon dia!' I ahir vaig veure el seu pare a l'hort. Li pregunto pel nom de l'hostal i em diu que ve de la masia que hi ha al costat mateix, que deu tenir uns tres-cents anys, on vivia un home que tocava el violí. I que poc més enllà hi ha Cal Clarí i Cal Guitarra. Sí, ahir els vaig veure. I més avall hi ha Cal Trompeta i Cal Flautes. Segons m'explica, van muntar una banda que anava a tocar pels pobles. Em sembla una mica estrany que tots aquests noms vinguin de la mateixa època, però ja podria ser. El Valentí em torna a explicar els camins que puc prendre per arribar a Cardona, i m'acomiado d'aquest jove amable i treballador, per tornar a fer la carretera d'ahir i esmorzar al bar de la benzinera.

Passo per Cal Clarí i Cal Guitarra i entro al bar, que ara està ple de gent esmorzant. Jo faig el mateix en una de les taules lliures que trobo. Entra el sol per les finestres, però hi ha alguns núvols al cel. Pel televisor diuen que fins al dimecres hi haurà matins estables però tardes plujoses. I avui només és divendres, però m'hauré d'anar adaptant a aquesta realitat meteorològica. Quan surto del bar, veig que cap a ponent els cúmuls gairebé tapen el cel. El castell és al cim del turó, com ahir, però ara està il·luminat per la

llum del sol i és imponent, amb algunes cases de Cardona darrere seu. Miraré d'arribar-hi passant per la Coromina, que és a prop. Per això segueixo la carretera avall, per sota Cal Mestre Guix, i aviat entro a un carrer que ja pertany al petit nucli de la Coromina. Tiro avall pel carrer de Sant Jordi i trenco cap al del Bisbe Guix, que no sé si és el mateix Guix d'abans. Davant mateix tinc la façana posterior de l'església de Sant Ramon Nonat, del segle XIV, que no té absis, però està feta de pedres ben escairades i rogenques pintades pel sol. Entro a fer-hi una ullada ràpida i en una capella em sembla veure ornaments gòtics. Torno cap al carrer de Sant Jordi, que demà quan marxi a peu ja travessaré el poble, i continuo avall. Se sent una fonda aroma de fusta i veig que hi ha una serradora i una màquina que va apilant les fustes serrades. Poc més enllà, just abans de travessar el canal de la Coromina per un pont, trobo una parada d'autobusos. Hi ha un paper enganxat amb els horaris i veig que en passa un d'aquí a cinc minuts.

Doncs l'esperaré i així m'estalviaré uns quants quilòmetres de pujada i, sobretot, temps. A la marquesina hi ha un telèfon gratuït per comunicar incidències i desperfectes, però el moment és gairebé perfecte i no em caldrà. Veig que cada marquesina té un codi. Aquesta és la MB0108. A l'esplanada que tinc al darrere no paren de traginar i apilar planxes de fusta amb una mena de tractor-toro i em continuen enviant aromes de fusta tendra. Em miro la Coromina, davant meu, a uns cent metres. Té caràcter de poble, amb les cases antigues agrupades sobre el riu i la imatge del castell a dalt del turó que ho domina tot.

L'autocar fa cinc minuts que havia de passar i ja em veig repetint l'espera de Navàs, però no, perquè tot d'una apareix al capdamunt del carrer i s'acosta fins on soc. M'aixeco i no cal que faci cap senyal. El gran vehicle s'atura. En pocs minuts fa els tres quilòmetres que hi deu haver fins a Cardona i em deixa a l'avinguda del Rastell, just en el punt on comencen els carrerons estrets del poble i on arrenca el turó del castell. Hi ha una oficina de turisme i hi entro per demanar un plànol de la ciutat. Amb aquest mapa podré resseguir tots els racons de Cardona.

Primer de tot, decideixo pujar cap al castell per un camí ample i esglaonat que de seguida agafa perspectiva sobre l'entramat urbà, cada vegada més per sota. A mesura que pujo pels esglaons, noto com els pantalons que m'he posat, els de recanvi, em cauen, se m'arrien, i m'aturo en un pedrís. Com que porto la motxilla amb les quatre coses que puc necessitar, obro la butxaqueta del bolet i hi trobo el xiulet, amb un llarg cordill per penjar-te'l al coll. Li trec el cordill i me'l poso de cinturó. Així no hauré d'anar patint per dins del castell. Em vaig acostant lentament als murs compactes de la fortalesa. Sense la sal de les mines, l'or blanc, aquest castell no seria aquí, o almenys no tindria aquesta magnitud. Aviat traspasso un primer portal i exploro un baluard defensiu, amb centenars d'espitlleres i l'edifici del cos de guàrdia. Hi ha cartells informatius que avisen els qui gosen entrar-hi que es tracta d'una zona poc segura, enrunada, perillosa, però jo penso que és molt interessant per entendre'n el valor defensiu. El carrer d'accés fa un parell de revolts per guanyar alçada, pel costat de la Casamata, que era com l'arsenal, on ara tenen

una exposició sobre la Guerra de Successió, i em planto sota mateix de l'estructura principal del castell, de parets altíssimes, inexpugnables, actualment amb moltes finestres que antigament deurien ser més petites i menys nombroses.

No sé què dirien els Cardona, els 'reis sense corona', si veiessin el parador luxós que han fet a la seva fortalesa, però jo el deixo de banda i entro a l'oficina d'informació, on em diuen que d'aquí una estona podré entrar a la col·legiata de Sant Vicenç acompanyat d'una guia. En pago l'entrada i per fer temps pujo fins al pati d'armes i m'assec en un banc a escriure. No m'estranya gaire, vista la magnitud de la fortificació, que no vagi ser conquerida mai per la força de les armes. Aixeco el cap perquè se sent molta cridòria de canalla que ve del claustre i ara m'arriba soroll d'espases. Quan hi trec el cap, veig una princesa i un cavaller medievals que fan una representació teatralitzada per als nens i nenes d'una escola, que porten motxilles de vegades més grosses que ells. Me'n torno cap al pati per no semblar un intrús, mentre observo les parets que primer són fosques, romàniques, de pedres ben escairades, amb poques obertures, un pou al mig del pati i un altre d'encastat en una paret perquè es pogués treure aigua de la sitja sense haver de sortir, i a mesura que alço la vista les pedres són més clares, amb finestres i altres elements d'època gòtica. De seguida surten del claustre i em passen pel davant, primer la princesa, seguida dels menuts que són del col·legi Sant Josep, de tres professores i del cavaller, amb una espasa tan llarga que li toca al terra.

Segons un plafó descriptiu, per l'escala del pati s'arribava a la sala daurada, molt decorada, que és on se celebraven les audiències públiques. El palau estava guarnit amb dotzenes de tapissos gegantins, llargues catifes, cortinatges de teles nobles, molts llenços, mobles treballats, llits cobricelats i vaixelles de plata. Sembla que al segle XV, el duc de Cardona hi tenia un parc on criava feres, tal com era moda entre els reis de l'època. És a dir, que al costat de l'època gloriosa del palau, el parador 'nacional' d'ara fa pixar de riure. Entro a l'espai que hi ha entre el palau i l'església, on s'aixequen les pilastres i arcs del claustre, netament gòtic, amb alguns capitells curiosos, com el d'un home tocant un corn. Veig que hi ha un passadís que flanqueja les parets exteriors del temple fins a l'extrem de llevant, per la part que queda penjada sobre el riu, i m'hi dirigeixo. Una plataforma de fusta em permet situar-me al mirador de la Coromina, al peu dels grandiosos absis de Sant Vicenç, al caire del cingle que cau vertical avall, seguit pel vessant que baixa fins al riu i la Coromina. Alço la mirada i observo els tres immensos absis romànics. La sensació de verticalitat és grandiosa, gairebé mareja. La perfecció de les formes netament romàniques és absoluta, les arcuacions llombardes, les columnes que divideixen fins dalt les finestres, de dues en dues, les filades de carreus que tots encaixen. Excepcional, però desfaig el camí perquè gairebé és l'hora que ha de venir la guia, i no em vull perdre l'entrada a l'església, que si per fora impressiona, per dintre deu deixar amb les cames enganxades al terra.

La noia encara no ha vingut i ho aprofito per estar-me una estona sota la Galilea, l'atri porticat que dona accés a la porta principal de Sant Vicenç. Al sostre hi ha la rèplica de les pintures romàniques de mitjans del segle XII que ara són al MNAC, però jo me les miro i m'impacten com si fossin les originals. En aquest atri tan recollit s'hi feien processons i penitències públiques, però no deurien ser amb gaire gent, perquè l'espai és limitat. Els primers senyors de Cardona s'hi van fer enterrar, per això van decorar les cinc voltes amb pintures amb passatges bíblics, però al segle XIII van traslladar els cossos a l'interior de l'església. La Galilea, al cap dels segles, va acabar sent un ossari de canonges i després un magatzem militar. Les pintures romàniques van desaparèixer sota capes de calç fins que van ser redescobertes l'any 1958 en unes obres de restauració. No se les esperaven, va ser una troballa casual que els deuria deixar sense alè, com a mi, que encara les observo, però arriba la guia i surto de l'atri. Hi ha una parella que també entrarà. D'acord. La dona baixa les escales de l'atri, obre la porta i ens fa entrar. Això és tot. Ens dona un quart perquè puguem voltar pel temple, al nostre aire, sense cap guiatge. Aneu fent, que ara torno.

La parella se'n va cap a una nau lateral i jo em quedo sol, davant la immensitat d'aquesta nau gegantina, d'unes proporcions que intuïa des de l'exterior, però que ara em sorprenen. Em quedo parat i decideixo pujar a la tribuna del cor, que és a sobre mateix, des d'on els senyors de Cardona escoltaven els oficis. Des d'aquí, a un terç de l'alçada de la nau, la vista és molt neta cap a les altes columnes i la perfectíssima volta de canó, que és a uns

disset metres del terra. Em desplaço cap a la dreta per veure una de les naus laterals, estreta i altíssima, com un passadís de pedra feta per a éssers sobrenaturals. Les parets estan despullades i no em puc imaginar com deuria ser abans que s'hi instal·lessin els militars i això obligués a buidar-la de retaules i objectes religiosos que ara s'exhibeixen als museus diocesans o al MNAC, si no s'han perdut. Baixo a la planta i avanço pel mig de la nau, grandiosa, impressionant, fins al capdamunt on hi ha l'altar, sobrealçat per poder encabir la cripta que té a sota mateix. Hi baixo per unes escales i apareix davant meu una petita meravella en forma de dues filades de columnes antiquíssimes, amb arcs molt rústecs de mig punt que s'alcen cap a les quatre bandes per ajuntar-se amb altres columnes o amb la paret. Sembla que s'hagin d'esmicolar, però no, han aguantat mil anys i ara soc aquí per observar-los amb silenci. Quan surto, veig que en una nau lateral hi ha un panteó esculpit en marbre, del segle XVI, amb un home estirat que té el seu gos als peus. Al costat, una dona. Tots dos coronats. Es tracta de les despulles del duc Ferran Joan Ramon Folc i la seva muller. La porta del temple s'obre i apareix la guia. No diu res, però s'espera de cara als visitants perquè acabin l'exploració. Quan sortim ens pregunta si volem veure l'exposició que hi ha a la Casamata, sobre el setge del 1711, i ens hi desplacem tots quatre, tirant avall pel carrer d'accés al conjunt fortificat.

La casamata és l'antic polvorí del castell. Hi han instal·lat alguns plafons informatius sobre la guerra de Successió, però el més curiós és la representació, projectada sobre un mapa de relleu, dels moviments de tropes que hi va haver

durant el setge que les tropes borbòniques van fer al castell tres anys abans de la capitulació, l'any 1711. És un muntatge curiós, on apareixen petits puntets que es desplacen pel mapa i representen les tropes, però també els habitants de Cardona que van haver de fugir. Hi estan representades les explosions dels canons i, finalment, l'escomesa dels catalans i la retirada dels borbònics, que no se'n van sortir.

Marxo del castell i quan arribo a peu de poble veig un bar que sembla una mena de bistrot parisenc. Es diu bar Turista i hi entro a fer el turista. A dins hi ha un cartell amb la paraula 'TURISTA' i a l'interior hi han escrit la frase: 'El cafè és un perfum que es pot beure'. M'assec en una cadira i em trec les botes per posar-me les sabatilles. L'Agustín, que és a la barra, es queixa dels polítics i del Puigdemont '*que s'ha fugao, que le den pol saco!*', i un altre client que també és a la barra i el deu conèixer li fa aquest míting: '*pero tu vives de los catalanes, no?, hay que votar al que menos robe, los españoles nos están robando con los impuestos, soy del Madrid, catalán y independentista, no nos quieren quitar impuestos, somos los que pagamos más, pues nada, república!, vengo de Andalucía, toda mi familia, pero ahora estoy aquí y soy catalán!*' L'Agustín, que no sap què dir, comenta que s'ha comprat sis bosses de croissants, que n'hi van quinze en total, que estaven d'oferta, i el noi andalús li diu: '*se le van a poner duros, los pillará verdes!, la gente se pone loca con las ofertas!*' Em sorprèn veure en una paret un retall de diari on surt Jimmy Carter fotografiat en aquest bar El Turista en una visita que va fer a Cardona.

Surto del cafè i tiro pel carrer Nou. De seguida apareix un xamfrà múltiple d'on parteixen tres carrers que entren cap al nucli antic i trio el dels Escasany. Hi trobo el petit restaurant Cal Borrasca, que fa bona cara i té un menú de tretze euros fet amb productes locals. A més, el nom s'adiu amb els dies de pluja que he tingut (i amb els que han de venir però encara no sé). Em sembla que ja intueixo on dinaré, però continuo enllà. Vull conèixer el centre històric de Cardona. Hi ha botiguetes de les de tota la vida, com la Merceria Garrigó, i alguns carrerons coberts i pendents que pugen a mà dreta cap a la part de dalt de la ciutat. A la plaça del Mercat hi ha voltes a banda i banda, amb pilastres i arcades obertes que sostenen cases altes amb molts balcons que estan plens de domassos, estelades i llaços grocs. Si plovia, el mercat que es va començar a fer en aquesta plaça al segle X sempre es podia traslladar sota les voltes. Al davant mateix hi ha l'església de Sant Miquel, que té la nau gòtica i el campanar romànic. Fan un conjunt curiós i imponent, ben agermanat. El cloquer està rematat per una estructura metàl·lica moderna que aguanta uns altaveus. Un gran arc dona accés al carrer Major, pujador i estret, on tornen a aparèixer petites botiguetes que semblen d'una altra època, com un forn menudíssim que té l'aparador guarnit amb figuretes de pa o una petita botigueta de comestibles que es diu El Ganxet. Algunes cases nobles tenen esgrafiats a la façana. Prenc a l'esquerra un correló que em duu a la plaça del Vall, on trobo el Teatre Els Catòlics d'on surt música. Per aquests carrers, amb l'hora que és, m'arriba olor de caldo i de carn ofegada i ja m'agafa gana.

Però encara no vaig a dinar. Tiro pel carrer de Cambres i surto a la plaça de la Fira, un espai molt obert que deu ser fora muralles, amb espai per posar-hi terrasses, una rambleta amb tendals i l'Ajuntament. En un extrem hi ha una escultura del 1914 que commemora els dos-cents anys de la Guerra de Successió. S'hi veu una dona que aguanta un escut, a la qual algú li ha penjat al coll un mocador groc. Per la volta de la Rectoria torno a sortir a la plaça del Mercat i tiro avall, cap al carrer dels Escasany, mentre sento algú que crida: 'Arnau, a dinar!' No és el meu nom, però li faré cas i entro a Cal Borrasca. Ja hi ha algunes taules ocupades i m'assec en la que m'ofereixen. A la paret hi ha rajoles de dibuixos discrets i el sostre és de fusta. Han posat llumetes al finestral que dona al carrer. Tot plegat ajuda que sigui un espai amb caliu, i ho reforça l'amabilitat dels cambrers. Em menjo una crema de verdures i un plat de bacallà amb tomàquet, que no sé si és el menjar més adequat per tastar a les terres interiors de Cardona, però em venia molt de gust. Quan pujo per anar al lavabo, en una porta hi ha un quadrat i en l'altra una rodona. Entenc perfectament la indirecta i entro a la del quadrat, que ha de ser el lavabo dels homes per força. He dinat molt bé i estiro les cames per sota la taula mentre em prenc un cafè. Però arriba el moment de deixar aquest espai càlid i amable per tornar als carrers humits i foscos del nucli de Cardona.

El carreró pujador dels Escasany és tan obac que està ple de verdet. M'entaforo pel carrer de l'Església, que és un correló cobert on corre l'aire i on es podria rodar una pel·lícula medieval sense haver de tocar gairebé res. Per unes escales tiro avall cap a la plaça de la Fira, que és on

trobaré cert ambient, i de moment hi trobo una estàtua eqüestre del comte Borrell II i poc més enllà una barana abocada a la carretera i on s'aprecia que el poble està fet sobre un alt contrafort del terreny. És un bon lloc per passar una estona observant el turó del castell, que és allà davant, majestuós, tot i que antigament en aquesta plaça s'executava els condemnats a mort, però ara és diferent. S'hi belluga la vida i l'esperança. Passo per la rambleta i comença a fer ràfegues violentes de vent que fan petar les veles dels tendals. Al costat de l'Ajuntament hi ha el Centru i a l'altra banda descobreixo un Centre Medieval i l'entrada a un antic refugi antiaeri. Aquesta plaça és sorprenent. Com que el vent va a més, entro al Firabar, un espai ampli i agradable, amb un petit escenari al fons on de vegades fan música de jazz. Han posat un disc de la Judit Nedermann. I ara encara no sé que d'aquí una estona la cantant en persona em passarà pel davant.

M'acosto a la barra i li dic a una jove cambrera que he vist un cartell, amb l'anunci d'un concert de la Nedermann a Cardona. La noia em sorprèn quan em diu que sí, que és avui, a dos quarts de nou, i aquí mateix, en aquest escenari que veig al fons. M'explica que en aquest mateix local va debutar la cantant Bet, de Súria, i que s'hi han estrenat altres artistes. I em diu: 'és llaminer, oi?' Ospa, i tant!, però m'estic a la Coromina, i per tornar... La noia em comenta que vindrà un taxista que coneix, i que quan s'acabi potser em pot portar avall. M'assec i ho rumio. No sé si el taxista, que s'haurà pres unes quantes cerveses, estarà en condicions de dur-me fins al Violí sense que caiguem tots dos amb el vehicle al riu. Però sí que és llaminer, poder

veure la Nedermann en aquest espai que no m'esperava trobar. A més, pot ser que hi hagi el Santi, de Relat. Seria bo tornar-lo a trobar aquí, però ja ho veurem, encara queda tarda per endavant. Engego la tauleta i escric una estona al blog. Entra un home dient: 'la medecina!', i la noia li diu: 'una copa de cava?' Em miro com podré enllaçar demà amb el GR-3 per anar fins a Solsona. Mentre miro el mapa, entra un home dient que plou. I jo penso que el vent ja avisava.

Quan acabo de mirar-me el mapa, aixeco el cap i veig passar la Judit Nedermann per davant meu, mentre s'atura i s'abraça amb la cambrera. També entren dos guitarristes, que deixen l'instrumental a l'escenari mentre saluden tothom. No veig el Santi. Ara entra el Pau Figueres, el guitarrista que l'acompanya habitualment. Jo estic allà al mig i no sé si aixecar-me a abraçar-los, però no, vaig fent glops a la cervesa discretament. Al cap d'un moment, els tècnics comencen a fer proves de so i la Judit Nedermann no para d'anar amunt i avall per l'espai de l'escenari i després desapareix per una escala, juntament amb la seva mànager i els músics. M'acabo la cervesa i surto del local, que ha parat de ploure. Això comença a dos quarts de nou i necessito anar a fer un volt per decidir què faig. Pujo pel carrer de Cambres. Els comerços estan tots oberts i sovint, al seu interior, descobreixo antics arcs medievals que sostenen l'edifici. Pujo pel carrer de la Creu, cap a ponent del nucli, que és pendent i té cases humils, antigues, de parets terroses. Surto del nucli pel carrer de Sant Miquel, on encara hi ha un pany de muralla dret i ben conservat, amb un plafó que recorda el portal de Sant Miquel de

Capdevila, del segle XIV, enderrocat el 1936, segurament perquè sobre el matacà hi havia una capelleta dedicada a l'arcàngel sant Miquel.

Continuo pel carrer de les Rodes, que deu fer el recorregut de l'antiga muralla. Les cases de mà dreta deuen reposar sobre el mur medieval. Les de l'esquerra, en canvi, són modernes. Baixo unes escales i tiro avall pel carrer de la Munició, així mateix, on trobo murs fets amb grans carreus que em confirmen el que pensava fa un moment sobre la muralla. A la plaça de Sant Jaume una mare li explica a la seva filla petita que ha de marxar una estona i la nena li pregunta: 'tornaràs?', i la mare: 'i tant, tornaré corrents, corrents, corrents!' I penso que és el pitjor que li pot passar a una criatura, que la mare no torni. Baixo per un seguit de carrers retorts i estrets i aconsegueixo el camí que em condueix fora muralles novament, però al nord de Cardona, en un espai naturalitzat, sense urbanitzar, per sobre el raval de Sant Joan. El camí segueix una careneta secundària fins a un punt elevat sobre la vall del Cardener, amb una torre que té la base de carreus de pedra i la part alta d'obra. Es tracta de la torre del Botxí, del segle XII, on vivia l'home que havia d'executar els condemnats a mort. La torre és fora muralles perquè el personatge, rebutjat socialment, havia de viure fora de la comunitat. L'any 2012 la van restaurar. Pel meu gust la van deixar massa allisada. Sembla una casa rural. A ponent, passada una línia d'arbres, hi ha un carrer de cases i darrere seu s'aixeca de cop el turó del castell, que per aquest vessant té unes muralles molt altes i ben defensades per petites torres de vigilància. Per sota tinc la vall on passa la C-55 i on el riu

Aigua d'Ora aboca les aigües al Cardener. Demà hauré de marxar per aquesta vall tan oberta i planera, plena de conreus i masies. Al nord, veig els Rasos de Peguera, amb les punxes de la Roca d'Oró i el cim d'Estela darrere una cortina de pluja. Sento com trona.

Me'n torno cap al centre, però abans baixo cap al raval de Sant Joan perquè vull entrar per l'antic portal de Graells, magnífic, amb una torre a cada banda. Només passar el portal, trobo el casal gòtic de Graells, que ara és la seu de l'arxiu municipal. El carrer de Graells puja, per compensar tot el que he baixat, però el segon tram encara és més pendent, molt pendent. La gent de Cardona ha de tenir les cames fortes. Al capdamunt, surto al trencall de tres carrers d'aquest migdia i giro un altre cop pel dels Escasany, que ja em conec, però ara hi descobreixo la carnisseria Cal Pepitu, els Flequers de Cardona, la perruqueria RM, la carnisseria de la Fina i la Dolors, que després de 55 anys tanca el dia 31 de maig, passo per Cal Borrasca, la merceria Garrigó, la sabateria Estil, la botiga de roba esportiva Serra, la botiga de fruita Figaflor, on 'cultiven gaubança', per un barber de tota la vida, un quiosc, un fotògraf i per un aparador del que fou el Banco Español de Crédito on ara s'exposen els nans del Barri Mercat: l'Agneta i el Minga, amb qui em faig una *selfie*. Continuo per una agència de viatges i una farmàcia i surto a la plaça del Mercat. Al carrer Major hi ha més comerços, però em desvio cap a la plaça de la Fira perquè vull tornar al Firabar a comprovar una cosa.

I efectivament. Tal com m'imaginava, la Judit Nedermann està assajant amb els seus guitarristes al petit escenari del

bar i jo m'assec a prendre una cervesa a la barra mentre escolto el concert improvisat. Està decidit, sentiré unes quantes cançons de l'assaig, que al capdavall seran les mateixes que cantarà durant el concert, i després marxaré cap a la Coromina a peu, així sabré quin és el camí que hauré de prendre demà al matí. Mentre escolto la veu suau i vellutada de la cantant, envio un missatge de correu a la Rectoria de la Selva, una casa de colònies situada més amunt de Solsona, sota mateix de la serra de Busa, per saber si hi podré dormir d'aquí a tres nits. Quan ja he sentit prou cançons, surto del Firabar i travesso els carrers antics de la ciutat. Tornen a caure gotes. Em dirigeixo a l'enforcall de carrers, davant del bar El Turista, per prendre la carretera avall, per on aquest matí he arribat amb l'autobús de línia. Encara hi ha prou llum per anar sense el frontal, però el cel està tapat i comença a fer-se fosc. Faig un parell de revolts de carretera i continuo perdent alçada entre el riu i el turó del castell. Al mig de la carretera han pintat una enorme estelada amb la paraula 'llibertat' i aviat descobreixo un sender que m'estalviarà de fer una llarga llaçada i que demà faré de cara amunt per escurçar el trajecte. Salto a la carretera del Salí, travesso el canal de l'Aranyó per un pont i camino per una carretera planera pel costat de les naus gegantines de la salinera d'Ercros, que fa poc que ha tancat portes. Una dona camina camp a través cap a una línia de cases degradades. Una nau, molt antiga, té els respiradors de fusta. La nau principal, coberta d'uralita, és enorme. Els operaris que n'hagin de retirar les restes tindran mesos o anys de feina.

I entro a la Coromina per un pont que travessa un canal, de llera ampla. Al terrat d'una casa veig un rètol i unes llumetes: Bar Plátano. No sé per on s'hi deu entrar ni si hi ha ascensor per pujar fins allà dalt. I sobretot no sé per què es diu així, i no ho sabré. Trenco pel carrer de l'Església i arribo a un eixamplament que fa com una placeta. Hi ha Cal Cots, una casa molt antiga, de pedra, documentada des del segle XVII, però amb referències de la família Calvet des de principis del segle XIV, amb un preciós arc de mig punt a l'entrada. Ara és l'hotel rural i restaurant La Premsa. I es diu així perquè encara s'hi conserven la premsa, el molí i les tines on s'emmagatzemava l'oli que es produïa en grans camps d'oliveres que hi va haver a la Coromina fins ben entrat el segle XX. En un pany de paret de la placeta, a prop de l'arc de mig punt, hi ha unes rajoles amb la reproducció d'un poema de Jacint Verdaguer que parla de Cardona i les salines. Deixo la Coromina i enfilo la carretera que em condueix fins a la benzinera i el meu bar, on entro a seure una estona i escriure l'entrada d'avui al blog. És la tercera vegada que hi entro, i ara m'adono que el bar es diu El Parador. Demano un entrepà per sopar i vaig mirant les notícies del Vilaweb.

Quan ja he sopat, surto del bar i em poso el frontal, que és negra nit. Vaig avançant per la carretera amb bon pas, relaxat, amb la columna de llum que enfoca cap endavant, cap a la negror de l'asfalt i de l'entorn, cofoi d'anar caminant pel mig de la carretera on no passa ni una ànima. Veig al mapa que sobre la carretera hi ha una casa que es diu Cal Massafreds. Caram, quin nom més galdós. Aviat em venen a saludar les aromes de porcs de Cal Clarí. És una

estona feliç, íntima, que em fa riure tot sol perquè la situació és un pèl còmica i espero no espantar cap conductor que passi per aquí, confiat, sense esperar-se a trobar un subjecte amb un llum al cap tirant per la carretera en aquest indret tan poc urbà.

Aviat arribo al Violí i truco a saludar el Valentí. Li pago l'estada i li agraeixo les gestions que va fer ahir al vespre. Em diu que no creu que els meus veïns de passadís facin soroll, però que per a qualsevol cosa, només cal que li truqui. En aquesta conversa que no volem acabar, m'explica que voldria tornar a obrir el restaurant, que ho ha de valorar, i jo li desitjo tota la sort del món i li dic que quan passi per Cardona el vindré a saludar i, si ha obert el restaurant, m'hi quedaré a dinar. Gràcies i bona nit, Valentí. Per sort, els meus companys d'hostal estan quiets i no fan soroll, o potser no hi són, que avui és divendres i deuen ser a Cardona a fer unes cerveses. Ves què hi has de fer, aquí, si no hi tens ni la família. I la família són els amics que has fet treballant. La roba que he deixat estesa o al radiador ja està seca. Preparo l'equipatge per demà i deixo totes les coses que hauré de carregar sobre l'altre llit. M'acotxo dintre el meu jaç, em poso els taps a les orelles i m'adormo ràpid, no fos cas que els obrers sorollosos tornin amb un excés de cervesa a la panxa i el cap tèrbol.

Dissabte 19 de maig

Surto de Cal Violí a dos quarts de vuit i refaig el camí cap a Cardona. Fa una fresqueta que ja la voldria tot el dia, però el cel és net i acabarà fent calor. Avanço per la carretera d'ahir a la nit i tampoc no hi passa cap cotxe. A Cal Clarí

m’arriba l’aroma dels porcs que ja no sentiré més, i el bar de la benzinera està tancat. Travesso la Coromina pels carrers de l’Església i de Teulissos, que tira avall per travessar una riera, i ara que miro el mapa m’adono que es tracta de l’antiga llera del Cardener, que aquí fa un marcat meandre, desviat fa anys per evitar desbordaments. Passades les naus gegantines d’Ercros, torno a travessar la llera seca i m’enfilo pel sender que vaig descobrir ahir quan baixava de Cardona. Ara és amunt, molt dret, i l’haig de fer a poc a poc per no començar a suar. Entro a la ciutat per l’espai que ja m'és molt familiar, entre el turó del castell i el nucli antic. Com que vull esmorzar abans de marxar, entro al bar El Turista, però és ple de gent i només hi ha una persona a la barra. Dels presents, a part de quatre o cinc habituals, hi ha nois i noies amb una samarreta blava i dorsals. Hi deu haver una cursa, que avui és dissabte. Al cap d’un parell de minuts, veient que no me’n sortiré, surto del local i vaig a un bar que he vist a l'entrar, poc més avall. També hi ha alguns samarretes blaves, però marxen aviat i em quedo amb alguns homes grans que deuen venir cada dia. La dona que porta el bar és molt xerraire i m'explica que han organitzat una caminada per a un nen que té fibrosi quística, ‘per recaptar diners i tot això, es fan tombs pel camí Nou, tants com es pugui, el que cadascú aguanti, hi van pares i mares amb cotxets i tot, no es pensi!’ Em diu que em pot fer entrepans freds i jo refuso el de pernil, que em faria massa set, però la dona comença a fer-me’l de pernil i quan se n’adona diu ‘ai, que soc bèstia!’ i llavors canvia d’embotit. No té gaire pressa, aquesta senyora, però quan finalment ja esmorzo, veig que està molt pendent del que parlen quatre homes que estan

asseguts en una mateixa taula. Després ho deu explicar a casa, 'el dallonses deia que tal i tal cosa i el daixonses ha explicat que la seva filla tal i tal altra'. La Carmina, que és així com es diu, em desitja molt bon viatge i tiro avall pel carrer de Graells, que ja em conec, i que ahir em va costar pujar, però que avui no em costa gens de baixar.

Surto de Cardona pel portal de Graells i tiro recte avall pel raval de Sant Joan, que té cases de la primera meitat del segle XX. Per estalviar-me un revolt marcat, trenco pel camí esglaonat de les Escallisses, que és un nom que m'agrada. El camí baixa entre antics marges de pedra i un saüc florit i de seguida apareix la C-55, que travesso per sota i després enfilo el pont de Sant Joan que em permet passar a l'altra banda del Cardener. El riu baixa ocre, terrós, gairebé espès. A l'altra riba hi ha una casa amb teulada a dos vessants que si no fos pel campanaret minúscul que té al capdamunt no diria mai que és una ermita, la de Sant Joan, per això el nom del pont. Davant de la porta té un porxo de fusta amb teulada i un cartellet que marca la meva direcció i que diu 'Aigua d'Ora'. Prenc un camí que segueix la vora del Cardener, aigües amunt, i de seguida passo arran de Cal Mofa, que té un escut del Barça al terrat. Després, pel Cal Terradet i poc més enllà per Cal Colilles, amb una granja de vaques i bales de farratge a la vora del riu. Darrere el filferrat hi ha un gos juganer i les vaques que em miren com preguntant-se 'on va aquest?' M'acompanya la remor del Cardener, que tinc a l'esquerra, amb la llera plena d'aigua prepirinenca i la piuladissa dels ocells que fan servir els arbres riberencs d'aixopluc. M'acosto a un conjunt d'edificis industrials. No són gaire

grans, només de dos pisos, però les finestres, la distribució, un campanaret al capdamunt, una part d'habitatges que formen un carrer, tot fa pensar en una petita colònia industrial. El mapa em diu que és el Paperer i haig d'entendre, perquè no hi veig ningú a qui li pugui preguntar, que és una antiga fàbrica de paper, però jo l'hauria fet més una menuda colònia tèxtil. Passo per darrere el conjunt i veig que per l'altra banda hi arriba un canal d'aigua. Tot quadra.

De seguida trobo Cal Sala i el camí queda tallat per una cinta de plàstic. Poc més enllà hi ha un cavall que hi pastura. No sé què fer, perquè el camí tira per on hi ha el cavall, però és molt estret i hi ha la cinta que barra el pas. Veig que un home llaura un camp amb un motocultor i m'hi acosto. Em diu que passi per sota la cinta i per davant del cavall, que no tingui por, que l'ha tancat allà amb la cinta perquè es mengi l'herba d'aquest tram de camí. Molt bé, doncs hi passo. I el cavall no em fa gens de cas, continua rosegant herba verdíssima, que n'hi ha per tot arreu. Continuo paral·lel al canal del Paperer, al mateix nivell que l'aigua, que està separada del camí per una línia desigual de pedres que en marquen el perímetre. A la dreta tinc camps de cereals molt verds, que contrasten amb el color ocre tant del marge del canal com de la mateixa aigua. Aviat el riu gira cap al nord i arriba un moment que no veig per on continua el meu camí. No he trobat cap senyal, tot i que el meu mapa m'indica que per aquí passa el GR, i decideixo trencar cap a l'interior pel costat de Cal Janitos, on veig un home cuidant un hort, i cap a Cal Morissó. Entro a una zona de conreus i horts, amb cases disseminades,

però de vegades molt juntes, com ara Cal Davins, Cal Brichs i Cal Seuba, que té una petita granja de porcs. Giro per Cal Dejú, però jo ja he esmorzat, i arribo a un camí més ample i principal, i aquí sí que trobo senyals del sender GR. Pot ser que l'hagin canviat perquè els senderistes no passin tan arran de les cases, com he fet jo.

Torno a encarar-me cap a ponent per sota Cal Pavet i Cal Pujolots, que són al capdamunt d'uns camps. He quedat una mica alçat sobre la vall, que és ampla i planera, i per sota meu hi ha amples conreus de cereals molt verds, amb alguns recs d'aigua que no veig, perquè l'herba els tapa. Aviat m'acosto a una concentració de cases i deixo Cal Marni arran de camí per travessar el torrent de Malamata pel pont de Lleura. Torno a orientar-me cap al nord. L'espai és obert, amb carenes a l'entorn. No veig la C-55, que segueix el Cardener per l'altra vora, però sí que m'arriba una lleu remor dels vehicles que hi circulen. La línia arbrada marca el curs del riu en el punt més baix de la plana. Allà on no hi ha cases, hi ha conreus, i al marge del camí trobo cards de flors liles i roselles vermelles que contrasten amb la verdor general. Arribo a la Creu Vermella, que és una masia amb panotxes a la façana, i m'hi aturo per posar-me crema solar. No vull quedar com la creu, on tenen un gall que m'ha vist i canta perquè no gosi entrar al seu recinte. Poc més enllà trobo la creu vermella, que deu donar nom a aquest paratge. És metàl·lica i està clavada en una pedra. Als angles de la creu, surten tres fletxes cap a l'exterior. Tot plegat em fa l'efecte d'un símbol falangista, però després sabré que antigament era de fusta i que un dels seus braços indicava la direcció a Solsona i

Sant Llorenç de Morunys, i em convé molt seguir aquesta direcció. Gràcies, Creu Vermella, i disculpes.

El camí és asfaltat, pla, còmode, amb antics marges de pedra seca a la dreta i camps a l'esquerra. Passo per Cal Mitjancer -el mapa diu Cal Mitjaner-, una masia amb granja, envoltada de cereals. A la teulada, pels canals de les teules, hi creixen moltes herbes. Ja cal que vigilin si no volen tenir goteres. Darrere mateix hi ha una línia arbrada per on deu passar un riu, que aquí fa un meandre i vessa les aigües al Cardener. El vorejo una estona, pel costat de Cal Joan Xic, i arribo a Ca la Pauleta, que té un espai amb herba acabada de segar, un porxo de pedra, porteries i lliris blancs plantats. Fa goig i penso que deu ser una casa rural que han preparat perquè sigui ocupada durant el cap de setmana. Passo entre Cal Borni i Cal Ton Boïgaire i travesso un pont per sobre el riu Aigua d'Ora. M'hi estic una estona mirant aquesta llera estreta, flanquejada per pollancres alts i prims, escoltant la fressa de l'aigua que baixa ràpida i encaixonada. M'agrada observar aquesta aigua, recollida a les torrenteres fondes que hi ha entre els Rasos de Peguera i la serra d'Ensija, que han passat per Sant Pere de Graudescales i que ara veig en aquest tram final. Hi ha un cartell: 'Zona de pesca de truites sense mort'. Les truites s'estimen més aquesta aigua tan transparent i moguda que la xocolata espessa i lànguida que baixa pel Cardener.

Segueixo la llera aigües avall, per l'altra vora, i aviat me n'allunyo per pujar cap a Malniu, un conjunt de cases que veig a prop, més amunt, per sota el bosc de Malniu. De sobte, em passa pel costat una moto de poca cilindrada

però d'espetec majúscul. Hi va un home gran que trobo aturat poc més amunt, al costat d'una granja. Està assegut en un pedrís i em saluda efusivament, mentre parla pel mòbil i pronuncia el nom d'un medicament: 'aquest ja va bé?' No sé què li responen, però jo m'enfilo fins a la casa. En un balcó hi ha una nena, un gos i una noia, que deu ser la mare de la nena. Al cap d'un moment surt el pare: 'quin camí segueixes?, el del GR3?, doncs va per baix, per aquí dalt faries massa tomb'. Gràcies! Me'n torno mentre sento que la noia pregunta al senyor de la moto 'el GR va per baix, oi?', però ja he perdut alçada i estic decidit a no rectificar. A més, em passa un altre home amb bastons que no porta motxilla i que camina ràpid. I jo darrere seu, decidit a no perdre'l. Al cap d'una estona trobo un senyal del GR i entro al bosc seguint una petita vall interior amb roures, pins i alzines, per on passa el Cardener encaixonat. La C-55 va per l'altra banda i aviat apareix la Jardineria Freixa, que deu ser alguna altra cosa més, perquè se sent molta olor de carn a la brasa, i entenc que a l'antiga masia Garrigó hi ha restaurant on fer un àpat i acabar de comprar les plantes necessàries. De seguida surto a una carretereta que enfilo cap al nord, pel costat d'uns camps on pasturen vaques que em miren aixecant la cornamenta. Poc més enllà hi pastura un ramat d'ovelles. Aquí hi ha herba per a tothom!

Aviat giro cap a ponent de nou, pel camp dels Capellans, on tenen una granja de porcs i una gran extensió de cereals. Hi ha un paller sota teulat molt rústec, amb barres de fusta verticals perquè les bales no surtin enfora. El que sí que surt és un gos menut a bordar i quan li dic 'vine, maco' se'n

torna espantat. Camino una mica alçat, amb la carretera a l'altra banda del riu, però la línia d'arbres ajuda a apaivagar la remor dels vehicles que hi passen de tant en tant. Fa goig el mar de conreus que ocupa el fons de la vall, amb diferents tons de verd segons el tipus de cereal. En un prat que puja pel vessant dret, cap al nord, hi ha un ramat de vaques i el pastor les ha visitades amb un clàssic Jeep. El camí fa un revolt i perd alçada cap al riu per situar-me davant del pont de Buida-sacs, de quatre ulls, bastit cap al segle XVII o XVIII, on el Cardener ja fa molta fressa. Travesso el pont, que és prou ample perquè hi passi un vehicle. De fet hi ha roderes. Quan baixo a peu d'aigua sorprenc una parella d'ànecs collverds que marxen volant. L'aigua marronosa ocupa tota la llera. No n'hi cap més. El Cardener baixa pleníssim, amb una remor d'aigua fonda que fa impressió. A prop del pont hi ha les restes medievals d'un antic molí, fet de grans carreus de pedra, robust, bastit al segle XII. No era l'únic que hi havia i potser per això el pont té aquest nom tan curiós. S'hi deurien buidar molts sacs, per aquí. Aquest pont ja és al terme de Clariana de Cardener, que és poc més enllà, seguint el GR. Em fa una il·lusió especial passar per Clariana. Sempre l'he vista a prop de la carretera, amb el seu campanar i les quatre cases del nucli, i ara tinc l'oportunitat d'arribar-hi a peu. Quan torno a travessar el pont per recuperar el GR, passa el senyor del Jeep i ens saludem alçant el braç. Ei!, ei!

El camí baixa a travessar el riu per sota uns grans viaductes moderns, però el sender sembla que es perdi i aviat trobo un cartell que em prohibeix avançar. No ho entenc. Al meu mapa el GR tira per aquí i miro de trobar-hi

el deslllorigador, però és inútil. El senderó no continua i el moviment de terres ha ocultat l'antic camí que deuria travessar cap a Clariana. Tiro enrere fins allà on he vist senyals i veig que el GR s'enfila amunt, cap a la serra de Montner, i que assoleix un prat amb vaques que hi pasturen. Veig Clariana a l'altra banda del riu, impotent, em sap greu no haver-hi pogut arribar, però m'haig d'anar adaptant al terreny i als imprevistos. El camí per on circulo és antic i plàcid. Hi ha poca vegetació aèria i senyals evidents d'un antic incendi del qual es recupera lentament. Trobo alguns roures joves, algun pi i moltes mates de romaní. Fa molt de sol, però bufa una brisa lleugera que deu resseguir la vall del Cardener cap al sud. També hi ha mates de boix, i d'una en surt una merla disparada. De tant en tant hi ha trams de rocallís, decorats amb espesses cagarades de vaca. Avanço alçat uns trenta metres per sobre el riu i en un meandre veig la granja de la Rabassa, sota meu, que té vaques al voltant. El riu hi fa una raconada mansa i de poca profunditat i les bèsties són dintre l'aigua, amb les potes en remull. Tot i que són prou lluny, les vaques blanques em detecten i comencen a mugir per avisar les roges, que són poc més enllà. Continuo per la solana, cap al nord-oest, per sota el serrat dels Cargols, i travesso el torrentet del Soler, ple de potades de vaca. Hi deuen venir a beure l'aigua que en baixa, molt neta, que a l'altra banda del camí salta per una visera de roca i cau en biaix, com una dutxa.

Poc més enllà passo arran d'una granja de porcs, un edifici allargat i apaïsat al costat del camí que té les portes obertes i hi entro a fer una ullada. Em venen a rebre les

aromes de Cal Clarí i hi veig moltes truges recloses en petits tancats, manses i pacients, amb unes bones papades, que em miren sorpreses des de l'altra banda d'uns barrots, amb els morros brillants i humits. Els faig algunes fotos i després, quan les miraré, una de les imatges m'impactarà especialment. S'hi veu una de les truges mirant directament a la càmera, des de la seva gàbia, amb un rostre gairebé humà, ulls tristos i desesperats, com demanant auxili.

Travesso la rasa de Garrigó, que no sé si ve de la paraula garrí, però que porta aigua molt neta, i passo per més granges de porcs del molí de Canet. En un clos a l'aire lliure hi ha una colla de porcs que quan em veuen no paren de xisclar excitats i histèrics, i ja no sé si em confonen amb qui els porta el menjar o amb el botxí que els farà la pell. No patiu! Poc més avall hi ha un tancat amb bous negres com el sutge. Un d'ells entafora el cap entre dos barrots. Per sort em trobo a la banda externa de la tanca, sense possibilitat que m'envesteixin la meva motxilla vermella. Giro pel costat d'un altre clos i passo arran de l'antiga masia de Canet, molt rústega, per anar a travessar el Cardener per un pont modern, que em diposita a l'altra banda del riu, i aviat soc davant d'un camp ple d'herba on pasturen moltes vaques amb alguns vedells d'aquest any. El camí desapareix en aquest camp, però continuo per un sender que segueix la vora dreta del riu per dins d'una obaga molt espessa on trobo mates de boix i arços ben florits. Trobo de cara tres pescadors que tenen alguns problemes per passar per aquest corriol amb les seves llargues canyes de pescar. El sender és molt agradable,

frescal, amb el riu que és a prop, uns metres per sota. En un ràpid hi ha dos pescadors més. Un fa moviments lents amb la canya, l'altre s'ho mira. El corriol es fa més estret encara i de vegades cal vigilar a no caure a la llera del riu. En un tram, cauen gotes d'aigua d'una visera de roca balmada i el terra queda molt enfangat. Els bastons fan la seva feina per equilibrar el meu pas.

Poc més enllà surto a un camí més ample que tira avall cap al molí Vell de Xixons, però jo tiro amunt, arran d'un camp de cereals molt extens, i al fons veig la presa del pantà de Sant Ponç, que ja es veu que és una extensió massa llisa per ser un accident natural. Surto de l'encaixonament en què he estat durant unes hores i el panorama queda eixamplat, amb un horitzó de muntanyes que tenen amples comes nevades. Veig a prop el petit nucli de Sant Ponç, que té una pista esportiva considerable a l'entrada i algunes cases a l'entorn d'una placeta. Hi baixo. Hi ha l'entrada a un càmping i un bar-botiga que fa de recepció. Demano una cervesa i m'assec en una de les taules de la placeta, a l'ombra de l'edifici. Són dos quarts d'una i quan entra un noi diu: 'bon dia pel dematí!' Em calia fugir una estona del sol i ha estat una bona pensada arrecerar-me en aquest racó humanitzat on tinc ombra, una font per omplir la cantimplora i gent que va passant. Com ara els tres pescadors d'abans, que tornen cap al riu a provar sort. Quan entro a pagar, una dona molt amable s'interessa pel meu camí i li explico que aprofito els matins per anar tirant, perquè a les tardes plou. Ella m'anima dient que tinc un parell d'hores fins a Solsona i després m'ho rebaixa fins

a una hora i mitja. S'agraeix, tot i que finalment seran unes quantes més, però ara encara no ho sé.

Pujo per la carretera d'accés al càmping mentre observo la presa del pantà i, sota mateix, les parcel·les del càmping. No sé si hi dormiria gaire tranquil, encara que la resclosa es vegi en bon estat. El camí va guanyant metres per posar-se a la mateixa alçada que la làmina d'aigua del pantà, però abans trobo l'ermita de Sant Ponç, una moderna construcció que em fa pensar en un temple protestant anglès dels que he vist en algunes pel·lícules, però té el campanar de cadireta i l'hauria de tenir punxegut i alt. A prop de l'embassament hi ha una antiga turbina rovellada i pel pas habilitat de la presa hi circulen una mare i un fill amb bicicleta. Darrere uns arbres veig l'extensíssima esplanada d'aigua del pantà, totalment llisa. Hi ha gent amb caiacs i de tant en tant es veuen peixos com salten i hi deixen diversos cercles concèntrics que es van eixamplant fins a desaparèixer. Un camí voreja la ribera del pantà i el segueixo. Hi va el GR. Passo arran del casalot de Cal Perpetu i avanço per aquest camí planer i còmode amb la vista fixada a l'aigua del pantà, però també en els núvols grisos que no fan més que créixer. A l'aigua hi ha cinc caiacs de dues o tres places. La colla de nois i noies van en la mateixa direcció que jo i tot d'una s'aproximen a la riba i desembarquen sobre una gran roca que troben al marge. Alguns criden perquè en alçar-se fan brandar la barqueta. Quan passo vora seu em saluden: 'bones!' Es nota que s'ho estan passant molt bé. Cap al nord ja trona i s'hi veuen cortines d'aigua. Jo potser també m'ho passaré bé.

Aquí, de moment, fa un bon sol i els núvols són inconnexos. El camí segueix la vora d'un braç del pantà que apunta cap al nord-oest, per sota l'obaga dels Freixes, i quan miro el mapa veig que el GR va força més amunt, però jo estic seguint senyals d'aquest sender i dedueixo que aquí també n'han rectificat el traçat. I és lògic. Per aquest camí vas veient el pantà, però per dalt hi ha una obaga de bosc molt espessa que no ho deu permetre. Al final del braç de pantà que seguia, el camí de ribera continua fent el perímetre de l'embassament, però el deixo per tirar de dret per la rasa Perpètua, que és un petit torrent obac ple de senyals de pintura i cintes de plàstic, que aviat decanten. Arran del sender trobo la font de les Ordigues, que raja fresca i alegre. A mesura que avanço, la negror s'accentua i quan estic a l'alçada d'una masia que es diu Cal Vilafranca, prenc una decisió: deixaré el GR, que es dirigeix cap a la tempesta, i em desviaré cap a ponent per Ceriols i després per una pista que em farà arribar fins a la urbanització Pi de Sant Just, perquè ara ja és evident que el cel s'acabarà alliberant de l'aigua que el va prenyant. Vaig guanyant alçada pel fons del torrent i després el camí se'n separa i continua guanyant metres d'altitud. Espero arribar aviat al trencall que he vist al mapa, però de moment no apareix i els trons cada vegada són més a prop. Després d'unes llaçades, per sota l'esplanada de Cal Xeringa, arribo al trencall, però el camí que vull prendre està barrat amb un tronc travesser i un rètol que diu 'Prohibit el pas'. Però jo hi passo, no tinc cap altra opció. Els trons m'empaiten.

Pujo a tota velocitat amb l'ajuda dels meus bastons pel fons d'un torrent, però aviat el camí decanta de cara amunt fins

als plans de la Vinya dels Valls. Camino per un altiplà i veig com la cortina d'aigua que ve del nord-est ja és implacable i propera. Va engolint el paisatge i quan soc a prop de Can Ceriols trenco cap a ponent camps a través i després entro en un bosc on em costa avançar sense camí, però miro de no perdre la meva direcció, sentint com els trons són ja a poca distància i la grisor de les cortines d'aigua que ja es veuen per tot arreu avancen cap a mi. És una cursa contrarellotge, però la vull guanyar jo i al cap d'uns minuts salto a una pista i ja em veig salvat. Encara no he arribat al nucli de cases, però ja les veig al fons. En algun lloc o altre em podré aixoplugar. Em sorprèn trobar un noi que ha sortit a passejar el gos i que va en direcció cap a la tempesta, amb uns auriculars a les orelles. Jo no, cap al Pi de Sant Just, i aviat ja camino pels carrers de la urbanització, mirant de guanyar metres pels carrers en diagonal que m'han de dur fins a la carretera. Ja trona sobre el meu cap i comença a caure un borrim d'aigua. Sembla que el cel ja no pugui més i, tot i que es contingui, se li escapin aquestes gotes pels descosits. Surto a la carretera. Miro a banda i banda i tiro cap al sud, on sé que trobaré un restaurant on he parat alguna vegada a dinar.

Camino o gairebé corro per la vorera fins que apareix el restaurant Pi de Sant Just i hi entro. Darrere la barra hi ha un home que em mira mig desconfiat, però jo li explico de seguida que m'escapo de la tempesta i que prendré alguna cosa per esperar que passi la mullena. L'home és de poques paraules, sorrut, i no em fa gaire cas, però al cap d'un moment surt una dona que és la cordialitat en persona. S'interessa pel meu camí i em diu que s'ha d'estar molt fort

per fer una cosa així. Jo li dic que no, que només calen les ganes i la il·lusió, i mentre parlem anem sentint com peten els trons a l'exterior. Més endins tenen un menjador amb algunes taules ocupades. Jo em descarrego la motxilla, em trec l'anorac i m'instal·lo en una taula del bar. No fa ni cinc minuts que soc aquí i comença l'espectacle. M'acosto al finestral i el xàfec és aclaparador. La tempesta es desferma amb molta virulència, sacseja els arbres que hi ha a fora i un gat passa corrents per amagar-se en algun racó. M'imagino a mi mateix avançant penosament pels camps de cereals de més al nord, sense possibilitat de trobar cap aixopluc i estic content d'haver pres aquesta decisió. Em sento afortunat, tot i que l'home de la barra no em pregunti què vull prendre.

Vaig al lavabo per treure'm les botes i posar-me les sabatilles, almenys mentre estigui en aquest refugi inesperat, i torno a la meva taula, on menjo una mica mentre sento els trons i veig com descarrega a l'exterior. Cau tanta aigua i s'ha fet tan fosc, que ja dubto que pugui arribar a Solsona a peu, però la dona em diu que d'aquí a la ciutat trigaré una hora i que quan pari segur que podré continuar. Això espero. I mentre aquesta dona se'n torna al menjador, jo reflexiono sobre el que també he vist en aquest restaurant: la simpatia i la franquesa l'he trobada més sovint en les dones que no pas en els homes, més continguts, més quadrats com en els lavabos de Can Borrasca, amb honroses excepcions, és clar. Miro cap a fora i encara plou a bots i barrals, però poca estona després cau una tromba d'aigua com poques vegades he vist. I em torno a imaginar sota l'anorac i el paraigua, arrupit en algun racó

de bosc o al marge d'un camp, aguantant el xàfec, amb tota la roba mullada i la motxilla xopa. Passo l'estona llegint notícies al Vilaweb i la Pilarín Bayès em fa emocionar amb la seva carta que ha escrit al conseller Joaquim Forn, empresonat a Madrid. Finalment, encara que no ho semblava, la pluja ha anat minvant, però continua plovent. Trigarà a parar. Ja es veu.

Ja fa dues hores que he entrat en aquest local, no para de ploure i no sembla que en tingui cap intenció, per això decideixo marxar. No vull que se'm faci més tard i, en tot cas, no crec que caigui cap torbonada com la que he vist abans. El cel ja s'ha esbravat prou. Quan m'aixeco per pagar, l'home de la barra es mostra més parlador. Em diu que ha treballat de viatjant per la zona de Tuixent i Fórnols i em dona indicacions de per on puc passar en les properes etapes, però quan em parla de quilòmetres sempre es basa en les carreteres, una cosa habitual quan algú em vol ajudar. Ja en vaig parlar. La dona surt a acomiadar-se d'aquest passavolant que no s'esperaven avui i jo cobreixo la motxilla amb la funda i em poso l'anorac. Moltes gràcies per tot. 'De res, ja ho saps, i bon viatge.' Surto i desplego el paraigua. Tiro per la mateixa vorera d'abans, però ara cap al nord, que és cap on cau Solsona, i decideixo que seguiré la carretera. No em vull arriscar a prendre camins que no conec i que deuen baixar plens d'aigua i estar enfangats. Haig d'assegurar el meu objectiu d'avui, que és la capital del Solsonès, i quan avanço per la vorera, carregat, molt tapat i amb el paraigua precari, la gent dels vehicles que passen per la carretera em miren com les vaques d'aquest

matí: 'on va aquest, amb aquest temps?' Doncs cap a Solsona, home!

Veig que al Port del Comte ja hi toca el sol i s'hi veuen clapes de neu, igual que cap a Ensija. La negror s'ha anat desplaçant, però encara plou amb certa intensitat, tot i que a mesura que m'acosto a Solsona va afluixant. A la vora de la carretera hi ha moltes acumulacions d'aigua i perquè els vehicles no m'esquitxin em vaig desplaçant cap a l'interior, per uns eixamplaments industrials que puc aprofitar per avançar. A l'entrada d'una recta molt llarga trobo senyals del GR, que va per uns camps de cereals, però m'estimo més continuar per la carretera. El camí es veu molt mullat, ple d'herba i d'aigua i ja tinc ganes d'arribar a Solsona, que veig al fons. La recta travessa el polígon industrial dels Ametllers, d'espais molt oberts, i l'últim edifici deu ser una antiga fàbrica de pinso, que té tres grans dipòsits circulars i alts que li surten del cos principal. Em quedo aturat davant seu, imaginant que són els grandiosos absis de Sant Vicenç de Cardona. Absis industrials, que també impressionen vistos des de sota. Poc més enllà, també a l'altra banda de la carretera, hi ha un exèrcit de tractors per vendre, flanquejats per tres banderes de la marca John Deere, amb molts núvols al seu darrere de després de ploure i carenes nevades al fons. Un escenari que té un punt èpic.

Quan entro al nucli urbà surt el sol i no sé si és una metàfora que m'acaba de proporcionar la meteorologia, però em recorre el cos una sensació satisfactòria, de feina feta, de consecució d'alguna cosa. Quan passo per davant de la porta d'un bloc de pisos, em sorprèn veure-m'hi

perfectament reflectit. És la primera vegada que em veig, amb els meus pantalons curts, la grossa motxilla a l'esquena i els bastons. M'adono que efectivament estic fent la llarga caminada que m'havia proposat. És un moment que no m'esperava, però aquest vidre on m'he vist reflectit m'ha fet ser conscient, després de tants dies, que allò que vaig tenir dintre el cap ho he acabat portant a terme.

Em faig una foto reflectit en aquesta porta i continuo per la carretera de Manresa, que aviat em deixa a l'avinguda del Pont, sobre la llera del riu Negre que baixa ple d'una aigua molt marronosa. M'aturo un instant en aquest punt, abans d'entrar a l'antiga Solsona, recolzat en aquesta barana que té centenars de llaços grocs volant al vent. Pel pont, travesso el riu i m'acosto al portal del nucli antic, que ara ja tinc davant meu, amb els absis de la catedral de Santa Maria al costat mateix, compactes, adaptats al perímetre de la muralla que jo vaig resseguint fins a la plaça de Guitart. Sé que tinc l'allotjament a prop d'aquí, només cal buscar i el trobaré. Tiro avall pel carrer d'Àngel Guimerà i el localitzo, en un xamfrà. És un edifici modern, fora muralles, però molt a prop del portal de Llobera que em donarà un accés fàcil al nucli antic. Entro a l'hotel Solsona Centre i parlo amb una noia que és darrere uns vidres. Sí, tens una nit reservada. Li dic que em cobri l'estada, perquè demà marxaré cap a les sis del matí i vull arribar fins a Sant Llorenç de Morunys, que hi ha una tirada llarga, però que encara m'haig de mirar la previsió i fer plans. Em diu que cap problema, que si vull fer una altra nit, ja l'hi diré demà, i em dona un plànol de la ciutat perquè vagi ben guiat

aquest vespre. També m'indica alguns llocs on puc sopar bé i a un preu raonable. Amb aquesta perspectiva, pujo cap a l'habitació 201 i hi entro. Em quedo palplantat observant la cambra: un llit de matrimoni amb la silueta del Castellvell de Solsona dibuixada sobre el capçal del llit, un sofà, un armari i un lavabo prou gran. Em descarrego la motxilla sobre el llit i la desfaig per treure'n roba neta.

Tinc les botes molt mullades i les deixo a l'ampit de la finestra, per la part de fora, que es ventilin. Em dutxo, em vesteixo i surto al carrer. Vull aprofitar el que em queda de tarda per conèixer el centre de la ciutat. Hi entro pel portal de Llobera que he vist abans. Només travessar aquesta portalada del segle XIV em trobo envoltat de cases antigues de pedra, de tres o quatre pisos, i jo em deixo portar pel carrer de Llobera fins a la plaça de Sant Pere, amb un bust del músic solsoní Joan Roure i Jané. Alguns edificis tenen esgrafiats a la façana i al ràfec de la teulada hi ha alguns caps de biga amb figures humanes. Trenco pel carrer Mirabalda amunt fins al carrer del Castell, on hi ha l'Ajuntament. Giro per la plaça del Ruc i la torre de les Hores i entro a la plaça Major, que és tota plena de llaços grocs als balcons i una enorme estelada que penja al mig. Pel carrer Mare de Déu vaig a la plaça de Sant Joan, amb el púlpit i la font, i més caps de biga amb fesomies. Baixo pel carrer de la Regata perquè vull anar al Quarto dels Gegants, on es poden veure els gegants solsonins, però hi ha gent a dins que està fent una visita guiada i no s'hi pot entrar. Al costat s'hi exposa el bestiar de foc: un bou, una mulassa, cavallets, l'àliga... Ara baixo pel carrer de Santa Llúcia fins al palau gòtic dels Llobera, seu del Consell

Comarcal, i surto del nucli pel portal del Pont que he vist quan he arribat, amb el seu sol daurat i galtainflat al damunt, una mica afrancesat. Cap al nord veig unes boires blanques i lletoses que s'adapten a l'abruptesa de les muntanyes, i les clapes de neu apareixen per sobre. Per tot arreu hi ha cintes grogues que voleien, a la rotonda, a les baranes, a les pilones, i una gran pancarta sobre el portal.

Entro al nucli traspassant el portal i accedeixo a l'interior de la catedral de Santa Maria. Tot és foscor. No m'hi veig. Només la rosassa acolorida i els vitralls verticals dels absis. Al cap d'uns segons, ja intueixo els nervis gòtics de la gran nau i sento enraonar persones al fons. Podria encendre el creuer posant una moneda, per veure la marededéu, però no els vull destorbar. Potser estan resant i no els vull trencar les oracions. Surto del temple i pujo pel carrer de Sant Miquel. El carrer és estret, però hi ha algun bar que ha tret cadires a fora i m'assec en una taula del bar Castell per mirar-me la previsió del temps. Demano una cervesa i engego la tauleta. Demà es preveuen pluges ja de matinada i tempestes fortes cap al migdia. Encara que surti a les sis agafaré pluja i no m'agradaria que m'enxampés a les carenes a més de 1.400 metres d'altitud per on passa el meu camí. Veig que dilluns es preveu més estabilitat i decideixo que demà em quedaré a Solsona, així donaré temps a eixugar les botes, que avui m'han quedat molt mullades. Demà ho aprofitaré per anar al Museu Diocesà. Em sento molt segur d'haver pres la decisió més adequada. Amb aquesta expectativa, deixo el bar i arribo fins al portal del Castell, que és el de ponent, l'accés principal a la ciutat fins al segle XVIII. Els senyors de Solsona que volguessin

ser acceptats pel poble feien la seva primera entrada per aquí amb tota solemnitat, però abans havien de jurar que guardarien els privilegis i costums de la gent. Surto a la plaça del Camp, ampla, feta ja fora muralles, i comença a ploviscar. Hi ha canalla jugant que ni deu notar que plou, però jo me'n torno cap a l'hotel, que és a prop, i aprofito l'estona per fer la bugada i estendre-la al lavabo amb el meu cordill i les meves pinces de campanya. Baixo a avisar que demà em quedaré i ara hi ha un noi molt jove, que és el fill de la noia d'abans, i que em cobra la segona nit. Surto a sopar i entro en una pizzeria propera, on trobo famílies solsonines que també han sortit a sopar a fora avui que és dissabte. Ja ni me'n recordava, del dia que érem.

Diumenge 20 de maig

Només llevar-me reviso les previsions meteorològiques per avui i per demà, tant del Meteocat com de l'AEMET, i puc confirmar que he fet bé esperant-me un dia més a caminar la llarga etapa fins a Sant Llorenç de Morunys. Tots els models indiquen que demà les pluges començaran més tard. Calculo que sortint a les cinc o a les sis del matí puc arribar a Sant Llorenç abans que la tempesta. Ahir ja em vaig entrenar a córrer més que les tamborinades i els trons.

Surto al carrer per anar a esmorzar, i després aniré a mirar el camí que hauré d'agafar, així demà quan surti tan d'hora ja sabré per on. Quan passo per la plaça del Camp, trobo un arc inflable, dues taules i un cartell de la 25a Caminada Popular de Solsona organitzada pel Centre Excursionista del Solsonès, que deu haver començat fa poca estona, però

no hi ha ningú. Els que seien a les taules de sortida deuen haver anat a esmorzar en algun bar de la plaça i els caminadors ja han marxat. Entro al nucli antic pel portal del Castell. El carrer és fresc, però a la meitat hi toca el sol de gairell i s'hi passeja ben de gust. Vaig baixant fins a la plaça Major i entro a la Tasketa de la Núria, que té un finestral que dona a la plaça i això m'interessa, perquè no em vull perdre cap detall del despertar de Solsona. Hi esmorzo tranquil i bé, i en acabat baixo fins a la font gòtica de l'església, del segle XV, i bec un glop d'aigua fresca. Volia entrar a la catedral, que ahir no la vaig poder explorar com desitjava, però a fora hi ha un cotxe d'una funerària i gent que s'espera. Ara tampoc no és el moment. Doncs pujo pel carrer de les Campanes fins a la plaça del Palau Episcopal, on trobo el Museu Diocesà que vull visitar. Veig que no obren fins a les onze i encara no ho són. Així que ho aprofito per anar a buscar el GR-7 de demà. Surto fora muralles i faig tot el tomb per sota els absis de Santa Maria i el portal del Pont fins a trobar el riu Negre que és per on tira el camí de demà a la matinada. Hi trobo molts indicadors de rutes a peu i amb bicicleta. És un punt d'arrencada i jo el faré servir demà a negra nit per arrencar cap a Sant Llorenç de Morunys.

Ara que ja el tinc ben identificat i localitzat, me'n torno cap a l'avinguda del Pont per fer temps i veure una altra vegada el frontal de llevant de la ciutat, el conjunt catedralici d'absis, campanars i cimboris amb la dinàmica de gent i vehicles que no paren, i entro al bar Sant Antoni, per acabar de fer temps. El local té una gran terrassa, però jo passo a dintre, que de sol ja en rebo pels camins. Mentre

em prenc un cafè, em miro el web del Museu Diocesà, les peces que hi destaquen, els períodes que hi són representats, des de la prehistòria fins a obres actuals, i hi busco el que m'interessa més del període medieval, especialment del romànic. Em farà molta il·lusió veure la pintura original de l'Orant, que va aparèixer en arrencar les pintures romàniques de Sant Quirze de Pedret. Quan són gairebé les onze ja no em puc esperar més i me n'hi vaig com un coet.

Quan passo per sota mateix de la catedral toquen les onze i de seguida em planto a la plaça del Palau Diocesà i entro al Museu. Segur que soc el primer visitant. Hi ha un home assegut darrere un taulell i quan li demano per fer la visita no sembla estar gaire disposat a informar-me'n, no en sap gran cosa. Em fa l'efecte que és un voluntari, ja gran, potser amb alguna discapacitat, i em diu que entri, que avui és de franc, dia de portes obertes. Caram, això sí que no m'ho esperava.Pujo fins a una sala gran que té plafons de vidre i moltes vitrines i veig que no han encès els llums que han d'il·luminar els metacrilats i els objectes exposats, però per darrere meu passa una noia esperitada i li pregunto per l'ordre de la visita. La noia s'atura i jo li comento que ja he mirat prèviament el web i algunes de les obres que m'interessen. Ella queda parada, se'n sorprèn positivament i em diu que la gent no ho fa, això, i que li agrada saber que hi ha algú que sí que es molesta a consultar el web abans de venir. No puc més i li explico que em fa molta il·lusió veure les pintures de Pedret i la noia em diu una cosa que ja sé, que són les originals, però que molta gent no ho sap.

Es disculpa, perquè ha d'acabar de connectar endolls i interruptors i marxa una altra vegada disparada.

Començo la visita per un plafó que situa sobre un mapa les vint-i-quatre balmes sepulcrals del bisbat. Tot seguit hi ha una gran imatge en blanc i negre de mossèn Joan Serra i Vilaró, pioner en la recerca arqueològica i en l'aixecament de planimetries. Està raspallant una gerra de fang amb la companyia d'una altra persona que passa una llima per l'exterior d'un altre atuell. Estan tots dos en un espai molt reduït que és ple d'objectes: una marededéu romànica, una gran gerra neolítica o un crani localitzat en algun enterrament. Quan estic mirant el plafó, s'encén el llum que l'il·lumina pel darrere i torna a passar la noia d'abans, 'així ho veuràs millor', gràcies! Del Neolític, període en què els caçadors es fan pastors i comencen a conrear en lloc de recol·lectar, hi ha uns magnífics vasos d'argila de molts litres de capacitat, un dels quals he vist en la fotografia d'abans, darrere el segon home. El vas de la foto, que ara veig en directe, darrere uns vidres, té tot de ditades fetes al fang quan era tou. Les miro amb detall, com un badoc, aquestes ditades fetes per algun terrissaire fa milers d'anys però que semblen acabades de fer. En una altra vitrina hi ha molts punxons d'os, puntes de fletxa i ganivets de sílex. A un extrem de la sala tenen exposades algunes obres del segle XX fetes amb grans trossos rosats de sal, com ara una mena de catedral gòtica amb diverses torres. Al costat veig la cista neolítica de la Puput, trobada al terme de Navès, amb una inhumació en fossa. Un mapa diu que se n'han trobat trenta-set en tot el bisbat. Tot seguit hi ha una reproducció del dolmen de Llanera, que vaig visitar

fa anys per fer-ne un article per a la revista Sàpiens. A les vitrines hi ha tota mena d'atuells i uns cranis trepanats de l'edat del bronze. Em crida molt l'atenció una llosa de roca amb uns talls esculpits, que són motlles per fondre-hi punxons. Em miro aquests talls, com les ditades d'abans, perquè també semblen acabats de fer per algú amb molta traça i no m'imagino l'abisme temporal i cultural que me'n separa.

També hi ha un motlle per fer destrals i uns magnífics vasos o gerres d'argila. Diu que a l'edat de bronze es troben les primeres parets de pedra seca, una tècnica que els nostres pagesos han continuat fent servir durant segles fins no fa gaire. Potser l'abisme temporal i cultural que deia s'ha aprofundit encara més aquestes últimes dècades. Hi ha unes peces d'argila amb inscripcions ibèriques. Impressionant la delicadesa dels traços de les lletres fetes per algú fa uns quatre mil anys. Passo una mica de llarg del món romà. No és que no m'interessi, però veig els primers objectes del romànic i me n'hi vaig. M'hi sento més representat i còmode. De moment, dues verges de fusta amb la policromia original del segle XII. N'observo tots els detalls i m'agrada que la vitrina mostri també la part posterior de la talla, on s'aprecia encara més la fusta mare, les estelles d'un acabat no tan perfeccionat com a l'anvers. En una sala, hi ha unes passarel·les metàl·liques i unes baranes que aproximen el visitant fins a la torre del campanar i permeten veure in situ els treballs de les voltes i capitells que són gairebé a tocar, com si ens hi haguéssim enfilat amb una bastida. A prop hi ha cinc verges romàniques més, del segle XIII i d'origen desconegut, cosa

que encara les fa més misterioses, però m'agradaria saber a quina església o ermita havien estat durant segles. Fotografio les ferramentes romàniques de la porta de Sant Climent, dels segles XII i XIII, i una santa que sembla aguantar un llibre, també del XIII, amb una policromia molt ben conservada.

En una pica de pedra d'Ardèvol, del segle XII o XIII, apareixen unes figures humanes esculpides molt simples, semblants a les figuretes de pa que vaig veure en un forn de Cardona, relació que fonamenta Joan Amades quan parla d'aquests ninots de pa i de la connexió que tenen amb les expressions artístiques dels temps primitius de la història. Al costat hi ha una llosa sepulcral, de Peramola, que també té figures molt simplificades, semblants a les anteriors. En una altra sala trobo les pintures de l'absis de Sant Vicenç de Rus, esglesiola situada sota la immensa muntanya de Rus, descobertes l'any 1983. M'imagino l'emoció dels descobridors, ara farà trenta-cinc anys, en treure la capa de guix que les deuria cobrir. Extraordinàries les dues taules laterals de l'altar de Sagàs, que observo detingudament a un pam del nas, penjades a la paret, amb uns colors molt vius i on puc veure clarament els traços del pinzell de l'autor, amb uns detalls molt fins en els rostres de posat seriós i transcendent dels trenta-sis subjectes que hi apareixen i dels cinc animals: la serp d'Adam i Eva, tres mules i un bou.

Quan entro a una nova sala veig de reüll l'Orant, allà dalt, en una paret, però encara no hi vaig i giro cap a les absidioles de Pedret i després entro a una gran sala amb una munió d'obres medievals. Quan les veig, deixo anar un

‘uff, impressionant!’ i un home es gira. Perdoni! Magnífica pintura de Sant Pau de Casserres, del segle XIII, en una arcada de punt d’ametlla, i magnífiques quatre escultures de pedra i alabastre de transició al gòtic, del segle XIV, alguna encara amb restes de policromia. També del XIV hi ha el sepulcre d’Hug de Copons, trobat a Sant Julià de Llor, amb una capa de pintura verda molt ben conservada a la cota de malla, un treball escultòric finíssim on encara s’aprecien els cops del coltell d’en Pere Moragues. A prop hi ha el sepulcre de Bernat de Brull, trobat a Sant Pere de Vallferosa, de la mateixa època que l’anterior però molt més tosc, sense pintura, amb un treball poc refinat però que també deixa veure els copets calculats de l’escultor, de nom desconegut. Poc més enllà hi ha l’ossera de Bartomeu de Llobera, solsonins il·lustres, els Llobera. I un preciós compartiment d’un retaule de primers del segle XV de Lluís Borrassà, procedent de Timoneda. Em sobta veure una marededéu que deu fer ben bé un metre i mig d’alçada, poc habitual, del segle XIV, que van trobar a Santa Maria d’Ardèvol, amb una policromia excepcional. Al fons de la sala hi ha una pintura del sant sopar d’uns tres metres d’amplada, plenament gòtica, també del XIV, trobada a Santa Constança de Linya. És plena de detalls. Sobre la taula hi ha tots els estris de l’època: vaixella de ceràmica blanca amb decoració blava, pans rodons i plans amb les vores gruixudes i recipients de vi negre. També hi ha coberts, ganivets i culleres, però encara no forquilles. Per sota la taula surten els dits nus dels peus dels personatges que hi seuen, i també hi ha alguns gats i gossos que es mengen les sobres de l’àpat. En aquesta sala hi ha altres obres interessants, com ara el retaule de Santa Maria

d'Ardèvol i el de la Curullada, el Sant Crist de Madrona, del segle XIII, una retrotàbula de Sant Jaume de Frontanyà o un relleu de pedra policromada de l'Epifania, de Preixana, del XIV, que salvant les distàncies em recorda als de la catedral de Nôtre Dame, de París. En una sala del costat hi ha obres del segle XVI i posteriors, com ara un preciós moble de farmàcia, del segle XVII, de la Farmàcia Pallarès de Solsona, i altres peces interessants, de fins al segle XVIII, que es mereixerien la meva atenció, però el temps corre i me'n torno cap al romànic.

I arriba el moment esperat: em situo davant de l'Orant, molt més gros del que m'esperava, obra del segle XI que va aparèixer sota la capa de pintura romànica de Sant Quirze de Pedret, esglesiola situada als afores de Berga, prop del pont de Pedret que travessa el Llobregat, lloc de pas d'algunes de les travesses de muntanya que he fet per l'alt Berguedà. Torno a la pintura. Es tracta d'un dels exemplars de pintura mural romànica més antics d'Europa. Una figura humana molt bàsica obre els braços, envoltada d'una rodona decorada, amb una àliga al cim. En una altra peça del costat, també de Pedret i de la mateixa època, una gran creu amb personatges a banda i banda i un cavaller al centre. Dues peces magnífiques que observo durant una bona estona per captar-ne els detalls que hi va voler deixar l'autor ara fa mil anys. M'esborrono.

A la una deixo l'exposició permanent i baixo a la temporal, que és el fruit d'un estudi sobre l'existència de bruixes a Ponent i al Pirineu, basat en la documentació relacionada amb judicis orals i testimonis escrits que han anat localitzant a diversos arxius. Hi ha alguns objectes

il·lustratius i uns plafons circulars que són una mica incòmodes de llegir. Els estudis recents han confirmat que els qui jutjaven els casos de bruixeria eren els tribunals locals i baronials i la gent era qui denunciava, sobretot en contextos de crisi, de pèrdua de conreus o d'epidèmies. El balanç de tres-cents anys de persecució és de milers de dones condemnades a mort, i alguns homes, sobre la base de sospites i acusacions de veïns i veïnes. Hi ha un curiós facsímil dels *Privilegis i ordinacions de les valls pirenenques. Vall d'Àneu, Vallferrera i Vall de Querol*. Hi llegeixo que 'el comte de Pallars i altres nobles de Borèn, d'Àrreu, de València, d'Escalarre, de Son, de Perves o de Sorpe ordenen que es detingui tot home o dona que vagi amb les bruixes de nit al bosc de Biterna, els quals seran lligats a una bèstia i estirats fins al lloc on se'ls farà justícia al foc i el seu cos serà fet polvera.' Allò que es diu ara d'estic fet pols deu venir de llavors.

A la sala han reproduït espais: una llar de foc on explicar històries de bruixes i bruixots, amb uns preciosos clemàstecs plens de simbologia que aquí en diuen cremalls, o una cuina, on preparar les pocions, i donen detalls per anar ben preparat: perquè no matessin la canalla petita calia deixar pa i vi sobre unes tovalles blanques perquè les bruixes s'hi entretinguessin i, al costat, un mirall, perquè en la seva dèria amb el pa i el vi s'hi veiessin reflectides, i això les bruixes no ho poden sofrir. La recomanació d'aquest parament apareix escrita en un document català del segle XV. En una tauleta de fusta propera hi ha un llibre molt antic i esgrogueït amb un títol que només llegir-lo, encara que no s'entengui, fa esgarrifar: *Fascisculus*

Exorcismorum Conjurationum. Oracionum ac bendictinoum contra Procellas, Ventos, Locuftas, aliofque Vermes, & Animalia fructuum corrofiva, escrit per mossèn Antoni Gascon i publicat l'any 1778. Al fons de la sala han posat un televisor on apareixen persones grans recordant casos de bruixeria de quan eren infants. Davant de l'aparell hi ha una borromba de les que posaven als bocs amb un collar ple de simbologia per evitar bruixeries i encantaments, i un ferro per marcar les ovelles amb pega, en forma de creu, també amb la mateixa funció.

Una altra mesura de protecció a les cases són uns escuts que es posaven a les baldes i panys de les cases, per protegir-les, que he vist a molts llocs, també a Vilanova, però en aquest cas no deurien servir per a gran cosa, perquè ja se sap que les bruixes es convertien en gats que s'escolaven per les gateres i així entraven sense ser vistes. Un altre plafó explica les tortures a què eren sotmeses les acusades fins que se'n confessaven autores per por als turments, i que per les seves confessions, arrencades a cop de càstigs inhumans, les condemnaven a mort. Em poso uns auriculars i premo un botó: escolto esfereït les sessions de turment contra Margarida Rugall, de Paüls, l'any 1548, i contra Pere de l'Hereu, de Mont-ros, del mateix any, que han localitzat escrits en arxius i han reproduït oralment en aquests àudios que fan esborronar. Hi ha més àudios de confessions dels segles XV i XVI, però m'atrau una gran foto del pla de Nequa, al Pallars, on s'explica 'un dels elements centrals de l'imaginari bruixesc', l'aplec de bruixes amb el dimoni en forma de

boc, i es descriu amb aquesta frase tan clara: '...i el boc ens ho feu a tots per detràs.'

Mentre llegeixo aquesta frase tan expressiva, sento com peta un tro llarg i sonor a l'exterior. Molt oportú per fer-me adonar que són gairebé les dues, que és quan tanquen el museu. Baixo cap a la recepció on veig la noia d'abans asseguda al taulell, atenent un visitant. Jo m'assec en un sofà a escriure les meves impressions en un llibre de visites i quan l'home marxa m'aixeco a parlar amb la jove, que es diu Mercè. Li explico que vaig arribar ahir, a peu, travessant el país des de Vilanova. 'Quina enveja!' En parlem una estona, perquè ella, que ve del món dels caus i els escoltes, i que la muntanya li agrada molt, no hi va tant com voldria perquè treballa entre setmana i també aquí al museu, tres de cada quatre caps de setmana. Però aquí veu gent de perfils molt diversos i està contenta quan coneix algú com jo que fa coses diferents. Em confessa que hi ha molta gent, de Solsona i tot, que no sap que existeix el Museu Diocesà, segurament perquè està situat a l'edifici del Palau Diocesà, que deu sonar a edifici religiós i privat. Doncs és una llàstima. Em faig una foto amb la Mercè, que accepta encantada, i surto al carrer.

El cel és fosc i negre, plou i trona. Em poso la caputxa de la jaqueta i surto del nucli, fora muralles, a veure si trobo algun lloc on aixoplugar-me i dinar una mica. Fa fred i vent, i plou fort mentre avanço ràpidament per un carrer ample. Aviat trobo una petita pizzeria familiar i hi entro. M'assec en una de les taules i demano una pizza a la noia que m'atén. Al cap de poca estona, el noi de l'establiment s'asseu en un piano que hi ha a l'entrar, amb una copa de vi

negre a la vora, i es posa a tocar. Entre peça i peça fa un glop de vi i continua. Jo vaig fent talls a la pizza mentre escolto la música plàcida que el noi fa néixer de les tecles blanques i negres de l'instrument. En una pissarra penjada a la paret hi ha la llista dels quinze vins de què disposen, tots ells catalans, i una quarta part de la DO Penedès. Fabulós. Quan el noi s'aixeca per anar a dinar, jo, que soc l'únic client, l'aplaudeixo i ell somriu. M'estic una estona més en aquest refugi, veient com plou a fora, on hi ha un tendal amb algunes taules més, on veig que dina la noia, el noi pianista i els seus fills.

Me'n torno cap a l'habitació a preparar la motxilla per demà i deixar a punt la roba que m'hauré de posar. Després descanso una estona mentre veig per la finestra com continua plovent i miro de descongestionar el mòbil, que ja tinc molt ple, pujant centenars de fotos al núvol i eliminant-les de l'aparell. Més tard surto al carrer i encara plovisca. Entro al nucli antic pel portal de Llovera i baixo fins a la plaça de la Catedral. Està tot mullat i fa fresca. Decideixo entrar a la taverna L'Oller per resguardar-me de la humitat i el fred que cala els ossos. Demano unes tapes per menjar i mentrestant actualitzo el blog. També reservo una habitació a un alberg de Sant Llorenç de Morunys, per a demà al vespre. Quan ja estic, me'n torno cap a l'hotel pel carrer de Sant Miquel i la plaça Major que demà, de matinada, veuré deserts i foscos, i encara més solitaris que ara. Acabo de preparar la motxilla fins allà on puc i em truquen de casa. Parlo una estona amb la família i quan entro al llit m'adormo encara sentint les seves veus, com gronxant-me mentre els sentits em van abandonant.

Tercera part

De Solsona a Àreu

(del Prepirineu al Pirineu)

Dilluns 21 de maig

He dormit poc, a estones curtes, i quan he pogut dormir no he parat de somiar en camins i masies. Estic neguitós per l'etapa d'avui, llarga i amb desnivell, amb trams d'alçada, fins als 1.400 metres, i amenaça de tempestes a partir del migdia. No m'imagino avançant per les carenes pelades d'avui i fent de parallamps. Quan miro el rellotge són dos quarts de quatre. Encara falta una hora i mitja per a les cinc, que és quan hauria de tocar el despertador, però després de consultar la previsió salto del llit, preparo la motxilla i surto de l'habitació a les quatre i vint. Miro de no fer soroll pel passadís i per les escales i deixo la clau en una bústia que em van dir. Surto al carrer. Fa fred. Sort que vaig ben tapat. A la plaça del davant s'han engegat uns aspersors que reguen l'herba i també els cotxes aparcats a la vorera. Entro pel portal de Llobera, tot sol, i tiro avall cap a la plaça Major. Efectivament, no hi ha ni una ànima. Passo a tocar de les pilastres de la plaça i toquen les campanes: són dos quarts de cinc. Faig un glop d'aigua a la font que hi ha davant de Santa Maria acompanyat pel cant d'un estornell o una merla que no veig, segurament enfilat a dalt d'una teulada o d'una antena, i quan surto pel portal del Pont passa un cotxe per la rotonda. Però de seguida torna el silenci. Ja fora muralles faig el camí conegut cap al riu Negre i al final d'un carrer ja encenc el frontal. Soc al peu dels indicadors que vaig trobar ahir. Omplo els pulmons d'aire, miro enrere, on deixo la ciutat, i tiro endavant, decidit, cap a la foscor desconeguda, seguint la llera del riu que no veig, enclotada a la meva esquerra, però que m'envia una fonda remor d'aigua.

Tiro per una línia de plataners, encara pel costat d'unes cases del carrer de la Font del Corb, i sento com toquen tres quarts de cinc al campanar de Santa Maria. Aviat deixo aquest carrer i entro a camp obert, a la penombra més absoluta. Mentre avanço, només veig el forat de llum del meu frontal i el vapor que exhalo i que quan passa pel feix de llum es torna molt blanc. Primer em penso que és boira, però no, soc jo. A cada exhalació, passa un núvol per davant. Arran de camí deixo la font del Corb, que raja amb ganes i que afegeix humitat a la generalíssima humitat que hi ha per tot arreu. El riu fa uns salts d'aigua, segur. No és que els vegi, sinó que m'arriba la fressa del cabal quan es precipita verticalment. El cel és estrellat i ja em comença a sobrar una capa de roba, perquè fa molta humitat i vaig massa tapat. Les plantes brillen amb la llum del frontal. Piulen tímidament alguns ocells que deuen estar-se al seu niu i veuen passar aquell feix de llum sospitós per la vora. Sento cantar un gripau, o potser és un xot? En això, trobo un rètol: 'Nucli zoològic' i no sé si ho diuen per mi.

Ja llunyanes, sento les campanes de Solsona com toquen les cinc, però la realitat que m'envolta ja no té res a veure amb la urbanitat de la ciutat. Avanço pel camí sense cap referència externa, només allò que tinc a dos o tres metres de distància. Soc conscient que és una situació inquietant, que a més d'un l'esgarrifaria, però jo avanço tranquil, sabent que d'aquí a poques hores el dia es llevarà i la llum s'acabarà escampant per tot el paisatge. Només cal avançar, sense córrer, adaptant-me al que em vagi trobant, fent les maniobres que em proposi el terreny, però sense pausa, guanyant metres i deixant-me portar per aquesta

nit tan fosca però tan excitant alhora. Algunes masies allunyades són petits punts de llum en la negror general. De tant en tant, em sorprèn veure al marge dret algunes roselles que quan les il·lumino, en passar, adquireixen un to vermell molt cridaner i intens, sorprenent, però de seguida es perden en la foscor. En una pedra hi ha un senyal de pintura del GR-7. És el primer que he vist des de Solsona. M'ha sorprès tant veure'l, que m'hi faig una foto. Aviat deixo un trencall a mà dreta que puja cap a Cal Pujarnau i Cal Llera. Espero que els gossos d'aquestes cases properes no em detectin. S'espantarien innecessàriament i no seré jo qui els desperti. Miro de no fer gaire soroll en passar pel camí sorrenc i pedregós i continuo pel marge de la llera, sense que m'hagin ensumat els quissos.

Travesso el riu per una palanca i continuo per la vora dreta, per un menut sender que és un fanguisser. Hi ha trams molt enfangats, on les botes s'ensorren dins de la pasta de terra prenyada d'aigua. Sort dels bastons que m'ajuden a fer equilibris i a descarregar el pes fent salts controlats amb les botes cap allà on el fang és més compacte. Al cap d'una estona arribo a un indret on la fressa de l'aigua se sent per tots cantons. Quan m'hi acosto veig que es tracta de la confluència de diverses rieretes amb el riu Negre. Veig aigua que corre per tot arreu. No sé per on continuar, perquè les vores estan molt enfangades, i haig d'aprofitar unes llenques de roca per anar saltant per sobre els corrents ràpids d'aigua, però les botes em pesen cadascuna dos quilos. Un cop travessat aquest enforcall de rierols, surto a una carretereta. Hi ha un indicador del GR-7

que em diu que vaig bé, cap a Sant Llorenç de Morunys, però no em dona cap més informació. Prenc un sender que puja de valent i fa de bon avançar, perquè el pendent ha evitat que s'hi acumulés aigua, però el terra és una mica argilós i no puc abaixar la guàrdia. Intueixo que es tracta d'un camí agradable, amb alguna clariana que quan la il·lumino veig que és plena de flors. Pujo fort i penso que tota l'alçada que guanyi ja estarà feta. Aviat surto a un camí ample, pujador, amb el terra de rocallís i sento cantar una puput. El cel ja clareja una mica. Noto que és un moment excepcional. Hi ha una piuladissa d'ocells continguda però constant, molt adient en aquest moment en què el dia s'enceta.

Assoleixo un altiplà, per un sender, i salto a la carretera de Lladurs que em fa entrar en un gran espai ondulat i conreat. Hi ha algunes cases i una llumeneta al fons, encara lluny. Són les sis i apago el frontal perquè he sortit del bosc i l'espai és molt obert. La poca llum del dia que neix és suficient per caminar sense problemes per aquest altiplà on no es veu ni una ànima, només jo i un jeep que passa avall, ràpid, i es perd de seguida. La carretera m'ajuda a avançar amb rapidesa i agilitat. M'adono que l'altiplà és carener. Tots els fondals de la dreta van cap al Cardener. Els de l'esquerra, acabaran a la confluència de rieretes per on he passat fa una estona i al riu Negre. El cel té alguns núvols que ara s'han tenyit de color rosa. Al fons, la silueta fosca del serrat del castell de Lladurs, amb la capella de Sant Martí. M'acosto a les poques cases de Lladurs, distribuïdes al costat de l'església de Santa Maria, que deixo al marge esquerre de la carretera, i arribo a un coll

obert, des d'on veig el pantà de Sant Ponç, al sud-est, i les muntanyes encinglerades d'Odèn, cap a ponent, per sota el Port del Comte.

Després d'aquest parèntesi, en què el terreny era planer, torno a guanyar alçada mentre observo la magnífica masia Cinca, a ponent, d'on prové el so d'unes esquelles. Els senyals de GR miren d'evitar la carretera tant com poden i per això el sender s'enfila fort amunt, amb l'objectiu d'evitar les corbes que fa la carretera per guanyar altitud, però superat el desnivell salto novament a l'asfalt i avanço pel voral fins a la font de Lladurs, d'aigua fresquíssima. En faig un bon glop i em trec la segona capa de roba. Canvio l'aigua que duc a la cantimplora, del lavabo de l'hostal, per aigua fresca de la font. Torno a deixar la carretera de banda i travesso un rasot per seguir un corriol que avança per un bosc de pins alts, amb brots joves de roures i alzines, algun grèvol florit i algun boix i esbarzers que envaeixen el sotabosc. Novament, prop d'un collet carener, retrobo la carretera que ja no deixaré en una estona i tiro amunt, guanyant metres. Aviat s'obre davant meu la immensitat de paisatge que és el pla de Riard, extens, verdíssim, on pasturen vaques. El sol ja és un dit per sobre l'horitzó, darrere un estrat de núvols. Davant meu, la muralla del Port del Comte amb alguns vessants plens de neu. Em sorprèn observar una vaca que s'agenolla per treure el cap per fora la tanca de filferro i menjar-se l'herba tendra que hi ha poc més enllà. És magnífic! Avanço per una recta que deu tenir uns tres o quatre quilòmetres i deixo a l'esquerra, molt ben situada, la masia Riart (al

mapa hi diu Riard). Mentre camino i escric, m'arriben uns tímids raigs solars que em pinten el paper de groc.

Vaig tirant per aquesta carretera solitària, amb el paredam del Port del Comte al davant, també pintat lleugerament de groc. Fa impressió. Observo força lluny dos ocells grossos que caminen per la carretera. Quan m'hi acosto veig que són dos corbs i aixequen el vol. En passar per allà on s'estaven, entenc què hi feien: hi ha un gat mesquer amb el cap aixafat per algun cotxe. Les dues aus negres i esquerpes se l'estaven menjant. Perquè elles visquin el gat ha hagut de morir. El pèl de l'animal és preciós, però no s'hi pot fer res. Continuo endavant i els corbs aviat tornen a aterrar per continuar fent festa grossa amb l'animal mort. He entrat al pla pel quilòmetre nou, ara passo per l'onze i encara en queda un bon tros. Al vessant esquerre hi ha la depressió del torrent de Riard, que baixa cap a la Ribera Salada. Al vessant dret, la rasa de Vilanova, que vessa al Cardener, i en una careneta veig la casa Vilanova i l'ermita de Sant Miquel. Passo pel quilòmetre dotze i la carretera gira lleugerament a mà dreta cap al Cap del Pla. Aquí, el terreny s'eixampla i és molt pla. A prop hi ha la Salada, una masia corpulenta, amb altres edificis auxiliars al voltant, situada al trencall d'on parteix el camí que baixa a travessar la fonda llera de la Ribera Salada i remunta fins al nucli de Montpol. Indrets remots que quan els pronuncio i els veig al mapa em produeixen una fonda sensació d'autenticitat i duresa. A dos quarts de vuit arribo a l'antic hostal del Cap del Pla, que és al final de la llarga recta que ja he completat. Treu fum per la xemeneia, però encara està tancat. M'hi hauria aturat una estona, a fer un cafè i

potser a esmorzar una mica, però no m'esperaré que obrin. Perdria un temps preciós que utilitzaré per continuar avançant. No em vull mullar com ahir.

Deixo la carretera i prenc un sender pujador cap a llevant, per un prat amb alguns excrements de vaca que haig d'anar sortejant, i avanço per un alzinar amb boix i algunes gavarreres als prats. També hi ha pins roigs i ginebrons. A ponent, l'orografia és molt complicada. S'hi veuen cingleres amb barrancades molt profundes. Es nota que estic més amunt dels 1.000 metres. El rocam és de conglomerat i el sender s'enfila sense parar per un camí que és ple de còdols. Al coll de l'Hostal continuo per un sender encara pujador i després decanto per un camí més ample que em diposita de nou a la carretera, en un revolt tancat. Comprovo en el mapa que el GR va pel bosc de més amunt, que no l'he vist, però no vull anar enrere i decideixo tirar per l'asfalt, ja el recuperaré un tros més enllà. Això em permet veure un panorama nou i amplíssim cap a la serra d'Ensija, amb clapes de neu, i els Rasos de Peguera, amb les punxes característiques de la Roca d'Oró i el cim d'Estela. A llevant hi ha altres serres molt llunyanes i encara desdibuixades, i la vall del Llobregat, coberta d'un mar de boira. Al sud veig Montserrat, feta de tons blavosos, i més propera la traça allargassada del pantà de Sant Ponç.

Avanço per sota el turó del Prat d'Estaques i a la meva dreta s'obre una vall entapissada de boscos i prats que baixa cap al Cardener. La carretera circula per la vora de la carena de conglomerat, que és l'únic pas factible per aquest paisatge tan trencat, de barrancs i serres erosionades, però que té aquesta carena tan ben posada i plana que sembla

feta expressament per comunicar la terra baixa amb la del més al nord, a l'altra banda del muntanyam. Aviat apareix la serra de Busa i en un collet herbat deixo la carretera i prenc un sender que tira pel vessant de ponent de la carena, per una obaga de pi roig amb boix. En algunes ocasions, tornant amb el cotxe d'una excursió feta més al nord, veia aquest sender que compartia la carena amb la carretera. Ara apareixia i ara s'amagava darrere la vegetació o un morral de roca. Em delia per seguir-lo a peu, conèixer els detalls i el recorregut del corriol. Em sabia greu marxar avall sense haver-ho provat. I aquell dia que no semblava existir és avui. I surt una estona el sol perquè el moment sigui encara més increïble.

Ho aprofito per fer una parada i em trec les botes. Deixo les plantilles al sol, perquè s'airegin, i em trec les malles. M'assec a menjar-me una barreta i fer un glop de l'aigua que he agafat a la font de Lladurs. Estic sol en aquesta carena pelada, amb arbres que pugen pels dos vessants però que aquí dalt no formen mai un bosc espès, sinó un espai molt dilatat, de formes sinuoses i vegetació arbustiva. Veig que els núvols es van cohesionant i que al capdamunt del Port del Comte ja n'hi ha un d'enganxat. No puc torbar-me gaire, perquè encara em queda molta carena, superar el punt més alt d'avui, a 1.400 metres d'alçada, i fer una llarga baixada fins a Sant Llorenç. Per això, al cap de deu minuts, em calço les botes, em poso l'anorac, que he agafat fred, refaig la motxilla i emprenc el camí. Amb un descens suau, aviat arribo a un coll on travesso la carretera i trobo l'antic Hostal del Vent, situat en un indret preciós. De fora, l'edifici sembla sencer, però quan l'inspecciono per dins ja veig que

una part del sostre ha caigut, però al pis de dalt encara hi ha algun envà de fusta, de les habitacions on devien dormir els traginers i passavolants que anaven cap a Solsona i Manresa.

El sender sempre avança a prop de la carena amb poca vegetació. Sovint és una ratlla de terra que travessa espais de còdols amb petits poms d'herba. Es nota que hi ha passat un ramat per la llana que hi ha enganxada als arbustos punxencs. El terra continua sent de còdols i davant s'estén el pla de la Batalla, que és com un altiplà amb barrancs fondos a banda i banda, amb cingleres esglaonades i verticals que cauen cap a les afraus on s'ensorra el paisatge. A llevant, al fons, ja veig el pantà de la Llosa del Cavall. M'aturo a treure'm l'anorac, que ja em sobra, i tiro per un pla d'herba molt extens, pel costat de les runes de l'antic Hostalnou de Canalda, que deu tenir molta història, però que ja no té gaires pedres dretes. A ponent hi ha alguns plans i masies que pertanyen a Canalda, el menut nucli que veig situat en una carena que s'enfonsa aviat cap als rius i torrents que té per sota. A llevant hi ha llargues parets de roca conglomerada que es precipiten cap a la vall del Cardener, amb alguns tels de boira enganxats, i al capdavall reapareixen les aigües verdoses del pantà. El cap de la muntanya que tinc al davant cada cop està més tapada per un núvol que no para de créixer. Arran del sender, en un prat, veig un esquitx de color: una orquídia de color fúcsia que m'aturo a fotografiar. Torno a guanyar alçada pel llom d'un serrat carener i salto novament a la carretera, que és l'únic pas factible per aquest vessant muntanyós que ja pertany als

peus del Port del Comte. Deixo la font del Teixó a l'esquerra i faig una llarga rampa corbada cap a llevant. Les roques tallades per fer-hi passar la carretera suen aigua. En alguns punts, de tanta aigua, hi ha concrecions calcàries, com en una cova. Poc més enllà, en un talús de formigó que té un entrant, la muntanya no ha pogut més i hi raja una font.

La carretera fa un revolt tan tancat i altiu que té nom i tot: el revolt de Fenarals, que és el mateix nom que tenia la font de fa un moment, però al mapa no sé veure cap casa ni cap partida que es digui així. He arribat al punt més alt d'avui, a la ratlla dels 1.400 metres. A ple revolt, deixo la carretera i tiro cap a llevant per un camí que han hagut d'excavar al vessant de roca que s'estimba per sota meu en mil barrancs i parets gegantines que no semblen acabar-se. Tinc la serra de Busa i l'altiplà del santuari de Lord davant meu, les punxes de Bastets i el pantà de la Llosa del Cavall, tot plegat amb molta humitat que provoca un tel de calitja. Una colla de voltors no paren de volar per sobre els espadats de la Creu del Codó, gairebé dos-cents metres més amunt d'on camino.

Aquest camí per on avanço és el de Sòbol, que aviat perd alçada amb un parell de llaçades i després segueix una carena allargassada fins a les poques cases d'aquest nucli, situat en un lloc que ara sembla impossible, entre les rases profundes de Vilamala i Torroella, a prop del santuari de Lord. Però potser encara hi queda un alè de vida, perquè pugen sons d'esquelles i només poden venir de la planella de Sòbol. El meu sender talla els revolts del camí i baixa molt dret, pel pendent de còdols, fent petites ziga-zagues

per aquest indret que al mapa veig indicat com Part-lo-grau. Cap als 1.300 metres, a l'arrencada de la serra Llarga, deixo el camí de Sòbol i tiro per un sender que fa un flanqueig cap a llevant per sota el tossal de la Creu del Codó. El senderó es va adaptant a la forma del vessant muntanyós: surt per fer les puntes de carena, que són rocoses i amb bones vistes, i entra per travessar les torrentades, que són obagues. I així vaig avançant, observant com molts pins han quedat afectats per les erugues de la processionària del pi. Molts arbres han quedat sense fulles, esquelètics i secs, però n'hi ha que han aconseguit brotar i mostren alguns borrons molt verds que contrasten amb la grisor general de parts extenses del bosc.

Des d'un dels esperons de roca ja veig Sant Llorenç instal·lat al fons de la vall, però és darrere una cresta de muntanya que no sé com caldrà superar. Aviat ho sabré. Arribo al peu de la serra de la Creu del Codó i un senyal vertical m'indica que podré fer drecera pel pas del Roc Foradat, un tall a la cresta de roca que permet passar d'una banda a l'altra sense haver de fer una llarga volta. Per aquí passava el camí de Solsona -jo l'he fet- i van haver d'eixamplar la canaleta a pic i pala perquè hi poguessin passar els matxos amb les alforges. Tiro avall per la canal i a l'altra banda perdo alçada per l'obaga de la Creu del Codó i aviat salto a un camí més ample que tira cap al nord. A la meva dreta s'obre una vista panoràmica molt extensa a través de la rasa de les Valls, cap a llevant, que em deixa veure el pantà i les serres que l'envolten. L'atmosfera està molt carregada, borrosa i espessa, però jo avanço a bon pas

i no crec pas que la pluja m'atrapi. El camí de Lord em condueix fins a una petita carena, on trobo l'ermita de Sant Serni del Grau, un bell temple romànic amb un campanar de cadireta de dos ulls i una sola campana. L'ermita és dins d'un baluard que té la porta tancada. A la part exterior hi ha una petita capella amb una figura de Sant Bernat i una placa molt lluent amb aquest text: 'Sant Bernat, patró dels excursionistes, 8 maig 2015'.

Prenc un camí ple d'aigua i fang que surt del costat mateix de l'ermita. Passo per sota un magnífic roure verdíssim i em giro per veure l'absis de Sant Serni, també magnífic, amb filades de pedra que són desiguals, però que els toca la llum d'un sol mig apagat que en fa destacar tots els detalls. El camí em duu arran de camps herbats extensos, directament cap al fons on hi ha el poble, per sota el serrat de la Creueta. Quan el camí travessa els camps, encara conserva l'empedrat original, fet de grosses pedres separades per línies de terra que ha envaït l'herba verda. Encara per un camí, vaig travessant una zona ja urbanitzada amb xalets i quan entro al nucli urbà toquen les onze al campanar de l'església. Entro al nucli antic pel portal de la Canal i com que veig l'església oberta, hi entro, però està molt fosca i en surto de seguida per tirar avall, cap a la plaça Major. Ja hi vindré aquesta tarda.

Veig que el bar Bastets ha tret taules i cadires. Deixo els bastons sobre una taula i em descarrego la motxilla per asseure'm a una cadira. Encara haig d'arribar a l'alberg de la Torre del Baró, que és a uns dos o tres quilòmetres del poble, però ja toca fer una parada més llarga i aquí em podré beure una cervesa assegut còmodament a la cadira,

amb les cames estirades i veient com els núvols es van espessint i tornant negres, però aquí, de moment, hi arriba el sol. Penso que des que he sortit de Solsona, en sis hores i mitja de camí, només he fet dues parades curtes, a la font de Lladurs i a la carena, i que ja convenia reposar una mica, sobretot tenint en compte que ara ja no crec que la pluja m'atrapi i que ja tinc el meu refugi a prop. Envio un missatge a l'alberg per saber si hi podré entrar al migdia i no a les cinc, com deia un missatge que vaig rebre ahir. A la plaça hi ha algunes famílies que avui, que és dilluns de la segona pasqua, deuen fer festa, i un grup de motoristes que han esmorzat al bar El Celler i que ara s'aixequen i marxen fent petar els motors de les seves motos. Algú ha escrit al respatller de les cadires de plàstic la frase: 'Com als Bastets enlloc' i penso que jo hi estic com enlloc, en aquesta plaça ombrejada per un gran plataner, després d'aconseguir fer tants quilòmetres sense que la pluja m'hagi interceptat. Faig un glop a la cervesa i la ullada de sol desapareix. Aviat comencen a caure gotes i me'n vaig cap dins.

El bar és allargassat, amb taules de fusta antigues i menudes i diverses finestres que donen a la plaça. En un entrant hi ha un racó fumat on apareix la roca mare, decorat amb una antiga garrafa i una bota de vi. Al costat, l'accés als lavabos, que també són d'època. Com que els de l'alberg no em responen el correu, els hi faig un truc i em diuen que hi puc anar quan vulgui. Trec el cap a fora i veig que ara no plou. Pago el que he begut, em carrego la motxilla i marxo pel carrer Major fins a la plaça de l'Església. Surto del nucli pel portal d'abans i segueixo la carretera de coll de Port. Per estalviar-me una corba

tancada, baixo a travessar un petit fondal pel pont romànic de Vall-llonga, d'un sol ull, i passo pel costat de l'ermita de la Santa Creu d'Ollers, semblant a la de Sant Serni, també amb un campanar de cadireta de dos ulls i una sola campana. Al fons, veig els espadats de Busa, immensos i potents, tancant el panorama cap al sud-est. Aviat decanto per un camí que em fa entrar al recinte d'un càmping. En surten una parella amb dues nenes que van en bicicleta. Tiro més enllà pel costat d'una piscina deserta, que ara no vindria gens de gust, i envolto l'edifici .

Quan entro al menjador no hi ha ningú i pujo unes escales cap a l'oficina. Hi trobo el Josep, que mira de parlar amb algú pel mòbil: 'Que em sents, que em sents?', però no el deuen sentir. Surt l'Àngels de la cuina i baixa cap al bar per donar-me la clau de l'habitació El Codó. Torno a envoltar l'edifici i entro per la porta de dalt, que és arran del primer pis, on hi ha les cambres. L'habitació El Codó dona de cara al poble, que veig per una finestra, és tota de fusta i té quatre llits. També hi ha un aparell calefactor, però no està engegat i fa fred. Desfaig la motxilla i m'organitzo. Quan vaig cap al lavabo per dutxar-me, trobo aquest cartell a la paret: '*Avís important. Recordem a la nostra clientela que encara que s'hagin sentit antigues llegendes de persones atacades per pals de fregar assassins, els nostres no mosseguen, així que per l'òptim manteniment i neteja dels serveis, després de la dutxa feu servir sempre el pal de fregar. Gràcies*'. Coneixent el Josep, no em sorprèn gens aquest llenguatge irònic amb segones. Quan ja m'he dutxat i he passat el pal de fregar, faig la bugada i l'estenc a fora, en una barana que he vist. No hi toca el sol, però hi fa vent i

potser s'acabarà eixugant. M'endormisco una estona sobre el llit, tapat amb una manta, veient com els núvols foscos de l'exterior van passant. Quan em desperto, surto a fora i veig el cel massa rúfol per deixar-hi la roba. La trec de la barana i la penjo a l'habitació, amb el meu cordill i les agulles d'estendre que porto amb mi. Després aviso el Josep i la Dolors que me'n vaig cap al poble i surto de l'alberg.

Prenc un sender que he vist abans. Potser m'estalviarà fer el llarg tomb per la carretera, però les herbes estan xopes i em mullo els mitjons perquè vaig calçat amb les sabatilles. En un camp proper al poble hi ha vaques pasturant. El cert és que escurço el camí i aviat soc a la casa del Tint i la plaça de les Eres, al peu del campanar de l'església. Travesso el portal i baixo pel carrer Major fins a Cal Gallina. Vull fer una foto de la rajola amb el nom de la casa i enviar-la a la meva parella i als amics Joseps, que hem viscut bons moments en aquest poble i sota l'advocació de Cal Gallina. Després surto pel portal de la Capella i entro al bar El Jardí perquè tinc una mica de gana. Ara ja pot ploure. Em menjo una amanida i una coca en una taula que està encarada a la serra de Busa. Veig com els núvols van tapant i destapant els raigs de sol que de vegades pinten els espadats de la serra i deixo passar l'estona en aquest local agradable on no he trobat les vilanovines que hi treballen. Demà el temps pinta malament. Hauré de sortir ben d'hora cap a Tuixent.

Finalment surt el sol i la tarda queda bastant més neta que fa una estona. Decideixo sortir a voltar pel poble i anotar el nom de les cases que trobi. Entro pel portal de la Capella i

tiro pel carrer de Mossèn Bajona, que té les típiques cases de Sant Llorenç, amb els baixos de pedra i els pisos de tàpia amb fustes creuades. Baixo per aquest carrer (Cal Beato, Cal Bosch, Cal Rebec, Cal Mn Anton, Ca la Practicanta, Cal Quico, Cal Celestino, Ca Besses, Cal Jepot, Cal Manyà, Cal Caló i Cal Martió Vell). Un gos ve ràpid cap a mi i la mestressa crida: 'no, vine!' i la bèstia gira cua. Deixo a la dreta el portalet del Puig i tiro recte pel carrer dels Cavallers (Cal Escardill, Cal Pujole, Cal Ventura Torra, Can Nadal, Cal Josep Torrebadella, Cal Vicente, Cal Costa, que a la rajola hi apareix un senyor ben vestit, Ca l'Hereu Sala, Cal Sala fàbrica d'embotits i Cal Ristol). Deixo a la dreta el portal de l'Era Nova i giro a l'esquerra pel carrer de l'Esperança (Cal Venturais, Cal Carrillo, que té unes esplèndides balconades a les golfes, Cal Puntes, Cal Betes, Cal Celdoni -deixo a l'esquerra el carrer de Sant Josep-, Cal Jepillo, amb una llinda del 1787 i balcons golfers -deixo a l'esquerra el carrer de la Unió-, Cal Jep Sabater, que es veu moblat, Cal Arabé -deixo a l'esquerra el carrer Pau-, el Redskins Pub, amb la silueta d'un indi, i Cal Campot). Arribo a la plaça de l'Església (Cal Sota, una barberia que es lloga, Cal Cinto i Cal Rosendo, on arreglen la façana) i entro al carrer Major (Cal Busca, que és una botiga d'esports, l'Arcada, que és el local dels Jubilats i Pensionistes de la Vall de Lord, el Casino, amb una llinda del 1706, Cal Graus, seguida de dues cases sota un porxo, Cal Gravetes, amb una menuda botiga als baixos -deixo a la dreta el carrer Santa Isabel-, Cal Pubill Ventura, Can Mn Llorenç Riu, Ca l'Amills, amb unes golfes com devien ser totes fa cent anys, Casa de la Vila, d'on surt el notari quan fan la fira occitano-càtara, al juliol -deixo a la dreta el carrer de Sant Llorenç-, Cal

Secretari -deixo la plaça Major a la dreta-, Cal Bessa, que és botiga d'electrodomèstics, Cal Tecu, que és restaurant, Cal Piqué i Cal Roc).

He pujat i baixat pel poble i ara faré els carrers laterals que he anat deixant a dreta i esquerra. Entro al carrer de Sant Josep (Cal Beato Vell, antiga i ben arranjada, Cal Venturais, que ja he trobat abans en un altre punt i que sobre el picaporta té una placa amb un santcrist que diu: '*Bendeciré las casas en que la imagen de mi corazón sea expuesta y honrada. Las personas que propaguen esta devoción tendrán escrito su nombre en mi corazón y jamás será borrado de él*', Cal Parpalla, casa que es veu antiquíssima, Cal Graire, també molt antiga, però en obres, i el Casalot, de moderna construcció). Ara tiro pel carrer de la Unió (Cal Sic, Cal Corralot, efectivament és un corralot que podria trobar en qualsevol poble pirinenc, Cal Saió i Cal Clavetaire). Giro cap al carrer de la Pau (Cal Martió, Cal Mestre Enric, on hi ha o hi havia la redacció d'El Piteu, Cal Fernando Pastisser, Cal Nassari i Cal Candeles). De nou a la plaça de l'Església, giro pel carrer Estret (casa de la Mare de Déu, que a la clau de volta de l'arc té la data 1797, Cal Nius, davant mateix de l'absis, i Cal Minguell). Trobo la porta del claustre oberta i hi entro.

El claustre és gairebé quadrat, no gaire gran, recollit i silenciós. Té vint-i-set arcades d'èpoques i estils diferents. En dos dels vèrtexs, hi ha plantats dos teixos monumentals, molt verticals, altíssims, que tenen diverses branques. Cauen gotes, però fa sol. En aquest claustre no hi ha ningú més, estic ben sol, i m'assec per escriure en un pedrís que hi ha entre les columnes. No hi ha cap font central i el

silenci és total. M'hi estic una estona, contemplant la forma geomètrica del lloc, les columnes, els arbres, el cel. De cop, les campanes toquen els quatre quarts i les campanades de les cinc. I torna el silenci. Veig que hi ha una porta que deu comunicar amb l'església. L'estiro i s'obre. Hi ha una parella que ha tirat una moneda perquè s'encengui el famós retaule barroc del segle XVIII que hi ha a la capella de la Marededéu dels Colls. És imponent. Llegeixo en un plafó que té 245 imatges fetes de fusta de pi negre del país i gairebé sento l'olor de resina d'alta muntanya que deuria sentir també l'artista que va esculpir les figures. A l'altre cantó hi ha un retaule gòtic del segle XV, fet amb pintura al tremp d'ou sobre fusta. Al presbiteri hi ha una imatge de sant Llorenç, entre sant Josep i sant Benet. I me'n torno cap al claustre. Un cop a fora, però, llegeixo que a l'interior hi ha una pedra que té una inscripció epigràfica del segle X. Hi torno a entrar però no la sé trobar. És molt fosc, però sí que intueixo la perfecció romànica dels arcs de les tres naus. En una capella lateral descobreixo el retaule del Sant Esperit, del segle XIV, que no he vist abans. Ara sí, torno cap al claustre i hi faig l'última volta. En algunes sales del costat hi ha sostres de guix emmotllat, típics d'aquest poble, del segle XV i XVI, que s'han conservat com si fossin acabats de fer. A la capella de Sant Roc hi ha un cernedor, un aparell de fusta que servia per separar la farina segons la seva finor. Però el que m'impressiona de debò és saber que el van baixar de la Casa Gran de Canals de Catllarí, un grandiós casalot que em va impressionar veure fent la ruta del Caracremada, l'estiu passat.

Deixo aquest racó de pau i continuo recollint noms de casa on ho havia deixat, al carrer Estret (Cal Pratmans, Cal Sastrico, Ca la Marieta Blasi, Cal Cametes, exemple de casa amb la part baixa de pedra i la part alta de morter, i Cal Biel). Deixo un tros amunt el portal de l'Estudi i baixo pel carrer de Sant Nicolau (el Portalet, l'Estudiet, antiga escola, Cal Morrut, Cal Torra, Cal Met, Cal Guixa, Cal Duran, Cal Viló, Cal Terrisser, Cal Ton, casa del Dr. Manel Samsó Garrabou, Cal Gallina, Sindicat Agrícola Sant Isidre, l'Hospital, a la plaça de l'Om, Cal Baró i Cal Pere Baster). Giro pel carrer de Sant Francesc cap a la Plaça Major (Cal Pascuet, Cal Barrusca, Cal Sabater, Ca la Treseta i el forn Beato). Al mig de la plaça hi ha un magnífic plataner envoltat d'un pedrís, però jo entro al bar Bastets, que ja conec, perquè tornen a caure gotes i vull escriure al blog. Demano una cervesa i m'assec en una de les taules de fusta antiga, a la vora d'una de les finestres que donen a la plaça, des d'on veig com el terra va quedant mullat. Marxa una parella i entra un pare i dues nenes, que sembles bessones. El bar no té wifi, però capto el de l'altre bar que hi ha a la plaça, però no el puc utilitzar si no en sé la contrasenya. M'hauria d'acabar la cervesa i, discretament, desplaçar-me a l'interior de l'altre establiment, però quan surto veig que a prop hi ha la cafeteria La Vall i m'hi instal·lo. Prenc un cafè amb una pasta, mentre utilitzo el wifi que aquí sí que funciona a ple rendiment. No he escrit que les cases de Sant Llorenç són, en general, estretes i altes, amb força finestres i balconets i amb les golfes obertes tan característiques per poder assecar els draps piteus tan famosos a l'època medieval. Quan acabo d'escriure

l'entrada al blog, surto al carrer i tiro amunt fins al portal de la Canal.

Marxo de Sant Llorenç per la carretera, fent la drecera coneguda del pont de Vall-llonga i l'ermita de Santa Creu d'Ollers. La pluja d'aquesta tarda ha deixat una atmosfera molt neta, tot i que cap al nord encara està molt tapat. Mentre avanço cap a l'alberg, observo la serra del Verd, que sembla a tocar, però sé que és lluny, que és més feréstega del que pot semblar, perquè l'estiu passat la vaig travessar amb la meva parella. El vessant sud del Port del Comte, que s'aixeca damunt meu, té alguna boira de després de ploure. A l'altra banda del pantà s'alça la cinglera de Busa i entremig hi ha molts fondals i carenes. La caminada plàcida fins a l'alberg em serveix també per anar sospesant els horaris de demà. Segons la previsió que he consultat, plourà ja a mig matí i mentre rumio això m'adono que parlo sol, com si fóssim dues persones que haguessin d'arribar a un acord, una pràctica que he anat desenvolupant al llarg del camí i que m'ajuda a valorar les diferents possibilitats a l'hora de decidir-me'n per alguna. Un cop acabada la valoració amb mi mateix, decideixo que demà sortiré a les set del matí per estalviar-me la pluja que han previst que caigui. L'etapa que faré no és gaire llarga, però haig de superar el coll de Port, situat uns vuit-cents metres més amunt, amb certes garanties.

Quan arribo a l'alberg vaig a l'habitació per endreçar les coses i deixar-les a punt, i després envolto l'edifici i entro al menjador. L'Àngels treu el cap per dir-me que de seguida podré sopar. Fabulós. Han canviat alguns mobles de posició, arrambant els sofàs i butaques per crear un espai

on poder descansar o llegir. Trobo que fa caliu. Apareix el Josep, que em vol explicar que ho han canviat per a les famílies amb menuts, que així tenen un espai més acotat on poder-se estar. Calculem les hores que hauré de menester demà per arribar a Tuixent i és optimista: fins al coll de Port, dues hores i mitja, i d'allà a Tuixent, una hora i vint. Per sopar, em menjo un bon plat de pasta i carn amb escalivada i patates al forn. Avui no he cremat gaire pels carrers de Sant Llorenç, però el menjar m'entra com si no hagués tastat res en dos dies. Em preparen l'esmorzar de demà, un entrepà de bull que també serà una part del meu dinar, i pago la meva estada. A les deu entro a l'habitació i torno a calcular l'horari de demà: decideixo posar el despertador a dos quarts de sis i, si puc, marxar a les sis, en lloc de les set com havia acordat amb mi mateix. I és que les converses amb un mateix són fàcils d'ajustar sense que hi hagi d'haver cap controvèrsia.

Dimarts 22 de maig

Efectivament, em llevo a dos quarts de sis i mentre vaig preparant la motxilla, també vaig fent mossegades a l'entrepà de bull negre que em va preparar ahir el Josep. Quan tinc la roba plegada dins la motxilla, el paraigua desat al seu lloc, els bastons a punt de menester, me la carrego a l'esquena i surto de l'habitació. Són les sis en punt. Quan surto a fora és negra nit i em passa pel davant un gat que és com una petita ànima fosca i nocturna que s'esmuny per un forat i desapareix. Deixo l'alberg i avanço pel camí d'accés, pel costat de la tanca on hi ha la piscina, i una merla salta d'una branca a l'altra d'un arbre. El cel està molt tapat, però a la vall hi ha boira i no sé si en això vull

veure absurdament un senyal d'estabilitat, però no m'hi encaparro i tiro avall per un camí, pel lateral del càmping. Tot està molt tranquil. Baixant cap al riu trobo dos cavalls blancs en un camp. Els dos cossos voluminosos ni es mouen i el seu pelatge tan clar destaca de l'entorn, de la foscor general. Penso que ahir sortia de Solsona encara més d'hora que avui, i que em sembla que ja fa dies, però era tot just ahir al matí. I avui torno a començar d'hora per atènyer el coll de Port abans que arribi la pluja. A partir d'ara les etapes tindran desnivells considerables. Si ahir entrava al Prepirineu, de valls profundes i carenes elevades, aviat arribaré a les portes del Pirineu. Però la fressa del riu m'abstreu d'aquests pensaments. Tot arribarà. De moment, avui em marco arribar al poble de Tuixent, situat al fons d'una vall entre el Cadí i les serres del Verd i del Port del Comte.

Trobo un indicador del GR-7 i desplego els bastons per avançar a bon ritme per una pista asfaltada, cenyida per arbres prims i alts, que segueix el Cardener aigües amunt. Sento cantar uns galls, diria que a l'altra banda del riu, i travesso el conjunt d'edificis de Cal Mosqueta, que ara és un allotjament rural d'estètica modernista on no veig cap senyal de vida. Un sender ben traçat m'eleva sobre la llera i com que tira amunt m'aturo a treure'm dues capes de roba: l'anorac i la jaqueta. Camino per dins d'un bosc de pi roig amb arç blanc, gavarreres i boix, sempre acompanyat de la fressa del riu, encaixonat uns metres per sota meu. Un pont em permet travessar el Cardener i l'observo com va de ple, d'ample a ample, no hi cap més aigua, una aigua grisa que deu ser gelada. A l'altra vora trobo la font de la Puda. Raja a

més no poder sota cobert, en un aixopluc, i fa pudor de sofre, com ha de ser. Continuo per una pista asfaltada, de cara a la capçalera de la vall i al coll, que veig davant meu, encara molt amunt. Per sobre del Verd alguns núvols ja estan pintats de groc pel sol que deu anar sortint però que encara no veig. Arribo a un grup de cases. Per la meva dreta arriba el torrent de la Pedra, que s'esmuny per sota el roc, el castell i el poble de la Pedra. I poc més enllà travesso el Mosoll, que baixa de la falda del Verd, després d'haver fregat els peus de Cal Manxó, Cal Jepet, Cal Canonge, la Maçana, l'Estret i Cal Dam. Pel pont de Pedra passo a l'altra vora del Cardener, que és el riu senyor de la vall, on aboquen les aigües tots els altres, i tiro amunt per un sender que m'alça per dins d'un bosc de pins roigs, però també roures i alzines. El primer sol del dia ha dissipat els núvols, però sé que quan els escalfi els donarà munició per créixer.

A la vora del camí hi ha una tirada d'avellaners i m'hi aturo a treure'm les malles que encara duia d'aquest matí. Ara em fan calor i a Tuixent, que és a 1.200 metres d'altitud, potser les necessitaré. Avanço a pas ferm, pel fons de la vall, alçat sobre el riu que baixa ple d'aigua. De ponent arriba un torrent. Al mapa hi diu: torrent del Voluntari i veig que més amunt d'on soc hi ha Cal Voluntari i la granja del Voluntari. M'estranya, aquest nom, i quan empetiteixo el mapa, apareixen nous topònims: rasa del Volentari, Cal Volentari. Però encara em crida més l'atenció una masia de poc més amunt: Cal Culrodó, que no cal cercar a cap recull d'etimologia per entendre de què va. Travesso el Cardener i pujo per sota uns roures grandiosos fins a les primers

cases del poble de la Coma, fet en un esperó aturonat sobre el riu. Pujo pel carrer del Roc fins a l'església parroquial de Sant Quirze i Santa Julita, situada en una plaça. Veig que hi ha un plafó amb informació del temple i comencen a caure gotes, però si em giro cap al coll de Port, el cel encara és ben blau. L'església es veu molt reformada, amb un arc d'entrada no gaire antic, però la ferramenta de la porta de fusta si que és l'original romànica, i m'ho confirma el plafó informatiu, que ho explica. Una de les cases de la placeta es ven, i per sobre la teulada veig les congestes que encara senyoregen pels vessants del Port del Comte. Tiro amunt pel carrer de l'Església. A la placeta de la Font hi ha el campanar, d'on han penjat un gran llaç groc.

Surto a la carretera del coll de Port i decideixo seguir-la una estona per avançar més ràpid, perquè van caient gotes i em convé guanyar temps. Deixo per sobre meu la piscina i el local de joventut del poble. Poc més enllà, el cementiri. La cara i la creu. Estic caminant a 1.000 metres d'alçada. Encara me'n falten més de sis-cents per al coll, però deixo la carretera, que m'ajudava a avançar, per anar a veure el grandiós cabal d'aigua transparent i freda, fonda i verdosa que baixa amb una forta remor de les fonts del Cardener. Ja no torno a l'asfalt, sinó que prenc un sender que segueix la ribereta de Cal Ramon aigües amunt, pel costat d'algunes masies bastides de manera esglaonada segons les feixes del terreny, entre prats i alguns camps d'herba on pasturen vaques. Per sota Cal Cristo trobo alguns senyals de pintura del GR que semblen recents, cosa que s'agraeix, però poc més amunt ja no en veig cap més i m'haig d'inventar el camí per pendents de gleves de prat. Per sota els camps de

Cal Cameta, deixo la rasa de Coll de Port, que s'encaixona, i vaig buscant la manera d'avançar pel pendent, que es va dreçant. La meva intuïció em porta per bones dreceres fins a la carretera, que travesso en tres graonades successives, on l'asfalt es recargola per guanyar alçada, i arribo a un llom planer ocupat per camps d'herba cenyits per marges de pedra seca. Sento cantar un gall i el belar d'algunes ovelles i aviat arribo a Ca l'Arreplegant, un antic edifici reformat modernament on decideixo fer una parada, aprofitant que hi ha una taula sota un gran arbre protector.

Només queden tres-cents metres de desnivell, que faig amb constància i determinació pel camí que segueix la rasa de Coll de Port, de vegades molt enclotat en aquesta torrentera estreta i fonda i d'altres travessant la carretera que no para de fer llaçades per guanyar alçada. A mesura que pujo, el paisatge es va tancant davant meu, es va concentrant, i avanço ja per un entorn més muntanyenc amb prats culminals que em condueixen novament a la part final de la carretera. Uns pocs metres més i em planto al coll de Port, a 1.665 metres d'altitud. Són tres quarts de nou. He trigat dues hores i tres quarts, un quart més del que em va dir el Josep. Al coll hi ha l'edifici del refugi, que està tancat per vacances. No hi ha ningú, cap vehicle, res. Només l'estàtua d'un isard fet de planxes de ferro rovellat que em mira altiu i estàtic.

Davant meu s'obre una vall profunda i sé que al fons hi ha Tuixent, el meu objectiu d'avui, on passaré la nit. Al nord, la vall que s'enfonsa queda tancada per la barrera colossal del Cadí, que encara té nombroses congestes de neu i un sostre de núvols molt grisos que ja és compacte i general.

Al costat del refugi prenc un camí que flanqueja el serrat de la Sella pel vessant nord, seguint la capçalera de diversos torrents que baixen cap a la vall. En un collet, deixo el camí i prenc un sender baixador que talla un parell de revolts tancats de pista i després ja entra cap al bosc sense parar de tirar avall. De tant en tant, veig el poble entre els arbres, molt enfonsat encara. Baixo relaxat sentint esquellots que venen de lluny, i també la piuladissa dels ocells, per aquest bosc de pi roig que ha estat castigat per les nevades. Molts arbres estan trencats i de vegades cal fer una giragonsa afegida per reprendre el sender uns metres més ensota. Canta una puput i el seu cant ressona per aquest vessant tan forestal. Un ocell no para de fer 'vitxi, vitxi, vitxi, vi!'. El corriol perd alçada cap al nord, seguint primer la traça del torrent de Boí, que tinc a l'esquerra, i després el de la Guardiola, per la serra de les Esmarrades que deu ser una manera de dir marrades, com dir estisores en lloc de tisores.

Cap als 1.300 metres surto del tapís d'aquest gran bosc i ja trobo els primers prats, que deuen correspondre a Tuixent. Les feixes de prat se succeeixen i els camins, que són herbats, em deixen les botes xopes. Els arbustos de fulla plana tenen moltes gotes d'aigua a les fulles. En fotografio un i penso que aquest matí deu haver plogut i que tal com s'està tapant no trigarà a tornar-hi. L'herba dels prats és d'un verd intensíssim i avanço en aquest entorn natural tan amable, amb el poble que ja és evident, davant meu, amb les cases de tons ocres que es distribueixen al llarg d'una petita carena fins al turó on treu el cap el campanar, amb el decorat de fons del turó de Santaló i el puig

Galliner. Vorejo camps i més camps d'aquest mosaic quadriculat que és la vall de Tuixent i travesso el riu de Mola, que fa una fressa alegre i vivificant. Guanyo metres pel costat d'una granja de vaques, que m'observen mentre faig una fotografia encarada cap al torrent de Vanseca i la masia del Carreu. La vall és una combinació de verds, camps i línies arbrades, amb algunes taques més fosques allà on hi ha ramats pasturant i deixant-hi excrements.

Arribo a les primeres cases del poble i tiro amunt pel carrer de la Riba fins a la plaça Major, on trobo la font de Neptú, que raja com sempre amb molta força a través de dos brocs metàl·lics amb aspecte zoomorf. Sempre que soc davant d'aquesta font en faig un bon glop. L'aigua és molt freda i em trasbalsa tota la boca. Són les deu en punt. He triat una hora i quart des del coll, cinc minuts menys del que em va dir el Josep. De seguida acabo de pujar fins a la plaça del Cadí. Està deserta, però veig que un noi m'observa des del primer pis de Cal Farragetes, que és on dormiré. Provo d'obrir la porta, però encara està tancada. Al costat hi ha el bar, tancat i barrat. A l'altra banda de la placeta hi ha l'altre bar, als baixos de l'alberg de Cal Cortina, però tampoc no hi veig ningú. Quan vaig per instal·lar-me en un pedrís, veig que hi ha una noia prop del Museu de les Trementinaires, amb una motxilla a l'esquena, i me n'hi vaig. Potser hi trobaré la Lina, que treballa al museu. Empenyo la porta i s'obre. Veig la Lina darrere el taulell, parlant amb algú per telèfon, i de seguida que em veu em saluda amb la mà. Hi ha dues noies més, la de la motxilla que he vist i una altra, i quan la Lina acaba de

parlar per telèfon em diu: 'hola, ets del Penedès... Raventós?'. Caram, quina memòria!

M'explica que d'aquí a una estona aniran a fer un treball de camp al riu amb nens i nenes d'una escola. Una de les dues noies, que si ho entenc bé són tècniques del Parc Natural, em diu que em mullaré, perquè em veu carregat amb la motxilla i es pensa que ara surto. Jo li explico que per avui ja he acabat, que fa pocs minuts que he arribat al poble, que hi dormiré i que potser he estat molt previngut sortint tan d'hora de Sant Llorenç, perquè ara hi ha ullades de sol, però que cap al Cadí hi ha uns núvols molt negres. La tècnica m'assegura que he fet bé, i que potser elles amb la canalla sí que hauran de córrer a posar-se els impermeables, però que l'aventura ja és això. I tant! Les deixo al Museu, que estan preparant material i hi faig nosa, i me'n torno al meu pedrís, al costat d'una font del 1858 que raja fort a l'interior d'un abeurador, on m'assec amb les cames creuades a menjar-me el tros d'entrepà de bull negre que em queda, mentre vaig observant la plaça, encara deserta, i el paisatge de vessants muntanyosos i núvols blancs que baixen a envair les carenes.

De sobte, el silenci i la quietud queden trencats per l'aparició d'un autocar. El poble cobra vida i la plaça s'omple de nens i nenes cridaners que només saltar del vehicle envaeixen l'espai de gronxadors que hi ha davant de l'alberg. Jo vaig fent mossegades a l'entrepà i escric assegut en el pedrís, amb les poques ullades de sol que permeten els núvols cada vegada més foscos que ja dominen gairebé tot l'espai del cel. Veig que el conductor busca algun bar, però encara estan tots tancats. Mentre

penso això, veig que obren la porta del bar de Cal Farragetes i l'aviso. M'explica que ahir ja va venir, amb un altre grup de criatures, i que al bar de l'alberg ja hi deia 'Tancat per descans del personal'. Jo li dic que aquí descansen molt i em dirigeixo al bar que ja han obert, però una noia que escombra em diu que acaba d'engegar la màquina dels cafès, que estaven sense llum i que ben bé n'hi haurà per mitja hora. D'acord, però si no et fa res, puc deixar-te la motxilla al bar? 'I tant, allà mateix.' Me'n vaig a fer un tomb pel poble. El sol encara va traient el cap i m'escalfa les espatlles. Baixo cap a la plaça Major i em fixo en una mena de punxes obertes que rematen el punt de confluència dels dos vessants d'algunes teulades per la part de la façana. Són espantabruixes. He llegit en un plafó que en aquesta plaça, on hi havia hagut una església, hi ha uns caps de biga amb formes humanes. Hi he estat molts cops, i no m'hi he fixat mai, però és cert. Gairebé a tocar del carrer Pla hi ha una balconada que se sosté amb set columnes, cinc de les quals tenen rostres humans.

D'aquí mateix surt el GR 7 que hauré de prendre demà per sortir del poble. Coincideix amb el GR 150, que és el camí dels Bons Homes, i que es troben a Tuixent per anar plegats fins a la Seu d'Urgell. Els senyals baixen pel carrer de Santaló, per sota uns balcons de fusta molt rústecs, i faig la fotografia mental d'aquest racó que demà travessaré per marxar cap a la capital de l'Alt Urgell. Entro al carrer Pla, que no és gaire pla, però deu ser dels que més, i trobo la menuda caseta blanca de Cal Prixaló, en una raconada. Per accedir a la porta cal baixar tres graons. Hi ha un roser plantat amb cura. Al costat hi ha l'estable, amb el número

20. Totes dues portes amb panys antics. Sota el terrat d'una casa propera hi ha una bota de vi. I en un revolt, una casa s'aixeca sobre mateix d'una penya de roca. Darrere hi ha l'església, que toca les onze campanades. I m'entretinc anotant noms de cases: Ca la Florentina, Ca la Manuela o Ca la Petra, totes amb nom de dona, llevat de Cal Tempestat, que ho diu tot. Pujo fins a l'església de Sant Esteve, que guarda una marededéu romànica. No he aconseguit veure-la mai, aquesta imatge. Sempre he trobat l'església tancada. Fins i tot en un cap d'any llunyà, passat a Tuixent, en què vam pujar fins aquí mateix a fer el traspàs al so de les campanes, pelats de fred però contents de l'experiència. Ara em miro el campanar altiu, la porta del temple, i no hi ha ningú. Penso si no està sempre tancat perquè ningú s'emporti la marededéu i la tanqui en un museu.

Tiro cap a l'altra banda del poble, que s'estén cap al nord i cap a llevant: Ca l'Isidret, amb una carlina a la porta, Ca l'Andreu, Ca la Rosa, Cal Cunill, Ca la Llum, Cal Bernadet i Cal Dimoni. Trobo un altre rètol del GR 7: a la Seu d'Urgell, 25,7 km, així de precís! Hi ha camps plens de pixallits i en cullo un per bufar-lo i escampar les llavors per l'aire, el que de petits en dèiem angelets. Arran de l'escola, giro pel carrer de la Coma i me'n torno cap a la plaça del Cadí. Trec el cap al bar de Cal Farragetes i pregunto a la Sandra si la màquina de cafè ja s'ha escalfat. Es veu que sí. Mentre em prenc el cafè amb llet que m'ha preparat, m'explica que només fa una setmana que porten el bar, ella i l'altra Sandra, la seva companya. Sempre han voltat molt per buscar-se la vida. Han estat a la Garrotxa i per França, on han collit raïms o han viscut en alguna granja treballant en

la collita d'alls, pèsols o faves. Em diu que volien obrir algun negoci a Barcelona, però una amiga els va parlar de Tuixent i s'hi van llençar. No n'havien sentit ni a parlar, i avui són aquí, des de fa una setmana, portant el bar de Cal Farragetes i l'única botiga del poble, que és al costat. La Sandra més parladora és de Badalona i jo els explico tot el que sé de Tuixent. Els parlo de la Lina, que té a càrrec seu el Museu de les Trementinaires; de la Sofia, l'última trementinaire de la vall, que apareix en un parell de fotos que hi ha al bar, i els dic que el dia que puguin han d'anar a Ossera, on viuen uns quants artistes i elaboradors de productes naturals. I em sorprenc a mi mateix explicant coses del país a dues nouvingudes, en aquest poble que conec, però que no m'imaginava mai haver de mostrar a dues persones que han decidit plantar-hi les arrels.

La Sandra parladora m'explica que per Setmana Santa va estar treballant al refugi Pere Carné, de la Molina -ella em diu Cardé-, que també fa cuina, tot i que és dissenyadora gràfica, i que fa uns quants anys es va presentar al concurs de cartells de la Festa Major de Vilanova i va quedar tercera. De sobte peta un tro i al cap de dos minuts comença a ploure a bots i barrals. La cortina d'aigua és molt espessa i tots tres ens sentim afortunats de veure l'espectacle arrecerats a l'interior del bar, que ha fet de refugi improvisat. Però jo penso en els nens, que deuen ser a baix al riu i es deuen estar mullant. Les Sandres em diuen que estan una mica espantades, i no pas per la pluja i les tempestes que fa per aquí dalt, sinó per la Festa de les Trementinaires, que és el cap de setmana que ve. Tothom

els diu que ve molta gent de fora i que ja cal que agafin reforços si no volen patir.

De sobte, entren quatre homes que van xops. Un diu: 's'ha fotut a ploure però no ho podíem deixar, vèiem la cortina d'aigua com venia!'. Es prenen una cervesa cadascun, mentre tots plegats ens situem vora la porta per anar mirant com evoluciona la tempesta a l'exterior. La Sandra parladora, que se'n va cap a la cuina, em diu que farà macarrons i em pregunta si en voldré. Jo no tenia previst dinar, però li dic que sí de seguida. Aquesta cuinera i dissenyadora gràfica deu fer uns macarrons molt ben dissenyats. Com que encara no tinc l'habitació on dormiré, pujo a Cal Farragetes, però no hi ha ningú. M'estic una estona assegut en una taula, en el que havia estat el bar, que recordo de fa anys, al primer pis, amb el finestral encarat a la plaça on continua plovent fort. En un pany de paret, que és on hi havia un llarg banc per seure, hi ha petits quadres d'herbes remeieres que llavors ja hi eren. En un racó, un piano. I encara hi ha la barra del bar amb algunes taules on es deu esmorzar. Sento que algú puja les escales i apareix la Irene, filla d'aquesta casa d'hostalers, que ha anat a fer un tomb i s'ha mullat. La dona agafa un feix de claus i em demana que la segueixi. Travessem unes sales d'estar i sortim al pati, baixem unes escales i girem ràpidament sota un cobert per no mullar-nos. Al capdavall d'un curt passadís hi ha la meva habitació, amb un llit de matrimoni i dos llits individuals. Ideal per a una família de quatre. La Irene m'explica que la seva filla està casada a Vilafranca, que no hi havien estat mai però que ara hi baixen de tant en tant, que tenen un net que va a l'escola

Montagut, i després afegeix que si puc dormir en un dels dos llits individuals, li estalviaré feina. Ja hi pots comptar, Irene.

Em descarrego la motxilla i en trec tot el necessari per dutxar-me i canviar-me de roba. Després estic una estona escrivint vora una finestra mentre vaig sentint com l'aigua espetega en unes lloses de pedra. Quan vull tornar al bar, no sé ben bé per on haig de passar, aquesta casa és un laberint, i opto per travessar el pati d'una revolada, per no mullar-me gaire, sortir al carrer i tombar el xamfrà amb una corredissa per entrar de nou al bar. Quan em veu entrar, la Sandra ja riu, i em descobreix una porta que comunica el pati amb el bar, però abans cal passar per una sala i tot això que jo no he gosat fer. M'assec en una de les taules per esperar els macarrons i entren uns homes que n'esperen uns altres per jugar. Tots ens esperem. S'han assegut a la meva taula, que és allargada, i no sé si els faig nosa, però ells parlen com si jo no hi fos. N'hi ha un que xerra pels descosits i quan ho fa es menja la meitat de lletres i de paraules. Tota l'estona parla de bolets, de murgues, carreretes i moixerons, que aquesta primavera se n'han fet molts i aquest home no deu haver parat d'anar-ne a buscar i per això li agrada repetir una i altra vegada que n'ha fet molts quilos. Encara que es mengi les paraules, els altres ja el deuen entendre, hi estan avesats, però a mi em costa, tot i que a mesura que el sento se'm fa més familiar aquest parlar tan apressat i garbellat. Un altre home és més pausat i fa intervencions molt ben pronunciades i de tall més intel·lectual. El tercer home no diu mai res. Arriba la Irene amb una amiga i s'asseuen a la taula. Ja som

multitud, mentre jo vaig enforquillant els macarrons de la Sandra que ja han arribat i que trobo tan bons.

El tema de conversa és l'apagada elèctrica d'aquest matí, la que no ha permès engegar les cafeteres quan tocava. El Ramon de Ca la Polla, que és així com es diu el qui es menja les lletres i les paraules, quan vol dir carreretes diu carretes, i quan vol dir múrgoles diu murgues, però després veuré que també diuen murgues més al nord, però ell retalla, i així amb tot, que tothom ja l'entén. Em sap greu deixar aquesta conversa que deurà tenir molt de suc, però me'n vaig cap a l'habitació a estirar-me, que m'he llevat molt d'hora i amb la panxa plena ja peso figues. M'estiro al llit i m'hi endormisco una estona. Després, amb l'ajuda d'un assecador de cabells, miro d'eixugar els mitjons que he rentat i que amb la humitat general encara estan ben humits. Quan torno a sortir a fora, encara plovisca. Hi ha núvols grisos que tapen la majoria de muntanyes, excepte un petit fragment del Cadí, on es veuen bé algunes congestes de neu molt blanques. Entro al bar i demano una infusió Muntanyenca, d'herbes de la Suzette, d'Ossera. La Irene està parlant amb una altra dona que sembla estar al cas de l'organització de la Fira de les Trementinaires. Mentre discuteixen, les Sandres se les escolten atentament i una altra dona que acaba d'entrar i que té molta experiència darrere les barres s'ofereix per si necessiten un reforç al bar el cap de setmana, que estarà ple, que ve molta gent. I les Sandres no saben quina cara han de fer.

Encara plou i no sembla que hagi de parar en tot el que queda de tarda. Ja no és una pluja forta, sinó calmada, però seguida. Les Sandres miren de trobar uns altaveus per

connectar-hi un aparell de música una mica antic que no sé d'on han tret. En alguna banda sembla que hi hagi d'haver un altaveu, o almenys això és el que els han dit, però no apareix. Les ajudo enfilant-me a la barra per cercar l'extrem d'un cable elèctric que mor sobre una de les bigues del sostre. No hi ha cap instal·lació a punt per connectar cap altaveu, però els cargolo el fil perquè no pengi sobre el cap dels clients i després m'assec en una taula rodona per escriure alguns textos i mirar-me el mapa de demà. Al cap d'una estona torna a entrar el Ramon de Ca la Polla i s'asseu amb els habituals a la taula d'abans. I, com abans, no para de parlar de bolets, de tants que n'ha trobat, de les carretes, les murgues i els moixerons. Un amic li diu 'deixa'n pels altres!, que els bolets, si els veus, ja no creixen més!' El Josep de Cal Farragetes li recrimina 'd'ara fins al setembre no podem parlar només de bolets!' I la Irene em diu que quan vulgui puc pujar a sopar.

Pujo cap al pis de dalt i la Irene em fa seure en una de les taules, que ja té uns plats amb llesques i embotits i una amanida. Després em serveix una sopa que m'ha fet 'perquè amb aquest dia et deurà venir de gust', i no sap com l'hi agraeixo. Després, un plat de llom amb patates. Mentre sopo, la Irene es pren una infusió asseguda en una de les taules i em va oferint conversa. No sé si ja ha sopat o si ho farà més tard amb el Josep. M'explica que és filla, neta i besneta d'hostalers. Es nota que n'està molt orgullosa. M'assegura que Cal Farragetes ja surt en un llibre, i conec el volum de què em parla: *Del Tibidabo a Andorra a peu*, en què s'explica com dos excursionistes sabadellencs fan estada a l'hostal l'any 1927. A casa en tinc un facsímil,

d'aquest llibre, i quan hi seré buscaré el fragment, que diu així: '*Al toc d'oració del migdia arribàvem al poble de Tuixent, on, a l'hostal d'En Ferretgetes, net i confortable, teníem ja el dinar a punt com si estessin amatents a la nostra arribada. Aquí tinguérem la satisfacció de parlar amb l'avi de la casa, qui havia servit de guia, en mantes ocasions, als honorables excursionistes N'Artur Osona i En Cèsar August Torras. També férem coneixença amb l'avi Carreu, home de 85 anys, i que fa més de mig segle que porta els galons de cap del sometent.*" L'avi Carreu. Em ve al cap que just abans d'entrar al poble he fet una fotografia cap a la masia del Carreu, en un extrem de la vall. Com que ja m'he acabat el llom, la Irene s'aixeca per portar-me un iogurt amb dues melmelades. No sé si em podré alçar de la cadira. Quan acabo de sopar allarguem una mica més la conversa i puja una de les Sandres a dir que ja han tancat el bar i que es retiren. Ens acomiadem i jo baixo cap a l'habitació. Quan surto al pati, fa molta fresca i humitat, però ja no plou. Omplo els pulmons d'aquest aire net i tallant i m'entaforo a la meva habitació, al meu càlid refugi.

Dimecres 23 de maig

Em llevo a les vuit en punt i trec el cap per la finestra. Fa un matí esplèndid. Em rento, preparo la motxilla i al cap de mitja hora pujo a dalt a esmorzar. La Irene ja hi és i la taula ja està ben parada. Com ahir, la mestressa de Cal Farragetes s'asseu en una taula veïna per beure's un cafè amb llet mentre anem parlant. M'explica que a l'escola el proper curs passaran de tenir tretze a disset nens, una notícia molt bona per al poble. Però també em diu que algunes de les famílies noves que venen a viure a Tuixent

no s'impliquen en res, que en un poble així, és important que la gent s'arremangui, i ho entenc, però també hi ha les que sí, com una andorrana que l'1 d'Octubre va deixar casa seva per tenir-hi l'urna. Acabem parlant de la Festa Major de Vilafranca, que ja ha vist algun cop, i de la platja de Vilanova on va la seva filla amb el net. M'hi estaria hores, parlant amb la Irene Viliella Cortina, la Irene de Cal Farragetes, aquesta dona que ja havia vist altres vegades, sempre de refiló, anant amunt i avall, que té encara molta energia i que quan li pago l'estada m'ofereix un punt de llibre dels que fa el seu marit. En una cara, hi apareix l'escut i la informació de la 'Casa de Poble Cal Farragetes. Irene i Josep' i el text: 'Gràcies per la vostra estada', i a l'altra, tres menudes fulles de blada de tons ocres. I llavors apareix el Josep, que em saluda però s'esmuny cap al menjador sense gaires ganes de donar conversa.

Baixo cap al bar per saludar les Sandres i acomiadar-me'n i surto de Cal Farragetes a les nou i vint del matí. A la plaça Major, on raja la font, omplo la cantimplora i tiro avall pel carrer de Santaló, sota els balcons de fusta d'ahir, seguint la rampa baixadora on trobo Cal Serni, Ca l'Ango i Cal Celestino. Aquí, les cases amb nom d'home. El carreró només enllaça amb el perímetre del poble i no sé per on marxar-ne. Finalment prenc un sender molt dret que tira avall directament per un pendent d'herba i salto al camí del Molí que em fa travessar el riu de Mola i que continua seguint la vall per la plana de Vanseca i els camps d'herba molt verda que estan cenyits pels boscos que baixen del Port del Comte. A prop hi ha la confluència dels rius de Josa i de Mola, i en aquest aplec d'aigües és on es forma el riu de

Lavansa –o de la Vansa, segons el mapa- que anirà recollint encara més cabal de totes les torrenteres i rieretes que baixen del vessant sud del Cadí i del Montsec de Tost, i del vessant nord del Port del Comte, fins arribar al Segre, aigües amunt d'Organyà, després d'haver passat per Montargull i Sorribes de la Vansa i, en un recorregut remot, pel congost de sota les Aixerques i la roca dels Morruts, entre les planes de Montan de Tost i les carenes al nord d'Alinyà, amb l'indret de Forn i Caferna i la masia de Can Joanruc. Els topònims que llegeixo al mapa em ressonen per dintre el cap com timbals antics dels ancestres.

Vaig deixant el poble enrere, dalt del seu turó, preparat per a la Festa de les Trementinaires d'aquí a tres dies, i en aquest entorn tan amable de primera hora del matí penso en els meus avis pagesos, tant per part del pare com de la mare, i de les meves vivències d'infant i de jove en aquell entorn pagès i casolà que ara em sembla tan llunyà. Potser per aquest deix pagès m'agrada caminar pel país i parlar amb la gent de la terra, que també sento tan meva, encara que per a ells pugui ser un estrany. I em sorprenc a mi mateix pensant tot això i emocionant-me en aquests camins de paisatges tancats de l'Alt Urgell tan diferents dels camins i paisatges del Penedès, de vinyes ondulades i horitzons oberts.

Hi ha preciosos pins roigs, de soca rogenca, i prop del riu, arços i pollancres, verdíssims i altius. De tant en tant, vora el camí, hi ha algun cirerer i també hi veig prímules. El camí travessa una tartera, que s'abat cap al riu, i entra a l'estret de la Farga. El riu de Lavansa queda encaixonat a la dreta i fa molta fressa. L'aigua deu saltar pels desnivells de

la llera, però no ho veig. El terra està tan prenyat d'aigua que en surt per tot arreu i en el camí trobo tolls que haig d'evitar per no mullar-me les botes. Entre la pineda de rojalet hi ha alguns roures, la verdor dels boixos i la pinzellada blanca d'uns arbustos florits. En la meva felicitat matinal apareixen passatges de Canço d'Amor i de Guerra, que cantussejo ara que no em sent ningú. Em recorda estones felices al Pirineu amb els amics i el gairebé tenor Àngel Julià, que desplegava els seus cants al vent al mig d'alguna vall pirinenca, mentre nosaltres l'escoltàvem admirats, asseguts a l'herba o repenjats en un roc.

Les fondalades que baixen de l'esquerra estan guarnides amb les clàssiques tiges espesses dels avellaners. En petits espais oberts, hi ha gavarreres sense fruitar. I quan el bosc és qui domina l'espai, trobo magnífics pans de molsa que cobreixen tot el terra i pengen per sobre el marge. Ara que la vall es torna a eixamplar, sento esquelles que deuen provenir de l'altra banda del riu, on neixen els camps herbats de Cal Ramonillo, Cal Peregada o Cal Patraco. Jo avanço per dins l'obaga de la Costa del Vilar, un compacte bosc de pins roigs molt alts, amb sotabosc de boix molt espès i alguns cirerers plens de fulles molt tendres i verdes. Ja veig lluny i alçat el poble de Fórnols, en un vessant desposseït de boscos, per on em tocarà passar d'aquí una estona, i de sobte sento algú que talla fusta amb una motoserra. M'acosto al soroll, que cada vegada és més intens, vigilant que no em caigui un arbre a sobre. Aviat veig dos operaris dintre el bosc, amb unes granotes de color carbassa, que semblen tallar els arbustos del sotabosc. Uns metres més enllà trobo dues persones més:

un altre operari molt ben protegit, amb ulleres i guants, que va tallant les branques de les soques dels pins roigs que han abatut, i un boscater del país, mig descamisat, sense cap mena de protecció, fent la mateixa feina que l'anterior. Els saludo i poc més enllà trobo un cinquè operari amb una màquina de trinxar branques que fa un soroll infernal. Vora el camí vaig trobant troncs repelats i ben disposats per carregar en algun camió.

Deixo a l'esquerra una pista que s'enfila fins al peu del prat de l'Arp, travesso el torrent de l'Obac i el camí gira cap al nord per travessar el riu de la Vansa vora un càmping i saltar a la carretereta de Sorribes, davant mateix del molí de Fórnols, que ara és un restaurant i casa rural. Els senyals de GR em duen darrere la casa per travessar el menut torrent de Cal Sanç, que baixa del coll Jovell i passa per aquesta casa situada sota el serrat de l'Oratori. Pujo per un camí ample i aviat per un antic camí de bast que ajuda a guanyar alçada i que em situa en una carena solcada per dos fondals a banda i banda. Davant meu, al fil de la carena, força més amunt, es veuen sobresortir les restes d'una torre de vigilància, però quan m'hi acosto comprovo que es tracta d'un esperó de roca conglomerada que m'enganyava. La carena és ben pelada i el sol hi espetega de valent, però l'aire és fresc. Veig Fórnols, alçat, a l'esquerra, i el poble de Cornellana, també alçat, però a mà dreta, més lluny. Per sota Fórnols hi ha alguns prats amb vaques que es distribueixen per colors: a la part alta són brunes i rogenques, i més avall són blanques.

Mentre guanyo alçada pel sender de la Serra, penso que quan un camina sol o viatja durant tants dies, recupera una

mica de la seva personalitat sense haver de menester aquell espai social tan concret on s'acostuma a bellugar. I que totes aquestes reflexions que encara no havia fet potser marquen l'acostament del final del viatge o potser són el fruit de tants dies fora del meu nucli habitual. Passat el paratge de les Escardoneres i el de l'Escarnida, a l'altra banda d'un fondal, supero les Costes i faig un flanqueig per uns bancals d'herba on hi ha coixins grocs i punxants de bàlec. Aviat salto a un carrer de Fórnols, pujo unes escales, passo per un portal i em planto davant l'església de Sant Climent. La placeta és tan menuda, que em costa fer una foto de la façana. L'església és del segle XIII, però molt transformada. Segons un plafó que hi trobo, durant la primera guerra carlina una tropa de liberals s'hi van refugiar i els carlins hi van calar foc. Els soldats liberals no en van sortir vius, però l'esglesiola va quedar cremada. A prop del portal hi ha un arbre ple de flors on treballen centenars d'abelles que fan molta remor. Un edifici proper conserva un cartellet de les antigues Escoles Nacionals. Pujo pel carrer del Castell i hi trobo Ca l'Espardenyer, Cal Tubau i l'era de Cal Gascó. Poc més enllà de Cal Casadet, sota mateix de Cal Pal, hi ha un safareig cobert. Al costat hi ha una font amb la inscripció: 'Añ 1857'. En faig uns quants glops, que el sol no perdona, i a prop retrobo els senyals del GR que s'allunyen del poble per la vora d'un camp d'herba. Doncs enllà, amb la certesa que ara ja no trobaré cap més poble fins que no arribi a la Seu!

Algú ha segat fa poc l'herba d'aquest camí, que avança entre uns marges de pedra. L'herba és escampada al terra i s'hi camina tou. A més, desprèn una olor àcida i vegetal que

m'acompanya un bon tros. Trobo un indicador que marca 18,8 km fins a la Seu i poc més enllà travesso el torrent de Carrera, que fa un salt d'aigua refrescant on posaria els peus ara mateix, però enfilo un antic camí de bast, amb marges de pedres grosses i bastes, que sempre circula uns metres alçat sobre els prats d'herba i es va acostant a la base de la roca de l'Helena, que és un cimet escarpat per on puja el bosc. Aquest camí deu ser molt antic, els marges, l'itinerari que segueix, sempre sense envair cap esplanada d'herba, ben arrambat al perímetre de tot allò aprofitable. El traçat, que és generalment orientat cap a l'oest i amb alguns trams empedrats, gira cap al sud per superar les últimes rampes per sobre els 1.300 metres fins al serrat dels Artigons, on comença una mena d'altiplà amb més camps d'herba. Faig una parada tècnica prop d'una grossa pedra cantonera de marge i miro d'imaginar-me qui la va col·locar aquí, deu fer dos o tres-cents anys, potser més i tot, i com, amb molta traça, deurien crear el desnivell esglaonat que hi ha entre un camp i l'altre.

Des d'aquí es veu la part cimera del Port del Comte, a l'altra banda del tall profund de la Vansa, amb una bona estesa de neu a tota la carena nord. Veig Ossera, una menuda taca instal·lada en un pla sobre la seva cresta de roca que baixa cap a la vall. Feta l'aturada, em carrego la motxilla i avanço entre camps molt verds, per la capçalera del clot del Marge. Aviat travesso la carretereta de Fórnols a Adraén i continuo guanyant alçada per l'antic camí, que ha quedat tallat per la carretera. Continuen havent-hi trams empedrats i sovint obro i tanco filferrats perquè les vaques d'una partida no saltin a l'altra. Si miro enrere, cap a la

cruïlla de valls envoltada de muntanyes, encara veig Tuixent, en un punt assolellat i ara remot.

La carena que baixa de la serra del Buixeder, al nord, fa un petit collet on canvio de vessant. Ara ja no veuré Tuixent ni Ossera, però entro en una raconada boscosa on es fa el silenci i només sento la suau piuladissa dels ocells i una merla que fa el seu cant melòdic. Hi ha molts pins afectats per l'eruga de la processionària, però la majoria tornen a treure agulles verdes. Aviat salto a la carretera d'Adraén i la segueixo uns minuts fins al coll de Bancs, a gairebé 1.400 metres d'alçada, on han instal·lat una àrea de pícnic amb taules i una font amb no gaires ombres, però el panorama cap a la Vansa és esplèndid. Un indicador m'informa que tinc la Seu a 15,5 km, a 4 hores i 25 minuts, i ara són les dotze del migdia. Si no tinc cap contratemps, puc arribar a la Seu a una hora prou bona de la tarda. Ara sí que deixo la vall de la Vansa enrere, ja no la veuré més, i experimento una gran novetat: la baixada. Una baixada que m'enfonsa cap a la vall del riu de Bona, un curs d'aigua molt amagat que neix sota el cap de la Fesa, al sector oriental del Cadí, i que després d'un viatge molt interior tributa al riu de la Vansa. Perdo alçada per un camí ample que discorre per l'interior d'un bosc obac de pi roig i que es dirigeix a un enforcall de valls interiors que es concentren en un punt més baix. Aviat començo a sentir la fressa de l'aigua al fons de la vall, amb una línia de pollancres verticals que la ressegueixen. Als espais més oberts hi ha arços, moixeres i gavarreres. Dins el bosc sorprenc un cabirol que menja fulles. Ens mirem durant un instant, parats, i lentament

se'n va bosc endins, sense córrer, sense escarafalls. Som dos solitaris que s'han trobat i que no rivalitzen.

El camí fa uns revolts baixadors i marxa en diagonal en una direcció que no em convé. El deixo per un sender que em baixa cap al fons mateix de la vall. Prop del riu el terreny és planer i l'espai és més obert, no tan forestal. Hi trobo arbres florits que han deixat una bona estesa de pètals blancs a terra, sobre l'herba. El corriol em dirigeix cap al riu de Bona i el travesso per un pont precari fet de troncs i palets de fusta. El riuet sembla que circuli per dins del bosc, perquè la llera no és gaire ampla i l'aigua clara i freda s'esmuny per entre els arbres, com si fos un cabal sobrevingut. El que és clar és que em trobo en un punt remot entre el Montsec de Tost i els últims contraforts del Cadí. A l'altra llera, el sender s'enfila de valent. S'ha acabat la baixada i ara toca remuntar de nou pel vessant del marge dret del riu fins al prat del Cortalet. Al mig del prat tan verd i intens hi ha una antiga borda. És la primera que veig, un senyal que m'acosto a terres pirinenques.

Avanço per l'antic camí Ral de la Seu, que ara és un caminet amable que travessa boscos i solanes a parts iguals però que no para de pujar, i de seguida assoleixo els 1.300 metres. Arrecerades sota el tossal Rater, veig les cases d'Adraén. Jo avanço per sobre el torrent de Robadell. Quan travesso un bosc, surt disparat un gaig que acabo de sorprendre vora el camí. Sota la protecció dels arbres, paro a fer un glop d'aigua i sento cantar una puput. Després, un ocell que fa: ta-ta-tí, ta-ta-tí, ta-ta-tí, com una menuda corneta. Surto del bosc i avanço per una solana de pins i

roures, amb sotabosc de boix. Més amunt, per una obaga de pi roig. I així, anar combinant.

Sota el roc de l'Àliga, el camí fa una giragonsa per adaptar-se a una petita torrentada boscosa que baixa de ponent. Just quan l'estic travessant, m'arriba el gruny d'alguna bèstia que no sé identificar, com un crit estripat de desesperació d'algun animal que deu ser una mica gros. El so ha vingut d'allà dalt, segur. De no gaire lluny. No havia sentit mai res semblant i decideixo no aturar-me. Continuo pel camí, que ara surt del bosc i avança per una rampa pujadora a plena solana, pel costat d'uns prats, a la ratlla dels 1.400 metres d'altitud. Rumio què faria ara si sentís la bèstia que es va acostant i veiés un animal pelut que ve trotant cap a mi, però miro de no pensar-hi, perquè ja no l'he sentit més i si fos el cas ja m'espavilaria perquè no m'atrapés. Continuo veient les cases d'Adraén, a l'altra banda de la vall, amb ramats de vaques que hi pasturen, i el cap de la Fesa, que s'aixeca mil metres per damunt seu. Passat un altre bosc, deixo a prop la casa de Coll de Creus. El camí que hi va és de terra vermellosa que contrasta vivament amb l'herba verdíssima dels prats que hi ha al costat mateix. En un d'aquests prats, gairebé a la capçalera del torrent, hi ha una euga tacada de blanc i marró amb el seu poltre que no se'n separa i que entafora el cap sota la panxa de la mare per alimentar-se.

Aviat assoleixo el coll de Creus, situat a 1.437 metres d'alçada, un punt de geologia interessant i curiosa, amb antics dipòsits argilosos de minerals de ferro que s'han oxidat i que hi han deixat formes erosionades de color de xocolata i petites crestes llargues i primes de gresos que

ratllen i solquen les panxes arrodonides i terroses que dominen el paisatge. Cap al nord veig per primer cop la llarga línia de muntanyes nevades del Pallars, Andorra i la Cerdanya. Entre on soc i la Seu hi ha encara un laberint de carenes, barrancs i muntanyes. M'assec sobre una de les crestetes minerals i em trec les botes. Vull notar el tacte de la sorra vermellosa sota els peus. Poc més amunt, al fil de la carena, hi ha una roca enorme en equilibri precari. Si ha de baixar, que s'esperi a un altre moment!

Faig un glop d'aigua i em menjo una barreta de cereals, i mentrestant observo els detalls d'aquesta curiositat geològica que és aquest coll de muntanya tan bonic. Mirant el mapa, veig que si tirés cap a llevant, sense deixar mai les carenes successives, arribaria sota el cap de la Fesa, i que pel camí trobaria més colls i de noms curiosos: coll de l'Endurant, coll de Laguén, coll de Llangostó, collada de la Mà o –aquest ja més normal- coll de Pradell. Al cap d'una estona, em calço, em carrego la motxilla i continuo, novament avall, per un sender que aprofita generalment la part baixa de les protuberàncies rogenques de sediments sorrencs i aviat fa alguna giragonsa per sobre el barranc dels Fangassos que baixa cap al nord per trobar-se, més avall, amb el torrent del Bufot que no deixa la direcció nord ni quan canvia de nom per dir-se torrent de la Bastida i fins que vessa al Segre, davant mateix de la Seu.

En un punt determinat cal fer un flanqueig una mica delicat per sobre el barranc, en un pendent llis, sorrenc i pronunciat que cal travessar en diagonal vigilant de no relliscar avall per la sorra, però després el corriol és més franc i em situa en un indret més planer on la baixada és

molt simpàtica i on és divertit trobar el traçat del caminet entre petits turons vermells i menuts rierols. Com si fossin peraltes, em deixo anar pel pendent i vaig remuntant els turonets per anar frenant. El corriol voreja el turó de les Forques i continua baixant vora una vall profunda i boscosa que tinc a l'esquerra, a la capçalera del torrent de Sagàs. Continuo cap al nord per aquest camí tan entretingut, amb alguns passos abruptes, entre panxes vermelles, menuts rierols i crestes minerals. Avanço proper a una carena allargassada cap al nord, entre les conques del riu de Casanoves i el torrent de la Bastida, i mentre vaig caminant penso en com resoldré el pas cap al Pallars sense tenir problemes amb la neu, que aquest any ha aguantat més del que és habitual. Si em giro, veig la cara nord del cap de la Fesa, ple de neu, i em puc imaginar com estarà el vessant nord del pic de la Màniga, cent metres més alt, que és una de les opcions que tinc per saltar a la Vallferrera. L'altra opció és, des de la Seu, cap a Sant Joan de l'Erm i saltar cap a Llavorsí. Ara encara no sé que trobaré una tercera opció situada just al mig de les dues anteriors, sense necessitat de superar els dos mil metres d'altitud.

Sempre vaig en direcció nord, evitant per llevant o per ponent els turons que sobresurten de la carena. El terreny és bastant pelat, amb alzines i pins atacats per la processionària, alguns amb brots espessos de vesc arrapats a les branques. Aquí, la terra per on va el camí ja no és vermellosa, el material ha canviat i ara pren un to groguenc, com de sofre. A llevant apareixen els prats verdíssims de la Plana i el bonic mosaic de teulades de la

casa, el paller, les quadres i les corts de Ca l'Antona, situada entre el meu carener i el fons de la vall per on passa encaixonat el barranc de la Bastida. Avanço per la carena, a la ratlla dels 1.200 metres, i apareix cap a llevant la cara nord de la serra del Cadí, grandiosa, solcada de canals plenes de neu. El terreny es torna més planer i ho han aprofitat per fer-hi camps d'herba tancats amb marges de pedra. Per la dreta arriba el camí de Ca l'Antona i trobo un indicador: cap a Tuixent, d'on vinc, 18,80 km, i cap a la Seu, on vaig, 7 km.

A partir d'aquest punt, avanço per una llarga carena de prats, bàlecs, algunes alzines i roures i molts poms de fanigola florida, encara cap al nord, on ja veig la ciutat de la Seu, al fons de la vall, el meu objectiu d'avui. Si em giro, el groc viu del bàlec dona un contrapunt lluminós a la verdor imperant i tot el conjunt queda arrodonit amb el murallam del Cadí al fons. A ponent veig de reüll el pic de l'Orri, amb clapes de neu a la part alta i un sostre de núvols grisos i amenaçadors. Després de caminar per la serra de la Bastida i el turó de Porredon, ho faig per la serra de Marigues i després per la carena de Cantacorbs, que ja és l'última muntanya abans de la rampa baixadora que em durà a la plana. Fet i fet, porto gairebé 10 quilòmetres carenejant entre el riu de Casanoves i el torrent de la Bastida. Una llarga baixada em duu a un trencall, on algú ha girat l'indicador i me'n vaig per on no tocaria.

Tot i que ja veig la ciutat sota meu, a poca distància, a l'altra banda d'una extensa plana d'herba, i la meva intuïció em diu de tirar recte avall, pel pendent, decideixo girar cap allà on m'indica el senyal, pel sender que se'n va cap a

llevant arran d'un canal d'aigua, per sota un túnel molt frondós d'arbres de fulla plana molt verda. Vaig tirant, amb la companyia del rec de Segalers a la meva dreta, pensant que en qualsevol moment el corriol girarà avall cap a la ciutat, però la plana de la Seu va quedant sempre a l'esquerra, sota meu, darrere un mur de vegetació aèria i no puc moure'm del perímetre de la muntanya sense guanyar ni perdre alçada. No sé què fer, si tirar enrere fins al trencall o continuar, però arriba un moment que ja no val la pena recular i vaig avançant per aquest caminet inesperat, que és molt agradable per venir a passejar un diumenge a la tarda, però que em farà allargar ben bé un parell de quilòmetres l'arribada a la Seu. I ara ja no calia.

Finalment, el rec i el sender giren cap al nord i arribo a un trencall de camins on puc abandonar el canal i llançar-me avall, cap al nord, ara sí, per sobre la plana de la Seu, que és plena d'herba, de vaques i de granges, que aquí en diuen bordes: Llangord, Segalers, Saire, Toni, Nanses, Baró, Andria, Guillà, Ametlla, Montserrat, Fideuaire, Gelabert, Pubill, Nabiners, Torredà, del Pal, Pinell, Ribó o Fiter. Això sense comptar les de l'altra banda del riu de la Color, que és el torrent de la Bastida que ha canviat de nom: Guiu, Cinca, Palanca, Lleó, Avellanet, Parra, Tonico, Cargolet o Peret de la Masovera. Sorprèn veure tantes granges i tan a prop de la ciutat, que ara sí que tinc a tocar, desplegada davant meu, apaïsada, amb els campanars que sobresurten per sobre l'entramat de teulades i edificis.

Travesso el Segre pel pont de la Palanca. El riu baixa ample i poderós. L'observo enllà, d'on baixa, procedent de Puigcerdà, amb les línies arbrades de ribera a banda i

banda, i després em giro i vaig a l'altra banda, aigües avall, aigües que aviat giraran cap al sud i viatjaran cap a Organyà i Oliana. Acabo de travessar el pont i m'endinso a la trama urbana de la ciutat. No tinc on passar la nit, però confio que en una capital de comarca no em costarà trobar lloc per sojornar. Tiro pel carrer de Sant Joan Baptista de la Salle i trenco cap al passeig de Joan Brudieu per entrar en algun bar on pugui asseure'm i descarregar-me la motxilla. Quan el trobo, demano una cervesa i telefono a l'alberg de la Valira per saber si hi podré dormir. Em diuen que hi ha els nens i nenes d'una escola, però que si ja m'està bé em posaran en una habitació de l'extrem d'un passadís i així potser no em molestaran gaire. Amb el camí fet, no crec que avui hagi de tenir problemes per atrapar el son, encara que hi hagi cridòria de canalla.

Per la plaça de Catalunya i el carrer de Sant Ot, trenco cap a ponent pel de Joaquim Viola que em duu directament fins a l'alberg, situat molt a prop del riu Valira. Entro a l'edifici blanc i apaïsat i em dirigeixo a la recepció, on m'atén un noi valencià molt servicial que quan em busca a l'ordinador em diu que m'hi troba molts cops. Bé, n'hauràs de triar un, i escull el més recent, d'un registre fet durant una estada en un alberg de Manresa. Em dona les claus de la meva habitació que, efectivament, és al pis de baix i a un extrem d'un passadís. L'obro i hi entro. Estaré tot sol en una cambra de 8 lliteres, amb calefacció i vistes a un parc. Excel·lent. Al noi li he demanat dues nits. Així podré fer bugada i demà tindré temps per visitar el Museu Diocesà de la Seu. Descarrego la motxilla sobre una cadira i distribueixo les coses sobre una taula. Em vaig a dutxar i

després surto a fer un tomb, que encara em queda una mica de tarda per aprofitar. El noi valencià em dona un plànol de la Seu i me'n vaig cap al centre, a la plaça del Carme, on m'aturo a posar les meves notes al dia abans d'entrar al nucli antic de la ciutat.

Avui he fet 32 km. Demà, a banda de fer algunes visites, em servirà per organitzar les últimes etapes del meu viatge que em permetran entrar al Pallars i que encara no tinc clares. Aquest viatge a peu em va posant a prova. De vegades, amb la sensació de trobar-te tot sol en indrets no gaire habituals i sense l'escalf dels teus. Però també serveix per donar valor al teu entorn, a la parella, als fills, a l'habitualitat que, sense que ens n'adonem, és una petita màgia diària que fem funcionar entre tots, única, que s'enyora cada dia més. Aquests nens que juguen ara a la plaça, sense cap temença ni contrarietat, ho fan gràcies a la suma de voluntats de qui ha decidit posar aquests gronxadors aquí i de les famílies que els protegeixen i els hi duen perquè hi juguin. Voluntats que, segons com, s'aguanten per un fil, per les precarietats personals, socials o econòmiques, però que són aquí, reals, per fer-los la vida menys esquerpa, tot i que, menuts com són, de vegades es barallin entre ells perquè desconeixen la transcendència de tot això que ara rumio i que ja sabran.

Ara sí. Entro al nucli antic pel carrer de la Perdiu i arribo sota les voltes que són a banda i banda del carrer Major. Sota les voltes hi ha unes antigues mesures de blat i poc més enllà, la llibreria de viatges Fiord. Miro els llibres que hi ha a l'aparador i hi entro a fer una ullada. Hi trobo una dona, la Mati, que ja deu tenir força anys, però que es

conserva jove, amb una llarga cabellera blanca. S'interessa per la meva caminada i parlem de viatges, que n'ha fet molts, i de la poca iniciativa que hi ha a la Seu per dinamitzar el turisme, com sí que fan a la banda francesa. Em parla de la degradació de la ciutat en els últims quinze anys i efectivament ho comprovaré en les hores que estaré passejant per la ciutat, tant avui com demà. Hi respiraré un aire d'urbanitat un punt abatuda que no em deixarà mentre sigui a la Seu.

Molt a prop hi ha l'Espai Ermengol i davant mateix la catedral de Santa Maria i el Museu Diocesà. M'hi acosto per saber-ne els horaris de visita i veig que tots obren a les deu. Demà m'hauré d'organitzar bé. Tiro avall pel carrer dels Canonges, amb antigues voltes a banda i banda, un espai rústec que sorprèn pel joc de pilastres, bigues, càrregues i contracàrregues. Hi ha cases que estan fetes sobre columnes molt antigues i bigues que fan panxa. N'hi ha que sembla que hagin de desplomar-se i d'altres cosides amb grapes de ferro. Al carrer Major també hi ha voltes, però amb pilastres molt consistents. Un home que parla amb una dona, li diu això: "et costarà trenta-vuit euros, un bitllet de cinquanta euros menys dotze", i ella li respon: "como dos de veinte duros?". No sé com s'ha d'entendre, aquesta conversa!

Surto del nucli antic i em desplaço cap al passeig de Joan Brudieu per veure si trobo algun lloc per sopar. En un xamfrà hi ha una pizzeria i gent de la Seu que hi entra. Si ells hi van, senyal que deu estar bé. I m'hi afegeixo. Demano una sopa de ceba que em reconforta després de tants quilòmetres... però era avui? Mentre vaig sopant,

decideixo que demà prioritzaré la visita al Museu Diocesà, que és on guarden les grans obres medievals, i a més podré entrar al claustre. Després d'una bona dosi d'hidrats de carboni en forma de plat de pasta, me'n torno a la meva habitació de l'alberg i m'acotxo al llit per llegir la revista Vèrtex que he trobat a la recepció. Però la son no triga gaire a aparèixer.

Dijous 24 de maig

Em llevo a les set per fer la bugada i estendre-la sobre els radiadors, que estan encesos. Després preparo la motxilla, només amb allò essencial per passar el dia a la Seu, i surto a esmorzar i a escriure al blog. El cel està molt encapotat. Al Cadí, hi ha uns núvols espessos i lletosos que s'ajauen seguint l'orografia de la muntanya. Després d'esmorzar, m'espero que es facin les deu i quan veig que obren la porta, entro al Museu Diocesà per una rampa que em condueix fins al claustre de la catedral romànica de Santa Maria d'Urgell. Impressiona la seva magnitud i la complexa estructura de torres, campanars i naus que veig des del claustre. També impressiona saber que aquesta és la quarta catedral que ha tingut la seu. Segons llegeixo, reposa damunt un llit de catedrals enterrades: la primera, la de Sant Just, del s. V o VI, d'estil visigòtic -potser d'ella és l'ara de marbre de l'altar actual, trobada al claustre l'any 1996, però altres diuen que aquesta catedral era a Castellciutat-; la segona catedral, del segle IX, preromànica; la tercera, la de Sant Ermengol, del primer romànic, consagrada el 1040, i la que veig avui, la de Sant Ot, del segle XII, romànica i amb característiques italianitzants, dedicada a santa Maria. Només queden tres ales del

claustre original. Faig un tomb per veure les imatges esculpides als 50 capitells de granit que semblen acabats de fer, i després entro a l'església. La dimensió de la nau és tal que em quedo impressionat, d'una alçada enorme i pilastres de molts metres de perímetre, amb una mena de grans de roca a tots els vèrtex. Al creuer, on es troben les grandioses capelles laterals, hi ha un espai immens. M'hi sento molt petit. Darrere l'altar, en una absidiola, veig la talla policromada del segle XIII de la Mare de Déu d'Urgell.

Quan entro a l'espai del Museu, no hi trobo l'amable Mercè de Solsona, sinó una senyora darrere un taulell que m'explica en trenta segons, expeditivament, el recorregut que puc fer per les plantes del recinte. Pujo uns esglaons i al primer pis trobo fragments de pintures romàniques procedents de Surp, d'Isavarre, de Sorpe, d'Estaon, de Baltarga i de Cabdella, també de la catedral de la Seu. Els fragments de diverses formes, que estan envoltats d'un marc massa geomètric, han perdut els referents i me'ls miro com si fossin quadres clavats al menjador d'alguna casa, però sí que destaquen per sobre dels altres Sant Judes Tadeu, d'Isavarre, l'animal flautista, de la mateixa procedència, o la dona que apareix al banquet del ric Epoló, de Sorpe. A la segona planta hi ha reliquiaris del segle XI, menudes lipsanoteques dels segles XI i XII, algunes de vidre, altres de fusta i dues de ceràmica. També hi veig el calze i la patena de Núria, del segle XIII. Hi ha un encenser de la Vansa, on vaig passar ahir, però em sembla que ja fa una setmana, i una gran lipsanoteca de Cabdella. No em puc imaginar qui les esculpí o les fongué, quins

pensaments tenia o en quin entorn es movia fa nou-cents anys.

A prop hi ha tres vasos aràbics del segle XI trobats a la catedral, i algunes talles de la marededéu, que m'observen des de l'interior d'unes vitrines: la de Corts-Castell, molt bàsica, sense gaires restes de policromia, del XII; la d'Olp, amb tota la policromia, del XIII o XIV, ja amb una expressió riallera, més pròpia del gòtic que del romànic; la d'Oliola, també del romànic tardà, amb el cap endavant, com interpel·lant, i el nen amb mitja rialla, o la d'Ancs, poble que recordo gairebé despoblat, en una estada de fa anys, també tardana i amb tota la policromia, gens plana com les romàniques, sinó amb molt de volum a la cara i el cos. La marededéu de la Muntanya de Caregue no hi és, l'estan restaurant, perquè segur que s'enyora de la vall d'Àssua. La de Baiasca, també del XIII o XIV, és molt expressiva: somriu i té les galtes vermelles i inflades. La marededéu de Sort em sorprèn especialment. És de la mateixa època que l'anterior, però molt diferent de la resta, més jove i porta un simple vel, sense corona, s'asseu amb les cames molt obertes i sota el tron hi ha el cap i les ales d'un àngel, el nen no és menut, ja té una certa edat, i tots dos tenen un rostre enutjat.

Poc més enllà hi ha un crucifix amb esmalts del segle XII, i el Crist d'Olp, una talla de fusta del XIII, sense els braços. En una altra sala es conserven les excepcionals pintures de la volta de Baltarga, del segle XII, l'absis d'Aineto, de la mateixa època, i la marededéu de Ginestarre, del XIII o XIV, de grans dimensions i ja molt gòtica. Baixo unes escales fins a un finestral obert sobre les torres i el claustre. Hi ha

uns pedrissos per seure i contemplar l'exterior, però els vidres són molt bruts per fora i la visió queda entelada. Baixo encara més i trobo el sarcòfag de pedra treballada de Gualter, del segle XI, i una estàtua de pedra, gòtica, de la marededéu de Sedó, del XIV. També hi ha una estàtua de mida real de Sant Pere de Cubells, del XIV, que per l'aspecte i el treball de la barba sembla un déu grec. Veig una estàtua jacent de fusta, sense policromia, de la dormició de la Verge, del s. XVI, i el retaule de la Verge d'Abella de la Conca, que és una de les joies del Museu, obra de Pere Serra, del s. XIV. També trobo una sumptuosa urna de Sant Ermengol, de Pere Lleopart, tal com diu, de 'LO ANY 1755', platejada i daurada, amb imatges de la vida del sant. I el retaule de Santa Coloma, de la Bastida d'Hortons, del s. XVI, que és com un moble de fusta amb pintures i dues fornícules.

I entro en una de les sales més extraordinàries que hi deu haver al país. En un extrem, darrere un vidre a prova de bales, hi ha el Beatus de la Seu. No es poden arriscar. Ja els el van robar l'any 1996, però per fortuna el van recuperar l'any següent. Es tracta d'un còdex il·lustrat a mà, un llibre de grans dimensions, gruixut, escrit al segle X, que és una còpia del comentari de l'Apocalipsi redactat a finals del segle VIII per Beat de Lièbana. Està basat en l'Apocalipsi de Sant Joan i el llibre de Daniel i a la sala projecten un audiovisual en què expliquen passatges del llibre. Al mateix espai hi ha la butlla del papa Silvestre II, escrita l'any 1001 en un papir que fa ni més ni menys que dos metres i mig d'alçada. Me'l miro de la vora i veig l'entramat de les fibres del papir tacades per les paraules de tinta que

emplenen tota la superfície. I finalment, darrere una gran vitrina, hi ha la casulla de sant Ermengol, teixida entre els segles VIII i X, en el millor dels casos fa més de mil anys, però que encara es conserva en molt bon estat. Formidable!

Estic atordit per tanta concentració de peces magnes i me'n torno cap al claustre i cap a l'interior de Santa Maria, on passejo tot sol per les naus, pel creuer i per les capelles laterals. Però aviat decideixo sortir al carrer. Necessito que em toqui la llum del dia, el sol i l'aire, i per la plaça de l'Om giro cap al carrer de Ramon Llambart per veure el gran absis de Santa Maria però des de fora, amb la seva característica girola a l'estil dels millors models italians, amb quinze arcades de columnes geminades. Poc més avall hi ha els tres absis de Sant Miquel. El conjunt d'absis, campanars i torres és colossal. No té comparació amb cap altre conjunt medieval del país. El carrer em duu a la plaça on hi ha el Palau Episcopal, que deu ser l'edifici més gran de tota la ciutat. Torno cap al nucli antic pel carreró estret de la Sort i baixo per sota les voltes del carrer dels Canonges. A la placeta de Sant Miquel, empalmo amb el carrer Major i m'assec a l'ombra de les blades que hi ha a la plaça de Soldevila. Poc després entro al Cafè del Centre i hi dino.

Com que no tinc cap pressa, entre plat i plat engego la tauleta i miro de resoldre les properes etapes. No veig clar anar cap a Castellbò i el port del Cantó. Ahir, venint cap a la Seu, veia força neu sota el pic de l'Orri, i no sé per on podria saltar cap a Sort o Llavorsí. Per tant em decanto per anar cap al nord, seguint la Valira, i abans d'entrar a

Andorra trencar cap a ponent per la vall de Civís fins al poble d'Ars, on veig que hi ha una casa rural on podria passar la nit, ja que el refugi del Ras de Conques encara està tancat. L'endemà, sortint d'Ars, podria pujar fins a les bordes i el refugi del ras de Conques, i després tirar ja cap al nord pel coll del Grau, que no arriba als 2.000 metres, baixar pel barranc de la Font de la Vora, remuntar el riu de l'Olla fins a les bordes de Jussà, seguir la pista de les bordes de Conflent i pujar pel barranc de la Pleta i continuar cap al nord fins al coll de la Màniga, per després baixar pel vessant nord fins al refugi Gall Fer. No sé com estarà de neu aquest vessant nord. És l'únic inconvenient que hi veig, perquè el punt més baix de la carena és a gairebé 2.400 metres i la banda nord és plena de boscos espessos, però sempre hi ha la seguretat de la pista que baixa fins al refugi, que té la pega de fer llargues i interminables llaçades. Calculo que seran uns 1.600 metres de desnivell. L'etapa més dura fins ara, que caldrà fer passa rere passa, el salt definitiu cap al Pallars Sobirà.

Truco a Cal Civis, d'Ars, i em diuen que sí, que hi podré dormir, però que no fan sopars, però sí esmorzars. Per sopar puc portar el que vulgui. Tindré una cuina i un menjador per a mi sol, a la meva disposició. Perfecte. També envio un missatge al refugi Gall Fer, esperant que em responguin. Quan acabo de dinar estiro les cames sota la taula i llegeixo el diari Segre, content de tenir els dos propers dies gairebé resolts. En un televisor gegant donen les notícies del TN. Quina casualitat que el dia que s'han sabut les sentències del cas Gurtel hagin desplegat una macrooperació a Catalunya per buscar diners desviats per

l'1 d'Octubre. Se'ls veu tant la llauna! I ara surt el ministre de Justícia espanyol, que es diu Catalan, dient '*la euroorden es un modelo de ésito*', així mateix. Foten una vergonya que no s'ho pensen!

Pujo fins al Cafè dels Escoberts, que és sota les voltes del carrer Major, on fa angle cap a l'Ajuntament. Els escoberts deuen ser les voltes. Aquí també hi afegeixen un 'es' al davant, com estisores o estovalles. Em sembla que ja ho he dit. Sec a tocar d'una de les columnes de pedra que reforça un cap de biga. Les cases antigues que veig des d'aquí tenen un bon ràfec sota el que aquí en diuen l'enllosat i que allà baix en diem la teulada. Fet el cafè, surto de la protecció dels escoberts i vaig a caminar pels carrers del Call, però no hi trobo res d'especial, cap rastre antic, i decideixo entrar a l'espai Ermengol. Hi ha un noi i una noia darrere un taulell. Els compro l'entrada i quan els dic que soc de Vilanova, el noi diu que s'ho coneix i em canta una bona llista de pobles del Penedès. Parlem una estona i em fan passar darrere el taulell, on treballen, per mostrar-me una informació de la Seu, i aquests dos servidors públics que es desfan per atendre el visitant, salten de la cadira quan els dic que el dia 1 de maig vaig sortir de Vilanova a peu i que ahir vaig arribar aquí, que m'hi vaig voler quedar per poder conèixer la catedral i visitar el museu, i que demà continuaré cap al Pallars. Tots dos s'afanyen a oferir-me un descompte del preu de l'entrada, perquè ara, sabent això, els sap greu haver-me-la cobrada sencera, però jo els dic que no cal, que els ho agraeixo, però que prefereixo col·laborar en projectes culturals com aquest i ja m'està bé pagar l'entrada sencera.

Pujo a la primera planta, que té alguns quadres i explicacions històriques en què es barreja el matís llegendari. Segons hi expliquen, 'Ur' vindria a voler dir en iber 'el riu', 'l'aigua', i d'aquí Urgi, i amb els romans 'Urgellu', i diuen que ho han tret dels apunts de Joan Coromines i, per tant, hi dono tota la credibilitat. Al costat hi ha una taula de fusta penjada a la paret, del segle XVII, amb el text de la llegenda de la fundació de la Seu per part d'Hèrcules l'Egipcià l'any 1699 aC. A prop hi ha un quadre de l'any 1701 amb la imatge d'Hèrcules i de la ciutat, pintat per Ot Palol. En un plafó s'explica que el bisbe Ermengol va promoure l'art i les comunicacions, va fer construir esglésies, ponts i camins, i jo penso que va ser una mena d'abat Oliba de la seva època, però a l'Alt Urgell.

Trobo alguns quadres dels reis borbònics que, segons s'explica, eren exposats a la plaça dels Oms perquè la gent sabés qui eren els qui manaven i que després quedaven penjats a la sala de plens. Una mena d'Instagram de l'època. Hi veig Felip V i la seva esposa, i Carles III, també amb la seva dona, però sempre en quadres individuals de cadascú. En un pany de paret s'explica l'arribada de les primeres vaques de llet, promoguda per Josep de Zulueta a finals del segle XIX, un fet que va canviar la vida de molta gent i l'aspecte d'aquestes valls. També es parla d'una altra revolució que va arribar poc després: la construcció de la carretera de Lleida el 1906. Hi ha un altre pany de paret amb fotografies de Guillem de Plandolit, d'entre 1903 i 1932. Hi apareix gent de l'època, paisatges i racons d'aquests pobles. És molt interessant repassar-ne els detalls.

Pujo cap al segon pis. L'espai està dedicat als formatges, s'hi explica com els primers pastors van aconseguir fer quallar l'excedent de llet perquè no es fes malbé i van aparèixer els formatges que es podien conservar molt de temps. Hi ha una rèplica d'un obrador, amb molts formatges posats en fila que no són pas de veritat, tot i que la sala en fa una mica d'olor, però deuen ser imaginacions meves. En diversos espais s'explica com obtenir bons formatges, es parla de les formatgeres, que la paraula 'formatge' ve de 'forma', com en italià i francès, i que des del 1995 la Fira de Sant Ermengol acull la Fira de Formatges Artesans del Pirineu. Hi ha algunes fotos de l'Eulàlia Torras Elias, dels seus anys a Ossera, sortint a pasturar, munyint les seves estimades cabres i fent formatges, imatges que recordo haver vist en el seu llibre *Serrat Gros: Història d'un formatge pirinenc*, on deia: "*va ser un somni, o potser una inconsciència: viure a la muntanya amb un ramat de cabres i poder guanyar-me la vida fent formatge de la llet que, dia rere dia, elles em donaven*".

A la tercera planta hi ha una exposició temporal sobre el centenari de la Cooperativa del Cadí, que es va complir l'any 2015, i penso que ja comença a ser una exposició fixa més que no pas temporal, si és que l'adjectiu no fa referència al pas del temps, que llavors ja entenc que cal filosofar i donar-los la raó. Tot és temporal, en aquest món, fins els viatges a peu! Deixo l'Espai Ermengol perquè ja veig que m'ha de tocar l'aire i baixo fins al Cafè del Centre per fer una cervesa i acabar de mirar-me el camí de dissabte. Tornant cap a l'alberg, em passa un Renault 5 pel davant i em quedo aturat. Feia temps que no veia un cotxe

d'aquests i n'he vist uns quants, no pas d'R5, sinó de vehicles de la meva joventut. El parc automobilístic de la Seu està una mica antiquat. Abans d'entrar a l'alberg, travesso el parc de la Valira i vaig fins a un pont, a prop de la Fàbrica de Llana, on el riu emprèn un meandre tancat per sota Castellciutat. Fent una ullada al mapa, veig que és el meandre més tancat que fa la Valira, i després el Segre, des d'Andorra fins a Organyà, i ja no miro més avall. No sé si aquest retomb de riu té res a veure amb el fet que hi hagi la ciutat justament aquí mateix, i penso en l'ur ibèric que he vist a l'Espai Ermengol. Amb quina força que baixa l'aigua, amb quina energia i velocitat. Aquest riu sí que fa fressa, com diuen per aquí.

Entro a l'alberg i vaig a l'habitació per deixar-hi la motxilla que he traginat tot el dia, amb roba i calçat que no m'han calgut, i quan passo per la recepció per tornar cap al centre de la Seu a sopar, pregunto al noi d'on és la canalla que ronda per l'edifici. L'home em deixa parat quan em diu: 'són de Vilanova i la Geltrú, d'una escola que es diu Llebetx'. No pot ser! L'escola dels meus fills, que ara ja van a l'institut. Em desplaço fins als finestrals que donen al menjador i en una taula veig la Xeli, la mestra que van tenir els meus fills, i al seu costat l'Ignasi, d'educació física, amb el qual preparo cada any, encara ara, un circuit d'orientació per la Festa de l'Esport. Obro la porta del menjador i m'hi acosto. L'Ignasi em veu i s'aixeca sorprès: 'què hi fots aquí?'. Ens fem una abraçada amigable i els explico que el dia 1 vaig sortir de Vilanova i que en tres dies tinc previst arribar fins a Àreu, al Pallars Sobirà. Ens estem una estona xerrant i em demanen que els expliqui detalls de la meva

ruta. 'Quina sorpresa!' I tant! 'Aquest vespre fem la festa de discoteca. Esperem que els nens no facin gaire soroll.' Els dic que no han de patir per mi, que estic al final del passadís i per a aquests casos porto taps per a les orelles.

Quan surto de l'alberg ja és fosc i negre. M'acosto fins al restaurant on vaig sopar ahir, per menjar-me una altra sopa de ceba, a veure si em trec de sobre el fred que ja s'ha instal·lat pels carrers. Per ser divendres, trobo que tot està molt tranquil (quan escriuré aquest relat a partir de les meves notes, veuré que no era divendres, sinó dijous, i és que la noció del temps, després de tants dies a peu, és completament voluble!). He trobat una Seu una mica deprimida, empresonada pel nucli antic i amb un eixample impersonal. Com ja he dit, feia temps que no veia tants cotxes antics. Algunes famílies ho deuen haver passat malament o deuen haver marxat de la ciutat per buscar-se la vida en un altre lloc. Ahir, la Mati, de la llibreria Fiord, em parlava de la prostitució que hi ha en alguns carrerons del centre. He vist gent forana fent les feines poc estables i poc remunerades, que contrasten amb els funcionaris del Consell Comarcal o de l'Ajuntament, en general gent del país.

Quan arribo a l'alberg hi ha moviment de canalla per tot arreu. Efectivament, aquest vespre fan la festa de cloenda de les colònies, una festa de discoteca que potser m'arribarà a l'habitació de la punta del corredor, però m'arriba fluixa i no em molesta. El que hi ha són corredisses pel passadís i cops de porta. M'acotxo dins del llit i agafo la revista Vèrtex núm. 277 que vaig trobar ahir a la recepció i que el valencià amable em va deixar prendre.

Abans d'anar a dormir, vaig llegir l'entrevista amb l'escaladora Paquita Bernad, i ara llegeixo l'article sobre Lluís Estasen escrit per Josep Maria Cuenca.

Divendres 25 de maig

Em toca el despertador a dos quarts de vuit i trec el cap per la finestra. El cel està molt tapat. Completament encapotat. Recullo tot el meu equipatge i faig la motxilla. Quan surto de l'habitació trobo un rètol al passadís adreçat als escolars del Llebetx: "*25 Divendres. Ens llevem a 8:00 h. Recollim habitacions. Fer maletes. Esmorzar 9:00 h. Acabar fer maletes. 10:00 h totes les maletes fetes!!! Revisar habitacions. Premi habitacions.*" Al costat hi ha una cartolina amb el rànquing de les habitacions més o menys endreçades durant els dies que han estat aquí, marcat amb uns punts segons si els professors ho han trobat poc endreçat, força endreçat o molt ben endreçat, i les puntuacions van minvant a mesura que passen els dies.

Deixo l'alberg i me'n vaig cap al centre de la Seu per esmorzar. Entro al bar Canigó, al carrer de Sant Ot. Aviat veig per les finestres que comença a ploure amb ganes. Quan consulto el radar meteorològic la gran taca viatja de sud a nord i entenc que hi haurà pluja per estona. Quan acabo d'esmorzar vaig cap al carrer Major. Almenys, sota les voltes no em mullaré. I pujo fins al cafè dels Escoberts, a prendre'm una infusió per fer temps. M'assec en una taula i em miro la planificació de demà. Decideixo modificar l'itinerari, perquè al refugi Gall Fer no responen els missatges que els he enviat. Potser encara no tenen obert, perquè aquest any la neu ha durat més temps i aquest

refugi és en una obaga que deu ser plena de neu. D'Ars i ras de Conques, puc saltar cap a Santa Magdalena, i pujant un parell de colls més, a la ratlla dels 2.000 metres, puc saltar cap a Farrera i Tírvia. Recordo un hostal a Tírvia, el busco: Hostal Nadalet, i hi truco. Una noia em diu que només li queden habitacions sense lavabo a dins. M'ho diu com volent dir: 'només em queden aquestes i no les voldràs perquè ningú no les vol', però jo li dic que sí, i que per a mi serà un luxe tenir una habitació d'aquestes sense lavabo a dins!

Aquesta tarda està previst que el temps millori i que demà faci sol tot el dia, cosa que m'anirà perfecte per fer el pas definitiu cap al Pallars. Així, diumenge només faltarà pujar per la vall Ferrera fins a Àreu. Són tres quarts d'onze i encara plovisca, però hauré de marxar. Quan m'aixeco per pagar la infusió, la noia em pregunta cap on vaig i quan l'hi explico em diu que aniré per la seva zona, que viu a Sant Joan Fumat, però que és filla de Montesclado, un poblet minúscul que hi ha sobre la vall del Glorieta, justament a prop de Tírvia. Em vol animar dient que tot allò és molt bonic, especialment ras de Conques, que jo no conec, i que si vull menjar bé vagi a cal Nadalet de Tírvia, l'hostal on soparé i on dormiré demà, i riem perquè ja m'imagina assegut a la taula i afamat després de fer molts quilòmetres i desnivell per aquelles muntanyes.

El radar mostra un forat de bon temps i, darrere, petites taques de pluja que avancen cap a la Seu. De moment, miraré de tirar fins a Anserall, que és a uns 40 minuts d'aquí, i després ja ho veurem. Surto a fora i baixo pel carrer Major per trencar cap a ponent pel carrer dels Jueus.

Fora del nucli antic, prenc el carrer de la Regència d'Urgell, que és un bon carrer per deixar la Seu d'una manera digna, i pel de Sant Ermengol arribo al pont sobre la Valira d'ahir al vespre. Continua baixant amb la mateixa força i observo els arbres de ribera, altíssims i molt verds, que sembla que ajudin l'aigua a fer el revolt del meandre, a indicar-li el camí que aviat farà cap al sud. Jo tiro cap al nord, per un sender molt obac amb flors de roser caní que han desplegat els pètals blancs per exhibir els estams grocs i plens de pol·len. El terra és cobert d'heura, però aviat surto d'aquest bosc sorprenent i em trobo al marge de la carretera d'Andorra, plena de trànsit, que haig de travessar aprofitant un instant de calma.

A l'altra banda, prenc un camí rural que va per sota el turó de la Torre de Solsona. El turonet em tapa la visió de la ciutat i de sobte es desplega davant meu una planúria amb camps de sembrat i muntanyes al voltant. El mapa m'indica algunes bordes, com ahir: borda Rectora, borda Feliuet o borda Sellarès. En general el cel està molt tapat i a les carenes hi ha boires enganxades, però enmig d'aquesta plana conreada surt el sol i m'haig de treure la jaqueta. El camí travessa el torrent del Cortal i gira cap a la dreta, seguint la llera de la Valira, que és al final de l'esplanada, a llevant. En alguns camps veig que hi pasturen ramats de vaques brunes i també roges, i d'un punt allunyat aixequen el vol uns ocells grossos i de tons ocres que semblen grans rapinyaires. El camí guanya una mica d'alçada fins al rec dels 4 Pobles, que aniré seguint una estona, flanquejant el vessant est dels Rocs de la Mitxella que s'encarreguen d'anar tancant la vall, de fer-la més estreta.

Aquest camí és el de servei del rec dels 4 pobles, però hi passa el GR 7 que jo utilitzaré per anar cap al nord, almenys durant una estona. Des d'aquí dalt torno a veure la Seu. I darrere hi ha les muntanyes per on vaig arribar abans d'ahir, també tapades de núvols i boires. Les canals del Cadí encara tenen molta neu. Al marge del camí hi ha saücs, til·lers i freixes. Trobo que són arbres amables que van bé de tenir a la vora. Per sota, al fons de la vall, corre l'aigua de la Valira, amb una línia de pollancres que en marquen la llera, i poc més amunt, a l'altra vora, corren els vehicles que pugen cap a Andorra.

A l'alçada de la borda de Sant Esteve, que tinc per sota, canta un gall. No sé si és que m'ha vist. No hi deu passar gaire gent, caminant, per aquí. A l'esquerra s'enfila una roureda per la muntanya. A la dreta, tot són camps d'herba acabada de segar on les orenetes fan vols rasants per atrapar insectes voladors. A prop del riu apareix Anserall. Per entrar-hi m'hauria de desviar i prefereixo continuar per aquest camí còmode que em desplaça amb rapidesa cap al nord. Aviat desapareixen els senyals del GR, però avanço amb les referències que tinc al mapa i les que veig en el paisatge. Saludo un home que cull herba en un marge, travesso el torrent d'Anserall i de seguida arribo a l'alçada de Sant Serni de Tavèrnoles, una església romànica imponent i compacta que més aviat sembla una fortificació, amb una torre de defensa adossada i espitlleres. Mentre li faig una foto, em sento observat per un cavall i dos rucs que em miren encuriosits. Em segueixen amb la mirada mentre em desplaço un tros enllà per fer una foto dels absis d'aquest temple sorprenent fet d'una combinació de

còdols clars i foscos segurament extrets de la llera del riu, que és molt a prop.

La vall de la Valira s'estreny encara més i el camí ha d'apropar-se al riu. L'aigua encara fa més soroll en aquesta llera encaixonada i impressiona veure com baixa amb tanta potència i tan a prop. Quan passo a tocar de la granja Vilanova veig tot de gallines que corren per un prat inclinat amb molta gràcia. A partir d'aquí, el camí gairebé llepa l'aigua del riu. Un pam més d'alçada i m'impediria avançar, envairia el poc espai útil. A l'altra banda del riu hi ha la Central Elèctrica de Cortingles. Gairebé quedo empresonat pel riu, per la llera i per la Central i hi ha un moment que no sé què hauré de fer. Però localitzo un senyal antic del GR i m'hi agafo com a un clau roent. L'aigua fa tanta fressa en aquest espai, que si hagués de parlar amb algú hauríem de cridar per entendre'ns. El camí puja uns metres i queda barrat per un senyal de prohibició. Per aquí no podré continuar. M'hi podria arriscar, però és un camí només accessible als treballadors de la Central. Per sort, molt a la vora hi ha un pont que travessa el riu. Segons el mapa, el GR travessa aquest pont i puja pel costat de la carretera fins a un altre pont, el de Santa Llúcia, on torna a travessar la Valira per continuar fins a la Farga de Moles. M'enfilo al pont i el travesso. Darrere meu deixo l'antiga masia de Cortingles, que ara és un restaurant. Per sota meu baixa tota l'aigua de desglaç de les muntanyes andorranes. Una aigua que és grisa, metàl·lica, freda. Quan acabo de travessar el pont, quedo parat de veure un pas barrat del GR. Això sí que no m'ho esperava. Torno a mirar-me el

mapa i, com he vist abans, els senyals tiren per aquí, per aquest pont, però ja entenc que m'hauré d'inventar el camí.

M'espero al marge de la N-145 que puja cap a Andorra. No paren de passar vehicles i, quan puc, faig una corredissa per travessar l'asfalt. Em sento una mica vulnerable i avanço per la cuneta, que fa com un canal per recollir l'aigua de la pluja. Aviat trobo la desviació per on va la carretera antiga i la prenc alleujat, perquè per aquí no hi passa ningú. Em torna a sorprendre localitzar un antic senyal de pintura del GR 7, que no lliga amb el pas barrat de fa una estona, però em confirma que vaig bé. M'agrada veure com les herbes han anat envaint la vora de l'antic asfalt, trencat pels canvis de temperatura i les inclemències del temps. De la banda dreta cau un petit salt d'aigua fent diversos regalims i recordo una fotografia on apareix el meu pare, a peu de carretera, cap als anys setanta, en un lloc que s'hi assembla molt. Penso que podria ben bé ser aquí mateix, en aquest racó que ara he tornat a localitzar, molts anys després. Poc més enllà, em trasbalsa trobar un monument de granit dedicat a uns camioners accidentats l'any 1953: "*A la memoria de los compañeros Martín Galí Solà, Salvador Ruiz Gessa, Gonzalo Posadas Barranco que fallecieron en accidente de camión el día 2 de diciembre de 1953. E. P. D. Homenaje póstumo de los chóferes de Seo de Urgel el día 10 de julio de 1954. Fiesta de San Cristóbal.*".

Avanço per l'antiga carretera, enclotada entre el muntanyam, amb la fressa del riu a prop. La carretera nova ha travessat el riu per un pas elevat. Ara no la veig, però sento com els vehicles hi circulen com a coets. Poc més

enllà trobo una autocaravana aparcada. No sé si encara dormen a dins o és que no hi ha ningú. A continuació, un freixe monumental, arran de l'antic traçat de la carretera. Ara pot créixer tranquil, sense patir que algun vehicle l'envesteixi. Vaig tirant pel costat del riu, veient raconades molt plàcides on ressona el bram de l'aigua, entre verdosa i grisa, i aviat torno a sortir a la nacional, que ha tornat a travessar la llera, i hi retrobo el moviment de vehicles que van passant a gran velocitat. Seguint el meu pla, travesso la carretera i salto a un camp llaurat, molt a prop de la Valira, per seguir-ne el perímetre i connectar amb el pont de Santa Llúcia sense tocar més carretera, però al fons del camp quedo tancat, sense possibilitat de poder avançar, i em veig obligat a saltar un rec, on em piquen unes ortigues, i grimpar per un terraplè encimentat molt pendent, on miro que les soles de les botes s'arrapin a la superfície rugosa del pòrtland. Després d'un gran esforç i d'un equilibri precari, acabo traient el cap a la carretera, saltant la tanca metàl·lica i recuperant el voral de la via, on alguns conductors han vist aparèixer del no res un subjecte amb motxilla. Miro de fer-me el desentès i avançar per la cuneta de l'esquerra, fins al pont, que ja no és gaire lluny.

A l'entrada del pont, un altre cartell com el d'abans: prohibit el pas! Ospa! Reviso el mapa i veig que el camí va fins a la Central hidroelèctrica de Santa Llúcia, però que una altra branca, la que segueix el GR, continua per la vora dreta del riu fins al capdamunt de la vall, però hauria de passar pel pont, i ho tinc prohibit. No em vull arriscar a trobar el camí tallat i haver de tornar enrere, i decideixo continuar per la nacional, encara que això vulgui dir haver

de conviure amb el trànsit. Quan puc, travesso la carretera i avanço per l'ample voral pluvial, com abans. Al marge hi ha uns vistosos poms de flors grogues. Conillets grocs. El riu, la vall i la carretera, tots junts, fan un colze que els orienta ben bé cap al nord. En aquest colze hi ha un ample camp de fruiters i la masia anomenada Borda Coll. Al camp de fruiters, hi han plantat unes altes estaques que deuran sostenir alguna malla per evitar les pedregades i les picades dels ocells. Avanço a la ratlla dels 800 metres d'alçada i en un esperó de roca veig la boca d'un antic búnquer. Em trobo en una zona de frontera. Al meu vessant dret, tot és bosc, però al mapa apareix el topònim Vinyers d'Arcavell. Es deu referir al poble que tinc uns dos-cents cinquanta metres més amunt, a la ratlla de la frontera amb Andorra.

Arribo a una ampla rotonda, que distribueix diverses carreteres: les que pugen cap a Arcavell i cap a Andorra o les que travessen el riu cap a Argolell i Arduix, cap a les Cabanelles i Farrera dels Llops o la que segueix la vall del riu de Civís. A l'extrem nord de la rotonda hi ha un control de la Guàrdia Civil pels que baixen d'Andorra. Jo, que ho porto tot al damunt, no pateixo pels controls de l'escamot militar, tot i que podria passar perfectament per un contrabandista. Travesso la Valira i el riu de Civís, que també baixa ple d'aigua del desglaç, i vaig avançant cap a ponent per la carretereta de Sant Joan Fumat, solitària i tranquil·la, que segueix el riu i va guanyant metres amb suavitat. La vall queda tancada per unes grandioses parets rogenques i descompostes que baixen del nord, fent diverses terrasses. És un vessant sud molt pelat, descarnat.

El mapa en diu el Solà. Els pins que hi ha estan plens de processionària. N'hi ha que tenen més d'una dotzena de nius d'aquestes erugues que surten de nit a rosegar agulles de pi i que deixen els arbres ben despullats i esquelètics. El vessant nord, en canvi, és una obaga de bosc caducifoli, humit i ombrejat, i vora el riu vaig trobant cirerers altíssims i línies de pollancres i freixes molt verds.

Vora els prats del Cotet la carretera travessa el riu i fa una essa per guanyar una mica més d'alçada. Ara tinc les parets del Solà d'Argolell sobre meu. Fan impressió, tan amples, altes i pelades. Cap al riu, alguns prats de dall són molt pendents, però estan verdíssims. Després ve el Solà de Sant Joan, també alt i pelat, de tons ocres, que s'aixeca cinc-cents metres per sobre meu, fins al Roc del Vinyer, que és el punt més alt. Veig que el riu també canvia de nom: riu de Sant Joan, almenys és el que diu al meu mapa. El torno a travessar i al vessant obac, a peu de camí, trobo la font Molinera, que raja alegre i fresca dins d'un com. Al bosc hi ha una de les primeres fagedes que veig, també amb roures. A l'altra banda del riu s'alça el gegantí Roc de la Figuera, d'on baixen barrancs descarnats i verticals. Les lloses rocoses que es veuen a la part de dalt semblen molt descompostes i desfetes. De tant en tant, en deu baixar alguna pel pendent i per això és tan rost. Vora la carretera i el riu trobo un camp llaurat, unes arneres, uns filferrats... És evident que m'acosto a un indret habitat, que encara no veig, però de seguida apareix Sant Joan Fumat darrere uns amples prats, a l'arrencada d'una carena que puja fins al Roc de Civís, entre els barrancs del Solà de Vella i de la Trilla.

A l'aiguabarreig d'aquest últim torrent amb el riu trobo un monument de granit dedicat a Edmund Hillary, el primer alpinista que va coronar l'Everest. El roc de granit s'acaba en dues puntes i una enforcadura, com si fos el Pedraforca, i en un dels laterals hi ha un antic piolet clavat. A la part plana del davant hi ha una mena de làpida fosca de marbre amb les frases en anglès: "Aim high! There is little virtue in easy victory!", seguides de la signatura de Hillary i la traducció al català: "Arribar molt amunt! Hi ha poca virtut en una victòria fàcil!". Més avall hi ha una placa allargassada i collada al granit que diu: "Monument inaugurat per Bartholomew Porta en nom de Sir Edmund Hillary, 1er alpinista en assolir el cim de l'Everest. Parc Natural Alt Pirineu. 6 juny 2005". Ignoro quina vinculació deu tenir l'alpinista anglès amb aquest poble, però uns mesos més tard sabré que aquesta composició va ser creada per l'escultor Nico de Winter, establert a Ossera des de l'any 1982, que recordo per les escultures que té als carrers d'aquest poble. Deixo el monument i pujo per la rampa que em condueix al nucli de Sant Joan, arran d'un arbre molt florit. Aviat soc sota mateix de l'església i del campanaret, que de lluny semblava rodó però que quan m'hi acosto veig que és octogonal.

Prenc un carrer amunt, passo per sota un correló cobert i m'assec en un banc de fusta, a l'ombra, de cara a l'església i la vall. Aprofito la paradeta per treure'm les botes, que respirin, i per menjar-me una barreta. No hi ha ni una ànima en aquest racó de món. Hi ha algunes cases ben arranjades i alguns corrals antics amb tanques molt senzilles que són els simples travessers de fusta que tant

m’agrada veure pel Pirineu. En una d’aquestes cases deu viure la noia que he conegut aquest matí a la Seu. Mentre rosego la barreta de cereals, veig que pel ciment del carrer, quan encara era tou, hi van passar algunes cabres que hi van deixar les peülles marcades. Per sobre el Roc del Vinyer hi voleien alguns voltors que deuen aprofitar els corrents tèrmics de les parets pelades que tenen a sota. “S’ha fet la barba d’or”, una expressió que havia sentit dir molt. L’anava pensant mentre em deia per dintre: “si algú fes un restaurant aquí dalt, es faria la barba d’or!”. Sento lluny que passa un cotxe per la carretera. Aquí, el silenci és total. Ni gats ni gossos. Ningú. I jo que divago amb aquests pensaments que no sé d'on surten.

Però de sobte hi ha una remor que s’accentua i em passa un vehicle tot terreny pel davant, en aquest carrer tan estret que m’haig d’aixecar perquè no m'aixafi els peus, conduït per una noia que porta un home gran al costat. Surt un gos de no sé on i gira per on ha tirat el cotxe. De cop, trobo que ha aparegut una multitud! Jo em preparo per continuar. Em poso les botes i refaig la motxilla. I torna a passar el vehicle amb la noia, ara avall, i em saluda aixecant la mà i amb un somriure que li agraeixo i li retorno, com si ens haguéssim vist moltes vegades, i el més probable és que no ens tornem a veure mai més. Torno a passar per l’església i refaig la rampa, ara de baixada, fins a l’aiguabarreig i el monument, i reprenc la carretereta pel costat del molí del Magre, cal Ferrer, cal Jepet i cal Pauet, que fan com una mena de raval a l’altra banda del riu. Passo arran del prat del Pauet -deu ser el d’abans- i poc

més enllà hi ha el prat del Jepet, a l'altra llera. Tot és molt familiar!

Vall amunt, aviat deixo el torrent del Ruixol al nord i la carretera que fa una ziga-zaga molt cargolada i es desplaça pel peu del Roc de la Bedollera cap als pobles d'Asnurri i de Civís, aquest a més de 1.500 metres d'altitud. Al mig del revolt hi ha una de les antigues Casetes de la Llet bastides on els ramaders venien a dipositar les lleteres que recollia el llegendari Camió de la Llet, que en aquella època feia de taxista i tota mena d'encàrrecs. Així, en aquests punts on de vegades s'havien d'estar una estona, trobaven una mica d'aixopluc. Ara és un punt d'informació amb alguns mapes que fotografio perquè em serviran per a l'etapa que hauré de fer demà fins a Tírvia. Deixo el riu de Civís i prenc el d'Ars, cap a ponent. De seguida veig un poble, pel tall de la vall de Civís que marxa cap al nord. El petit agrupament de cases no és gaire lluny, sobre uns prats, i compto que ha de ser Asnurri, que és un topònim d'arrels bascoides. Aviat el perdo de vista perquè vaig avançant per la nova i oberta vall d'Ars, que té prats verdíssims a peu de carretera i una barreja d'arbres riberencs d'un cromatisme molt variat. Vaig guanyant alçada amb un revolt tancat de carretera per sota les parets de les Vinyasses. Fa sol, però l'aire és fresc i fa moure les fulles brillants dels arbres.

Ja veig el poble d'Ars situat en un pla balconer, bastant per sobre el fons de la vall, al límit del bosc de coníferes que té per damunt. A mà dreta, sobre un turó, hi ha les restes d'una antiga fortificació. Segons el mapa, es tracta del Castellot de la Seca, i després llegiré que segons la llegenda es tracta del primer dels components de la cèlebre

tirallonga: “la Seca, la Meca i les valls d’Andorra”. Sota un gran freixe hi ha la borda del Sastre. El camí fa un revolt per sobre d’on es troben uns quants corrents d’aigua, i tots baixen fent fressa: el torrent de la Beceda, el riu del Ras de Conques, el torrent del Cortal del Masover, el barranc de les Berques i el de la Devesa del Girau. Tots plegats, aquí sota, fan el riu d’Ars, que poc més avall vessa al de Civís. O sigui, que la vida d’aquest riu és més aviat curta, però molt intensa. La carretera fa dues noves giragonses tancades i molt pendents que em fan guanyar de cop uns cinquanta metres d’alçada per sota els vessants obacs del Cap d’Avemaria i el Pui de les Forques, tots dos a llevant. Travesso el barranc de la Devesa del Girau, que vora l’aigua té una línia de roures, freixes i avellaners amb boix. Poc més enllà travesso el barranc de les Berques. Tots dos baixen plens d’aigua del nord, del carener que hi ha entre el Cap del Solà i el Bony del Covil, que fa de frontera amb la capçalera de la vall de Santa Magdalena. Al mapa, prop del Bony del Covil, sota mateix del coll de la Creueta, veig que hi ha la font del Cony. I penso: “cony, un que hi arribi assedegat, s’hi deu amorrar sense miraments!”.

Veig molts camps de dall, amb línies d’avellaners que marquen els límits de cada partida. No paro de guanyar alçada i travesso el riu del Barrer, que baixa també amb aigua de tota la conca que tanca pel nord el poble, que ja veig a prop. Des d’aquí dalt, veig la cara nord del Cadí molt allunyada, encara amb les canals plenes de neu, i la vall per on acabo de pujar, brillant, pintada amb tots els tons del verd, un quadre exultant. Ja al peu d’Ars faig l’última rampa per sota uns freixes i uns cirerers magnífics, i arribo a Cal

Civis, la casa rural on dormiré aquesta nit. Són les quatre de la tarda en punt. Soc a 1.350 metres d'altitud. Sobre la porta hi ha un petit porxo de fusta. M'hi faig una foto i de seguida sento que en surt algú. És la Pepita, que quan sap que aniré fins a Àreu, em diu que és molt bonic, aquell poble, i m'explica que n'és filla. És neboda del Francesc i la Julia de Casa Bueno. La seva mare era germana del Francesc. I jo no puc més que exclamar: "mare meva!", perquè els conec de fa molts anys, al Francesc, que ja se'n va anar, i la Julia, que ara ja no viu a Àreu, perquè ja no es pot valdre. La Pepita em diu que la Julia ja no coneix ningú, i em sap greu, perquè hi tenia una coneixença molt profunda. L'última vegada que la vaig veure no era a casa, se n'havia anat a dallar al camp, a mig quilòmetre del poble, per la pista que va cap al pla de Boet i la Pica d'Estats. Hi vaig anar. Estava treballant amb la dalla, i quan em va veure, que no m'hi esperava, va deixar l'eina, es va posar les mans al cap i ens vam fer una bona abraçada, perquè no feia gaires mesos que havia perdut el seu Francesc. La malenconia em ve a visitar inesperadament en aquesta casa d'Ars que no coneixia, en aquest poble on no havia estat mai, però aviat la Pepita em treu una cervesa i em convida a seure en una de les cadires que té sobre l'herba, al costat d'una barbacoa. M'hi assec content d'haver arribat aquí dalt, on m'ha rebut la neboda de Casa Bueno, que ara és la mestressa de Cal Civis, i que suposo que d'aquí una estona deuré conèixer el seu home, que ha anat a collir bolets i que potser es deurà assemblar al Ramon de Ca la Polla, de Tuixent. El que sí que conec és un gat que ve a observar l'estrany que acaba d'arribar.

Uns minuts més tard la Pepita m'ensenya la casa on m'estaré avui. S'hi entra pel carrer de darrere, que caldria dir el carrer de sobre, perquè cal envoltar la casa i fer una forta rampa fins a la part posterior, que ja dona a un primer pis. La dona obre una porta i entrem a un rebedor, i després a un menjador amb cuina que tindré per a mi sol. Pugem unes quantes escales fins a l'habitació El Boïgot, que té dos llits, el sostre pendent i les parets pintades d'un color blau molt viu. És bonica. Gràcies Pepita. 'Per qualsevol cosa, ja saps on soc. I si vols estendre la roba, allà trobaràs un estenedor.' I marxa avall. Em quedo sol a l'habitació i em descarrego la motxilla. Hi ha una finestra que dona a la capçada d'un magnífic cirerer ple de fulles verdes. Em trec les botes i les deixo al costat d'una torreta amb geranis que hi ha a l'ampit de la finestra, per la part exterior.

Em dutxo i faig la bugada. En acabat, surto a estendre la roba on m'ha dit la Pepita. S'assecarà aviat perquè hi fa molt d'aire i les peces que hi he estès volen com si fossin banderoles. Surt la Pepita i ens posem a parlar una bona estona. Té l'home aplegant murgues, per això encara no l'he vist, i una filla que viu a Londres i que enyora molt, tan lluny. Ella es jubilarà aquest any, que ja en té seixanta-cinc, i la casa la continuarà llogant, però sense fer menjar. Per això han fet el menjador a la casa rural, perquè la gent hi pugui cuinar. Li dic que és una casa molt bonica per venir a passar uns quants dies en família, que segur que hi vindrem, i ella està contenta de sentir-ho. Quan parlem dels fills, la Pepita em diu: "los pares hi són per aplegar els fills i torna'ls a aixecar", i penso que té raó. Entre altres

coses, cal marcar-los el camí fins que emprenen el vol, però si l'emprenen tan alt i se'n van fins a Londres, llavors un es deu penedir de l'embranzida que els ha donat.

Cal Civis és al començament del poble per la part de baix. Ara vull conèixer els carrers que es despleguen d'aquí en amunt, disposats en el vessant assolellat i molt pendent de la muntanya. Vull arribar fins al peu del campanar romànic de Sant Martí per veure'l de prop i fer-li alguna foto, però no comptava que és darrere una pinya de cases. Vaig fins a la porta de l'església, però el campanar queda amagat a la part interior d'alguns habitatges. Les envolto, però sempre és darrere. No hi ha manera d'arribar fins a l'arrencada de la torre, i finalment em situo a la part alta del poble, des d'on es veu prou bé aquest campanaret tan singular, de planta rodona, amb unes boniques finestres amb columna i arcuacions llombardes sota la teulada. De fons apareix la cara nord del Cadí per fer l'estampa d'un tremp encara més genuí. M'estic una estona aquí dalt, assegut en un marge, escrivint i observant la casa enrunada que tinc a primer terme, el campanar a segon terme i el Cadí al fons, i també uns pagesos que llauren un hort proper amb un tractor. La Pepita m'ha explicat que el camí que faré demà el feia ella de petita per anar a la festa major d'Àreu. Hi anava amb les seves dues germanes més grans que ella. Fins a Tírvia, a peu. I a Tírvia, pujaven a la caixa d'un camió fins a Àreu. Quan tornava, estava tota una setmana ben malalta, de tant de menjar, ballar i caminar. Demà entendré per què.

Acabo de fer un tomb pel poble, que s'acaba aviat: Can Sorteny, Cal Mestre, la Muntanyesa, Cal Xoi, Cal Peixa, Cal Barrer, Cal Gincoma... I torno amunt perquè vull veure per

on haig de marxar demà. Aviat trobo algunes indicacions cap al Ras de Conques, i quan ja tiro avall, em miro la façana d'una casa molt antiga, sense enguixar, que té un balcó de fusta, roba estesa i un termòmetre de propaganda a la paret de la marca Agfa Films. Quan estic observant la casa, surt al balcó un home, que em deu haver vist o sentit. És el Ramon, un ramader del poble que se'm presenta com a solter i independentista, d'Esquerra Republicana de Catalunya, que tiraria pel dret, que què coi hi fa tanta bona gent a la presó, i resulta que ens estem parlant més de mitja hora, ell al balcó i jo amb el coll mig torçat amunt, des del carrer. Aquest home és un enamorat del país. M'explica que el seu germà fa poc temps que es va morir i que la seva germana està ingressada en un asil a la Seu. També em diu que a l'octubre anava a peu fins a Tírvia, a una fira de bestiar que s'hi feia, que s'afegia a la colla de Sant Joan Fumat, que sortien a les quatre de la matinada, i que abans de les nou del matí, que era quan començava la fira, ja eren allà. Va treballar un temps a Andorra, però ara ja fa molt de temps que no hi va per a res. Molta gent de per aquí no hi va mai. Tots cap a la Seu. Se li nota un cert recel cap a Andorra. Deixa tots els polítics espanyolistes de cap per avall i em diu: 'si fotessin tots el camp de Catalunya, m'emborratxaria d'alegria!' El Ramon és tot un personatge. Abans d'acabar la conversa, encara em diu que el dia 1 d'Octubre era a la Seu, defensant les urnes, i que va rebre un cop de porra.

Torno cap a Cal Civis per mirar si la roba ja està seca, i mentrestant arriba l'home de la Pepita, amb un cistell ple de murgues. M'ensenya un bolet i em diu: "veus, aquesta

murga és de les de campana, de les bones, totes les altres són tòxiques, però aquí dalt sempre n'hem menjat". L'home deu veure la cara que faig, i hi afegeix: "es bullen i ja són bones". Apareix la Pepita, amb una branca de lilàs a les mans plena de flors que fan molta olor. Està encantada amb aquella branca i me la fa olorar. L'home de la Pepita no sembla estar tan emocionat amb la branqueta de flors i em mira sense saber gaire on posar-se, mentre jo vaig lloant l'olor que fan per tenir la Pepita feliç. Trobo que costa ben poc, però en fi... Jo pujo cap al meu apartament i m'instal·lo al menjador. M'assec al sofà i escric una mica, amb el televisor engegat, i de tant en tant miro per la finestra com el Cadí va agafant tonalitats de tarda. Després em preparo l'entrepà del sopar i baixo a buscar una cervesa. Entro a Cal Civis. Hi ha un menjador i sala d'estar ampli, molt ben cuidat, que podria ser el menjador i la sala d'estar d'una casa de la terra baixa. Entro a la cuina i dic a la Pepita que demà esmorzaré a les nou. Estan netejant els bolets, que se'ls deuran menjar per sopar. Espero que els bullin bé i que no s'intoxiquin.

M'instal·lo de nou al meu menjador, assegut a la taula, amb l'entrepà al davant i la llauna de cervesa. Engego el televisor i penso que ara mateix deu haver l'amic Pep Coll a la sala d'actes de la Talaia. El vam convidar a venir perquè hi presentés el seu darrer llibre, però ja li vaig dir que jo no hi seria. Després sabré que han parlat de mi, que estic voltant pel país, i em faran arribar un parell de fotografies de la seva xerrada i del públic escoltant-lo atentament. Jo em concentro en el meu sopar tan suculent, mentre el televisor va desgranant les notícies del dia, que trobo tan

llunyanes des d'aquest refugi amagat a l'extrem de l'Alt Urgell, i per la finestra veig com el Cadí es va tornant lilós fins que la foscor l'engoleix. Quan acabo de sopar, escric unes quantes notes i després pujo a l'habitació de sostre inclinat de fusta, on m'acotxo en aquesta nit que precedeix una jornada decisiva per a mi: l'entrada al Pallars Sobirà superant tres colls a la ratlla dels 2.000 metres. Espero descansar bé perquè demà m'espera una etapa llarga i amb molt de desnivell, però que espero amb candeletes.

Dissabte 26 de maig

Em llevo a un quart de nou. He dormit bé, en aquesta habitació tan bonica, sense sorolls exteriors. Per la finestra veig que hi ha núvols alts, però el temps de moment sembla que hagi de ser estable. Quan tinc la motxilla mig a punt, baixo a esmorzar al menjadoret de Cal Civis. Ja hi trobo una taula parada amb dues llesques de pa torrat amb fuet i formatge. També hi ha un got de suc de taronja, unes quantes magdalenes i una panereta amb melmelades. La Pepita em porta un cafè amb llet i em pregunta si he dormit bé. I tant, com un àngel. Suco el pa i vaig menjant-me l'embotit, mentre vaig parlant amb la Pepita, que entra i surt de la cuina. L'home no hi és. Potser ha sortit a buscar murgues. Però al cap d'una estona sento que algú baixa unes escales i apareix al menjador. Els pago l'estada i la Pepita s'acomiada de mi dient-me: "Que vagi bé i salut tinguem!".

Marxo d'aquesta casa rural que m'ha acollit una nit, però em fa l'efecte que fa més dies que hi soc, com m'ha anat succeint al llarg d'aquestes setmanes, que ja em semblen

mesos. Tiro amunt pels carrers empinats d'Ars, arran de Cal Gincoma i l'església de Sant Martí, amb el campanaret circular ben dret, marcant el centre del poble. Hi ha un obrer emparrat dalt d'una teulada arreglant l'enllosat. Quan passo per sota la casa del Ramon, no hi és o encara dorm. Hi ha un dels seus gossos que borda com un boig. M'espero una mica per veure si el gos el fa sortir al balcó, però el Ramon no dona senyals de vida i marxo. Li vaig dir que passaria més tard del que és, i potser encara dorm i no el vull molestar. Omplo les cantimplores d'aigua a la font que hi ha darrere casa seva. Al costat mateix hi ha un indicador: cap al refugi del Ras de Conques, 1 h 40 min.

Miro de tirar amunt per allà on m'indica el senyal, però el senderó és ple d'ortigues i trio un tram de pista lateral fins a Can Girau, on la canvio per un camí més estret que després abandono per empalmar, ara sí, amb el sender d'abans, que ja no és tan brut i que s'enfila recte amunt, cap a ponent, per la Coma i la partida de les Peres. De fet, veig que és un antic camí de bast, potser el mateix que deuria fer servir la Pepita i les seves germanes de camí cap a la festa major d'Àreu, i també el Ramon quan anava a la fira de Tírvia. Guanyo alçada pel mig d'uns prats extensos, on pasturen les vaques d'Ars, i aviat assoleixo la mateixa alçada que el Castellot de la Seca, que tinc al mateix nivell. El camí per on vaig guanyant alçada és molt antic. Està una mica excavat en el terreny i flanquejat per lloses de pedra clavades al terra. Si em giro, les llosetes de pedra i la concavitat del camí emmarquen el poble i la vall. M'hi estaria hores, observant el que ara estic veient. El paisatge és grandiós. Darrere el poble, a primer terme, hi ha el Pui

de les Forques i el Cap d'Avemaria, i més avall, molt més avall, els esperons del Roc de la Figuera i el Roc del Vinyer, que ahir veia sobre meu, tan altius i verticals, i que ara veig enfonsats, replegats sobre la vall que desapareix per moments amagada pels vessants boscosos de sobre Sant Joan Fumat que li cauen al damunt.

Pujo per l'herba del camí, amb el so plàcid de les esquelles dels ramats, vigilant de no trepitjar cap ensaïmada de vaca, que aquí són freqüents. I arribo a l'indret de les Toves, a 1.500 metres d'alçada. Hi trobo un camí més ample, una pista, planera i franca, que marxa cap al nord per fer una llarga llaçada i guanyar alçada cap al Ras de Conques. Jo la prenc cap al sud, seguint uns senyals de pintura groga. Perdo una mica de desnivell, però aviat trenco per un sender cap a l'interior d'un bosc obac de pins roigs, molt pendent, que a mesura que guanyo alçada es converteix en un bosc de pins negres. Els núvols ja són compactes i s'han fet els amos i senyors del cel. Avanço per un decorat tirant a fosc, i sento com esclata un tro, encara llunyà. Em sembla que aviat plourà, però de moment vaig fent per aquest bosc espès i molt obac.

Als 1.650 metres recupero la pista, que m'ajuda a avançar, però aviat la deixo per un sender que primer tira per sota els pins i que aviat campa per prats i petits desnivells d'herba, ja novament cap a ponent. Sé que poc més amunt trobaré les bordes de Ras de Conques, i que si plou m'hi podré aixoplugar. En aquestes condicions meteorològiques, sempre va bé disposar d'un sostre, encara que sigui passatger. Aviat comencen a caure gotes i m'aturo per posar la funda de la motxilla i treure el

paraigua, que de moment em penjo d'una sivella. També m'abrigo amb l'anorac i torno al camí. A cada passa que faig, es va obrint més i més davant meu una extensa praderia, com una petita vall coberta d'herba verda. No en veig el fons, on deu baixar el riu, sinó que més aviat em decanto cap a la vora dreta, on assoleixo una gran esplanada de pastures i on apareixen, al fons, les grans bordes del Ras de Conques. A baix, al riu, hi ha cinc o sis bordes més, arrecerades en una raconada del terreny, sota un espero de roca, però jo em dirigeixo de dret a una de les grans bordes de més amunt, que és a la meva alçada, a 1.800 metres d'altitud.

La borda és gran i apaïsada, amb diversos cossos i un petit mur perimetral perquè el ramat, que ara no hi és, no surti del recinte quan no convé. Hi ha una gran porxada i una llarga menjadora sota teulada. A sobre mateix hi ha una grandiosa pallissa oberta, amb el sostre de grans bigues de fusta. El conjunt és esplèndid i està ben cuidat. Al darrere hi ha dues bordes més. I entre un edifici i els altres, un carreró herbat molt pintoresc. Deixo les bordes per aquest carreró i continuo vall amunt, per un camí herbós i planer que em va aproximant a la llera del riu i també a la pista, que avancen una al costat de l'altra pel fons de la petita depressió. Passen amunt tres vehicles tot terreny i aviat desapareixen. Salto a la pista i avanço per aquest paisatge magnífic, de prats extensos i carenes per totes bandes que marquen el perímetre de la vall. És un goig, caminar per un entorn així. Però hi veig pocs ramats de vaques i cavalls, per haver-hi tanta provisió d'herba. Malaguanyada.

Hi ha prats plens de prímules grogues, escampades per l'herba, que hi donen llum en un entorn generalment enfosquit per la nuvolada. En un revolt de la vall apareix el refugi del Ras de Conques, situat a 1.840 metres. Es veu molt ben arreglat, amb la teulada de pissarra que sembla nova de trinca, plaques solars i una antena parabòlica, però està tancat i barrat. Hi hauria dormit si hagués estat obert, però aquest any ha nevat fins tard i els refugis no obriran fins a primers de juny. Mentre observo l'edifici, la pluja s'intensifica. Les gotes que m'han acompanyat fins aquí, es transformen en una precipitació considerable i busco algun racó on aixoplugar-me. Poc més avall del refugi hi ha un altre cos auxiliar. L'inspecciono i hi trobo una llenyera on em puc entaforar, assegut en un tronc i sota la protecció del ràfec de la teulada. M'hi estic una estona i ho aprofito per escriure unes quantes notes, sentint com les gotes d'aigua fan una remor en caure sobre l'herba i els arbres propers que m'és molt familiar, de tants dies de ploure.

Va fent ullades de sol, combinades amb xàfecs d'aigua. Quan veig que para una mica, m'incorporo i me'n torno cap a la pista, que en aquesta raconada es reorienta cap a ponent i després va guanyant alçada i gira cap al sud per sota un braç carener que baixa del Bony de la Solana, al nord. El cel no pot ser més gris i tapat, però ara només cauen gotes i l'ambient fresc m'ajuda a avançar més que no si fes sol i calor. Finalment arribo a un espai obert i planer: el coll de la Creu del Ras de Conques, situat a 1.920 metres. Hi ha una antiga fita de pedra mig enterrada a l'herba. Els boscos de pi negre arriben per totes bandes, però al coll hi ha un gran espai obert, tant cap al nord com, sobretot, cap

al sud, on els prats són extensos i ocupen amples carenes. Un camí tira cap al nord, pel costat de la fita i d'una pleta metàl·lica per triar els ramats, situada al planell de la Lliguna, i per darrere apareix un cim molt nevat. Faig una ullada al mapa i no pot ser cap altra que el pic de Salòria, situat gairebé mil metres més amunt d'on ara em trobo. Si hagués optat pel primer pla, hauria saltat pel coll de la Màniga, situat més a ponent del pic que ara observo. Queda clar que hauria trobat el vessant nord carregat de neu, i que m'hauria costat baixar per l'espessíssim bosc de Virós fins al refugi del Gall Fer, que de totes maneres hauria trobat tancat. Massa complicat i arriscat. Estic content d'haver triat aquest coll on soc i des d'on observo el Salòria, mig tapat pels núvols, airós, potent, vertical, gairebé inabastable.

Hi ha un camí que perd alçada per aquest nou vessant, però m'estimo més seguir un rastre de sender que va directament avall, perpendicular a la línia del coll. Sé que més ensota retrobaré el camí que ara no prendré i em deixo anar per una catifa tova d'herba molt tendra, sortejant els pins negres que vaig trobant. En un racó ombrívol encara hi ha una congesta de neu. I aviat retrobo el camí ample i el prenc avall, seguint el torrent de l'Aigüerola que queda ocult per un bosc que aquí és espès, on apareixen els primers exemplars d'avets, alts i cepats, magnífics. Més avall apareixen pins roigs. I poc després, bedolls lluminosos, d'escorça blanca, que tot just treuen les fulles menudes d'un verd molt clar, que afegeixen llum a la foscor greu de les coníferes.

En algun moment, la capa grisa dels núvols té un petit estrip i deixa passar una ullada de sol, però aviat es tanca i torna la grisor. Encara cauen gotes d'aigua, cap cosa de l'altre món. Trobo alguns prats i el panorama s'obre cap a ponent. Al fons, darrere d'algunes carenes, apareix el pic de l'Orri amb extenses congestes de neu. Una carena que baixa de la meva dreta fa com un collet ample on hi ha prats verdíssims. Soc a 1.750 metres d'alçada. Hi ha un indicador vertical amb informació del camí que em durà fins al riu i l'ermita de Santa Magdalena. Tots els vessants que cauen cap al fons de la vall estan totalment coberts de boscos espessíssims de pins negres i avets, amb algunes clapes més clares de bedolls. És una vall d'un gran caràcter, molt fonda, des d'aquí dalt. Quan sento cantar una puput, el seu cant ressona per tot aquest paratge tan remot i grandiós. Em faig una *selfie* sota un pi roig monumental. Al seu costat hi ha un avet que no l'encerclarien dues persones adultes.

Passat un collet deixo el camí ample per on circulava i m'endinso al bosc de les Obagues per un sender, que sembla un antic camí de desemboscar mig esborrat per un tapís d'herba i alguns arbustos que hi han anat creixent. És com un túnel de bedolls, pins i avets. Al sotabosc hi ha el·lèbor verd, tores blaves sense florir i molta herba fetgera de flor blanca. Vaig perdent alçada per l'interior d'aquest bosc tan especial i m'aturo a fotografiar una mena de prímula de color lila que no havia vist mai. També trobo violetes boscanes. Sovint, del vessant dret baixen rierols d'aigua que vessen per tot arreu, travessen el sender i continuen avall, per allà on poden. Trobo una font que raja

dins d'un com, i un rierol de diverses petites lleres que s'ajunten per passar per sota el com de la font. I ja sento la fressa del riu a prop i el sender em situa en un revolt d'una pista que segueixo avall, cap al fons de la vall.

Aviat apareix el riu, un pont i la menuda ermita de Santa Magdalena a l'altra banda. És un conjunt de gran caràcter. De seguida travesso el riu, que porta molta aigua transparent i freda, i noto que fa més fresca en aquest racó perdut entre valls profundes que dalt dels colls, a la ratlla dels 2000 metres. Però l'indret és deliciós. M'aproximo a la capella, que és dalt d'un marge. L'envolto des de l'absis i m'enfilo al marge per l'altre extrem, que és on trobo la porta i un campanaret de cadireta amb una campana. La coberta és força nova. A la paret hi ha una pedra amb la data 1700, i enganxada a la porta, una peça de ferro forjat rematada amb una creu i amb un forat per tirar-hi diners que diu: 'Almoines pel culte de Santa Magdalena'. A la fusta de la porta hi ha algunes inscripcions dels visitants. En veig una, amb les inicials J.A.P., feta el 2 de febrer de 1968, i una altra, d'un tal MIRO, de l'any 1977. Hi entro, perquè només hi ha un forrellat que es pot obrir, i hi trobo un interior emblanquinat, amb el terra de fusta, i un altar molt ben assortit d'espelmes i rams de flors. Hi ha una imatge de santa Magdalena i una altra, al costat i poc més ensota, del que sembla sant Francesc. Sobre l'altar hi ha una petita caixeta de fusta amb peticions. L'obro, amb tot el respecte, i hi trobo aquesta memorable petició d'un nen, escrita en un petit full quadriculat: "Santa Magdalena, desitjo que li donin la beca a ma germana que se la mereix més que

ningú. Posats a demanar, desitjo sentir molt les emocions i continuar sent feliç com he sigut fins ara o diferent. Sort!".

Sota l'ermita mateix hi ha una cruïlla de camins i un indicador amb diversos senyals. Em reconforta veure-hi la indicació Farrera-Burg-Tírvia, que són els pobles per on haig de passar avui, i aquí baix ja els trobo indicats, però no me'n refio. Encara que observo el senyal, que deu ser bastant nou, jo no deixaré mai d'anar fent ullades al mapa per saber on soc i cap on vaig. Si tirés cap al sud, seguint el riu, arribaria al refugi de la Basseta, a Sant Joan de l'Erm, que el senyal marca a 10 km de distància i poc més de dues hores de camí, però no m'interessa baixar més, sinó enfilar-me cap al segon coll d'avui, que tinc uns quatre-cents metres més amunt. Em poso en marxa i travesso el riu de Bedet, que poc més enllà s'ajunta al de Santa Magdalena. Aquest riuet baixa de les amples comes on hi ha les bordes de Bedet, instal·lades cap als 1.650 metres, en una conca que també deu ser una meravella. Per sota les bordes, el riu de Bedet rep per la dreta l'aigua del torrent de la Plana, del barranc de la Casterilla, del torrent de la Borda Noi i del barranc de Feneralba, i poc més amunt, les que li baixen del barranc de Cagaferro. Tot un ventall de torrents i barrancades que baixen de la carena tancada pel nord pel Cap del Ras de la Font Negra i, poc més al nord, pel pic de la Màniga.

Prenc un tram de pista que va guanyant alçada amb molta suavitat pel costat del riu de Bedet, però aviat la canvio per un caminet, marcat amb unglots de senglar de pintura groga, que marxa en diagonal i de cara amunt per dins del bosc. És un camí antic, que puja per sobre una catifa molt

verda d'herba tendra, pel costat d'una línia de bedolls i de pins que marquen el camí. Vaig pujant una bona estona per aquest túnel de verdor vegetal. De vegades trobo bolets d'un color ocre molt clar que no identifico. Ara hauria de tenir aquí l'home de la Pepita o el Ramon de Ca la Polla perquè em diguessin si són bons o són tòxics, però que bullits... I justament ara penso que aquest deu ser l'antic camí per on passava la Pepita i les seves germanes per anar fins a Àreu, i el Ramon d'Ars, per anar a Tírvia. Sens dubte. Perquè la pista més moderna fa revolts molt més oberts per als vehicles tot terreny que pugen per canviar de vall, i aquest camí és molt més lògic i intel·ligent, perquè pren en diagonal tot el bosc, i no para de guanyar alçada sense fer cap llaçada estrafeta.

Per travessar el barranc de la Baiarca hi ha un pontet. De vegades avanço per prats que estan envoltats de bedolls, conjunts forestals molt més brillants que les coníferes on sembla que hi hagi una llum encesa. Hi ha soques d'alguns arbres d'on pengen barbes de caputxí. Aviat salto a la pista i la travesso. A l'altra banda continua l'antic camí, fins a una altra clariana envoltada de bedolls magnífics. Més amunt el rastre del camí es perd, però vaig seguint senyals grocs que hi ha en algunes soques, per un sotabosc ple d'el·lèbor verd i de gencianes grogues encara per florir que fa força pendent, i jo tiro obliquament, en diagonal, per un terreny on els peus es veuen obligats a treballar de cantó. La pujada és cansada i sostinguda, però m'agrada avançar sense cap camí sota els peus, només les taques grogues d'algun tronc i els centenars de bedolls que hi ha per tot arreu, amb la seva escorça clivellada de taques

blanquinoses i els el·lèbors verds i les gencianes que miro de no trepitjar. El mapa m'ho aclareix: estic travessant el bedollar de Bedet, així, amb aquest joc de 'bes' i 'des' que costa una mica de dir.

Torna a aparèixer la pista, que segueixo poca estona, i passat un revolt la canvio de nou per un senderó, també boscà, que prop dels 1.800 metres surt a les amples pastures de la Plana, amb les bordes de la Plana situades sobre un turó d'herba molt verda. Darrere seu, els boscos s'enfilen fins a la carena i més amunt tot són prats culminals amb clapes de neu. Tinc tota la capçalera de la vall davant meu. Fa una mica de vent. I sento esquellots, però no aconsegueixo veure cap ramat. Deuen ser darrere les panxes herbades que veig des d'aquí, però el so m'arriba conduït per l'aire que pentina els prats. A l'herba, trobo un escampall de gencianes alpines ben obertes, mirant al cel amb les seves campànules liloses, tacades de verd per dins i amb els estams grocs al seu interior.

L'indret és magnífic. Tot són vessants herbats, de línies suaus, però no veig encara les bordes de Bedet, i surto del meu camí per pujar fins a un turó. I aquí sí, són a l'altra banda de la vall, envoltades de prats, més avall d'on em trobo situat. Torno al camí, però no queda clar cap on continuar. Haig de buscar una mica i finalment retrobo un senyal groc i giro cap al sud-est per entrar al bosc de la Baiarca, que travesso també a través, seguint les taques grogues als arbres, sense rastre de camí, en diagonal. Un tram llarg, però més ben traçat, em duu fins a un revolt de la pista, però l'abandono de seguida per un sender que em reorienta cap a ponent i em duu fins a la font de Casals,

situada a 1.900 metres d'alçada, per sota el coll que hauré d'assolir i que ja no queda gens lluny. L'aigua de la font raja abundosa dins d'un com d'obra revestit de fusta. Darrere mateix hi ha un antic senyal del Club Excursionista Pirenaic amb el nom de la font i dos indicadors metàl·lics amb dues fletxes: Santa Magdalena, d'on vinc, i Tírvia, cap on vaig. Continuo amunt, per un bosc que ja nota la carena propera, no tan espès com els d'abans, que m'ofereix diversos senders entre el sotabosc i aviat em situa al capdamunt de la pujada, en un coll obert i carener, a 1.925 metres d'alçada.

Del coll, veig cap al nord les esquenes amples i planes del Cap del Ras de la Font Negra, que connecten amb el pic de la Màniga i la carena que segueix fins al Salòria per sobre les bordes de Conflent. Però cap a ponent, que és cap on aniré, s'obre davant meu una vall imponent, entapissada de verd. El bosc de pins negres no em deixa veure el fons de la vall. Així, fet el segon coll d'avui, tiro avall primer per prats i aviat entro al bosc, on traço el meu camí, sortejant els arbres, al meu aire, com he fet abans amb el primer coll. Vaig perdent alçada relaxat, observant tots els detalls dels pins negres que veig, però de sobte s'acaba el bosc, molt de cop, i llavors apareix davant meu una llarga rampa gemmada de prat que s'estén fins al fons de la vall, i al capdavall hi ha un menut nucli de bordes, les bordes de Tressó, situades a uns 1.700 metres d'alçada i bastides al final d'un petit esperó de roca per no ocupar ni un pam de les amples extensions de praderies verdes que hi ha pertot. Les casetes estan apinyades en un punt on conflueixen diversos barrancs: el de Bigarret, el de la Borda del Solí, el

del Fener dels Llangords i el de Gireni, que és el que tinc al meu costat dret, i l'aportació de tots ells formen el que d'allà en avall s'anomena barranc de Tressó. Faig unes quantes passes avall, amb aquest panorama grandiós al davant, i m'aturo. Em giro per comprovar que estic envoltat de bosc, de carenes, i si torno a mirar avall, tot són prats verdíssims i al capdavall hi ha les minúscules casetes de Tressó. A mesura que vaig avançant, la vall es va eixamplant i jo em sorprenc i sento que vaig dient: 'impressionant, impressionant!'.

Avanço per la meva rampa de prat. Més enllà de les bordes, sota el barranc de Bigarret, hi ha un ramat de vaques. De sobte, veig una persona que surt d'una de les bordes i camina cap al sud. És una noia, deu ser la pastora, i se'n va avall, seguint el fons de la vall, fins a una esplanada que ara començo a veure, on hi ha cavalls i vaques. Els cavalls estan més escampats que no pas les vaques, que estan agrupades en un recinte de terra ocre, on es deuen ajeure, vora el riu i sota uns bedolls molt altius. La noia s'encamina cap a aquest indret i em sap greu perquè no hi podré parlar. Jo haig de travessar les bordes i enfilar-me cap al nord-oest, i no puc esperar-me que torni. Continuo baixant fins que tinc el conjunt davant mateix. Hi compto set bordes senceres, de pedra rovellada i teulades de pissarra, i altres restes d'antigues bordes que no han superat el pas del temps. Travesso el riuet amb un salt i m'enfilo a la proa rocosa on s'alcen les cases de pedra. El ramat que hi ha més avall deu tenir un centenar de caps, entre vaques i cavalls. Passo vora les cases. La que deu acollir la pastora

és tan rústega com les altres, però té plaques solars i una antena parabòlica.

A les bordes emprenc l'última pujada d'avui, cap al meu tercer coll. Primer per un camí ample que em fa travessar el barranc de la Borda del Solí, i tot seguit per un sender que tramunta una carena que hi ha entre el barranc que he travessat i el de Bigarret, en un entorn descarnat, al límit del bosc i la solana. Fa unes ràfegues de vent molt fred que em fan aturar a posar-me l'anorac i torno a guanyar alçada amb la protecció de la capa de roba que he afegit. Cada cop tinc més panoràmica sobre el fons de la vall, on veig les bordes i el ramat de vaques brunes i cavalls des d'una altra perspectiva, i també els diferents barrancs que baixen en totes direccions i s'ajunten al pla. Aviat arribo a una pista i la segueixo cap al nord, per dins d'un bosc de pi negre que té molta molsa i líquens al sotabosc. Per a mi, aquest bosc és una protecció, perquè el vent no hi pot entrar i les ràfegues fredes passen per sobre les capçades dels arbres.

A prop dels 1.900 metres deixo la pista, que continua cap al nord, i em desvio a ponent fins al proper coll de So de Farrera. Al caire de la carena hi ha una tanca perquè els ramats no canviïn de vessant accidentalment. He assolit el tercer i darrer coll d'avui, a la ratlla dels 1.900 metres, i s'obren davant meu grans i profundes fondalades i valls. A l'horitzó, hi ha una línia de muntanyes nevades que deuen correspondre al Parc Nacional de Sant Maurici, però estan molt ennuvolades i no les identifico. Estic suat com un peix, però feliç de ser aquí, on no hi ha ni una ànima, només jo i aquest entorn muntanyenc tan extraordinari. Em giro per

observar per últim cop les valls que he travessat avui i tiro avall cap a noves terres.

El vessant nord d'aquest coll és molt més trencat i abrupte que el sud, per on l'he assolit, i vigilo quan començo a baixar, perquè el corriol és sorrenc i pedregós, en algun punt és ben vertical, un camí de tartera que més avall se suavitza, i aviat prenc el barranc de la Coma de Farrera, que seguiré durant una bona estona, avançant per les esquenes amples i herbades que vaig trobant, amb alguns arbres esparsos que sobretot segueixen el fons del torrentet. Trobo alguns ginebrons i pins negres disposats aquí i allà i trio el camí que més em convé. De vegades me l'invento. D'altres, segueixo la traça ja feta. Els prats són molt verds, i sovint plens de flors grogues que els donen una llum molt intensa. Al fons, sempre tinc muntanyes nevades que s'amaguen darrere estrats nuvolosos molt grisos amb pinzellades més blanques. Poc més avall dels 1.600 metres d'alçada, arribo a les restes d'una borda, travesso un rierol i entro a un antic camí margenat amb lloses que em duu fins a les bordes del Manresà, a 1.530 metres. A un nivell inferior ja veig algunes cases del poble de Farrera, i a l'altra banda de la vall del Glorieta, apareix Montesclado, el poble de la noia d'ahir al matí a la Seu.

Deixo el camí i prenc un corriol que tira avall de dret, per evitar alguna marrada. Després avanço per una careneta, amb arbres esparsos i arbustos, i aviat salto de nou al camí ample, que deixo en un revolt per un sender que em condueix de dret cap al poble. Abans d'arribar-hi, passo arran d'un antic remolc de circ fet de fusta, que ara sembla haver-se convertit en un habitatge, amb cortines a les

finestres i una xemeneia. Per poder-hi accedir sense problemes, hi han col·locat una escala de fusta i una plataforma. Entro a Farrera per la part de dalt, pel xamfrà de Cal Poblador. Aquest poble, que sempre m'havia semblat situat en un indret tan alt, avui m'ha semblat situat molt avall. Tot és relatiu, en aquest món. Les cases estan situades en un vessant molt vertical, disposades l'una al costat de l'altra o hauria de dir l'una a sobre de l'altra, però totes encaixen.

Prenc un carreró que em duu a una placeta lateral on hi ha una casa molt antiga de pedra, amb un bon contrafort a la paret i un jeep aparcat a l'exterior. Darrere hi ha una altra edificació, amb la teulada de pissarra, i al costat, la teulada de la casa de més ensota. Prenc un carreronet que més aviat sembla un correló esglaonat, amb les parets de les cases a tocar i petites raconades adaptades a la fesomia del terreny. A l'ampit de les finestres hi ha torretes amb flors. En un d'aquests racons trobo un tractoràs menat per un noi, que no sé per on l'ha fet venir. Està fent una maniobra complicada i un altre jove l'ajuda a afinar els moviments. La màquina s'ha de moure amb molt de compte per no endur-se un contrafort o un xamfrà. Per un carreró esglaonat baixo fins a la plaça, on s'aixeca el campanar de Sant Roc, que té un portal a la base per on s'entra i se surt del poble. Em descarrego la motxilla en un pedrís i escric algunes notes sobre el que acabo de veure.

Surto de la plaça pel portal de sota el campanar i pujo una rampa que em situa novament al capdamunt del poble. D'aquí surt -o per aquí arriba- la carretereta de Burg, i la prenc. Aviat passo a tocar d'una esplanada amb una font

que raja fresca i transparent en un com d'obra, sota uns pollancres i un freixe. Un racó molt ombrejat que deu ser agradable a l'estiu. Vaig trobant cirerers arran del camí i veig el poblet de Burg molt proper, al nord, situat sota el Solà de Burg, que és un pendent descarnat de muntanya, i més amunt hi ha el bosc i la carena que em separa de la Vallferrera i el bosc de Virós. Distret amb aquests pensaments, sento un soroll d'un motor. De seguida em passa pel costat, de cara amunt, un tot terreny amb uns grans fars complementaris sobre el xassís. Hi va un home sol i quan em veu agafa una cosa i parla. Deu avisar el vehicle que ve darrere, també un tot terreny tunejat amb un home sol, perquè sàpiga que trobarà un subjecte caminant per la vora de la carretera, que no se l'emporti. Travesso el torrent de Burg per un pont, sota un pollancre gegantí. Hi baixa molta aigua. Una aigua que ve de llevant, de la conca tancada pel nord per la serra de Màniga, amb el pic de Màniga al seu vèrtex, i per la serra de la Font Negra, al sud, que veia fa una estona baixant cap a les bordes de Tressó. Però ara ja estic fent el meu últim descens d'avui, de cara a Tírvia, que de vegades apareix parcialment, instal·lat sobre una punta de carena.

M'acosto a Burg, d'on sobresurt la corpulència del temple de Sant Bartomeu, situat a la part alta del poble, a 1.280 metres, amb un campanar pla, sense la clàssica teulada punxeguda tan característica. Sota el poble hi ha alguns prats, fins al riu. I pel vessant abrupte, alguns carrerons que s'enfilen i es retroben, dividits pel torrent de Burg, que baixa del Solà i s'encarrega de migpartir el poble en dos. Aparcat a l'entrada del poble hi ha un tractor amb un

remolc. Prenc un carrer que m'alça per sota Cal Baró i em fa travessar el torrent per arribar a Sant Bartomeu de Burg. Al costat mateix hi ha el cementiri, a l'altra banda d'un mur amb portal, amb algunes creus blanques. I poc més enllà, un tancat amb gallines. I la roca mare que apareix als marges o als patis de les cases. Al xamfrà de l'església, una placa metàl·lica recorda el metge i sacerdot Pere Tarrés, que aquí va dirigir un hospital de campanya el juny de 1938. En un pla superior, hi ha un gran casalot que té una mena de graonets fets a l'exterior d'una paret molt robusta. Els esglaons semblen comunicar una finestreta amb un forat que deu ser un antic colomar o potser un galliner. No m'imagino les gallines passant per aquesta menuda escaleta penjada al buit. Tiro avall pel costat d'un grup central de cases apinyades i reprenc la carretera per una travessia per sota la Casa Noi i Cal Pastelé, on tenen un magnífic vehicle aparcat en un carrer molt pendent, només apte per aparcar-hi un tot terreny tan reforçat com aquest.

Quan surto del poble per la carretera, un vehicle s'atura al meu costat. El condueix un home amable: 'vols baixar o vas caminant?' Li dic que vaig a peu, però que moltes gràcies, que molt agraït, que ja arribo al meu destí, que per avui és Tírvia, i em diu que molt bé, que està bé, caminar, i se'n va saludant amb la mà, content d'haver-se ofert al passavolant carregat amb una bona motxilla. Uns metres per sobre l'asfalt hi deu passar un camí, per damunt d'una mena de cinglera rogenca on em sembla veure una balma obrada. També hi ha alguns edificis del poble que semblen desafiar l'estabilitat del pendent, instal·lats al caire de la timba. Al mapa apareix aquest camí, que flanqueja el Solà de Gurb

per uns replecs rogencs i pelats fins a unes esplanades on hi deu haver alguna pastura. Avanço observant l'ampla coma de Burg que resplendeix. Té molts tons de verd, amb la línia de pollancres que segueixen el riu, al fons de la vall, i claps de prat aquí i allà, entre el bosc atapeït. A l'altra banda, en una carena, apareix l'ermita de la Mare de Déu de la Serra, i a segon pla, les casetes de Mallolís, gairebé imperceptibles.

La carretera fa un revolt molt tancat per perdre alçada, però no vull fer tant de tomb i tiro tot recte. Em sorprèn descobrir un camí molt antic que va perdent alçada, soscavat pel traginar de persones i mules, amb marge de rastellera, que deu ser el que es feia servir abans de fer la carretera. Baixa per sota el vessant pelat de la muntanya, d'on deuen caure rocs de tant en tant, com els que vaig trobant al mig del pas. Però és un camí molt eficaç, que em deixa de nou a la carretera després d'haver travessat el torrent de Ribal. Unes vaques em miren des del seu prat, que és per sota la carretera i deu tenir uns trenta-cinc graus d'inclinació. Però elles hi pasturen clavant les peülles i distribuint les potes en el pendent per no caure rodolant avall.

Torno a avançar per la carretera mentre observo els antics contraforts del camí vell que han quedat soterrats sota l'asfalt. Al fons de la vall hi ha el menut nucli de la Glorieta, amb la capella de Sant Quirze a un extrem i dos nens que juguen amb una pilota als prats de Copet. Tírvia ja s'ha fet evident des que he sortit de Gurb, instal·lada davant meu, a la seva característica onada geològica, que és el resultat, pel que he llegit, de l'acumulació de material de les

antigues glaceres que baixaven de la vall de Cardós i de la vall Ferrera. L'amuntegament de terra correspondria, doncs, a la morrena d'aquestes geleres, on ara hi ha Tírvia, que vindria a voler dir 'tres vies', un topònim que deurien imposar els romans en referència als tres camins que s'ajuntarien sota el poble: el de Cardós, el de la vall Ferrera i potser el de la coma de Burg, però jo en compto encara un altre, que és el que puja de Llavorsí seguint el riu. A l'altra banda de la vall, al vessant de sota Montesclado, hi ha uns quants prats amb cercles de bruixa, les marques característiques que deixen les carreretes que creixen a l'herba. El Ramon de Ca la Polla no en deixaria ni una sense collir.

No paro de perdre alçada i ja soc vora l'Horta de Tírvia, on la vall s'eixampla com un bressol d'un verd molt tendre. El riu i la vall giren cap a ponent, sota la proa de roca on està situat el poble, per anar a vessar a la Noguera de Cardós, que no és gaire lluny. Cap als 1.000 metres d'alçada se m'ajunta per l'esquerra la carretereta de Montesclado i de seguida passo per les primeres cases de Tírvia. Hi entro per llevant, arran de la capella de Sant Joan, i poc més enllà veig la carretera que arriba de la Noguera de Vallferrera, accés principal al poble. A l'esquerre s'obre una placeta amb una font i uns bancs. M'hi aturo per descarregar la motxilla i fer un glop d'aigua. Haig de celebrar que he arribat a la meva destinació d'avui, que era lluny, que no era fàcil, però el temps ha aguantat, m'ha respectat gairebé durant tot el dia, i ja em torna a semblar mentida que hagi estat aquest matí que he sortit d'Ars i he travessat el Ras de Conques, perquè ara ja em sembla que fa dos o tres dies.

Segueixo les cases uns metres i arribo a Cal Nadalet, l'hostal on dormiré avui, on la noia de Montesclado em va dir que soparia tan bé. Avui em menjaré el que em donin, encara que no sigui cap exquisidesa. A un xamfrà de carrer hi ha el bar de l'hostal, però està tancat. Al vidre veig que hi ha un rètol. El bar està tancat, però són al restaurant, al primer pis, per una porta lateral. Me n'hi vaig. Passo per sota una mena de portal per accedir al carrer Major i trobo la porta lateral de Cal Nadalet. Hi entro i pujo unes escales. Al pis de dalt és on hi ha el restaurant i les habitacions. Una dona m'atén i em diu que finalment tindré una habitació amb bany, tot i que quan els hi vaig telefonar només me la podien oferir sense bany, oferta a la qual vaig accedir gustosament. Però tindré lavabo i dutxa sense haver de sortir al passadís, cosa que t'estalvia ensurts i ja va bé. La mestressa em dona la clau de la 201 i jo li pregunto pel bar. Em diu que obren més tard, però que si vull res, que només cal que li digui. Li demano una cervesa i la dona desapareix i torna amb un quinto i una copa gelada: "té, puja-la cap a l'habitació i ja la baixaràs després al bar". Pujo més escales cap a la 201, amb els bastons i la clau en una mà i l'ampolla i la copa a l'altra. L'habitació és petita, però tinc una finestra de cara a les muntanyes i, sobretot, un lavabo, que ja he entès que té molt de valor, aquí dalt. Em descarrego la motxilla i omplo la copa de cervesa. En vaig fent glops mentre escampo les coses sobre el llit. Un cop tot endreçat, m'estiro una estona i deixo que el meu cos reposi i caigui en un son que no dura ni deu minuts. Després em dutxo i em poso roba neta. Noto com la pell de la cara em cou. No em dec haver posat prou crema solar i el rostre ha estat a

l'abast del vent, del fred i del sol. Quan em miro al mirall, veig que estic com un pebrot escalivat.

Surto a fer un tomb pel poble. Al carrer Major hi ha porxos. Els que són de fusta, estan aguantats per unes pilastres que trobo molt primes per haver de suportar tant de pes. A més, reposen sobre unes pedres arrodonides que els fan de peu. Sembla que les puguis xutar i que tot se n'aniria en orris. Més enllà hi ha porxos de pedra, més sòlids, amb un joc de bigues travesseres que aguanten els pisos de sobre. El terra de sota les porxades és de petits còdols desgastats de tant de passar-hi. En cas de pluja o vent, aquests porxos són un bon refugi per circular pel poble, per anar de casa en casa o per anar a buscar el pa a l'altra banda del carrer, on trobo un forn de pa amb un rètol ben gros que diu: "El millor del Pallars Subirà". A un extrem hi han pintat un pa rodó i, a l'altre, una coca, les famoses coques de Tírvia, tan reconegudes. Poc més enllà el carrer Major fa un angle de noranta graus i tira cap a ponent. En aquest punt s'alça una casa que té tota la façana plena de forats. Tírvia va ser un poble bombardejat i ara veig aquesta casa amb els senyals encara molt visibles de la metralla, i sé que van aterrar l'església i que el campanar que veuré és refet en el mateix estil romànic d'abans i que el front de guerra era a prop i que tot aquest patiment queda enrere però no s'acaba d'oblidar mai.

Faig un tram de carreró cap al sud i apareix la coma de Burg, la vall per on he baixat de Farrera. Hi ha un carrer que ressegueix el caire de la timba. En aquest carreró alçat sobre la vall és on un s'adona que Tírvia està encastellat a la carena. Al fons hi ha vaques pasturant, bastant lluny,

perquè hi ha un bon desnivell fins al capdavall, però se sent la fressa del riu. Els marges de pedra que sostenen el poble, de vegades comencen en esperons de roca penjats al buit. A l'altra banda de la vall torno a veure prats amb cercles de bruixa. Més amunt hi ha Montesclado, a una distància d'un quilòmetre en línia recta, però per arribar-hi s'ha de fer un bon tomb per la carretera. Segueixo aquest carreró perimetral que té tan bones vistes i em fixo en els detalls de les cases. En una hi trobo gallines que quan em veuen no paren d'escatainar i corren esporuguides. Pujo unes escales que em fan entrar al nucli i apareix davant meu la façana neoromànica de Sant Feliu. En recorro el lateral per anar a veure l'absis i després acabo de fer el tomb pel carrer de l'Església i em planto sota el campanar, alçat després del bombardeig franquista que va deixar el poble arrasat. El to de les pedres del campanar, entre ocre i gris, i el rellotge de números romans que hi ha al segon pis, sota les finestres geminades, trobo que li donen un aire una mica aranès. A la porta d'una casa hi ha una fotografia d'uns individus en formació que duen una indumentària semblant a la dels romans, però amb faldilles vermelles de tipus folklòric i espardenyes blanques de betes, amb el títol: "Professó dels Armats", celebració que es fa el Divendres Sant a dos quarts d'onze de la nit.

Passo per la capella de la Pietat per saber si puc veure les nou esteles funeràries medievals, d'entre els segles XII i XIV, que eren al cementiri del costat i que ara guarden a l'interior de l'esglesieta, però està tancada i només s'intueixen a través d'un vidre. Al carrer de les Eres hi ha antigues quadres de vaques i algunes cases ben arranjades.

Una de les quadres té una finestra. Hi acosto el cap i ensumo. És una olor de lloc fosc i tancat, humit, que em trasllada a la meva infantesa. Mentre m'entorno cap a l'hostal, anoto alguns noms de casa: Casa Jordi, Casa Pelafó, Casa Ramonet, Casa Molné, Casa Sinyó. A Cal Nadalet ja han obert el bar i a les taules de fora hi ha una colla de gent asseguda prenent cerveses i refrescos. Pujo a l'habitació a buscar l'ampolla i la copa de cervesa i baixo al bar, per tornar-les a un home que és a la barra. Li dono l'ampolla buida i n'hi demano una altra, però que estigui plena.

M'assec en una de les taules, de cara a la finestra que dona al carrer, i miro de trobar algun lloc on poder sopar i dormir demà al vespre. A Àreu, a banda de cases rurals, no hi ha gaire oferta hostalera. Només l'Hostal Vallferrera, que aquests dies està tancat. Decideixo trucar a la Trini, de Casa Currona, que està molt contenta de saber que estic aquí dalt i sorpresa que hagi pujat des de Vilanova a peu. Li explico que demà arribaré a Àreu i que tinc pensat baixar a dormir a Llavorsí. Ella em diu que per dormir ho tinc arreglat, que em deixarà un dels seus apartaments, que no em cobrarà res, però que és veritat, que a Àreu no trobaré lloc on sopar. Per això insisteixo que baixaré a Llavorsí, que no hi pateixi, i que dilluns agafaré l'autocar per tornar cap a casa, i ella ho troba bé. Li dic que demà ja la passaré a saludar, i torna a lloar la meva caminada, mentre jo penso que no té cap mèrit, al costat d'aquesta dona que és com deu dones juntes, que no acaba mai l'energia i la capacitat de treball, i que sempre és al peu del canó del seu petit imperi d'apartaments, bordes i ramats en aquest racó de

Pirineu on gairebé s'acaben els camins i on alguns hiverns són duríssims.

Miro què trobo a Llavorsí i reservo una habitació a l'Hotel Lamoga, un establiment històric que deu haver canviat de mans unes quantes vegades i que he vist tancat i reobert, però que és a tocar del riu i em fa una il·lusió especial conèixer per dins. No sé com m'ho faré per baixar d'Àreu fins a Llavorsí, però això ja ho decidiré demà, quan m'hi trobi. Ara només cal pensar en avui, en l'estona plàcida que passaré en aquest hostal de Tírvia on em trobo com a casa. Estic content d'haver arribat fins aquí, a les portes de la vall Ferrera, a punt de completar la meva llarga caminada pel país que vaig començar fa gairebé un mes obrint la porta de casa i baixant-ne les escales. El bar s'ha omplert perquè avui fan la final de la Lliga de Campions entre el Madrid i el Liverpool, i la gent vol veure com perd el Madrid. Enmig del rebombori de la multitud, llegeixo al Vilaweb que s'ha mort el poeta Màrius Sampere i em ve una glopada d'emoció enmig d'aquest cau on la gentada crida i espera el futbol animadament.

Pujo a sopar al primer pis, a l'hora que m'han insinuat, però la dona d'abans surt a dir-me que encara en tenen per uns vint minuts i que em puc esperar a la saleta que hi ha al costat, amb sofàs i butaques. Quan la dona ha tret el cap de la cuina per dir-me que encara no, m'ha preguntat el mateix que la noia de l'Hotel Lamoga: 'Que ja hi havia estat, abans? És que tinc un Raventós que és client.' I jo li he dit que al Penedès n'hi ha molts, de Raventós, i que es deu tractar d'algun altre. Entro a la saleta i agafo un llibre que hi ha en un moble. Està escrit per Teresa M. Sala i es titula

Visions dels Pirineus. Entre la Renaixença i el Modernisme. En una de les primeres pàgines hi ha una dedicatòria manuscrita de l'autora a la família de Casa Nadalet que diu: "Espero que descobreixin coses misterioses de les muntanyes." Fullejant el llibre veig que la Teresa M. Sala és filla del poeta i promotor cultural Anton Sala-Cornadó, que l'any 1998 va rebre la Creu de Sant Jordi i que va viure a Tírvia. En un article de Maria Barbal, publicat al Diari Ara poc després de la mort de Sala-Cornadó, el març de 2011, l'escriptora, que el deuria conèixer molt bé, el descriu així: "Polifacètic, atent, endevinador i valorador de l'altre, amant de la música simfònica i de l'òpera, de la natura en la seva immensitat i en la seva minúcia. Català fins al moll de l'os, maçó, pensador, estudiós de l'astrologia, poeta."

De sobte, entren tres parelles de certa edat que volen veure el futbol en una pantalla de televisió que hi ha penjada en una paret i que jo no havia vist. Em diuen que els sap greu si em molesten i jo els menteixo dient que no pateixin per mi, que la tele no em molestarà, que la poden engegar. Però el cert és que m'atabala i passo de llegir el text a mirar les imatges del llibre. Els nouvinguts que han envaït la saleta em diuen que a la cuina estan fent entrepans per a la gentada que està mirant el futbol a baix, al bar, i que per això s'ha endarrerit una mica el sopar, però que quan puguem entrar al menjador ja ens avisaran. Jo vaig fent temps amb el llibre de la Teresa M. Sala i fent ullades al televisor quan el locutor aixeca el to de veu per indicar alguna acció perillosa d'algun equip. No ho puc evitar. I penso que a l'entrada del menjador, un cartellet diu que se sopa a dos quarts de nou i ja és un quart de deu.

Quan són dos quarts, m'aixeco i hi vaig, i veig amb sorpresa que ja hi ha gent sopant en algunes taules. Torno a la saleta per avisar les tres parelles, i un home li diu a la seva dona 'veus com ja t'ho he dit, que no ens avisarien!' M'assec a la taula que em diuen i demano una escudella i una espatlleta de xai. També un porró de vi negre. Estiro les cames i em porten un bol d'escudella espessa i calenta, una vitamina per al cos i l'esperit. Mentre vaig fent cullerades, se sent un bram que ve del bar. I corre la veu per tot el menjador: ha marcat el Liverpool! Quan reviso el mòbil, veig que avui he fet 30 quilòmetres i uns 1.300 metres de desnivell. Per això trobo tan excepcional estar aquí, assegut en aquesta taula, veient com em treuen el bol buit i el substitueixen per un plat amb una perfecta i estilitzada espatlleta de xai. Ja m'ho va dir la filla de Montesclado, que avui soparia bé, però és que amb tants quilòmetres i desnivell a l'esquena, aquest moment és reconstituent i reconfortant.

Quan acabo de sopar, pujo a l'habitació i encara tinc prou energia per fer l'entrada d'avui al blog. Quan em poso dintre el llit, només espero que demà el temps em permeti fer l'última etapa en bones condicions.

Diumenge 27 de maig

Només obrir els ulls sento vaques que passen pel carrer, mugint i amb el clàssic so dels esquellots. Salto del llit i trec el cap per la finestra, però no les veig, tot i que deuen estar passant ben a la vora. El que sí que veig és que fa un bon sol, que el cel és blau i net de núvols. I aquesta combinació de les vaques matineres i el sol que domina el cel em fa omplir el pit d'aire i torno cap dintre per emprendre el

matí amb tota la tranquil·litat. Em vesteixo i baixo a esmorzar al menjador d'ahir al vespre. Sortosament avui no em fan esperar a la sala d'estar i m'envien de seguida a la meva taula perquè esmorzi. Quan torno cap dalt, refaig la motxilla i em poso una bona capa de crema solar, que avui el sol picarà fort i per aquestes alçades més val protegir-se la pell. Baixo al primer pis a pagar l'estada i m'atén la dona d'ahir, amabilíssima, que sembla estar encantada amb aquest home que va pel món amb una motxilla a l'esquena i que li ha dormit a casa.

Baixo les escales i surto al carrer Major, amb els seus porxos tan rústecs. Passo per sota el portal i arribo al carrer de la Vall, davant mateix del bar de Cal Nadalet. Faig una ullada al carrer, a les cases, al poble que s'acaba aquí mateix, als camps i a les carenes que tanquen el paisatge per dalt, i torno a omplir els pulmons de l'aire encara fresc d'aquest matí radiant. Ja estic a punt per fer aquesta última etapa. Prenc la carretera d'ahir que puja cap a Farrera, però de seguida la deixo i trenco per l'antiquíssim camí Ral, que han arranjat perquè els excursionistes puguem enllaçar els pobles sense haver de saltar a la carretera que puja pel fons de la vall Ferrera, vora el riu. El camí tira decidit cap al nord, però és planer. Té uns magnífics marges de pedra seca que contenen el vessant de la meva dreta. A l'esquerra hi ha camps d'herba delimitats per línies arbrades i alguns horts. Tot és d'un verd brillant i intens. Tírvia va quedant enrere, situada dalt de la seva carena, amb el campanar que marca el punt més alt.

Als camps de sota hi pastura un ramat de vaques, que potser són les que he sentit quan m'he llevat, però no ho

sabré. Estan totes amb el cap acotat, arrencant l'herba tendra amb la llengua i el morro, i no semblen sentir-se observades per mi. Més avall hi ha el cercle blanquinós de l'heliport, com un punt i final que m'avisa enmig de tanta verdor. A l'altra banda de la vall, un tall entre alts vessants de muntanya deixa veure l'arrencada de la vall de Cardós, i observant el mapa m'adono que dels barrancs que baixen del xamfrà entre les valls de Cardós i Ferrera en diuen biels: biel del Pi, biel de la Sopalma, biel del Barber i biel del Guerxo. No en sé veure cap més, ni vall de Cardós endins ni vall Ferrera enllà. Deu ser una peculiaritat toponímica local, només d'aquest punt concret on es troben totes dues valls. I penso que el director del meu centre de treball, que es diu Biel, no m'ha tornat a trucar per la contrasenya de fa dies, potser perquè la va trobar o per no atabalar-me en la meva caminada, cosa que és d'agrair.

El camí Ral va quedant tancat per la vegetació que puja pel vessant esquerre. Hi ha moixeres plenes de llavors penjant, arços florits i gavarreres sense fruits, que en alguns indrets anomenen tapaculs perquè restrenyen. Vaig sentint el riu, que fa fressa al fons de la vall. En un punt en què el pendent de l'esquerra és més pronunciat, hi ha una barana de fusta massissa. I de seguida arribo a la capella de la Mare de Déu del Roser, que aprofita la roca natural d'una cresta de la muntanya per tenir-hi una de les seves parets mestres. Està tancada, però al costat de la porta hi ha uns barrots molt separats que deixen veure'n l'interior, menut i recollit, amb un pedrís a una banda i un altaret sobrealçat al fons, amb una imatge i flors de plàstic. L'absis està pintat

de color blau i al terra hi ha un paviment de còdols molt bonic, amb dibuixos geomètrics, però també lloses de pedra que s'hi combinen. Segons la clàssica llegenda tan estesa, un pastor hi va trobar una marededéu i quan arribava a casa per ensenyar-la ja s'havia esmunyit del sarró i tornava a aparèixer al seu racó d'on no es volia moure. Finalment, la gent del poble li bastia el menut temple que ara observo i que no pot estar més integrat a la muntanya.

M'enfilo per unes roques per observar l'absis des de sobre i tiro amunt pel costat d'un marge amb crestellera que em situa en un altiplà amb una àrea de lleure que té una taula, una font i un mirador sobre la vall. Un senyal indica que hi ha uns quaranta-cinc minuts fins a Araós, que és el primer poble de la vall Ferrera. En aquesta esplanada, el camí gira cap a llevant i es comença a enfilar per l'interior del bosc de Virós, entre pins roigs, moixeres, blades, freixes, alguns roures i alzines, bedolls i aurons. Aviat trobo un altre indicador que marca quaranta minuts per arribar a Araós i una hora i vint-i-cinc per a Ainet. No paro d'enfilar-me per un antic camí de bast obert de vegades a la roca mare, i travesso el barranc de Moixella, que es precipita cap al fons de la vall. Veig la carretera molt ensorrada, però m'arriba la fressa del riu, que amb la primavera que està fent deu baixar molt ple. En un vessant més assolellat hi ha alzines que tenen molta flor penjant. El sender torna cap al vessant nord i reapareixen els pins roigs que ara dominen tot el bosc.

A la ratlla dels 1.100 metres el caminet avança planejant, fent els petits desnivells que li obliga a fer el pendent que

baixa de la dreta, i mentre fotografio una fita de pedra passa un corredor. El sender, que s'havia tornat tranquil i de bon fer, supera la carena del serrat de Marçaneda i comença a baixar fort. Haig de vigilar amb el pes de la motxilla, perquè el corriol fa molt de pendent i no seria estrany que el meu punt d'equilibri quedés desplaçat. Aviat, entre els arbres, començo a veure algunes cases d'Araós, a l'altra banda de la vall i del riu. Més avall veig el corredor d'abans que torna amunt. M'espero que passi, per no fer-li nosa, que ell va de cara al pendent i esbufegant. Quan passa, li dic: 'Paciència!', volent dir que ara li toca pujar, però no sé si ell ho entén així o bé es pensa que és una queixa per haver-me hagut d'esperar que ell passés. Sempre que m'he volgut fer el simpàtic, m'ha sortit de trascantó!

Surto a una pista que fa un revolt baixador i travesso el barranc de Virós que baixa ple d'aigua, per un indret magnífic amb moixeres, un esplèndid noguer, cirerers i avellaners que mouen les fulles i no sé si és per l'aire o per la fressa de l'aigua que sembla refrescar l'ambient. El camí avança pel costat del riu i quan arribo al pont d'Araós m'hi enfilo per travessar la Noguera de Vallferrera. És impressionant com baixa, plena d'una aigua fosca de desglaç amb crestes blanques de bromera produïda per les roques del fons. El bram que fa és eixordador, fa respecte. Les fulles i les branques dels arbres de ribera també es mouen nervioses per acompanyar l'aigua que tira avall amb una força que colpeix. Passat el pont, travesso el fons de la vall entre els prats del Benefici i de Sansa, on

pasturen algunes vaques. Travesso la carretera i m'enfilo cap al poble d'Araós.

A la rampa d'accés hi ha un tractor amb les relles a punt per anar a llaurar i apareixen les cases de pedra fosca i rovellada tan característiques d'aquestes valls, amb algunes xemeneies destacables fetes de diversos pisos de pedres i lloses de pissarra. A mesura que pujo per un carreró, van apareixent sota meu un mosaic de teulades, de pallers amb tanques de fusta o de parets de pedra. En una raconada han deixat una pila de llenya molt ben tallada, d'un parell de pams cada soca. Pel costat del menut Ajuntament pujo fins a l'absis de Sant Esteve, molt rústec, on surten a rebre'm uns gats que celebren la novetat d'un visitant. El nucli de cases i carrers és tan atapeït que costa fer una fotografia de la façana de l'església. M'haig d'enretirar per un xamfrà i llavors sí, apareix la porta d'entrada i el campanar de cadireta que ocupa tota la façana principal. A Araós, tot el que hi veig, església, cases, parets i marges, està fet de pedres petites. No hi ha carreus. Es tracta de la muntanya mateixa feta menuda i disposada per ser mínimament habitable. Un prodigi.

Surto del poble per ponent, perquè vull anar a veure l'ermita de Sant Francesc, que és als afores, no gaire lluny. Un sender em condueix pel perímetre d'un camp de patateres i per sobre el Parc de les Olors fins a l'esplanada on trobo la menuda capella preromànica, amb una reixa a la porta, que té un arc de ferradura molt primitiu i vistós, i un petit campanaret a sobre. Ja apareix documentada a la famosa acta de consagració de la Seu d'Urgell, de l'any 839, però algunes fonts asseguren que va ser construïda cap al

segle VII. Per la Guerra, la capella va quedar enrunada, però l'arc sempre s'havia mantingut sencer. I quan hi passà l'excursionista Joan Camp i Permanyer amb el seu escamot, en recuperà la fesomia original que veig ara. L'interior és molt auster, amb lloses planes de pedra al terra i un parell de bancs de fusta arrambats a les parets laterals. Al fons, un altaret amb un llibre de salms, un crucifix i algunes flors de plàstic. També hi ha una llosa de pissarra on han escrit amb pintura blanca un text atribuït a Sant Francesc d'Assís.

Quan torno cap al poble baixo per un carrer fins a una placeta, on trobo dos nens que juguen a pilota. En un marge obrat hi ha una de les esteles de pedra esculpida que hi ha al llarg de la vall Ferrera. Jo encara les havia vistes a peu de carretera, però després d'alguns intents de robatori les van instal·lar a l'interior de les poblacions. La d'Araós, en una de les cares té una dona que porta un nen als braços. No semblen pas una marededéu amb el seu fill, sinó una dona del poble, amb faldilles, que estan en un entorn agrari, al costat del que sembla una gran llavor com de blat, ben espigada. Però bé deuen ser la verge Maria amb el seu fill, perquè a l'altra banda hi ha un home crucificat, amb les costelles molt marcades, els peus encreuats l'un sobre l'altre amb un gran clau, i a banda i banda de la creu hi ha una mena de fuets o eines de tortura. És evident que representa Jesucrist, però també té un aspecte molt rural. Té uns bons músculs als braços i a les cames. Podria ser un dels ramaders de la vall.

Torno cap al riu pels prats on pasturen ramats de vaques i pel pont d'abans recupero el camí Ral, que ara és un sender que tira riu amunt, per sota els arbres de ribera, marges

coberts de molsa i tiges d'avellaners de fulla molt verda. El corriol és planer, emmarcat per l'herba i mates de flors blanques. Un jardiner no se'n sortiria tan bé. Badant, unes ortigues que no veig em piquen la cama dreta i de seguida em ve aquella coïssor tan característica, però no m'aturo. Avanço per una obaga molt protegida dels raigs solars, amb moixeres i avellaners que fan un túnel vegetal per on camino, amb la fressa de l'aigua molt a prop. Mentre vigilo que les ortigues no em tornin a picar les cames, vaig fent ullades al riu, que baixa molt ple, i de cop el senderó salta a un pam de l'aigua. El cabal del riu és majestuós. Trobo prats amb ramats de vaques que hi pasturen, closos totalment pel bosc de Virós, que baixa fins al fons de la vall molt espès, gairebé impenetrable. Ha calgut abatre molts arbres per tenir una mica d'herba on fer pasturar les vaques. Mirant el mapa, veig que aquests camps són els de Felip, i dedueixo que pertanyen a la borda Felip, aigües amunt, a l'altra banda del riu. Les vaques deuen venir pel camí Ral, com jo, però sense haver de patir per les ortigues.

El sender s'allunya del riu i travessa espais amples i oberts, amb marges i arbres molt alts. A la meva dreta hi ha un prat extens amb pollancres alineats i altíssims. I ara veig la carretera molt a prop, que ha travessat el riu i que poc més enllà es torna a situar a l'altra vora. No hi ha gaire espai, en aquest fons de vall tan alpina. De tot arreu surt aigua i hi ha trams de sender ben negats. Amb tanta aigua, arran del camí neixen unes plantes de fulles molt grosses, una mena de bledes gegants i llises. Deixo un pont que travessa el riu i surt a la carretera, justament davant mateix de la borda Felip. Aquest deu ser el camí que fan les vaques que he vist.

Travessant un cordill que em barra el pas, em piquen ortigues a la cama esquerra. Ara ja vaig compensat. El sender, en algun tram, es converteix en un corriol precari, que tot just s'endevina en un pendent de la llera, on cal vigilar a no caure rodolant cap al riu, perquè amb la força que baixa m'arrossegaria fins a Llavorsí. I no m'ho puc permetre, perquè hauria de tornar a pujar tota la vall, com un Sísif terrenal i tossut, fins a Àreu.

El caminet m'alça sobre el riu per travessar una avellaneda molt obaga i poc més enllà s'eixampla. Els avellaners s'ajeuen sobre el camí fent com una volta natural d'un verd molt intens. Aviat passo per la font de la Trenca, que no raja, però pels costats surt aigua que vessa en una riereta. Surt aigua de tot arreu menys del broc de la font. A partir d'aquí, hi ha trams de camí que són com petits rierols. Haig d'anar saltant de pedra en pedra per no mullar-me gaire les botes. Als aiguamolls que són permanents, hi han posat ponts de fusta per poder avançar sense quedar enganxats al fang. Després d'un d'aquests trams tan molls, la vall s'obre. Hi ha camps i filferrats. Al camí hi ha roderes per accedir als prats de dall. Al fang del camí, observo unes petjades d'un gran mamífer, que deuen ser de gos. Es nota que hi torna a haver un poble a la vora.

Aviat entreveig les cases d'Ainet de Besan darrere la línia d'arbres de ribera i quan giro el cap veig un home gran, còmodament assegut en un tronc abatut, que es talla les ungles dels peus. Bon dia, bon dia. Hi ha d'haver un pont a la vora. Aviat hi soc i el travesso. Passo arran d'unes cases baixes, adossades, que van construir entre la carretera i el riu, potser per evitar el perill dels despreniments que hi

havia al nucli antic. S'explica que una gran roca va anar a parar a l'interior de l'església. I no m'estranya, perquè el poble és ben bé sota un espadat. Als Habitatges Santana, que és com es diuen les casetes modernes d'Ainet, trobo Casa Toniquet i un home de galtes vermelles que saludo: bon dia!, 'i avui el fa', i tant!, 'claro, claro'. Entro al poble amb l'home, que es desvia cap a un bar. Jo pujo per carrers estrets i costeruts fins al peu de l'església de Sant Julià, de campanar alt i punxegut, que sembla no fer gaire cas a la muntanya descarnada que té a sobre mateix.

M'entretinc una estona fotografiant algun pany de ferro d'antics corrals, o el conjunt de l'absis, la nau i el campanar de Sant Julià, tres peces superposades que combinen a la perfecció, i veig l'home d'abans que entra en una casa de la part de dalt del poble. Jo tiro avall per un carreró estret i esglaonat on l'aire bufa acanalat. Ara ve molt de gust, aquest ventet fresc. I surto a una placeta on raja una font. Ho aprofito per fer-hi un glop d'aigua i reomplir la cantimplora. Sobre el broc, hi diu: 'Aynet de Besan. 21 12 1932'. Travesso la carretera i passo arran dels Habitatges Santana. A Casa Agustino hi ha una dona asseguda que pren la fresca. Té l'aspecte que tenen moltes dones de la vall, de rostre colrat d'haver dallat molts dies sota el sol, però amb un aire distingit. Li dic que baixa molt aigua pel riu, i ella em respon que i tant, que 'ara fon la neu'. I afegeix: 'no te cansis gaire!'.

Me n'acomiado i quan em giro per tornar cap al riu, veig que ve l'home d'abans, amb vuit vaques brunes, i l'espero. Es diu Cisco i m'explica que porta les bèsties a pasturar, que ja no queda ningú amb vaques, a Ainet, que 'soc l'únic

quin tinc vaques al poble'. Travessem el pont i les vaques van passant en fila índia pel camí Ral. Nosaltres els anem al darrere, xerrant. El Cisco porta una destral a l'espatlla i em diu que coneix la Trini i el Joan de Casa Currona, que els aprecia, i em demana que els doni records quan els vegi. Es queda en un camp que és al costat del riu. Les vaques ja hi van soles. M'acomiado d'aquest home, que no deu haver sortit gaire de la vall Ferrera, perquè no sap on és Vilanova i s'esgarrifa quan li dic que és més avall de Barcelona.

Travesso el barranc de Buscallado per un pontet. Quan miro al mapa d'on ve aquesta aigua, haig de tirar molt amunt, fins a la carena del pic de la Màniga. D'aquí a allà dalt, hi ha un parell de pletius amb bordes. El primer, cap als 1.300 metres, té les bordes del Viudo, de Curtiu, de Bartomeu i Cubano. El de més amunt, a 1.600, les de Senyor i la de la Nena d'Ainet de Besan. Qui deuria ser, aquesta nena? Continuo pel camí Ral, que mor aviat a la carretera d'Alins. La vall s'ha obert de bat a bat i tot són prats. L'antic traçat deu ser sota l'asfalt. Aquí no es va salvar. El color verd dels arbres i de l'herba no pot ser més intens. Al fons, com un decorat de certa gravetat, hi ha els pics de Norís, de Gerri i de Palomer, que passen dels 2.800 metres, encara plens de neu. I més proper, un turonet amb una capella, que sé que és la de Sant Quir. El poble queda amagat darrere una corba.

Tiro per la carretera, seguint el riu, de cara a les muntanyes, i quan supero la corba apareix Alins, situat al fons de la vall. Passat el cementiri i el turonet de Sant Quir, prenc un camí que passa per les escoles i torna a sortir a la carretera, però ja a l'entrada del poble. Em planto sota el

campanar de l'església de Sant Vicenç, que té una primera planta amb les clàssiques arcuacions llombardes del romànic, però a partir del primer pis ja és de pedres fosques i rovellades que omplen les quatre cares del cloquer, amb un clàssic barret de bruixa al capdamunt. A prop, com a Araós, hi ha una antiga estela funerària de pedra, clavada en un marge d'una placeta. Com aquella, té una verge amb un nen als braços en una de les cares, però en aquesta ocasió està acompanyada d'una altra figura, més baixeta, que és al seu costat. A l'altra banda, hi ha un crucificat rabassut semblant al d'Araós, però aquest té els dos lladres, un a cada banda, que no tenen creu, potser per la manca d'espai, sinó que semblen lligats amb els braços avall. L'escultor va ser pràctic i no es va complicar gaire la vida, però el conjunt és igual de ferreny que el d'Araós.

Vaig a fer una curta inspecció pels carrerons del poble fins al casal dels Castellarnau i després torno a peu de carretera i entro al bar de l'Hostal Salòria per refugiar-me una estona del sol. Em descarrego la motxilla en una cadira i demano una cervesa. Hi ha un client assegut a la barra que diu frases incomprensibles, mentre un tic li fa fer uns girs de cap laterals i sobtats. El cambrer no en fa gens de cas, ja es deuen conèixer de fa temps, i quan s'interessa pel meu camí em diu: 'això són molts quilòmetres!' Li explico que he passat molts estius a Àreu amb la família i vol saber a quines cases: 'doncs a Casa Currona, a Casa Sabater de Vives, a Casa Bueno i també al càmping'. 'Així ja t'ho coneixes bé, això!', i em fa una bona encaixada de mans. S'hi posa l'home dels tics i em diu: 'a Àreu?, a Costuix?', i jo li dic que a Costuix no, que és molt amunt i només hi ha

bordes, però ell hi insisteix: 'a Costuix?'. I em venen a trobar les històries que ens explicava el Francisco Jausàs, de la Força d'Àreu, sobre les disputes que tenia amb les seves propietats i una vegada que, a Costuix, va agafar el seu veí pel coll de la camisa i va estar a punt de deixar-lo caure per un barranc.

Surto al carrer per desemboirar-me de les històries gairebé novel·lesques de Costuix i hi retrobo la llum del sol i la carretera que prenc amunt per acabar de travessar el poble i continuar el meu camí nord enllà. Alins és a uns 1.050 metres d'altitud i Àreu a 1.225, i em deuen quedar poc més de quatre quilòmetres de camí. Això vol dir que ja no queden rampes com les de dies enrere. Tot sembla fàcil i suau en aquesta última embranzida, però hi ha uns núvols molt blancs que apareixen per darrere el cim nevat del Monteixo. Creixen ràpidament i pot ser que aquesta tarda portin aigua. Aviat la vall s'estreny i travesso la Noguera de Tor per l'antic pont de Cabanós. L'aigua baixa amb molta fressa per sota un túnel d'arbres molt verds, batuts per l'aire que circula per la llera del riu.

Deixo la borda Bartomico a peu de carretera i continuo cap al nord, amb el cim nevat del Monteixo ben bé al davant, per un tram on sembla que la vall hagi de quedar completament closa pels estimballs de muntanya que baixen a banda i banda. Em trobo en una clàssica vall pirinenca, solcada antigament per enormes geleres que aquí ho deurien tenir difícil per eixamplar la llera. El riu i la carretera s'organitzen com poden per passar amunt. Tot i l'estretor, hi fa sol, però també un aire molt agradable que fa bellugar nerviosament les fulles dels bedolls. En un petit

eixamplament entre la carretera i el riu, hi ha un menut prat amb un ramat de vaques que em veuen passar i m'hi aturo a fer una foto d'una d'elles, que és més a prop, i que sembla que porti el serrell clenxinat. De seguida em desvio de la carretera per passar pel pont d'Arati, un topònim amb clares ressonàncies basques, i em torno a situar a la vora dreta del riu, que ja no deixaré, però en aquest punt abandono la carretera i m'enfilo per una feixa de prats que avança en paral·lel. Vaig empalmant feixes i camps, uns metres per sobre l'asfalt, que a estones desapareix de la meva vista.

La vall es torna a eixamplar i apareixen els prats d'Arati, amb una borda instal·lada en un extrem, arran de la muntanya, per no ocupar ni un pam d'herba. Hi ha un home en un dels prats, i poc més enllà altres homes amb eines a les mans. El primer és davant d'una mena de cau i sembla estar esperant que en surti una bèstia. Els altres deuen haver fet soroll amb les eines per fer córrer la bestiola cap al cau del primer home, el qual deu ser l'encarregat d'atordir la bèstia responsable dels petits amuntegaments de terra que hi ha per tot el camp. Els deixo fer i avanço. Abans que la vall es torni a estrènyer apareix a l'altra banda del riu Santa Maria de la Torre, una església que tothom confondria amb una borda. No veig el pont que hi comunica, se'l deu haver endut l'aigua, que no contenta d'ocupar tota la llera del riu es divideix en diversos braços i ocupa parts del bosc de ribera. Però no, veig que el pont és poc més amunt i el travesso. A l'altra banda, haig de saltar com una llagosta per no mullar-me

els peus, perquè l'aigua ha ocupat una bona part d'on reposa un dels pilars del pont.

Hi ha la porta oberta i hi entro. El sostre és alt, amb una volta de canó típicament romànica, molt ampla, més del que sembla des de fora. Hi ha dos bancs de fusta mig arraconats i un altaret de pedra situat sota l'absis que també és ample i alt de sostre. A fora, al costat de la porta, hi han instal·lat un guarniment rodó de ferro que representa la silueta d'unes muntanyes i dues flors que semblen gencianes alpines, amb el nom de l'Associació pel Patrimoni de la Vall Ferrera. Ja fa anys que me'n vaig fer soci, i em pensava que s'havia dissolt, perquè fa temps que no en sé res ni em cobren cap quota. Quan em giro, veig al fons del paisatge el vessant nord del pic de la Màniga. S'hi veu molta neu, fins i tot al bosc. Dels meus llavis surt un esbufec. Hauria estat una trampa, si hagués saltat pel coll de la Màniga.

Em giro novament per travessar el pont i tornar fins a la carretera. Sé que a partir del proper revolt la vall s'obrirà definitivament i apareixerà Àreu. Això em fa alentir el pas, aprofitar el vent que s'ha aixecat a l'ombra d'uns avellaners i mirar enlaire, cap al Monteixo, que té neu fins bastant avall. Avanço fixant-me en tots els detalls dels marges, dels camps, de les muntanyes que tanquen la vall, i pensant en els primers dies, la llarga travessia del Garraf, el Baix Llobregat, Collserola... i de sobte apareix Àreu, ocupant la part més fonda i plana de la vall, envoltada de prats verdíssims i de carenes nevades. Una meravella!

Abans d'arribar al poble, em desvio i entro al cementiri, on reposen alguns coneguts. M'hi estic una estona, en un profund silenci respectuós, llegint els cognoms de les famílies o els noms de les cases que hi figuren: Casa Bueno, Casa Currona... Torno a la carretera i ara sí, tiro decidit, sense aturar-me més, fins a les primeres cases del poble on trobo el rètol tan característic que diu: 'Catalunya té 1000 anys. Àreu ja hi era'. Darrere el cartell hi ha l'hort del Jordi, l'amo del càmping, on l'any passat vam haver de venir a buscar els enciams per al sopar final d'una acampada. Deixo la carretera i prenc el primer carrer, cap a l'interior del poble. Poc més amunt giro pel carrer de la Placeta, pujo unes escales plenes de flors i truco a la porta de Casa Sabater de Vives. No responen. Hi torno i dic: Generosa, soc el Joan, de Vilanova! Sento soroll a dins i m'obren la porta. Surt la Generosa i es posa les mans davant de la boca, sorpresa de veure'm. Ens fem dos petons. Li explico que he caminat de Vilanova a Àreu durant tot el mes de maig i ella em vol fer entrar, perquè prengui un cafè o mengi unes galetes, però jo li comento que només he passat a saludar-la, que encara no he arribat a la Força, que és on acabaré la travessa, i parlem una estona a peu dret, en aquest balconet ple de flors que aquesta dona de més de noranta anys sempre ha cuidat amb delicadesa. Em pregunta per la família i m'explica que per la Guerra Civil es van endur la canalla del poble cap a Ars, on jo vaig dormir abans d'ahir. En té molt bon record, hi va haver molt bona relació entre tots dos pobles. I jo penso que potser per això hi viu la Pepita. Demano a la Generosa de fer-me una foto amb ella i vol treure's el davantal. 'Anem fent anys', em diu, prima, amb les galtes vermelles, la pell colrada de fer anar la dalla,

i ens agafem dels braços, després de les mans, sense podernos dir gaires coses més. De vegades hi ha persones amb les quals no calen gaires paraules per saber el que corre per dintre.

M'acomiado de la Generosa i abans de marxar faig una fotografia a la placa que hi ha a la façana de la casa: 'En aquesta llar, Joan Camp i Permanyer s'enamorà de la Vall Ferrera i de la seva gent. Amor que ha compartit, per sempre més, amb tots nosaltres. Agost de 1997'. Jo també em vaig enamorar de la Vall Ferrera, però sobretot de la seva gent, en aquesta casa, en una etapa del GR 11 que feia amb la Queti, la meva parella. El poble era ple, no hi havia cap habitació lliure, i la Generosa ens va acollir a casa seva. Vam dormir a la mateixa cambra de fusta on dormia Joan Camp. Però ell potser es va enamorar d'aquesta vall quan hi va passar amb el seu batalló alpí, en retirada, i després hi va venir durant molts anys per retornar, amb el seu treball de recuperació d'esglésies romàniques, tot allò que va rebre de la seva gent mentre era un soldat que fugia de la barbàrie.

Vaig cap a la plaça d'Orient i giro pel carrer del Riu, encarat cap al campanar de Sant Climent, que apareix altiu per darrere els enllosats d'algunes cases de pedra. En aquest carreró hi ha una llosa de pissarra amb un text, un recordatori del pas de mossèn Antoni Batlle per Àreu: 'Mestre educador del nostre país, 1888 a 1955, va donar testimoni de joia, esperança, responsabilitat i amor al proïsme.' I la placa no ho diu, però quan va esclatar la guerra, mossèn Batlle era al poble amb un grup de joves. Es va convertir de cop en objectiu d'alguns exaltats

menjacapellans, ell que era un catalanista de pedra picada, i alguns veïns el van tenir amagat i el van protegir fins que va poder marxar.

Envolto l'església i em planto a la plaça Major. Pel carrer del Mig, giro pel xamfrà de l'Hotel Vallferrera i retrobo la carretera que he deixat abans. La prenc amunt, cap a la Força, el nucli d'Àreu que és més al nord. Em vaig allunyant del poble de baix i quan arribo a l'alçada del càmping, em giro per observar-lo des d'allà. Tot són cases baixes, un poble apaisat, amb el campanar que apunta cap al cel, envoltat de prats molt verds i amb les carenes de la Màniga plenes de neu al fons. Prenc un carreró cap a la Força i m'enfilo pels carrers empinats d'aquest menut nucli. Passo per darrere la casa del Francisco Jausàs, que ara han convertit en un *spa*. Si ell ho veiés! Ja no hi ha el seu pati, ni el noguer que va plantar el seu avi, ni els seus gossos, tots amb el mateix nom: 'lindo', ni la feixa amb les vaques, que ara és un espai d'esbarjo infantil, i m'enfilo sense parar per aquest petit turó que sembla no tenir fi. Però aviat apareixen el campanar i l'absis de Sant Feliu, i una última tirada d'escales em situen a la porta d'accés al porxo. L'obro i hi entro.

Em miro l'espai, descarrego la motxilla en un pedrís que dona a la vall i acosto el cap a la reixa de l'església per veure el preciós mosaic de còdols que hi ha al terra. M'ho miro tot com si no ho hagués vist mai. No em sé avenir que hagi arribat fins aquí a peu, des de casa, baixant unes escales, i avui, aquí, pujant unes escales he acabat, que és com tancar el cercle. I em giro cap a la vall. M'assec al pedrís, sota la porxada, amb la motxilla a la falda, a prop de

la geometria antiga de l'empedrat de Sant Feliu, i ara sí, m'adono que amb aquest gest he donat per finalitzat el meu viatge a peu. Concentro la mirada en la motxilla, de tirants bruts, compacta, útil, plena de tot allò imprescindible que m'ha ajudat tant. Prenc algunes notes. I quan redreço el cap, observo a primer terme les teulades de la Força. A segon terme, Àreu. I al fons, el paisatge laxe de la vall que s'ha anat esvaint darrere uns tèls de boira que es van tornant espessos. Potser anuncien noves pluges, com si encara no haguessin prenyat prou el país d'aigua, però a mi m'agrada veure la natura desfermada, prenent les regnes dels espais oberts, sobretot si és des d'un refugi improvisat, com aquest porxo alçat sobre la vall.

L'aire es torna fred i em poso la jaqueta. Omplo els pulmons d'aquest aire tan fresc i revitalitzant i l'exhalo lentament, veient com la tarda avança, i el dia, aquest darrer dia, es va tornant somort i tranquil alhora, mentre la fressa llunyana del riu s'acaba escampant com una metàfora sobre l'herba dels prats i sobre les teulades de pissarra d'aquestes cases pirinenques de pedra fosca i rovellada.

ADDENDA

Baixo cap a Àreu i giro cap a Casa Currona. Abans de trucar, bec un glop d'aigua d'una font que raja en un com i arriba el Xavi, el fill de la Trini, que em convida a pujar a casa seva. De seguida apareix la mare, que està contenta de veure'm i em vol fer un cafè tant sí com no. Se'n va cap a la cuina i torna amb un plat amb trossos de coca d'Organyà i galetes. M'assec a la taula del menjador, sota unes grans

fotografies del poble i les cornamentes d'isards i cérvols que tenen penjades a la paret. Llavors arriba el Joan, el seu home, que el Xavi es deu haver encarregat d'anar a avisar, i la Trini s'asseu amb mi a la taula i queda parada quan li explico que vinc de Vilanova. Quan ahir li vaig fer un truc des de Tírvia, no havia entès que havia sortit de casa a peu. Mantenim una animada conversa sobre el seu poble d'origen, al Pallars Jussà, i sobre els ramats de vaques. Em diu que al pla d'Arcalís encara hi ha neu i que per això encara tenen els ramats al poble, però que ja va bé. Abans es pujaven a primers de maig, després que hi haguessin boïgat les ovelles, i així creixia més l'herba, però ara les hi pugen el primer cap de setmana de juny, però aquest any potser serà cap a la primera quinzena, perquè amb la neu, l'herba encara serà curta. Enmig d'aquesta lliçó magistral de ramaderia, jo vaig sucant coca i alguna galeta al cafè. Ja em convenia tenir alguna cosa a l'estómac. Menteixo quan la Trini em pregunta si he dinat, perquè no vull que tregui res més. Em diu que podia haver vingut a dinar amb ells, però jo li dic que he arribat fa poca estona i és tard, és clar, és clar, però tots em volen dedicar el seu oferiment i el que és clar és que aquesta gent no pot ser més generosa.

Els dono records del Cisco d'Ainet: 'oi tant, sempre que puia xerrem una estona', i jo me l'imagino assegut en aquesta taula, sucant coca d'Organyà al cafè. 'I al mercat de Sort també ens veiem'. Els parlo de la Pepita, d'Ars, i el Joan em diu que havia conegut la seva mare. Estem contents d'haver-nos vist i de sobte apareix el Xavi, que s'havia anat a canviar per baixar-me fins a Llavorsí, que és on avui dormiré. Els dic que em sap greu, que ja trucaria un taxi,

però hi insisteixen: 'si hi baixem a cada moment!', i jo em deixo portar per aquesta bonança que he trobat a l'interior de Casa Currona. Els dono les gràcies i la Trini em diu: 'gràcies a tu, per haver triat Àreu pel teu llarg viatge!' No sé què dir, i ens fem petons i encaixades.

Surto al carrer i entro al cotxe del Xavi. De seguida entenc que es coneix la carretera com si l'hagués dissenyada ell. Baixa com un coet amb molta confiança i em va explicant que han obert un bar a Ainet, que aquí dalt això és una notícia, i que s'ha convertit en el lloc de trobada amb els amics. Ja me'n faig el càrrec. Em diu que ahir van anar a dormir a les quatre de la matinada i que el dia 13 de maig a la nit, quan van veure que al mòbil deia que nevava a Ainet, tots se'n van enriure, però quan van obrir la porta estava caient una nevada que va deixar mig pam de neu. I em diu que aquest hivern ha nevat molt sovint, que des del novembre no ha parat, però que han estat nevades de poc gruix que s'anaven afegint al gruix anterior. I de tant en tant fa uns grans badalls, no sé si perquè la meva companyia l'atordeix o perquè ahir va anar a dormir tan tard. I jo tinc els peus clavats estúpidament al davant, com si hi tingués un pedal per poder frenar.

Arribem a Llavorsí i em deixa a la carretera d'Esterri. Moltes gràcies, Xavi. M'ha anat molt bé que em baixessis. 'De res, Joan. I a veure quan ens tornem a veure per aquí dalt.' Engega i se'n va. Me'l miro com desapareix pel trencall de carreteres i després em giro per saber on queda l'Hostal Lamoga. El cel és fosc i negre i comença a tronar. Trobo l'hotel vora el pont de la Noguera Pallaresa i em rep una noia amb cara de son que em dona unes claus i em diu

que se'n va a descansar, que porta dotze hores seguides sense parar i que necessita estirar-se una estona. Me'n faig el càrrec i li dic que per mi no pateixi, que ja baixaré a l'hora de sopar. Pujo cap a l'habitació 102, que té un llit de matrimoni i una finestra que dona al riu. Desfaig la motxilla i em dutxo. Al lavabo, em miro al mirall i hi veig un individu amb barba que ja té alguns pèls blancs, més prim que quan va marxar -sis quilos menys- i les faccions més marcades que l'1 de maig.

Quan surto del lavabo m'acosto a la finestra de l'habitació i veig que ja plou. No només plou, sinó que cau un xàfec considerable, trona i llampega, i en aquest moment em sento molt protegit, dins d'aquest refugi tan sòlid, encarat al riu que de vegades queda totalment il·luminat per un dels llamps. Poc més tard cau una pedregada i les pedres peten contra l'ampit de la finestra. Deixo passar l'estona sentint el so de la pluja i prenent notes. Quan es fan les nou baixo a sopar. La noia ja hi torna a ser, suposo que ha pogut descansar, i m'assec a la taula que m'indica. Seré l'únic client en tota la nit. Avui és diumenge. Si no fos per mi, la noia potser hauria tancat, però no ho sé, perquè ha obert la porta de la terrassa exterior per si ve algú més a sopar, però no, no entrarà ningú més.

Amb una formalitat que no m'esperava, la noia em parla en plural majestàtic i em pregunta: 'què voldrem, per sopar?', i penso, doncs jo una escudella, tu no ho sé!, però el que li dic és 'una escudella m'anirà molt bé, gràcies'. De segon em diu que té una botifarra d'Ainet de Cardós molt bona, que pot anar acompanyada amb pebrot escalivat i amanida, i m'està més que bé. No sap que no he dinat i que em

menjaria qualsevol cosa que estigués dins d'un plat. En un moment del sopar s'interessa per la caminada que he fet i ho fa tractant-me de vós. Devem tenir la mateixa edat, però deu estar acostumada a tractar la gent amb aquesta correcció que trobo exagerada en un passavolant com jo, que la tracto de tu per veure si fa el canvi, però no me'n surto.

Quan acabo de sopar em quedo una estona en un sofà que és a prop del taulell de recepció, el lloc on m'ha dit que s'agafa més bé el wifi, per endreçar les fotos i escriure el comentari d'avui al blog. Mentre estic escrivint, entra una dona gran, que deu ser la seva mare, i entre elles parlen una llengua que em sembla eslava. Per la conversa que tenen, entenc que la noia es diu Bea. Quan tinc les fotos i el blog a punt, els dic que me'n vaig a dormir, que demà baixaré a esmorzar tard, i així podrem descansar tots, cosa que la noia m'agraeix. A l'habitació 102 escric unes quantes notes i m'acotxo dins del llit, amb la sensació de tenir la feina feta i que només em queda el retorn cap a casa, que ja no depèn gaire de mi, sinó de l'autocar que demà passarà a recollir-me per Llavorsí. I de seguida m'atrapa el son.

Dilluns 28 de maig

Em llevo a tres quarts de nou. Ahir vam quedar que baixaria a esmorzar a dos quarts de deu. Espero que la Bea hagi pogut descansar bé i que avui ja hagi recuperat els colors. Quan obro la finestra i hi trec el cap veig que el dia s'ha despertat amb una capa gruixuda de núvols grisos. De seguida entra un aire molt fresc i també la fressa del riu, que envaeix l'habitació mentre em vesteixo. La fressa, una

paraula que no havia fet servir mai, però que durant aquests dies he utilitzat sovint i que ara ja tinc incorporada en el meu llenguatge, després de veure córrer tanta aigua pels rius, barrancs i torrents que he trobat. De vegades pels camins i tot. A un quart de deu sento que algú aixeca una persiana. Al cap de poca estona baixo cap al menjador on m'estaré novament tot sol esmorzant. La noia ha gosat tutejar-me, potser perquè l'he deixada dormir, però aviat torna al plural majestàtic d'ahir per guardar les distàncies amb el client. Quan apareix la seva mare li pregunto en quina llengua es parlen i em diu que en alemany, i em sorprèn perquè no l'he sabut identificar.

Pujo a preparar les coses i quan baixo a pagar l'estada la Bea m'indica on puc deixar la motxilla per si vull sortir a fer un tomb. L'autocar passa a dos quarts de tres i tinc tot el migdia per tombar per Llavorsí. Surto de l'hotel i em quedo una estona mirant l'aigua de la Noguera Pallaresa, que apareix sota el pont de la carretera de Sort i fa un ample revolt aigües avall. Poc més amunt ha rebut l'aportació de les aigües que venen de Cardós i de la vall Ferrera. Baixa d'ample a ample, amb una força descomunal, a gran velocitat, picant a les roques de la vora amb violència. He llegit en un diari que hi ha perill de desbordament a la Garona i al Segre, i que han obert les comportes del pantà de Sant Antoni en previsió d'una important arribada d'aigua de fosa i de les pluges i nevades que preveuen novament per a aquesta setmana. Sembla que aquest maig excepcional encara vulgui fer les últimes cuades.

Passo per un carrer perimetral i entro cap a Llavorsí. Mentre avanço, penso una cosa que ja he dit: durant aquest viatge les dones són les que m'han acollit, les que s'han posat a primer terme per fer l'estada agradable. Els homes, en general -amb agradables excepcions, com la del José Antonio, de Sant Mateu, o la del Fermí, d'Aiguafreda-, s'han quedat sempre a segon terme, al marge d'aquell passavolant que deurien veure amb alguna reticència. Per tant, gràcies a totes les dones que he trobat al llarg del camí, i gràcies també als homes que, malgrat ser homes, també m'han ajudat a sentir-me acompanyat.

Escric tot això al bar Mallol, que té una entrada per la plaça de Biuse i una altra per la carretera, després de passar per la botiga de les Aigües, on he comprat el llibre *Sobre les muntanyes del nord*, de Josep M. Cuenca, i després de treure el cap a la parada de l'autocar per comprovar que el vehicle passarà a les 14.46. Falten dues hores i quart. Des de la taula on m'he assegut veig les furgonetes de les empreses d'aventura com passen amunt i avall carregades de bots de ràfting, endreçant material que deuen haver fet servir durant el cap de setmana. La Bea m'ha dit que amb tanta aigua baixant pel riu, els bots de ràfting han de navegar amb un segon professional que els segueix a pocs metres amb un caiac, per si hi ha algun problema. Els clients d'aquest bar són treballadors de la comarca, que baixen a Llavorsí a fer la cervesa. No sembla que tinguin gaire pressa per entornar-se'n a la feina. Van conversant, amb el got de cervesa a la mà o sobre la barra, tots a peu dret. Es coneixen. Ara n'entra un, ara en marxa un altre. Se saluden, es pregunten com va, avui que és dilluns i que han tingut el

cap de setmana per poder fer alguna cosa diferent. El ritme és pausat, sense escarafalls.

Quan surto a la carretera veig que han penjat un gran llaç groc a la muntanya de sobre la central hidroelèctrica. M'acosto a l'aiguabarreig de les dues nogueres. La de Vallferrera avança amb força, però quan troba la Pallaresa queda frenada. On s'ajunten, s'hi fa una línia de bromera i el fons de l'aigua és més fosc per les turbulències que deu generar l'impacte dels dos cabals. Els dos corrents, ben diferenciats, tiren un tros enllà en paral·lel, però després del pont ja no hi veig cap diferència. La Pallaresa s'ha fet seva l'aigua de la vall Ferrera i se l'endú cap al sud.

Travesso el pont i m'enfilo per unes escales fins a un grup de cases que queden alçades sobre la carretera de Sort. Des d'aquest punt elevat puc veure la pinya de cases de Llavorsí. A primer terme, els hotels La Noguera, l'Hotel de Rei i el Lamoga, amb el riu al davant. Darrere seu, una successió compacta de parets i enllosats de pedra, amb el campanaret airós i punxegut, el gran llaç groc a la muntanya i uns núvols molt negres que aviat deixen anar les primeres gotes. Me'n torno cap al poble i passo pel costat del pati de l'escola, on un grup de nens i nenes, dirigits per una mestra, practiquen un ball rodó tradicional. De vegades surt el sol i després cauen quatre gotes. Entro al Lamoga i m'instal·lo al sofà d'ahir al vespre per escriure unes quantes notes i per començar a llegir el llibre que m'he comprat.

A un quart de tres m'aixeco, vaig a buscar la motxilla i m'acomiado de la Bea. La seva mare, que és per allà, em

pregunta d'una manera expeditiva com és que no vaig amb bicicleta en lloc d'anar a peu, si amb la bicicleta també es fa exercici. Li dic que prefereixo caminar, que a peu pots captar més bé tot allò que vas trobant i es veu més bé el paisatge, però ella insisteix, i llavors em pregunta si ja em poso crema solar, perquè em veu les cames molt morenes. I després es queixa que els que vivim a la platja volem muntanyes i viceversa. Em sembla que aquesta dona alemanya no hi està gaire a gust, aquí dalt, i que deu considerar la gent d'aquest país despreciable. La Bea em mira com volent dir 'em sap greu, deixa-la estar' i l'engega a passejar els dos gossos que l'acompanyen.

M'acomiado de la Bea i me'n vaig cap al xamfrà on m'han dit que ha de parar l'autocar. Com que comença a ploure, em descarrego la motxilla i la deixo sota un porxo d'una casa propera. De cara amunt, l'autocar de línia té una parada oficial, un espai reservat per al vehicle i una marquesina de fusta. Però de cara avall no hi ha res, només aquest porxo d'una casa particular i el xamfrà, que ja serveix per arreplegar els passatgers que tiren cap al sud. Ara surt el sol i veig que cap a la vall Ferrera els núvols són molt negres. A Alins i Àreu, hi deu estar plovent fort.

Mentre m'espero, calculo a quin cantó de l'autocar m'haig d'asseure perquè no em toqui gaire el sol. El viatge dura unes cinc hores i potser més avall trobaré el temps més estable, sense núvols. Si en general vaig cap al sud, em situaré a la banda esquerra. I arriba l'autocar. Hi pujo. Va ben buit. El conductor em diu que puc pujar la motxilla, que a Sort ja la instal·larem al portaequipatges. El bitllet em costa 36 euros. M'assec en una de les finestres de la

part esquerra i el vehicle engega. Deixo definitivament Llavorsí i poc més avall comença a ploure a bots i barrals. Un xàfec que envaeix els vidres de les finestres. Els neteja parabrises no donen a l'abast i l'autocar avança envoltat completament d'aigua, però el conductor no en fa gaire cas. Circula a una velocitat considerable, sense fer gaire esment de la pluja que aquí dalt cau molt sovint i no és cap raresa. El riu és al costat, no el veig perquè és a l'altra banda, però me l'imagino veloç, brandant el cabal ple d'onades, en la mateixa direcció que l'autocar, amb el conductor i jo a dintre, que també avança veloç, fent brandar els amortidors a cada corba, enmig de la tempesta.

A Rialp ja només plovisca. L'autocar hi fa una parada per deixar pujar un home. Ja som dos passatgers. El vehicle va avançant cap al sud i torna a caure un bon xàfec. Quan entrem a Sort, parem en una marquesina i el xofer m'avisa que ja puc baixar la motxilla al portaequipatges. Cauen unes gotes molt grosses que de seguida et mullen. A la capital del Pallars Sobirà puja un home amb una maleta. Ja en som tres. Abans d'enfilar-me per les escales del vehicle, miro el cel, que és ple de núvols grisos, i quan tornem a viatjar cau un altre aiguat i entrem a Gerri de la Sal, que és on plou més, a bots i barrals. Com que ara tinc el riu a la meva banda el veig baixar furiós, gris i desbocat. Al mig de Gerri coincidim amb un camió que ve de cara. Mig pam més ample i no passem. Decideixo ajaure el seient per endormiscar-me una estona mentre sento com la pluja va caient sobre l'autocar i les gotes peten al vidre. En el meu ensonyament, de vegades m'exalta sentir el bram de l'aigua

a la panxa del vehicle. Hi ha tolls a la carretera i quan hi passa l'autocar l'aigua peta sota la carrosseria.

Quan obro els ulls veig que el termòmetre que marca la temperatura exterior ha anat baixant dels 16 cap als 14 graus. Aviat arribem a la Pobla de Segur. El cel continua molt tapat, però ha parat de ploure. Aquí s'acabarà la tranquil·litat. Hi ha una bona colla de gent esperant-se a la parada. Quan el vehicle s'atura, van pujant en fila i jo escolto cap on van: tres viatgen fins a Tremp i sis cap a Barcelona. Ja en som dotze. Gairebé que no m'ho crec. Espero no enyorar la intimitat de quan només n'érem dos o tres... Quan el vehicle torna a moure's comença a ploure de nou, i pocs quilòmetres enllà ens desviem cap a Salàs de Pallars. Els camps de vora el poble tenen bales de palla rodones embolicades amb plàstic groc, com van comentar els homes d'Avinyó. A Salàs puja un noi que baixarà a Tremp. En som tretze. L'autocar té algunes dificultats per travessar els carrers més cèntrics del poble sense endur-se un balcó, però ho aconsegueix. El xofer ja ho té per la mà. Quan avancem pel costat mateix del pantà de Sant Antoni apareixen al fons les serres de Pessonada i de Carreu, que semblen decorats d'una obra romàntica, amb carenes de tons foscos i boires enganxades. A l'embassament no hi cap més aigua!

Per sobre la presa es veu com un núvol blanquinós, i quan ens hi acostem apareix un espectacular salt d'aigua que es precipita pel costat del mur de contenció. Han obert les comportes per deixar espai al cabal tan important d'aigua que baixa per la Noguera Pallaresa procedent de l'alta muntanya. L'autocar arriba a Tremp i hi fa una parada

curta. Baixen set passatgers i en pugen dos. Ara en som vuit. Veig que el termòmetre exterior marca 15 graus i el vehicle es torna a moure. Travessem la capital del Pallars Jussà i ens desviem cap a la conca d'Isona. Veig passar per la finestra uns quants pobles: Vilamitjana, Figuerola d'Orcau, Conques i Isona. Plou amb molta intensitat. No hi ha manera que pari. Ara, a l'exterior, hi ha només 12 graus i no sé si és que he vist escrita aquesta temperatura, però m'agafa fred a les cames i me les tapo amb la jaqueta. El vehicle va roncant mentre puja el pendent i fa les corbes de la carretereta que passa per Biscarri i Benavent de la Conca i acaba superant el coll de Comiols. El paisatge està molt tapat, encara plou, l'escenari no pot ser més tràgic, però aconseguim travessar el coll i ara baixem per l'altra banda, per una carretera amb més rectes, cap a Artesa de Segre.

Algú s'ha endut el paisatge. Tot són núvols grisos i pluja. El vidre de la finestra és ple de regalims d'aigua que es mouen nerviosos a causa del vent. Poc més avall trobem un camió que va molt a poc a poc, però aviat el passem i l'autocar recupera la velocitat. Torna a ploure fort. En aquesta situació penso que la societat desenvolupada es deu basar en poder fer amb normalitat coses abans impensables, com ara viatjar amb aquest temps infernal en un ambient sec, còmode, amb música de fons, aïllat completament de l'exterior. Travessem el riu Segre pel pont d'Alentorn, que ha donat nom a unes poques cases que té al costat. M'adono que va parant de ploure i que ens acostem a Artesa. A fora hi ha 17 graus, i a dins es nota. Ja no fa aquell fred i retiro la jaqueta de sobre les cames.

Entrem a Artesa de Segre a les cinc en punt. Porto dues hores i quart de viatge, però encara me'n falten tres i no em sap greu. M'agrada fer aquests viatges llargs que tenen un aire col·lectiu. Qui el fa, és per alguna raó de pes. I em sembla que hi ha un punt en què es fa una parada més llarga perquè la gent pugui descansar i estirar les cames. Em sembla genial. Al carrer principal que travessa tot Artesa han penjat llaços grocs lluminosos que deuen encendre al vespre. Els unionistes es deuen tancar a casa per no veure'ls. Ens aturem a la parada i puja una noia. Ara en som nou. De seguida continuem el viatge cap al sud, per travessar les extenses planes de cereals de l'Urgell, però hi ha molts camps que tenen les espigues aixafades pels aiguats. Passem pel costat de Mafet i arribem a Agramunt, on pugen quatre joves que van cap a Tàrrega, la capital comarcal. Ara, doncs, en tornem a ser tretze. Sortint de la ciutat travessem un pas a nivell d'una línia de ferrocarril. El termòmetre exterior marca 18 graus i el cel continua molt ennuvolat, però ja es tracta de núvols alts i irregulars. Des d'Artesa que ja no plou o només cauen gotes.

Arribem a Tàrrega, que té una estació d'autobusos considerable, i el xofer avisa: 'trenta minuts de parada!'. Fabulós! Baixem els tretze ocupants del vehicle i alguns ens refugiem al bar, perquè a fora fa fresca i molta humitat. Per arribar al bar cal pujar a un primer pis, des d'on es controla la plaça on hi ha els autocars aparcats. Com que avui no he dinat, demano un cafè amb llet i em menjo una pasta en aquest ambient de gent estabornida de tantes hores de viatge, que parlen fluix o s'instal·len en una taula per prendre's un cafè amb la mirada perduda. La mitja

hora passa ràpida i els que continuem el viatge baixem cap a l'aparcament. Alguns viatgers s'han quedat a Tàrrega, però n'han arribat alguns de nous i ara en som onze. La noia que seu al seient del meu davant parla amb una dona i li explica que passa l'estona mirant una pel·lícula, que ja anava preparada, i veig que porta una tauleta. La dona li diu que ella ha dormit tot el viatge. Torna a ploviscar i quan aixeco el cap per mirar els núvols, passa una cigonya majestuosa i veig moltes orenetes que volen i xisclen entre les parets sense sostre de l'estació d'autobusos.

Costa marxar de Tàrrega. Deu faltar algú. Finalment el vehicle arrenca a les 18.06 com marca la pantalla lluminosa de l'interior. Quan passem pel costat de la llera del riu Ondara, ben arranjada, veig ànecs collverds que hi neden. Tot i la pluja, els joves i els infants de la Unió Esportiva Tàrrega estan entrenant al camp de futbol. Quan parem a Cervera baixa una persona i quan tornem a engegar, el conductor pregunta als que hem quedat a quina parada de Barcelona volem baixar, per tenir-ho planificat. Tothom hi va dient la seva, però jo no en tinc ni idea. Faig una ullada al mapa i li dic que baixaré a la d'Arc de Triomf. Allà agafaré el Metro fins a l'Estació de Sants, on trobaré el tren. Correm per l'A2 i veig que anem de dret cap al sector que té els núvols més negres. I aviat entrem a la cortina de pluja que difumina el paisatge novament, com al coll de Comiols. Abans d'Igualada para de ploure. Després hi torna una estona, però va afluixant. Els núvols ja es van trencant. Es veu Montserrat al fons. A mesura que ens acostem a les terres baixes i costaneres, la temperatura exterior va

pujant. Si en moments de pluja ha baixat a 15, ara ja marca 21 graus.

A prop de Barcelona, el cel és només de cúmuls que semblen pintats amb aquarel·les. Com diu el Quim de Cal Gras, l'aquarel·la és tot aigua. I penso que els núvols són vapor d'aigua. Aquests núvols tenen diversos grisos, ben definits, amb tons de blau al cel de fons i de blanc dels núvols més alts, tocats tots de biaix per la claror del sol de posta. A dos quarts de vuit entrem a la Diagonal amb 22 graus a l'exterior. El conductor canta: 'Palau Reial' i afegeix per a mi que aquí també puc agafar el Metro. Jo encara volia fer durar una mica més el viatge, però em rendeixo a l'evidència i baixo a la Diagonal. El xofer obre el portaequipatges i quan em carrego la motxilla a l'esquena, la noto molt mullada. M'acomiado d'aquest conductor amb el qual he compartit les darreres cinc hores i me'n vaig cap a un banc. Reviso la motxilla. Deu haver entrat aigua de pluja al compartiment dels equipatges i l'encoixinat que em toca l'esquena està xop, però no hi puc fer res. Passa gent vestida amb roba esportiva corrent amunt i avall de la Diagonal. Feia molts dies que no veia tanta gent aplegada en un mateix lloc.

Jo em carrego la motxilla i baixo cap al Metro. Sota terra, torno a pensar que feia molt temps -sembla que hagin passat mesos- que no veia tants talons, tanta estètica urbana i tantes cares llargues. Jo no sé quina cara dec fer, però encara ho reviso tot, em miro tothom com passa, cada detall de l'andana, dels anuncis, del Metro quan arriba. Encara porto a sobre la curiositat d'aquests dies, la mirada que ho llegeix tot i que encara no s'ha adaptat a la rutina

que veig en la fesomia de la gent. Arribo a Sants i baixo cap a l'andana del tren. Encara no són ni les vuit. Arribaré a casa abans del que em pensava. Potser havia tirat llarg perquè aquests dies el temps ha estat molt dilatat. De seguida arriba el tren, que va molt carregat. Jo deixo pujar tothom i hi entro l'últim. Ja veig que hauré d'anar dret, però no em vindrà d'aquí. He estat moltes hores assegut a l'autocar. Em sembla veure un seient buit, dels que són laterals, i m'hi assec.

A prop hi ha un noi que llegeix un llibre i amb un llapis en marca algunes paraules o paràgrafs. Em fa feliç veure aquesta raresa que entenc tant. Calculo que hauré trigat sis hores i mitja per baixar de Llavorsí fins a casa. I aviat enceto una conversa amb un noi del costat, que volia baixar a Viladecans, però aquest tren no hi para. M'ho pregunta i com que no ho sé ho mirem d'esbrinar als rètols lluminosos per on desfilen les parades que farem. I efectivament, no hi para. S'ho pren amb bon humor. Passat el Prat, observo les masies envoltades de camps del Pla del Llobregat, alguns encara plens de carxoferes. Quan passem per Viladecans, el poble del noi, li dic: mira!, i ell riu i comenta: 'he visto pasar mi casa por delante'. Quan arribem a Gavà s'aixeca i es dirigeix a mi per dir-me, ja en català: 'ja diuen que qui no té cap ha de tenir cames'. I tant, que vagi bé. I baixa del tren.

A partir de Castelldefels ja es veuen platges i a partir de Garraf la via del ferrocarril va molt per la vora del mar, uns metres per sobre, arrapada a les cingleres o per dins d'uns túnels. Quan surt de les foradades reapareix el mar i jo me'l miro com si no l'hagués vist mai, com el Xavi i els seus

amics es miraven els flocs de neu que queien el 13 de maig a Ainet de Besan. En aquest moment de reflexió, m'adono que sempre m'he preguntat amb què s'han de trencar els vidres que protegeixen el martellet trencavidres dels vagons. Potser amb un altre martellet que també cal protegir amb un nou vidre que cal trencar amb un tercer martellet i així fins a l'infinit? Per sort, a tres quarts de nou el tren s'atura a l'estació de Vilanova. Travessant la plaça de l'Estació sento una olor molt profunda dels jardinets amb herba que hi ha tant a la plaça com a la Biblioteca Museu Víctor Balaguer. D'aquests dies, dec tenir els narius molt oberts i sensibles, i les glàndules pituïtàries pendents de tot el que els arriba des de l'exterior.

Arribo davant de casa i obro la porta. Quan entro i començo a pujar les escales, ho trobo com a nou, com si fes dos anys que no hi entrava. Quina sensació més estranya! Quan obro la porta de casa em ve a rebre el meu fill, cridant, i se'm penja a sobre mentre l'aixeco amb els braços, tot i que ja pesa, i ens fem petons. La meva parella és a l'ordinador, i de seguida ve a abraçar-me i petonejar-me. Estic content d'aquesta rebuda, però potser faig pudor de tantes hores de viatge o de la negror dels tirants de la motxilla o de la mullena de l'encoixinat. I jo encara vaig al ralentí. Descarrego la motxilla sobre el llit i em dutxo. La bàscula em diu que peso 75 kg i vaig marxar amb 81. Al cap d'unes quantes setmanes, hauré calculat que he caminat uns 550 km. Per tant, he anat deixant aquests 6 quilos de diferència al llarg d'aquesta ruta, que venen a ser uns 11 grams per quilòmetre. La motxilla pesa 9 quilos i aquesta sí

que no s'ha aprimat gens. Ja la desfaré demà, i la deixo plantada al vestidor.

Sortim a sopar tots tres per celebrar el meu retorn i ens anem explicant tot el que hem anat fent durant els dies que no hem estat junts. Assegut al restaurant, d'ambient càlid i agradable, vestit de carrer, acabat de dutxar, amb un aspecte que ja entra dins de la normalitat, i amb la companyia reconfortant de la família, noto com aquesta profundíssima experiència que acabo de cloure em va deixant lentament, es va allunyant discretament per darrere meu, per l'esquena, gairebé de puntetes, perquè jo pugui tornar amb facilitat, sense daltabaixos, a la meva vida habitual. Quan la família no em veu, em giro també discretament i, abans que desaparegui, li pico l'ullet i li envio un somriure.